- ud af en bogtrykkerfamilie ...

- en af »Sortekunstens Sønner« fortæller ...

Peer Fabech Holm

Viborg i april/maj 2021

- ud af en bogtrykkerfamilie ...
- en af »Sortekunstens Sønner« fortæller ...

ISBN 978-87-88013-07-8

Nedfældet af:
Peer Fabech Holm under Covid:19 pandamien marts-april 2021 i Danmark.

Forside foto:
Taget i stuen på Nedre Mosevej 55 i Skagen hos Sonja en lørdag formiddag i 1976.

Bagside foto:
Foto af Sonja taget i Legoland ved Billund i 1978.

Gennemgående font:
Melior LT Std.
Univers Bold

Bogen er layoutet med:
Adobe InDesign CC 13.0 2018 (Windows).

Billedbehandling udført med:
Adobe PhotoShop CS6.

Stregtegninger udbedret med:
Adobe Illustrator CS6.

PDF filen er dannet af:
Adobe Acrobat XI Pro.

Udgivet på:
https://fabech-holm.dk/onewebmedia/udafenbogtrykkerfamilie_002.pdf

Digitale udgivelser:
Uredigeret udgivelse, april 2021.
Ny revideret udgave (flere tilføjelser i teksten), primo juni-november 2021.
Større omskrivning af flere afsnit efteråret 2023.
Hedeselskabet eget afsnit, september 2025.

Gammelt stålstik af Gutenberg, der er en af årsagerne til bogtrykkunsten med løse typer blev opfundet og bogtrykkunsten også fik sit indtog i Danmark.

- ud af en bogtrykkerfamilie ...

- en af »Sortekunstens Sønner« fortæller ...

Forlaget Holm
2021

Indhold

My Memorial Wall 7
Børnene 8
Forord 9
Barndommen i Lillegade 13
Vaskedag 14
Vi flytter i Overstræde 15
Sportstosser 24
Konfirmation 26
Herregården Aagaard 28
Stamfædre fra Dronningholm i Han Herred 35
Oldefar 37
Farfar 39
Far 44
På udflugt med far 46
På Wembley med far 48
Svendeprøver 53
Elværket i Kolind 59
Vera Holm, mor 68
Grenå Vestre Skole 71
Skoleudflugter 75
Skolesporten 82
Vi skal tilbage 7.-9. klasse årene 82
Tre skolejubilæer 84
Arbejdslivet 89
Brande Avis bogtrykkeri - første gang 94
Viby Bogtrykkeri 96
Bachhausens Eftf. Viborg 99
Holms Bogtrykkeri Grenå 101
Ansættelse ved Hedeselskabet 107
Konsulent for Det Norske Veritas 118
Hvad livserfaring kan bevirke 120
Den sidste tid ved Hedeselskabet 121
Arbejdet flyttes til Digisource 124
Den sidste tid på arbejdsmarkedet 125
Oustruplund 128
Soldatertiden i Fredericia 131
Brande 145
Skagen 157
Rejser 163
Fire år i Steinfeld am Drau med lillebror 171
Gardasøen med alle pigerne 178
Åbningskampen ved EM 1984 179
Limone og Bargemon 183
Gennem Europa med Anita 192
Cook Island og New Zealand rundt 195
Miniferie til Dublin 201
Fire år på Bali 203
Telemarken efteråret 1975 206
Glatved 209
Overstræde 229
Bratislava 247
Afsluitningen af 1980'erne 253

Øst for Himmerriget 257
Viborg 261
Viborg Bryghus etableres 266
Viborg Bryggeriforening 269
Sonjas sygdom konstateres 276
Min første tid med Sonja 279
Kolonihaverne 285
Tilbage til begyndelsen 289
Opfølgning 295
DVS - Dansk Video Service 300
»Ny« karrierestart 305

My Memory Wall
Over vinduet: De tre malerier jeg købte af Rav Larsen, en lørdag formiddag i Brugsens Cafeteria i Skagen.
Til venstre for vinduet: Udskåret maske jeg fandt ude i nowhere country på Bali.
Under vinduet fra venstre: Maleri med motiv fra Gl. Skagen malet af min svoger Arnold Trolle, Sonjas storebror. De to blomstermalerier er malet af Anita Holm. To bronce ting med vikingemotiver, en gave fra familien i Finland.
Til højre for vinduet: Første række: Foto af Annette og Louise i badekaret i Overstræde, billedet taget håndholdt af min mor. En maske jeg købte af en dejlig balineser, hvis bedstefar har udskåret den. Lakeret udskæring lavet af palmetræ. Maleri fra det nordlige Bali, jeg købte af kunstneren selv og nederst en xylografi fundet i en affaldscontainer her i Mogensparken.
Midterste række øverst: Foto af Elværket i Kolind taget af min mor. Stregtegning af gavlen til trykkeriet i Overstræde, Grenå, tegnet af Jørn Vester, tidligere Falckredder i Grenå. Nederst et maleri af Jørn Vester af overbygningen ud mod Storegade.
Højre række øverst: Collage lavet af Anita i børnehaven. Juleplatte fra 1949 mine forældre fik i bryllupsgave. Billed af Ida og nederst en gammel historie fra Bali bygget over historien om to brødre og den enes kone.
Nederst min nye vinreol, der er et pandami-køb.
Sidende i stolen Idas bestøvlede kat.

Børnene

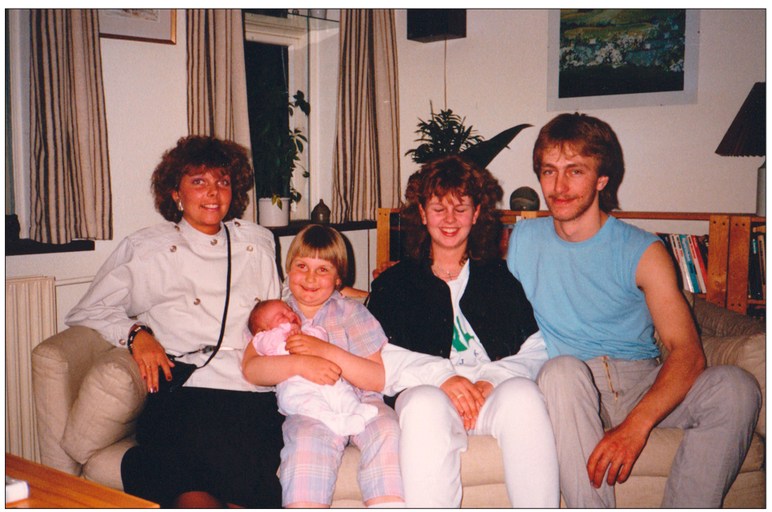

Den yngre andel af familien.
Fra venstre:
Lone, Louise med Anita i armene,
Annette og Jan.

Jeg har valgt ikke at omtale børnebørnene i mine erindringer i et større omfang end sket er sket. Ikke fordi de skal forbigåes, men når de måske når en alder og får lyst, kan de fortælle deres livsoplevelser.

Men de er i hvert fald her ..... alle:

Lone har Nikolaj og Benjamin.
Louise har Ida og Theis.
Annette har Sara og Signe.
Jan har Vibeke.
Anita har ikke børn.

Forord

- der skrives november/december 1991, og vi havde været igennem et meget hårdt økonomisk år, hvad angik trykkerietet, hvor vi knap nok holdt skindet på næsen!

Året før - 1990 - i starten af maj måned var min far pludselig faldet bort efter han og jeg ugen forinden dødsfaldet, havde besøgt den grafiske messe DRUPA i Düsseldorf, Tyskland.

Gennem det meste af året 1991 snakkede Sonja og jeg om at ophøre med selvstændig bogtrykkeri i Grenå. Vi var havnet i en meget svær situation, hvor vore muligheder for at skabe den nødvendige indtjening, det ville kræve, for forsat at opretholde en fornuftig igangværende drift af trykkeriet var til stede.

Beslutningen om nedlæggelsen det 106 år gamle bogtrykkeri, traf jeg i løbet af december 1991, lige så meget for at give os selv muligheden for, at komme videre i livet.

Det gamle familietrykkeri, der var blevet oprettet af oldefar den 1. maj 1885 i Lillegade 33 i Grenå efter oldefar var stoppet som redaktør ved Grenå Folketidende, da redaktionen og indehaveren ikke kunne blive enige om den redaktionelle linje. Oldefar stoppede som aktiv bogtrykker i 1921.

Fra 1921 overtog farfar trykkeriet. Han købte samme år ejendommen Overstræde 1, der var en fjerdedel af den gamle Skoubyes Købmandsgård og drev herfra familietrykkeriet videre.

I maj 1954 overgik trykkeriet til far og mor, der drev trykkeriet frem til 1981, hvor Sonja og jeg som fjerde generation fortsatte trykkeriet.

Holms Bogtrykkeris eksisterede i 106 år, men jeg vil underbygge historien om trykkeriet i et senere afsnit.

Til højre for trappeopgangen på 1. sal bag de sidste vinduer er jeg født.
I kældernedgangen til venstre var der sodavandsfabrik i min barndom.
I kælder nedgangen til højre for trappen var en skomager,
I den gule bygning til højre for var Demokratens lokal redaktion i Grenå.
Derefter kommer Bogbinder Harlings butik og derefter igen Bager Andersens brødudsalg.

Tanken om at nedskrive mine erindringer, dukkede en dag op via Facebook i begyndelsen af 2021, da en typografisk kolega i Grenå ville ønske han magtede at nedskrive sine oplevelser fra sin ansættelse ved et af trykkerierne i Grenå. Jeg mindede ham stille om, han skulle gøre det før det blev for sent. I de mere end 10 år som selvstændig bogtrykker i Grenå, trykte jeg en del erindringsbøger for personer fra hele Danmark. Tanken har derfor ligget og skvulpet lige under overfladen hos mig gennem nogle år.

Jeg har holdt mine erindringer i faste afsnit. Det drejer sig om steder, hvor jeg har boet, besøgt eller kom til at betyde noget for mig, samt de oplevelser stederne har givet mig, mens jeg boede der. Der vil helt sikkert være gentagelser og overlapninger mellem de enkelte afsnit.

I en forholdsvis høj alder, omkring de 45 år, besluttede jeg at begynde på Merkonomsuddannelsens grundfag ved Handelsskolen i Viborg. Jeg var uomtvisteligt den ældste »elev« gennem de tre år jeg gik på Handelsskolen. På det tidspunkt havde jeg ikke siddet på skolebænken i 25 år.

Om jeg har været raskløs gennem livet, vil enkelte nok få den opfattelse af, når de opdager, hvor meget jeg har flyttet rundt. At se og opleve, hvad der findes efter det næste sving, har altid fyldt meget hos mig.

Siden jeg afsluttede nedskrivningen af mine erindringer, har jeg valgt at koble et par nye afsnit til. Jeg har valgt at fortælle lidt om mine dejlige år i Brande, samt lidt om hovedgården Ågård, hvor mine forfædre var fæstebønder på Dronningholm i Hanherred lidt syd for Fjerritslev.

For at adskilde enkelte personer fra hinanden, har jeg brugt betegnelsen morfar, mormor og farfar frem for det jeg kaldte dem, bedstefar og -mor.

Mine erindringer er nedskrevet ud fra hukommelsen, men godt hjulpet på vej af det kæmpe store billedmateriale, jeg ligger inde med, direkte i Adobe InDesign.

Det danske sprog kunne helt sikkert være bedre, men nu er det blevet som tasterne og fingrene ville det under nedskrivningen.

Rigtig god fornøjelse med læsningen.

Viborg i april 2021
Peer Fabech Holm

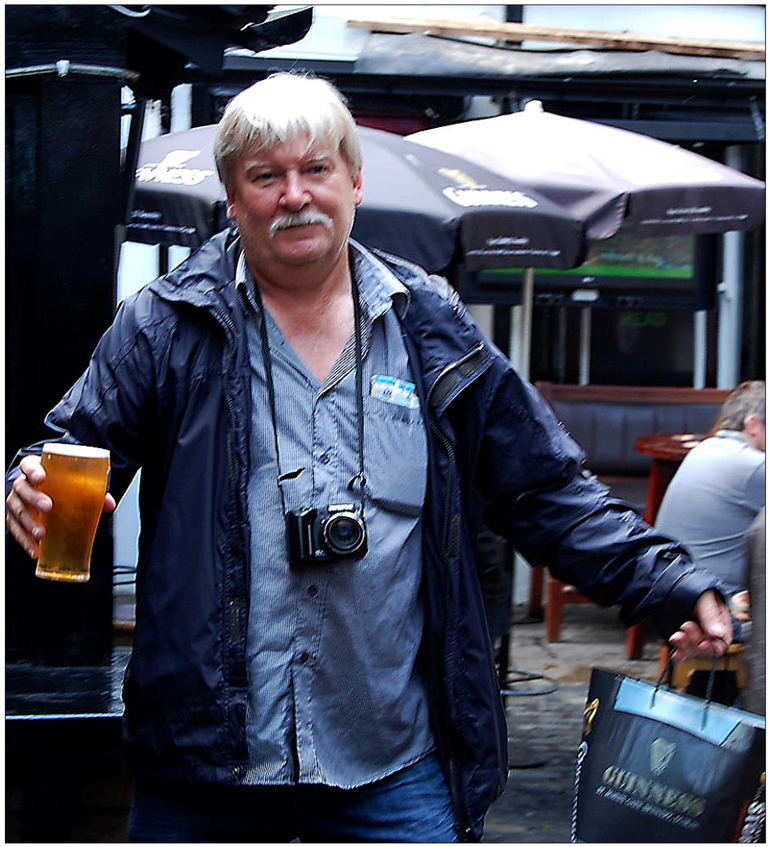

Dette billed er fra Dublin-turen 2012 med gode venner og bekendte omkring Viborg Bryghus.
Billedet her er taget i gårdhaven ved The Brazen Head, Dublins ældste pub fra 1198.

Barndommen i Lillegade ...

Vi boede i Lillegade nr. 37 og vor nærmeste nabo var Lillegade nr. 39 Aftenstjernen.

Jeg er jo efterkrigsbarn, som det betegnes for mit fødselsår. Født 3 år efter anden verdenskrigs afslutning den 23. april 1948, kl. 14.45 i Lillegade 23 på 1. sal t.h., har jeg erfaret gennem mine forældre.

Det første jeg svagt kan huske fra den tid i Grenå er, at vi i 1952 var flyttet hen til Lillegade 37 hos Charles Udsen i Den Gamle Garvergård, for det år blev lillebror Jørgen født 23. december. Mine forældre var vist ikke helt tilfredse med den private udlejer i Lillegade 23, der var bødker og havde en meget stram madam.

Den 23. december, har jeg fået fortalt, dagen lillebror Jørgen skulle komme til verden, blev jeg parkeret hos genboen Nielsen og hans kone. Nielsen og hans kone boede der, hvor Aftenstjernen er og har sin forindgang i dag. Jeg husker Nielsens stue. Når man kom ind gennem dør nummer to ude fra gaden, stod der en kæmpe plydssofa for enden af stuen, som jeg vist nok fik lov at hoppe i af Nielsen.

Ved siden af Lillegade 37 havde vi en gartnerforretning, inde i baggården lå Poulsen smedeforretning, lige overfor Lillegade 37 lå en tobaksforretning, hvis yngste datter jeg gik i skole med. Til venstre for tobaksforretningen var en smal gennemgang over til Markedsgade. For enden af gennemgangen til venstre lå Villadsens Mælkeudsalg, kort før havde vi bødkeren. Det var tit vi gik over for at se bødkeren fremstille sine dritler. Til højre for tobaksforretningen op mod kirken havde glarmester Lauritzen sit værksted inde i baggården.

Lillegade 37, »Den Gamle Garvergård« ejedes den gang af malermester Charles Udsen. Som jeg kan huske gården, var det dengang en kæmpe stor pikstenbelagt gårdsplads, hvor det ikke var tilladt at spille fodbold for fru Udsen. For enden af gården over mod Storegade var en, kan man godt sige, prydhave med æbletræer og lille havehus. Som alle der var noget ved borgerskabet dengang, skulle man have en fin have

Nederst midt i billedet portindgangen ude fra Lillegade ind i Garverigården. Til højre, hjørnet af den østlige garveribygning.

for at nyde søndagskaffen præsentabelt. Her måtte vi børn, der boede i gården heller ikke komme. Udsen boede på første sal, og kunne overskue alt hvad der foregik i gården fra sin altan.

Vaskedag

Jeg husker tydeligt, når mor havde vaskedag. Der var vaskehus med gruekeddel under den vestlige garveribygning. På første sal i denne garveribygning havde Udsen et stort lokale med sit billard. Far spillede der nogle gange, husker jeg. Vaskedagen startede tidligt og solen skulle helst skinne fra en skyfri himmel. Tørresnore måtte ikke opsættes i gården, derfor blev det meste af gården fyldt op med sammensatte træbukke, hvor tøjet skulle udlægges til tørre på. Gården skulle igen være tømt for vasketøj og bukke inden solnedgang. Det var hårde ods, at være den lille husmoder. Efter et par år på denne måde at storvaske, gik far sammen med nogle andre familiefædre om at købe en fælles vaskemaskine. Vaskemaskinen gik på skift familierne imellem. Tøjet skulle stadigvæk lægges til tørre i gården på træbukke.

Lillegade 37 var opdelt i 2 lejligheder. Vi boede i den vestlige lejlighed set fra Lillegade og frøken Slemmesen i den navn til venstre. Vi deltes om toilettet i baggangen ud mod gården. En dag kom jeg til at tabe brættet lidt hårdt, hvorved kummen flækkede i to dele.

Som jeg husker indretningen af lejligheden, var der nederst for- og

Lillebror Jørgen med sin tombola elefant på bagtrappen af Lillegade 37.

baggang og køkken med kælder, lille spisestue og lille opholdsstue. En stejl bagtrappe førte op til første sal med soveværelse uden varme. En rist i gulvet førte varmen nede fra stuen op i soveværelset. Kakkelovnen var placeret lige under risten for at lede varme ovenpå i de kolde perioder. Jeg husker fra barndommen, de mange gange jeg har gået meget op og ned ad bagtrappen, når jeg vågnede midt om natten, fordi jeg led enormt meget af vokseværk.

Vi er kommet så langt hen i 1950'erne, mine forældre havde overtaget bogtrykkeriet i maj 1954 efter min farfar. Jeg kan huske før mine forældre valgte at overtage bogtrykkeriet, ville mine forældre til Kolind, for at gennemgå overtagelsespapirerne for bogtrykkeriet med morfar.

Vi flytter i Overstræde

I midten af oktober 1959 døde farfar efter kort tids sygdom. Fra Overstræde husker jeg, han havde soveværelse i mellemværelset indtil selve trykkeriet. Da farfar skulle køres på sygehuset var i hvert fald jeg inde og sige farvel. Hvad jeg ikke vidste på det tidspunkt, men alle de voksne vidste, at han ikke ville komme hjem igen.

Hvordan var Overstræde 1 så indrettet, da vi hen på foråret i 1960 flyttede fra Lillegade 37 og hen til trykkeriet i Overstræde? I den vestlige halvdel havde vi beboelse, mens der i den østlige halvdel var trykkeriet.

Fra gården var der indgang indtil en lille gang, hvor der til højre var et gammeldags køkken. Køkkenet lå længst mod vest i bygningen. Trappen op til loftet lå lige for. Gik man op ad trappen var der soveværelse til højre og til venstre et lille værelse, der havde været min fars, som jeg på et senere tidspunkt overtog. Fortsatte man igennem døren, kom man ud på loftet med de nøgne tagsten. Nede af trappen igen, og

gik til højre gennem døren, kom man ind i den forreste stue, hvor som jeg husker tilbage farfars hans store skrummel af en brunt betrukket høj stol stod til venstre, hvor farfar tog sine middagslure i. Stolen bar tydelig præg af mange brændhuller, når farfar havde tabt cigaren under luren. Fra den forreste stue, gik til højre, her havde man spisestuen, som man nåede gennem en mindre dør. Fortsatte man videre gennem den forreste stue og gik til højre, kom man ind i farfars soveværelse. Fortsattes der herfra videre til venstre, kom man ind i farfars påklædningsværelse, hvor der til højre var en hel væg med klædeskabe. Herfra var der igen adgang til badeværelse og toilet, der lå til venstre.

Gennem døren for enden af påklædningsværelse kom man så ind i trykkeriet. I det første rum var sætteriet med alle sætterireolerne og der var mange af dem. Gennem en lille åbning kom man herefter ind, hvor selve trykkerimaskinerne var. Kort inde i trykkeriet til venstre var en dør ud til baggangen, hvor en trappe til højre førte op til loftet, hvor papirlageret var placeret. Når der var indkøbt papir og vognmanden afleverede papiret, skulle det efterfølgende bæres op på loftet. Når papiret senere anvendes til trykning, skulle det hentes ned igen.

Tilbage og nede i trykkeriet og fortsatte videre, kom man til færdiggørelsesafdelingen, hvor skæremaskine og diverse andre hjælpemaskiner var placeret. Til venstre ind i en mellemgang var fars kontor og til højre gennem en lille åbning i væggen var så papirvareudsalget, hvor der var indgang ude fra Overstræde.

I starten blev hele bygningen opvarmet med kul, koks og briketter. Efter nogle år blev de gamle kakkelovne nedtaget og vi fik indsat nye petroliumsovne i lejligheden og trykkeriet. En 1.200 liters tank blev opsat i det gamle brændeskur. Hver morgen og aften i fyringssæsonen blev det med tiden mit job at hente petroleum i 10 liters dunke og på-

Et billed der rummer mange minder fra en fantastisk ungdomstid. På venstre fløj står vor træner og holdleder assurandør Louis Bilde, der boede i Overstræde 2 over for trykkeriet.

fylde den i de mindre tanke, der var opsat i forbindelse med ovnene.

Efter nogle år blev disse petroleumsovne også nedtaget og vi fik indlagt fjernvarme. Alle fjernvarmerør blev lagt i skunken på loftet og herfra blev der ført rør ned til de ophængte radiatorer. Når vinteren var særlig hård, frøs vandet i rørerne på loftet og vi måtte have Søren Jensen over for at tø rørerne op!

Da Grenå by fik nedlagt fjernvarmerørerne i gaderne, kunne man om vinteren se hvor de lå. Her var der altid sne og isfrit. Da Overstræde blev asfalteret, fjernede man ikke den gamle brobelægning. Denne belægning blev først optaget og fjernet i forbindelse med nedlægningen af fjernvarmerørerne.

Da farfar var faldet bort i oktober 1959 og boet skulle opgøres og deles mellem far og hans fire søstre, gav det lidt problemer. Sidst i måneden når der skulle afdrages på gælden til søstrene, foregik det ved, at tre af søstrene fik samme beløb og den fjerde søster ete lidt mindre beløb, noget et lille mindre, det husker jeg ikke klart. Det gik på skift, hvem

af søstrene der fik det mindste beløb. På et tidspunkt gik far i banken og lånte restbeløbet. Far var blevet træt af den splid, det skabte de 5 søskende imellem. En måned blev der afregnet forkert. Det var tæt på en advokat skulle indsættes som mægler. Fars søstre mente han bevidst, havde forsøgt at snyde dem.

Når jeg nu er ved mine fastre, var der også onkler, 4 af slagsen. Onkel Ejnar havde haft bageri i Århus og var flyttet til Grenå, var gift med faster Inge. Onkel Åge var udlært håndsætter og gift med faster Edith. Onkel Svend var bl.a. grøntgrosserer og gift med faster Ellen og boede

Grenaa Idrætsforenings bedste drenge A-hold, der vandt finalen over Gjerrild 5—0. I forreste række: Klaus Hansen og John Svenningsen. Bagved ses fra venstre: Lederen Egon Marx, Per Holm, Jørgen N. Petersen, Hans Jørgen Olesen og lederen Jørgen Stuntz-Rasmussen

I en gammel flyttekasse fra Grenå, har jeg fundet min gamle scrapbog fra ungdommen.
På billedet er hverken Jørgen, stående i midten eller John siddende til højre, desværre her mere.
På hver fløj står Marx og Stuntz vore trænere og holdleder.

DRENGE A

Pulje 1:

Grenaa 2.—Grenaa 1.	3—8
Kolind—Grenaa 1.	4—7
Kolind—Grenaa 2.	1—8

Pulje 2:

Ryomgaard—Grenaa 4.	4—3
Gjerrild 2.—Ryomgaard	1—1
Grenaa 4.—Gjerrild 2.	1—4

Finale:

Grenaa 1.—Gjerrild 2.	5—0

på Århusvej i Grenå. Onkel Norman var tømre og var bl.a. med til at opføre den nye Lillebæltsbro i 1970'erne, i det tidsrum, jeg var soldat i Fredericia, var gift med faster Thyra.

Det vil føre mere end for vidt, at komme ind på mine mange fætre og kusiner. Jeg vil gerne her tilføje, vi har familierelationer til Finland, hvor en af mine kusiner er bosat i Porvo, Finland, Canada/USA, hvor min morfar havde en emigreret kusine fra Danmark bosat, Tyskland, hvor min ældste kusine var bosat i Sydslesvig og arbejdede som lærer bl.a. i Leck og Sverige, hvor min morfars lille søster var bosat i Nyköbing lidt syd for Stockholm.

Jeg mener at vide, også før mine forældre overtog trykkeriet, var det far, der tidlig hver morgen skulle hen på trykkeriet, for at fyrre op i kakkelovnene om vinteren. Der skulle være mindst 18 grader i trykkeriet, ellers gik svendene hjem, sagde overenskomsten.

Jeg husker ikke meget fra de tidlige 1950'ere om jeg havde nogen større omgang med mine fætre i Grenå. Og alligevel husker jeg en påske omkring 1953-54, hvor vi var til påskefrokost ude på Århusvej hos onkel Svend og faster Ellen, der var forældre til mine fætre Freddy og Hardy. Vi er på den tid, hvor der endnu ikke var bygget huse i Plantagen og vi børn trillede påskeæg i Plantagen og fik slik efterfølgende. Det har helt sikket været onkel Svends idé, da han elskede en god frokost med øl og snaps til.

Et andet af de gode minder fra barndommen, der har brændt sig ind på hukommelsen. Nogle få gange lånte far farfars 1938 Ford Chrysler, der havde reg. nr. V 4216, vi havde ikke bil før i starten 1960. En august dag i 1958 skulle vi til unionskamp mellem Jylland og København

Grenå IFs drenge A hold.
Foto fra Drengenes Dag i Grenå-Hallen.

på Århus Idrætspark. En begivenhed der dengang trak fuldt hus på stadion. Vi kørte fra Grenå i meget god tid. Kort før stadion begyndte kødannelsen indtil stadions parkeringspladser. Nogle af de gamle bilers kølere begyndte at koge over. Jeg tror vi havde en dunk vand med i bilen, hvis det værste skulle ske. Det var stort for en 10-årig, at komme med og opleve de fodboldspillere på et stort stadion, jeg ellers kun set afbildet i aviserne.

Nogle få af spillerne husker jeg navnene på. Der var Poul Pedersen fra AIA på højre fløj og Aage Rou Jensen fra AGF. Resultatet husker jeg den dag i dag, Jylland vandt med 4-2 over København. Ellers var det København, der havde fat i den lange ende i den slags kampe. Senere i ungdomsårene var vi så godt som hvert år i Århus og møde AGF på træningsanlægget i Viby.

I 1958 var der VM i fodbold i Sverige. Farfar havde solgt sit sommerhus ved Grenå Strand i 1954, for istedet at købe sig et fjernsyn. Jeg husker særligt to kampe, Frankrig mod Paraguay, hvor Frankrig vandt 7-2 og finalen mellem Brasilien og Sverige, som Brasilien vinder med 5-2. Brasilien havde en 17-årig dreng med på holdet, der hed Pelè. En episode fra kampen huskes meget tydeligt. Pelè modtager en bold på kanten til straffesparkfeltet, i en og samme bevægelse løfter Pelè bolden over hovedet på en svensk forsvarer og klapper bolden i nettet. I finalen i 1958 scorede Pelè 2 mål.

DRENGENES DAG I GRENÅ-HALLEN

To hold fra Grenå IF og et fra Gjerrild vandt de udsatte sølvnåle ved indefodboldstævnet

Der var larm i Grenå-Hallen i går. Dagen igennem var der høj stemning både blandt deltagerne i Grenå Idrætsforenings indefodbold-stævne for juniores og drenge og blandt tilskuerne, som heppede deres favorithold op. Særlig hujen var der, når de »sejrssikre« hold blev dukket.

Resultatet af 46 kampe blev, at GIF vandt rækken for juniores og for drenge A, medens Gjerrild sikrede sig finalesejren i drenge B-rækken. Kampene strakte sig lige fra kl. 8,30 til kl. 17 og blev dygtigt ledet af Jørgen Stuntz Rasmussen. En af lederne i GIFs fodboldafdeling for drenge og primus motor for stævnet. Dagbladene »Demokraten«, »Djursland« og »Grenå Folketidende« havde efter sædvane skænket sølvnåle til vinderne i de tre rækker for henholdsvis 10—12-årige, 12—14-årige og 14—16-årige.

Slutkampen i juniorernes finale stod mellem GIF 2. og Stenvad, og her vandt GIF 5—3. Drenge A-opgøret stod mellem GIF 1. og GIF 2. og blev vundet af GIF 2. med 3—1. I drenge B-rækken vandt Gjerrild over GIF med 3—2.

Dagens resultater i juniorrækken: Grenå 2.—Trustrup 4—4, Balle—Grenå 1. 1—2, Fjellerup—Gjerrild 2—5, Nimtofte 4.—Nørager 5—2, Kolind—Trustrup 1—4, Stenvad—Grenå 1. 2—2, Tirstrup—Gjerrild 2—2, Ryomgård—Nørager 2—0, Grenå 2.—Kolind 5—2, Balle—Stenvad 1—3, Fjellerup—Tirstrup 3—6, Ryomgård—Nimtofte 2—5, Grenå—Gjerrild 4—3, Stenvad—Nimtofte 8—6, slutkampen: Grenå—Stenvad 5—3.

Drenge A: Grenå 1.—Trustrup 6—1, Tirstrup—Ryomgård 3—3, Nimtofte mod Gjerrild 5. 5—2, Fjellerup—Grenå 2. 1—7, Trustrup—Nørager 4—2, Stenvad—Ryomgård 10—0, Kolind—Gjerrild 3—5, Balle—Grenå 2. 0—5, Grenå 1.—Nørager 7—1, Stenvad—Tirstrup 6—5, Nimtofte—Kolind 55—1, Balle—Fjellerup 4—1, Grenå 1.—Nimtofte 3—1, Ryomgård—Grenå 2. 1—3. Slutkampen: Grenå 1.—Grenå 2. 1—3.

Drenge B: Grenå 2.—Kolind 5—1, Balle—Stenvad 1—3, Ryomgård—Trustrup 1—1, Nørager—Nimtofte 3—1, Kolind—Fjellerup 1—1, Stenvad—Grenå 3. 2—2, Grenå 1.—Trustrup 5—2, Gjerrild 4.—Nimtofte 2. 2—1, Grenå 2.—Fjellerup 3—2, Balle—Grenå 3. 3—4, Ryomgård—Grenå 1. 3—5, Gjerrild 4.—Nørager 3—0, Grenå 2.—Grenå 1. 3—2, Stenvad 1.—Gjerrild 2—3. — Slutkampen: Grenå 2.—Gjerrild 2—3.

Til min lillebrors konfirmation, var alle onkler og fastre med til festen. Der har sikkert heller ikke manglet våde varer. Det gjorde der sjældent den gang. Efter maden var fortæret, kaffe og cognac m.v. var blevet serveret, blev spillekortene fundet frem. Der blev spillet Mousel. Jeg fulgte interesseret med i spillet. Vi unge havde også spillet Mousel, men det var 2 og 5 øres Mousel. De var fire, bl.a. onkel Svend

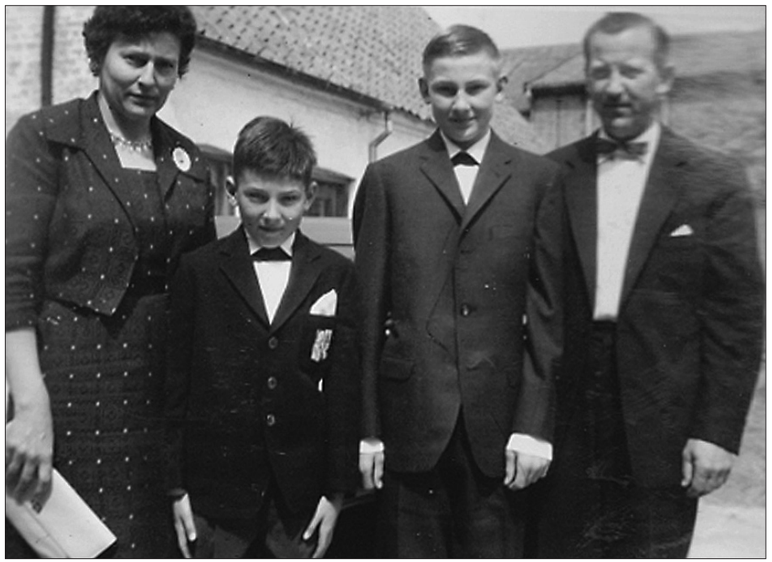

Konfirmation hos Familien Holm.
Billedet er taget af morfar
med hans gamle kamera
med udtræksbælg.

og vor svend Møller fra trykkeriet, Knud »Sporten« Christensen. Den sidste husker jeg ikke.

Der glider lidt drikkevarer ned under spillet og onkel Svend skal på toilettet, han spørger om jeg kan passe hans kort. Jeg skal ikke bekymre mig om det bliver taberspil. Jeg når to spil inden onkel Svend vender tilbage fra toilettet. Til stor overraskelse opdager onkel Svend, jeg har vundet 480 kr. i det sidste spil. Jeg var så heldig at sidde med forhånden og tre rene trumfer på hånden. Onkel Svend overdrager mig gevinsten.

Da jeg var blevet 10-12 år, skulle jeg hjælpe til ved trykkeriet som bydreng. Jeg blev udstyret med en cykel. I starten var det meget hyggeligt, men efterhånden når jeg skulle ned til Havnen og levere tryksager til fiskeeksportørerne op til 3 gange på en dag, forsvandt noget af lysten lidt efter lidt til arbejdet. Eller jeg skulle op ad Bavnehøjbakken et par gange om dagen, hvor møllerne også brugte tryksager. Det var også som bybud, jeg begyndte at komme på Grenaa Papfabrik med tryksager, men det var som regel sammen med far i bil. Pakkerne havde nok været for store til min cykel.

Jeg måtte også give hånd med i trykkeriet efter skoletid. Der fand-

Den Gamle By i Århus
der blev besøgt på »Blå Mandag«.

tes ikke selvkopierende papir dengang, det var først meget senere, det kom frem. Når der skulle laves sæt á fire blade med engangskarbon imellem, lignede man en neger til sidst på fingerne. Verden var så simpelt indrettet, ville jeg have lommepenge måtte jeg gøre sig berettiget til dem.

Når jeg husker tilbage til trykkeriet og særligt butikken. Det var i den forbindelse, og skete det et par gange om året, der dukkede en skærslipper op i butikken for at høre om forretningens sakse og knive trængte til slibning. Her mere end tres år efter opdagene jeg en af de gamle sakse fra trykkeriet i min værktøjskasse og den er fortsat skarp.

En anden der kom ret ofte i butikken et par gange om året var Vesterhavsmaleren Poul Furebye fra Nr. Lyngby ved Løkken. Furebye og far byttede malerier for tegnerekvisitter og tegnepapir. Jeg husker disse besøg af Furebye, som noget særligt og især meget spændende. Gennem de år Furebye kom hos os i butikken, blev det til 6-7 malerier, hvor jeg senere arvede de tre, jeg syntes bedst om efter min mor. Ofte havde Furebye sin »muse« med. Det kaldte han hende.

Sportstosser

Lad mig hoppe lidt frem i en blandet erindring. Vi spillede fodbold som tossede i ungdomen. Det kunne være i Sygehusanlægget, hvor kommunen ved en lejlighed opstillede noget, der lignede fodboldmål til os. Lørdag eftermiddag med godt vejr, snød vi os ind på Vestre Skoles fodboldbane. Helt mod øst lå håndboldbanen. Her spillede vi fodbold, indtil pedellen dukkede i skolegården og opdagede os, og råbte vi skulle forsvinde fra banen.

Jeg har hvis allerede været inde på det, vi var en meget stor flok unge der kom til at kende hinanden gennem sporten og spillede fodbold sammen i Grenå Idrætsforening. Man skulle være 10 år for at blive indmeldt i GIF og spille på hold. Ikke mange af os der startede i GIF, var mere 8-9 år. Det bevirkede, når vi skulle træne, var det på cindersbanen. Ja, det var knust cinders fra Gasværket, der var blevet strøet ud over banen. Nogle mistede lysten, men vi var en del, der holdt ud og senere fik lov at komme på rigtigt »græs«.

Om sommeren spillede vi fodbold på stadion og imellem blev det også til en del markhåndbold - fordi pigerne spillede markhåndbold. For mit eget vedkommende blev det også til lidt atletik. På et tidspunkt havde jeg juniorrekorden på 800 m, lydende på 2,34 min., som jeg husker, men den tid står nok ikke længere. Kuglestød var jeg heller ikke værst til. Med damekuglen/juniorkuglen stødte jeg et godt stykke over de 13 meter.

Om vinteren foregik de fleste sportsaktiviteter i den nybyggede Grenå Hallen, der var blevet opført i Anlægget ved siden af Pavilionen. Her spillede vi indendørs fodbold og håndbold. Ja, nogle endda også badminton.

Selv i dag, når jeg tænker tilbage, er det mig et under, hvordan vi den gang kunne finde tid til al den sportsaktivitet, vi lagde for dagen uge efter uge. Fodboldtræning på Stadion var tirsdag og torsdag og kamp lørdag eller søndag. Jeg husker ikke, hvornår vi havde tid til at træne håndbold. Som håndboldtræner havde vi et par år Preben Andersen, der var bankmand i Banken for Grenå og Omegn og senere blev bankdirektør i Århus. Preben spillede også på første holdet i GIF fodbold. En dygtig træner og til at lære fra sig.

Af alle de ungdomshold jeg spillede på i ungdommen, har jeg ikke tal på hvad vi har vundet. Jeg tror ikke, der gik en sæson uden GIF modtog en pokal for vores indsats på fodboldbanen. De andre hold på Djursland havde kun et ønske, at vinde over Grenå IF. Det lykkedes selvfølgelig også indimellem for dem.

Vi var vel 12-16 unge der kom utrolig meget sammen i teenageårene. Mange begyndte deres uddannelse i Grenå, men måtte fraflytte byen for at fortsætte i arbejdet i en anden by. Grenå havde ikke de store udfordringer at byde på i vore ungdomsår.

Vi fejrede en del nytårsaftener sammen i vore unge år. Ved den lejlighed var vigtigt, at høre kongens nytårstale inden propperne røg af flaskerne.

Som jeg indledte i dette afsnit, springer jeg noget rundt.

Der var ikke så mange TV kanaler, der skulle holdes styr på dengang. Vi havde èn - Danmarks Radio. Vi er kommet op i tresserne, måske 1964. Danmarks Radio der havde monopol på udsendelser i Danmark, viste en aften koncert med The Beatles. Jeg ved ikke hvor mange, vi var til stede i stuen i Overstræde, men vi har sikkert været en del unge. Vi sad foran fjernsynet på gulvet, mens mine forældre sad i hvert sit sofahjørne og tog sig en morfar, Fjernsynet har helt sikkert fået alt det kunne trække af lyd, men mine forældre hørte intet.

Med den tid jeg har lagt på Grenå Stadion, skal den ikke forbigås. Jeg tror Grenå havde en af de bedste fodboldbaner i Jylland. Opvisningsbanen var meget behagelig at spille fodbold på, den var blød. Opvisningsbanen blev anlagt i 1930'erne gammel skovbund. Det var stort, når vi unge fik lov at betræde Grenå Stadion for af spille en kamp.

Til gengæld havde vi et klubhus, der lod en hel del tilbage, at ønske.

Jeg husker et år, hvor vi som sidste års ynglinge havde fået lov til at danne et serie 3 hold og lå helt alene i spidsen for rækken langt hen i sæsonen. Dengang måtte en klub ikke havde to hold i samme række. Serie 1 var ved at rykke ud og vi på vej i Serie 2, Var det sket, var Serie 1 rykket direkte ned i Serie 3. Den situation ville klubben ikke have, hvorfor vi på Serie 3 holdet blev spredt for alle vinde på andre hold. Enkelte blev rykket op på første holdet.

Konfirmation

Ovenpå sporten der kom til at fylde en stor del af vort ungdomsliv, tager jeg et tilbageblik. Erindringerne flytter tilbage til 1961.

Det meste af det foregående år, havde en dag om ugen gået til præst. Konfirmationsundervisning foregik i Den Gamle Tekniske Skole på Vestervej. Præsten der havde fået æren af at skulle konfirmere os, var vores nabo provst Hein, der boede i Præstegården på Storegade.

Lidt om provst Hein. Hein kom ofte i trykkeriet, når kirken skulle have et eller andet fremstillet. Hein havde under anden verdenskrig været en del af en modstandsgruppe i Grenå, bl.a. sammen med nogle af mine ungdomsvenners fædre, brandinspektøren og tømmerhandleren på Havnevejen, som jeg i mine ungdomsår kom meget hos.

Som jeg husker Hein, var han en spændende fortæller og gjorde en ellers tung undervisning let.

Vi når frem til Bededag i 1961, jeg tror den 13. maj, hvor vi skulle konfirmeres i Grenå Kirke. Jeg erindre ikke så meget om selve dagen, det er nok mere dagen efter Blå Mandag. Sammen med Erik (Svarte) drog vi om mandagen til Århus med toget for at holde Blå Mandag. Vi skulle i Salling, op i sportsafdelingen, her skulle være en landsholds- og AGF-spiller ansat - Hans Chr. Nielsen. Vi måtte have hans autograf. Herefter drog vi ud i byen, men sluttede af i Den Gamle By inden det gik hjemad igen.

Det må også have været omkring konfirmationsalderen, vi begyndte at bevæge os ud nattelivet. Inde bag i gården ved Theis Supermarked på Torvet, havde den gamle biograf haft til huse, og må være ophørt på dette tidspunkt. Hvorom alting er blev vore ungdomsfester efter konfirmationen afholdt i lokalerne der med levende musik. Jeg husker ikke orkestrets navn, men glarmesteren fra Grenå, Erik Rose spillede i orkestret. Erik Rose var gennem nogle år, ligeledes en del af det århusianske jazzband Arosia og var en fremragende trommeslager. Eriks bror, der var glarmester og senere blev borgmester i Ebeltoft, spillede ligeledes fremragende trad. jazz og blev rent faktisk kaldt »Glarmesteren fra Ebeltoft«.

Hvis jeg ikke husker husker helt forkert, var det også i dette lokale Grenå Jazzklub hørte til gennem nogle år.

Herregården Aagaard

Mine stamfædre stammer fra Hanherred et par km syd for Fjerritslev. Mine stamfædre var fæstebønner på Dronningholm, der var en del af Herregården Aagaard.

Aagaards tidligste historie er grundlæggende præget af slægten Gyldenstierne, der ejede gården fra 1355 til 1630. Senere var Aagaard en lang periode ejet af slægten Rantzau

Den ældste af bygningerne stammer formentlig fra 1700-tallet. I starten af 1913 blev hovedbygningen og avlsbygningen skilt fra hinanden. Ejerskabet var herefter delt op.

Aagaards bygningshistorie er særpræget, da en ny hovedbygning blev opført i 1917, uden at den gamle blev revet ned.

Information om Aagaard er hentet på:
https://www.kroneborg.dk/278/aagaard-(nordjylland)
Foto: Scheel.

Hovedbygning

Aagaards hovedbygning fremstår som en trefløjet bygning i én etage med saddeltag. Den fik formentlig sit nuværende udseende i 1860'erne, hvor den gamle bindingsværksbygning fra 1700-tallet blev ombygget med grundmur af røde mursten. Mellem 1961-63 blev bygningen restaureret ved arkitekt Allan Nilsson.

Fredningsstatus 2013: Hovedbygningen er ikke fredet.

Andre bygninger

I 1917 blev jorden udskilt til Aagaard Avlsgård og der blev opført en ny hovedbygning og nye avlsbygninger øst for den historiske hovedbygning. Ejerskabet har siden været delt.

Den nye hovedbygning blev opført under Christian Dreyers ejerskab i 1917.

Der er opført nye avlsbygninger senere i 1900-tallet.

Fredningsstatus 2013: Avlsbygningerne og den nye hovedbygning er ikke fredede.

Omgivelser

I haven ligger det gamle Aagaard Voldsted fra middelalderen. Det består af to nærmest kvadratiske banker mod syd og nord, der er adskilt ved en grav. Nu er den også omgivet af en mose, der oprindeligt har fremstået som en sø, der har været omgivet af dæmninger, der er delvist bevarede.

På den sydlige banke, der er ca. 5.50 meter høj, er der ingen synlige bygningsspor. På den nordlige ses kampestensfundamenter samt løse munkesten. Udgravningerne blev foretaget i 1840'erne under E.C. Storms ejerskab. Man mener, at der her tidligere har ligget et firelænget anlæg.

Foto: Preben Jensen.

I haven ligger et voldsted af en ældre borg, to fredede banker, den ene 31x35 meter, den anden, som er lavere på ca 45x45 meter. Det menes at borgen er blevet ødelagt af en brand, muligvis i 1441. Om disse bygninger er identiske med dem, som nedbrændte under bondeoprøret i 1441 vides ikke med sikkerhed.

Ejerhistorie

Herregården Aagaard var i 300 år blandt slægten Gyldenstiernes vigtigste besiddelser og en lang periode det største gods i Nordjylland. Den første ejer fra slægten Gyldenstierne var Erik Nielsen Gyldenstierne, der i 1355 ejede gården. Han måtte overlade store dele af sit gods til kongen, men lykkedes dog med at beholde Aagaard.

Omkring 1410 overtog Niels Pedersen Gyldenstierne Aagaard. Mellem 1438-1441 hærgede en række bondeoprør landet. Oprørene var vendt mod gejstlighedens og adelens forsøg på at få kompensation for de tab, som begge parter havde lidt under en tidligere krise i landbruget.

Aagaard led en hård skæbne, da en nordjysk bondehær indtog først kongens borg Aggersborg og siden Aagaard. Herremanden Niels Gyldenstierne ledede forsvaret af gården, men måtte flygte over hals og hoved. Bondehæren vandrede sydpå, men blev senere trængt tilbage af kongens hære og slået ved Skt. Jørgensbjerg i nærheden.

Bondehæren havde plyndret og afbrændt Aagaard, og Niels Gyldenstierne mistede mange af sine ejendele. Nogen større betydning for hans økonomi fik det dog ikke, da han i forvejen ejede adskillige godser rundt i landet.

Hvis Niels Pedersen Gyldenstierne ejede mange godser, var det dog intet i forhold til hans søn, rigsråd Mourits Nielsen Gyldenstierne, som ejede Aagaard fra 1496 til sin død i ca. 1503. Han var en ivrig godssamler, og det anslås, at han ejede omkring 600 fæstegårde i sin levetid - heriblandt 76 gårde i egnen omkring Aagaard.

Hans datter arvede Aagaard og overlevede begge sine ægtemænd. Aagaard blev derfor delt mellem to parthavere efter Anne Gyldenstiernes død. Den ene part gik til hendes søn fra det første ægteskab, Mourits Krognos, mens den anden gik til Jytte Podebusk - datteren fra det andet ægteskab.

Jytte Podebusk giftede sig med Odensebispen Knud Henriksen Gyldenstierne, og han købte i 1550 sin svoger, Oluf Stigsen Krognos' halvdel af Aagaard, så gården nu igen var samlet under én ejer.

Knud Gyldenstierne var i 1529 blevet udnævnt til Biskop i Odense, hvor han skulle blive den sidste katolske bisp. Ved Reformationen i 1536 forsøgte han at modsætte sig denne, hvilket dog fik den betydning, at han i august måned 1536 blev fængslet. Han blev løsladt året efter, hvorefter han slog sig ned som godsejer og herremand. Ved sit ægteskab med Jytte Podebusk havde han ikke blot tilegnet sig Aagaard, men også Estrup og Nørre Vosborg. Samtidig arvede han Restrup efter sin brors død. Han døde i 1560 som en yderst velhavende mand.

Den sidste ejer fra slægten Gyldenstierne var Knud Gyldenstierne, som døde i 1627. Hans enke, Sophie Lindenov, solgte Aagaard videre

til sin mor, Margrethe Rosenkrantz, i 1630, og dermed var det slut med slægten Gyldenstiernes tid på Aagaard.

Igennem første halvdel af 1700-tallet var Aagaard primært ejet af de adelige slægter Rantzau, Benzon og Kiærskiold. I 1749 overtog Laurs Schipper Hviid Aagaard, og gården blev nu i slægten Hviids eje indtil 1822.

Tiden efter slægten Hviids eje var præget af mange forskellige ejere. I 1913 købte Carl Christian Gravesen Aagaard. Han frasolgte en stor del af gårdens jord. Derefter solgte han hovedparcellen med avlsbygning videre til et par ejendomshandlere, der igen solgte avlsbygningen og størstedelen af jorden videre til Christian Dreyer i 1917. Han dannede Aagaard Avlsgård og opførte en ny hovedbygning.

C.C. Gravesen beholdt efter frasalget den gamle hovedbygning, som i 2013 er ejet af Kim og Susanne Jensen.

Ejerrække

(1355-1380)	Erik Nielsen Gyldenstierne
(1380-1388)	Niels Eriksen Gyldenstierne (søn)
(1388-1410)	Peder Nielsen Gyldenstierne (søn)
(1410-1456)	Niels Pedersen Gyldenstierne (søn)
(1456-1503)	Mourits Nielsen Gyldenstierne (søn)
(1503-1509)	Anne Mouritsdatter Gyldenstierne (datter)
(1509-1541)	Predbjørn Clausen Podebusk (ægtemand)
(1541-1545)	Anne Mouritsdatter Gyldenstierne (enke)
(1545-1550)	Jytte Predbjørnsdatter Podebusk (datter) (parthaver)
(1550-1560)	Knud Henriksen Gyldenstierne (ægtemand) (eneejer)
(1560-1592)	Henrik Knudsen Gyldenstierne
(1592-1627)	Knud Henriksen Gyldenstierne
(1627-1630)	Sophie Lindenov (enke)
(1630-1635)	Margrethe Rosenkrantz (moder)
(1635-1674)	Henrik Rantzau (svigersøn)
(1674-1676)	Frands Rantzau (broder)
(1676-1693)	Rudolph Günter von Grabow (svigersøn)
(1693-1701)	Rudolph Günter von Grabow og Peder Benzon (svoger)
(1701-1737)	Frands Rantzau Benzon (søn af P. Benzon)
(1737-1738)	Frederik Kiærskiold
(1738-1740)	Inger Pop (enke)
(1740-1740)	Christiane Marie Kiærskiold (datter)
(1740-1748)	Johan Henrik Rantzau (ægtemand)
(1748-1749)	Christiane Marie Kiærskiold (enke)
(1749-1779)	Laurs Schipper Hviid
(1779-1787)	Anne Marie Christensdatter (enke)
(1787-1794)	Christen Hviid (søn)
(1794-1815)	Mathias Hviid (broder)
(1815-1822)	Mariane Hviid (enke)
(1822-1828)	Johan Caspar Mylius
(1828-1842)	Statskassen
(1842-1848)	Erik Christian Storm og N. Nyholm
(1848-1886)	Carl Emil Roulund
(1886-1887)	Louise Frederikke Roulund, født Schjødte (enke)
(1887-1891)	Knud Imanuel, Hedevig Elisbeth, Johanne Lucie og Carl Christian Roulund (børn)
(1891-1914)	Hedevig Elisbeth og Johanne Lucie Roulund
(1914-1915)	V.H. Hane-Schmidt og Jens Roesen
(1915-1916)	Carl Christian Gravesen (søstersøn til Hane-Schmidt)

Gl. Hovedbygning Aggersundvej 79

(1916-1961)	Carl Christian Gravesen
(1961-)	Poul Meisner
(-)	Kim Jensen og Susanne Vestergaard Jensen
(-)	Sanne Vestergaard Johnsen

Avlsgården Aggersundvej 81

(1916-1917)	Jens Amtoft og Christian S. Eriksen
(1917-)	Christian A. Dreyer
(-1995)	Regitze og Herdis Dreyer (døtre)
(1995-2013)	Valdemar Johannes Møller og Michael Møller
(2013-)	Aagård ApS (Niels Michael Møller)
( )	Margit Thøgersen + Michael Gert Thøgersen (lejere?)

Ågård er en herregård i Kettrup Sogn i det gamle Thisted Amt, lige syd for Fjerritslev i Jammerbugt Kommune. Gården var hjemsted for den kendte adelsslægt Gyldenstierne i ca. 300 år. Gården er kendt tilbage til 1397 under navnet Agarth. Man kender ikke alderen på hovedbygningen, der er i én etage med to sidefløje, der oprindelig har været i bindingsværk.

Ågård Avlsgård er på 436 hektar med Bisgård og Haverslev Vestergård.

Stamfædre fra Dronningholm i Han Herred

Kristian Holm.

Dette skulle være et gammelt luftfoto af forfædrenes fæstegård Dronningholm, beliggende lidt syd for Fjerritslev. Fæstegården eksistere ikke mere. Den er blevet nedbrudt.

Dette afsnit om mine stamfader vil jeg starte for ca. 270 år siden, helt nøjagtig til omkring 1750'erne, for kort at se nærmere på, hvor og hvad jeg egentlig stammer fra og af.

For et par år siden blev jeg kontaktet af Preben Graugaard fra Thisted. Preben ville vide, hvor jeg kendte Klaus Frøkjær Mærkedahl fra her i Viborg. Jeg kunne fortælle Preben, at Klaus og jeg havde kendt hinanden en del år, bl.a. gennem Danske Ølentusiaster og Viborg Bryghus. Preben vender kort efter tilbage for at fortælle, at Klaus og jeg faktisk er i familie med hinanden, gennem Ane Kirstine Jensdatter. Familiesammenfaldet mellem Klaus og jeg ligger i 7. generationsled på vor tip-tip-----oldemors side. Den historie har Klaus og jeg grint en

Jens Kr. Holm var født 27. juni 1848
på »Dronningholm«,
død 27. juli 1926 i Grenå,
blev gift 19. september 1877 i Odense
med Anna Katrine Frederiksen,
født 30. juni 1858 i Odense,
død 27. juli 1935 i Grenå.

del over siden. Preben er en meget dygtig slægtsforsker, med en utrolig flot slægtshjemmeside. Preben sender mig senere et udskrift, hvor hele forgreningen er optegnet fra tip-tip------oldemoderen og længere bagud i tiden.

Når jeg nu er ved de »næsten« familiesammenfald. I min tid ved Hedeselskabet, havde jeg behov for eksterne leverandører af tryksager. En af de eksterne leverandører var Repro & Tryk i Skive. Under et besøg en fredag eftermiddag i Skive, kom vi til at tale om, hvor jeg egentlig stammede fra. Mit efternavn mindede dem om deres uddannelsessted i Skive. Snakken ender med, at alle tre medarbejdere ved Repro & Tryk, viste sig at være udlært hos Holms Bogtrykkeri i Skive ved Frede Holm, der var lillebror til min farfar.

Mine tip-tip-oldeforældre var fæstebønder ved Dronningholm, beliggende i Han Herred, Kettrup sogn lidt syd for Fjerritslev. Dronningholm hørte under herregården Ågård.

Et fæstebrev af 12. december 1817 viser at Jens Nielsen Faye (Fage) fæstede »Dronningholm«. Jens Sørensen er antagelig født i årene omkring 1750 og var gift med Maren Jakobsdatter. De havde 3 børn, 2 piger

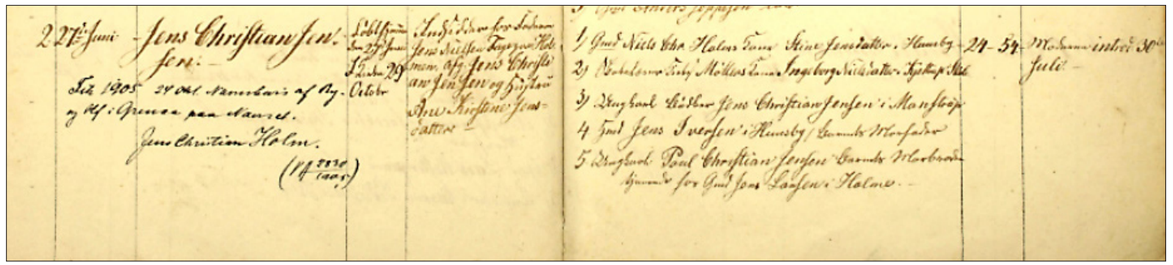

Kettrup-Gøttrup Pastorat.
Kettrup Sogn.
Fødte 1844-1854.

og 1 dreng. Den ældste af børnene, datteren Gjertrud, f. 1780 og d. 1851, blev gift med Jens Nielsen, kaldet Fage, d. 1859. Han er antagelig vor egentlige stamfader. Fage betyder, han gik for at være en klog mand.

Slægtsnavnet Holm kan være opstået på den måde, at beboerne på slægtsgården »Dronningholm« er blevet benævnt som dem »på Holmen« eller »Holmerne«.

Jens Kr. Holm tillagde sig allerede i 1865 navnet Holm, selv om han var døbt Jensen og hans halvbrødre Andreas og Anton Nielsen (efter faderens fornavn Niels). I 1905 søgte oldefar bevilling til at føre slægtsnavnet Holm, hvilket blev bevilget.

Jens Kristian Jensen (Holm), oldefar

Min oldefar, Jens Kristian Jensen (Holm) er født i 1848 og han døde i 1926 i Grenå.

Oldefar læste på Ranum Seminarium til skolelærer. Luften i skolestuerne blev imidlertid Jens Kr. Holm for trang og han slog sig derfor på journalistik. Fra 1875 til 1877 var han redaktionssekretær ved »Fyns Tidende«. Det var her, han mødte min oldemor, der var datter af redaktøren. Fra 1877 til 1880 redaktør af »Viborg Folkeblad«. Et par år udgav han bladet »Hjemdal« i Brønderslev og var derefter til 1885 redaktør af »Skive Folkeblad«. Det var i de bevægede politiske år, da det Estrupske ministerium skaltede og valtede efter behag og blæste folketinget en lang march. Jens Kr. Holm var radikal venstremand og ville give bladet en radikal kurs. Udgiveren (bogtrykker Marius Jensen) ønskede imidlertid, at mere moderate strenge blev anslået, og så skiltes redaktøren og bladet.

Herefter var Jens Kr. Holm et par år redaktør af det dengang retlinede »Grenå Folketidende«, der var ejet af fru Rosenberg. Her virke-

Viborg Stifts Folkeblad.

Udgiver J. K. Holm. Ansvarlig Redaktør Knudsen Sørensen, Kolding. Trykt i Kolding Folkeblads Bogtrykkeri.

Udgaar 6 Gange ugentlig. Bestilles paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt paa Bladets Kontor i „Dania" i Mathiasgade. Koster 2 Kr. 25 Ø. fjerdingaarlig foruden Postpenge. Bestillingspenge modtages paa Bladets Kontor. Handlende erholde Rabat.

Nr. 228. Lørdag den 2. Oktober 1880. 4. Aarg.

2. oktober 1880 er så vidt jeg kan erfare sidste dag oldefar er påført som udgiver af Viborg Stifts Folkeblad.

„VIBORG STIFTS FOLKEBLAD",

redigeret og udgivet af J. K. Holm,

udgaar 6 Gange ugentlig til en Pris af 2 Kr. 25 Øre, foruden Postpenge. Bestillinger modtages paa alle Postkontorer og Brevsamlingssteder samt paa Bladets Kontor, Lille Mikkelsgade Nr. 6 i Viborg.

„Viborg Stifts Folkeblad" har til Formaal at værne om den ved Grundloven hjemlede Frihed. Ved ledende Artikler, Rigsdagsreferater, Korrespondancer og ved Meddelelser om, hvad der rører sig paa Kirkens, Skolens og det borgerlige Samfunds Omraader vil Bladet stræbe efter at vække og styrke Interessen for vore offentlig Anliggender; det meddeler alle inden- og udenlandske Begivenheder af nogenlunde Interesse; desuden vil hvert Numer i Reglen indeholde Føljeton, for Tiden Vulle Fidus, af L. Budde.

Kundgjørelser optages til en billig Takst, og med Rabat for Handlende.

3. oktober 1877 startede oldefar med udgivelse af Viborg Stifts Folkeblad.

de han, indtil bankdirektør Skjødsholm købte bladet. Holm nedsatte sig herefter som bogtrykker i Grenå. Om et par år kan han fejre 35 års jubilæum som borger i Grenå.

Jens Kr. Holm har taget levende del i afholdsbevægelsen og et par gange har han været formand for afholdsforeningen.

Hovedparten af teksten om Jens Kristian Holm er hentet fra vor slægtsbog.

Harald Holm, farfar

Jeg husker ikke meget om selve trykkeriet fra min farfars tid. Der var et par store bogtrykmaskiner som jeg husker. Farfar var før han blev selvstændig bogtrykker kasserer i Dansk Typograf-Forbunds lokalafdeling i Grenå gennem en del år. Fra nogle gamle Grenå avisers artikler kan man læse, at både oldefar og farfar blev anvendt som skuemestre ved svendeprøver for håndsættere på trykkerier i Grenå. I og med farfar var faktor ved en af de 3-4 aviser i Grenå og oldefar var bogtrykker, gav det nogle gnister i avisernes spalter. (Læs mere herom på side 49).

Under 2. verdenskrig begyndte farfar som så mange andre danskere på grund af varemangel, at dyrke tobak i haven i Overstræde. Det ved jeg fordi vi under en større oprydning på toploftet i Overstræde fandt en del gamle tobaksblade samt illegale skrifter fra den periode.

Farfar havde en årgang 1938 Ford Chrysler. Det var mit held, når farfar skulle ud i forretningsøje, fik jeg med mellemrum chancen for at komme med ham. Hans forretningsforbindelser rakte langt rundt Grenå, husker jeg. Når sygehusdirektøren skulle besøges måtte jeg pænt vente i bilen til farfar kom tilbage, hvilket kunne tage sin tid. Skulle han på borgmesterkontoret måtte jeg komme med ind, hvis jeg kunne sidde stille. Borgmesteren i Grenå på den tid var Aksel H. Han-

Bestyrelsen for
Grenaa Sygekasse 7. oktober 1927.
Bageste række fra venstre: Chr. Therkildsen, inkassator (ikke for Sygekassen).
Louis Udsen, forretningsfører. Maler.
Hagen Christensen, faktor på Grenaa Folketidende. M. Jensen, bager eller møller på rugbrødsfabrikken.
Forreste række fra venstre: Harald Holm, bogtrykker. Jens P. Petersen, sparekassekasserer. Jens Johansen, blikkenslagermester. Steffen Møller, opsynsmand på slagteriet.
Foto: Grenå Egnsarkiv.

sen, som farfar selv havde udlært til håndsætter. Farfar havde også en del forretningsforbindelser ved Havnen. Her galdt det bl.a. fiskeeksportørerne og efter overståede forretningerne, gik turen ud til Birkevej, hvor farfar havde sit sommerhus.

En erindring fra et besøg på Grenaa Kommune i 1954. Farfar havde været på borgmesterkontoret på Nytorv i Grenå og selvfølgelig parkeret lige udenfor indgangen. Efter besøget hos borgmesteren, var der stimlet en del mennesker sammen ved farfars bil. Det viste sig, en af farfars bekendte, den gamle dyrlæge Dyekjær, var kørt op bag i farfars bil, hvorved bilernes kofangre var blevet filtret sammen. Der blev snakket frem og tilbage, kløret lidt i nakken, hvad man nu gjorde. Et par kraftige kommunalarbejdere kom til og løftede de to biler fra hinanden, vi kunne herefter fortsætte. Den gamle dyrlæge var en smule svagtseende.

Jeg husker også farfars 70 års fødselsdag i 1955. Det var selvfølgelig farfars forretningsforbindelser, der var inviteret til herrefrokost med rød sodavand. Der har nok også været en øl og til kaffen store cigarer. Frokosten blev afholdt i Overstræde i den bagerste stue og jeg er meget sikker på det var hans døtre, mine fastre, der arrangerede dagen,

Farfars sommerhus ved Grenå Strand
beliggende på Birkevej,
hvor det fortsat ligger.
Bygningen til højre var »00-huset«.
Billedet er taget i 1930'erne.

Harald Holm, født 14. oktober 1884 i Skive, død 2. oktober 1959 i Grenaa. Gift 19. maj 1907 i Skive kirke med Thyra Jensine Caroline Fabech, født 20. juli 1882 i Nykøbing Mors, død 14. december 1946 i Grenaa, datter af politibetjent Jacob Andreas Fabech og hustru Anna Marie Nielsen af Nykøbing Mors.

men husker det ikke. Jeg ved sparekassedirektøren og borgmesteren var blandt deltagere i fødselsdagen.

Farfar havde to andre brødre, der også var gået den grafiske vej. Frede Holm der i Skive etablerede Holms Bogtrykkeri. En anden af farfars brødre Erik Holm, startede så vidt jeg ved sit bogtrykkeri i Åbenrå, men flyttede det senere til Rønne på Bornholm, hvor det ligger den dag i dag.

Farfar døde i starten af oktober 1959 efter kort tids sygdom og kort før sin 75 års fødselsdag. I anledning af farfars kommende runde dag, var der blevet lavet nyt køkken i Overstræde. Vi børn var ikke med til begravelsen. Det brugtes ikke den gang. I stedet var vi indbudt til at se med fra bager Andersen på Lillegade, hvor vi gennem vinduerne kunne se følget komme fra sygehuset op til kirken. Efter kirken gik følget ad Nørregade til Bredstupvej, hvor kirkegården ligger. Mine to lidt ældre fætre Hardy og Peter syntes vi skulle teste farfars cigarer, da vi havde forladt bageren og kommet tilbage i farfar stue.

Farfar var født i Skive i 1885, og blev uddannet som typograf samme sted 1903. Farfar var en del år faktor ved Grenå Avis.

Bogtrykker Harald Holm, (bagerst th.).
Foto fra omkring 1895.

Bogtrykker Harald Holm med hustru og datteren Inge.

Harald Holm som ung.
Foto fra omkring 1910.

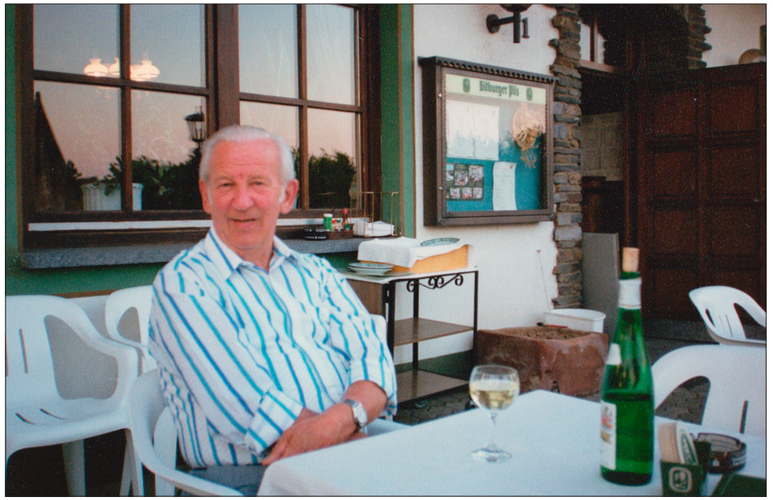

Far fotograferet i begyndelsen af maj 1990 på verandaen ved et hotel ved Mosel flodens bred få dage før sin død.

Farmor Thyra Jensine Caroline Fabech var født 1882 i Nykøbing Mors, som datter af politibetjent Jacob Andreas Fabech. Jeg har aldrig oplevet min farmor, da hun døde i 1946.

Et gammelt postkort fra Jysk Telefon, viser farfar i 1921 bestilte en telefon. Et brevkort er jeg stadig i besiddelse. Farfar fik telefon nr. 198.

Kay Fabech Holm, far

Far blev gift med Vera Als, født 1925 i Kolind, datter af elværksbestyrer Marius Als og fru Karoline. Far blev uddannet håndsætter hos farfar, boede og arbejdede hele sit liv i Grenå. Far og mor overtog familietrykkeriet i 1954 og drev det frem til 1981.

Det er meget lidt far har fortalt om sin barn- og ungdom, mens han var live. Jeg ved far gik på Vestre Skole i Grenå. Sluttede skolen med realeksamen. Han var den midterste af fem børn, 4 piger og 1 dreng. Enkelte fotos fra før krigen i 1940, viser han og hans venner absolut ikke kedede sig.

Far spillede fodbold i Grenå Idrætsforening. I 1938 spillede han på GIF mesterhold, men måtte stoppe. Hans knæ ikke kunne klare belastningen, har han fortalt.

Søgårdlejren 1939.
Far blev hjemsendt med fuld udrustning i begyndelsen af 1940.
Far sidder i første række som nr. 1 fra højre.

Kay Fabech Holm, født 12. august 1916 i Sønder Mølle, Aalsø Sogn, Sønder Herred, død 10. maj 1990 i Grenå. Gift 25. januar 1947 med Vera Als, født 14. september 1925 i Kolind, datter af elværksbestyrer Marius Als og hustru Karoline.

Som soldat gjorde far tjeneste i Søgårdlejren i Sønderjylland ikke langt fra den tyske grænse. Indenfor militæret var far uddannet som rekylgeværskytte på det hedengangne Madsens rekylgevær. Nogle af de få ting han har fortalt fra sin soldatertid var, hans kompagni blev hjemsendt med deres udstyr i starten af 1940, kort før krigen brød i Danmark i 1940. Var hans kompagni blevet genindkaldt, ville kompagniet havde været med i foreste kamplinje i Sønderjylland 9. april 1940.

Far var meget udadvendt og deltog både som medlem af og i bestyrelser i forskellige foreninger i Grenå. Helst ville han holde sig i anden række, hvor han følte hans gavn gjorde bedst gavn.

Nogle vil nok nikke genkendende til dette. Når der var fugleskydning i kalkbakkerne nord for Grenå Havn, var far og nogle af hans svogre deltagere. Jeg må have været gammel nok, for jeg husker tydeligt, hvordan det foregik. De deltagende medlemmer indtraf ved 9-10-tiden om formiddagen. Der var rejst telt og udskænkningen foregik lystigt herfra. Når frokosten nærmede sig og skydningen blev indstillet, mødte konerne op med madkurvene. En af gangene mindes jeg, at ikke alle nåede frem, når skydningen startede op efter frokosten. Der blev knaldet et par morfædre i græsset bag teltet.

På udflugt med far

Der skrives slutningen af april og begyndelsen af maj 1990. Sammen med far var jeg kørt på en 4-5 dages tur til Vesttyskland for at besøge DRUPA Messen i Düsseldorf. En messe hvor alt det nye indenfor den grafiske verden, blev vist frem.

Hjemmefra havde jeg på forhånd lejet et hotelværelse i Aachen, en times kørsel fra Düsseldorf. Messebesøg var vel så meget sagt. Vi besøgte vist nok kun messen en dag. Både far og jeg havde besøgt DRUPA messen tidligere uafhængig af hinanden, derfor var en dag nok. Det var umuligt ikke at løbe ind i bogtrykkere fra Danmark, hvilket altid var hyggeligt.

Fra kl. 9 morgen hvor vi mødte ind og hen på eftermiddagen, det var lang tid, at vandre rundt på messen gennem 15-17 haller, trods pit stop. Sidste hal vi besøgte var Hal 1, hvor Heidelberg fabrikken fremviste det nyeste indenfor trykmaskiner.

Hjemturen til Aachen foregik med en lille tur langs Rheinen. Det var et af min fars ynglingssteder.

Jeg havde taget en overraskelse med på turen. Far havde altid ønsket at besøge Normandiet og opleve historie om invationen 1944. Der var ca. 5-600 km ned til Normandiet fra Aachen. Jeg satte far ind i min tanke, om at give ham en tur langs den engelske kanal ud til Normandiet, og blive der et par dage, så han kunne se og opleve atmosfæren, hvor invasionen var foregået.

Om det var et dårligt tegn eller bare almindelig uoverskuelighed, skal jeg ikke kunne sige, men far magtede ikke den lange køretur til Normandiet. Far var ikke særlig fascineret af Frankrig. Vi besøgte Frankrig en gang under en ferie - kørte gennem Alsace og fars oplevelse af landet var, Frankrig var et beskidt land. Dermed basta!

Skål for en dejlig tur til DRUPA.

I stedet blev det til et ophold ved Mosel floden i byen Schweiz lidt nord for Trier.

Jeg havde aldrig oplevet køreturen op langs Mosel floden fra Trier til Koblenz, hvor floderne Mosel og Rhein løber sammen. Det fik jeg så lov til på denne måde. Stille og roligt sneg vi os op mod Koblenz, ad den meget snoede vej. Vi gjorde holdt i en del byer undervejs. Ved Koblenz var det op på autobahn og op midt i Tyskland til Kirchheim, hvor vi overnattede lidt syd for Kassel.

Lidt nord for Hannover gjorde vi holdt ved en rasteplads.

Efter kort tid trillede en østtysk Trabant ind på rastepladsen godt fyldt op med mennesker. Ud steg chaufføren, kom hen til os med sit kort for at spørge om vej. De skulle finde vejen tilbage til »Østtyskland«, men var kørt for langt. Efter bedste evne fik jeg forklaret på god skole tysk, han skulle fortsætte til næste frakørsel, køre over på den modsatte side og køre tilbage til første frakørsel og tage den. Derfra var der motorvej direkte til Berlin. Kortet østtyskerne kørte efter var fra 1936 og autobahn var endnu ikke indtegnet på kortet.

Hjemme igen og fremme ved fredag. Mine forældre skulle passe Anita, mens jeg havde en aftale med vor advokat. Sonja var i Århus med den ældste pige Lone.

Som betaling for at passe Anita, ville jeg om aftenen lave en italiensk lasagne, tage et par gode italienske flasker rødvin med hjem.

Middagen var aftalt til kl. 18.30 - husker jeg. Far havde aldrig smagt lasagne i sit liv før. Heller ikke de gange vi havde opholdt os i Italien, men lasagnen faldt i hans smag. Han spiste to portioner.

Efter sidste bid, løftede far glasset sagde skål og tak for mad, lagde som han plejede kniv og gaffel over kors på tallerkenen. Min mor sagde et eller andet, jeg vendte hovedet mod hende, sekunder efter

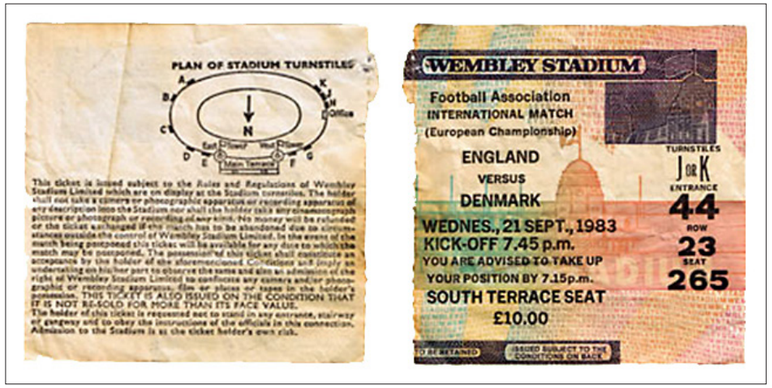

Jeg ved ikke hvor mange kampe vi har set TV fra Wembley i London. Nu var chancen for selv at være der ....

kiggede jeg tilbage på far, øjnede var lukkede og han var gået bort. Vi forsøgte alt for at genoplive far, men lige lidt hjalp det. Falck boede tæt ved os og fik far kørt på sygehuset, men de var desværre ikke i stand til at genoplive ham igen.

Det var lidt af en lille uge, vi havde sammen, far og jeg.

På Wembley med far

En af de andre store oplevelser for min far, var den dag vi kørte til Billund Lufthavn for at flyve til Stansted/London. Vi skulle til fodboldlandskamp på Wembley mod England.

Da det var blevet klart, at Danmark havde chancen for at komme med til EM i Frankrig i sommeren 1984, arrangerede Jyllands-Posten for sine læsere en fodboldrejse til London og Wembley Stadium for et efter datidens forhold rimelig pris.

Med til historien hører, at dagen efter Wembley, var jeg inviteret til reception på Grenaa Papfabrik kl. 14, i forbindelse med indvielsen af deres nye papirmaskine PM 3.

For i hvert fald ikke og blive overset i stanken af indsendte kuverter til Jyllands-Posten, fandt jeg den grimmeste og største kuvert, det var muligt at opdrive på trykkeriet, en A3 postkasserød posekuvert.

Vi var heldige at komme blandt de 185 udvalgte personer, der skulle af sted til England med Spies Rejser.

Det var første gang far skulle flyve. Jeg kunne ikke dy mig for at bringe far lidt ud af fatning. I det vi går ud til flyet for at stige om bord,

Det var et fantastisk døgn far og jeg havde i London.

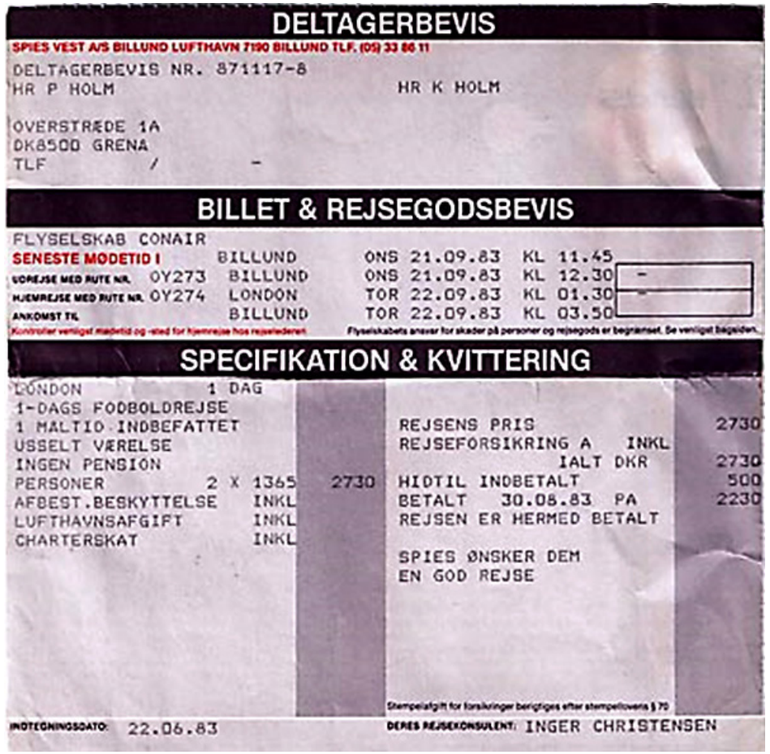

ser jeg på haleroret, der står »Y«, og er det er samme fly, som havde problemer for nogle uger siden under en landing. Far havde problemer med vejrtrækningen og var udstyret med stesolid piller til denne tur. Efter min melding, røg der flere piller ind i munden. Det var ikke særligt pænt gjort af mig, kan jeg godt se her bagefter. Far var i sit 67. år. Vel om bord og efter en flot flyvetur ned over Holland og henover Groningen, lander vi i Stansted. Fra Stansted bliver vi i busser kørt ind til London, gennem alle forstæderne. Vi fik en mindre byrundfart i London inden vi stoppede ved det hotel, hvor vi skulle spise inden af gang til kampen.

Efter spisningen og godt placeret i bussen, gik det mod vest i bilkø.

Vi havde indtaget et par pint under og efter middagen. På et tidspunkt under køreruren, kan min blære ikke holde til trykket længere. Der var ikke andet at gøre end at give far hans billet og så håbe på vi løb på hinanden på Wembley. Jeg hoppede af bussen, var så heldig, der var en pub lige, hvor bussen var stoppet. Ind på pubben, spørger efter et toilet, fik klaret toiletbesøget, bussen holdt stadig udenfor, kunne jeg se, der var tid til en øl, sammen med et par englændere på pubben.

Jeg måtte videre mod Wembley og tog afsked med pubben. Jeg blev udstyret med 4 Guinness, to i hver lomme. Uden for pubben holdt bussen fortsat - troede jeg! Jeg trak derfor i håndtaget til bussen og steg op. Det var ligesom, jeg ikke kendte nogen af de tilstedeværende i bussen. Det viste sig, jeg var steget på en bus fuld engelske fans fra Southampton. En af de nærmeste passagerer trak mig til side og sagde på engelsk »sit«. Idet vi nærmede os Wembley, spurgte han mig, som det viste sig at være ham, der havde arrangeret busturen for englænderne, hvilken indgang jeg skulle ind ad ved Wembley.

Jeg blev kørt direkte om til indgang K og sat af. Jeg ønskede hele Southampton bussen god kamp og tippede på et resultat på 1-0 til et af holdene - meget diplomatisk. Med til denne del af historien hører, jeg var på Wembley et kvarter før min far og de andre medrejsende.

Efter kampen skulle de knap 85.000 tilskuere ud igen. På vej ud af Wembley kom vi forbi væggen, hvor de lande, der havde besejret England på Wembley var indskrevet. Og nu blev der føjet et nyt land til - Danmark, ved siden af det første land, Ungarn.

Det kunne ikke gå stærkt nok med at komme tilbage til og op i bussen. Med et godt tag i nakken på min far og med hjælp fra det beredne engelske politi, nåede vi bussen. Vi var heller ikke mere end kommet om bord i bussen før den første brosten ramte bussens tag. Chaufføren

FODBOLD

EM-kvalifikationskamp i fodbold på Wembley Stadion i London:

England-Danmark 0-1 (0-1)

Mål: 36. minut 0-1 Allan Simonsen (straffespark).

Udskiftninger:

England: 66. minut John Barnes med Mark Chamberlain og 79. minut Sammy Lee med Luther Blissett.

Danmark: 46. minut Michael Laudrup med Preben Elkjær og 88. minut Morten Olsen med Jan Mølby.

Advarsler: Søren Lerby, Danmark.

Tilskuere: 82.050.

Stillingen i gruppe 3:

Danmark	5	9-4	9
England	6	16-3	8
Grækenland	5	5-6	5
Ungarn	5	15-22	4
Luxembourg	5	5-25	0

var stik tosset.

Når så mange mennesker skal hjem med fly igen, kan det ikke undgå, det går op i hat og briller! Til sidst opgav flyselskaberne at registrere om det var de rigtige personer, der kom om bord - nu skulle vi bare sendes hjem!

Far og jeg havde en en god, underholdende og spændende fodboldtur til London. Jeg nåede godt klatøjet receptionen hos Grenaa Papfabrik om eftermiddagen dagen efter kampen.

Siden beretningen om mine forfædre blev neddskrevet er stamtavlen blevet rykket et par hundrede år tilbage i tiden. Det har vist sig, at i Preben Graugård slægtsforstning kan føre min tip-tip-tip----oldemor et par generationer længere tilbage i tiden.

Informationen kan findes på dette link:
https://fabech-holm.dk/onewebmedia/Ancestors%20of%20Ane%20Kirstine%20Jensdatter.pdf

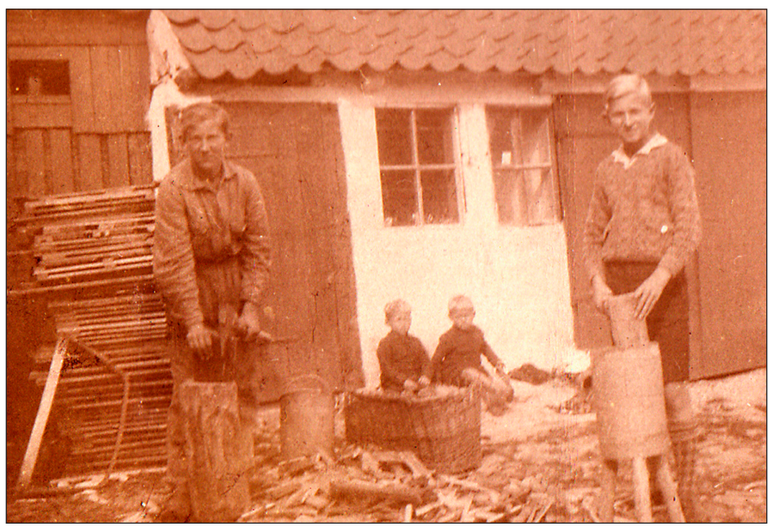

Det er far til venstre, de tre andre kender jeg ikke.
Billedet er taget i Overstræde.
Udhuset er fra venstre brændeskuret, i midten vaskehuset med de to små vinduer og til højre farfars garage.

Svendeprøver i Grenå

Diskussion mellem redaktører og faktor gennem avisernes spalter om afholdte svendeprøver i Grenå. Jeg fandt artiklerne i nogle gamle aviser fra Grenå, hvor min oldefar havde været redaktør og farfar arbejdet som faktor.

I begyndelsen af 1900-tallet anvendte redaktørerne på de mange forskellige aviser der fandtes i Grenaa, til at skændes og diskutere på ord gennem deres spalter. Jeg vil her gengive fra to af aviserne, hvor min bedstefar var faktor og samtidig skuemester ved svendeprøve. Inde i teksten viser det sig, at min oldefar ligeledes deltog som skuemester. Oldefar omtales som bogtrykker Holm, Holm sen. og tidligere redaktør.

Afskrift fra
Grenaa Avis - Djurslands Venstreblad af 27. november 1911.
Svendeprøver
I foråret 1911 aflagde tre sætterlærlinge, 2 ved Grenaa Folketidende og 1 ved Grenaa Avis, svendeprøve. Samtlige tre prøver kasseredes, de to førstnævnte endda for 2den gang. Skuemestre på Avisen var bogtrykker Holm og fhv. redaktør H. P. Hansen, på Folketidende undertegnede.

Nu meddeler Folketidende, at den ene af den lærlinge har fået sin prøve antaget i København (hvilket for øvrigt også var tilfældet med Grenaa Avis' lærling), og knytter hertil den bemærkning, at »det ser lidt underligt ud, at en ung mand kan være så uduelig at han ikke kan bestå svendeprøven i Grenaa, medens han to måneder efter med glans kan aflægge den langt svære prøve på Fagskolen i København«.

Da Folketidendes redaktør ikke er fagmand og dens redaktionssekretærer den gang ikke var her i byen, kan disse to herrer ikke bedømme forholdene, og meddelelsen må derfor være skrevet af fhv. redaktør Hansen, der således påny er knyttet til Folketidende som journalistisk medarbejder.

Nu hører vi ikke til dem, der lægger alt for megen vægt på fhv. redaktør Hansens mening, men da bladet gør hans ord til sine, idet det optager dem som en redaktionsmeddelelse, turde der være anledning

til at give en fremstilling af, hvorledes det gik til ved svendeprøverne i Grenaa.

Medens vi lod Folketidendes elever læse deres manuskript igennem så mange gange de ville, inden prøven begyndte, og bagefter tillod dem at læse satsen igennem, inden der toges aftryk, gik det ikke således til på Avisen. Her stod hr. Hansen og dekreterede, at såfremt eleven ville læse manuskriptet igennem, kunne han det, men det måtte så besørges indenfor den for prøven fastsatte tidsgrænse. Og da denne var udløbet, var der ikke tale om at læse satsen igennem, nej, hr. Hansen greb, som den hjælpende mand, han er, selv det færdige arbejde og tog i egen høje person aftrykket. Med andre ord: det gjaldt for ham om at gøre vilkårene for Grenaa Avis' lærling så svære som muligt, for at prøven kunne blive så dårlig som muligt. Og hvorfor? Ja, det viste sig bagefter. Fordi hr. Hansen havde tænkt at handle med os. Det fremgik af hans anmodning til os efter prøven om at møde på Afholdshotellet næste dag, for at vi »kunne snakke om sagerne«. Vi mødte selvfølgelig ikke, thi der var jo intet at tale om.

Med flid læste hr. Hansen nu korrektur på prøven fra Grenaa Avis, og med påskønnelsesværdig iver for at ødelægge arbejdet fandt han fejl, som i grunden ikke var fejl. Skulle vi have båret os ad på samme måde, ville Folketidendes prøver have set værre ud, end de gjorde.

Dagen for kommissionens møde kom, og her foreslog hr. Hansen, at samtlige tre prøver godkendtes. Herpå kunne vi - da vi herved ville have givet os selv det stempel, at vi ingen forstand havde på typografisk arbejde - imidlertid ikke gå ind, skønt vi vidste, at så skulle vor lærling også dumpe. Og da et andet medlem af kommissionen, hvis mening om sagen blev afæsket af formanden, erklærede sig inkompetent, blev resultatet altså, at samtlige tre prøver kasseredes.

Når man har læst denne fremstilling, kan man give Folketidende ret i dens slutningsbemærkning, at »der tiltrænges en omordning af svendeprøve-aflæggelsen. Navnlig da i bogtrykfaget«.

Grenaa, 27. november 1911.

H. Holm	*Edm. Lønskov*
faktor	bogtrykker

Afskrift fra Grenaa Avis -
Djurslands Venstreblad af 29. november 1911.

Svendeprøver i Grenaa

I Grenaa Folketidende for i aftes har hr. H. P. Hansen gjort en længere artikel om de forleden omtalte svendeprøver, hvori han bl.a. skriver, at han ikke er sig bevidst at have krænket mig eller trådt mig for nær. Jeg skal dertil bemærke, at hr. Hansen i efteråret 1910, da jeg første gang var skuemester ved Folketidende, og som sådan var med til at kassere de aflagte prøver, tillige med hr. Forthoft og ene af dumpekandidaterne gik og fortalte, at det var en personlig hævn mod d'herrer og Folketidende, og gjorde sig megen umage for at få vor kassation omstyrtet, men forgæves!

Da så lærlingene i foråret 1911 skulle aflægge en ny prøve, og der i den anledning blev afholdt møde i kommissionen for aflæggelse af svendeprøver, kom hr. Hansen på ny frem med den »personlige hævn« om end på en lidt pænere måde, idet han henstillede til kommissionen, at der blev tilkaldt en 4. skuemester, da han ikke mente, det var heldigt, at fader og søn var skuemestre for samme lærlinge. Jeg tror snarere, at hr. Hansen havde en anden tanke med at få den 4. skuemester (hr. bogtrykker Lønskov). Hr. Hansen fik sin vilje, men resultatet blev, som bekendt, ikke bedre for det. Hr. Hansen skriver videre, at han ikke

ville handle - jeg ved ikke hvad han så vil kalde det; det er også lige meget. Handelens historie er følgende: Et par dage efter prøvens aflæggelse henvendte hr. Hansen sig til sin medskuemester (Holm sen.) og ville have ham til at tale med mig om, at vi skulle godkende avisens lærling og den ene af Folketidendes lærlinges (Pallesens) prøve, hvorimod den anden skulle kasseres. Det ville Holm sen. selvfølgelig ikke - gå med til, da det ville være i allerhøjeste grad uretfærdigt. Det måtte hr. Hansen jo også indrømme, og så foreslog han, at vi skulle godkende dem alle, hvad vi selvfølgelig heller ikke kunde gå med til.

Der blev således intet af handelen, og dagen for kommissionens afsluttende møde oprandt. Her foreslog hr. Hansen så at vi, i betragtning af, at det var første gang de lærlinge aflagde prøven, skulle lade nåde gå for ret, og støttedes heri af et af kommissionens faste medlemmer, men blev straks og bestemt af kommissionens formand, hr. borgmester Rothe, gjort bekendt med, at her herskede retten, ikke nåden, og at man anden gang, de aflagde prøven, snarere måtte forlange, at den var fuldstændig korrekt. Jeg hævdede i kommissionen og hævder fremdeles, at den typograf, der ikke kan sit modersmål og ikke kan sætte det, der forlanges til svendeprøve tilnærmelsesvis korrekt, han har ingen fremtid som typograf.

At det ene af Folketidendes unge mennesker senere har bestået prøven andet steds efter at have suppleret sine kundskaber på en fagskole, er jo glædeligt.

Hermed skal jeg lade hr. Hansen hvile på sine laurbær.

H. Holm
faktor

Af ovenstående redegørelse fra faktor Holm fremgår det med tilstrækkelig tydelighed, at fhv. redaktør Hansen søger at klare sig ved at benægte fakta. Dette nytter ham dog ikke noget. Hele hans optræden under svendeprøven godtgjorde, at han havde en dårlig samvittighed m.h.t. de to lærlinge, der havde været underkastede hans uddannelse, den godtgjorde, at han vidste, at de ikke kunne bestå, og det gjaldt derfor for ham om at vanskeliggøre arbejdet på Grenaa Avis så meget, at det også blev dårligt. I så fald, tænkte hr. Hansen, er der jo udsigt til, at der kan slås en handel af. Det gik imidlertid ikke, fordi vi ikke er indrettet på samme måde som hr. Hansen. Af denne grund var det jo også, at vi søgte at læmpe os så meget som muligt overfor Folketidendes elever. At vi skulle høste tak herfor af fhv. redaktør Hansen, har vi ingenlunde ventet.

Jeg skal ikke opholde mig videre ved denne sjakren om svendeprøven - man kan jo også gøre for megen stads af hr. Hansen. Kun skal jeg fremhæve den mærkelige mangel på logik, der dikterer den fhv. redaktør at læse en skrap korrektur på Grenaa Avis, medens han samtidig bebrejder os, at vi ikke gjorde det samme. Om det danske sprogs anvendelse gider jeg ikke diskutere med ham, fordi hans virksomhed som redaktør til fulde har vist, at han i denne retning ikke stiller store fordringer til sig selv. De personlige ubehageligheder, den fhv. redaktør har fået lov til at servere for mig, skænker jeg ham. Ingen i Grenaa og samtlige omliggende sogne bliver ringere ved at blive ilde omtalt af ham. Jeg skal indskrænke mig til at bede den fortræffelige skuemester og fhv. redaktør om at tilgive mig, thi det er naturligvis vanskeligt for mig at være en så fin mand som hr. Hansen.

Grenaa den 29. november 1911.

Edm. Lønskov.

Kolind Brandvæsen blev ledet af brandinspektør snedkermester Hansen.
Derudover var der tilknyttet 12 brandmænd, som hovedsagelig var håndværkere, hvoraf følgende kendes: Blikkenslager Ernst Jensen, smedemester R. Hammer, elektricitetsværksbestyrer Als, cykelhandler Fritz Jacobsen, vognmand O. Kjeldsen, karetmager Sørensen, sadelmager Jensen, tømmermester Emil Jensen, murer Holst, blikkenslagermester Jensen, mekaniker Oskar Jensen, tømmermester Høj.

Elværket i Kolind

Mormor er født den 5. april 1897 og opvokset i Østre Maskine i Vejlby Enge. Om morfar er det eneste jeg ved, at han var født 4. april 1897 og han stammede fra Øster Tørslev på nordsiden af Randers Fjord. Det er blevet fortalt, at efternavnet Als, som min morfar havde, stammede fra hans forfædre. Efternavnet Als skulle komme sig af, nogen i morfars familie, agede med kvæg mod eller fra byen Als på Jyllands østkyst, lidt nord for Randers Fjord. Jeg har desværre ikke familie tilbage på mormor og -far side, der kan underbygge historien. Noget af mormors egen familie var Søren Skiffard (Pedersen), der arbejdede ved Dagbladet Djursland i Grenå som chauffør, samlede for en del år siden en slægtsbog for Skiffard familien, men det er aldrig lykkedes mig se slægtsbogen.

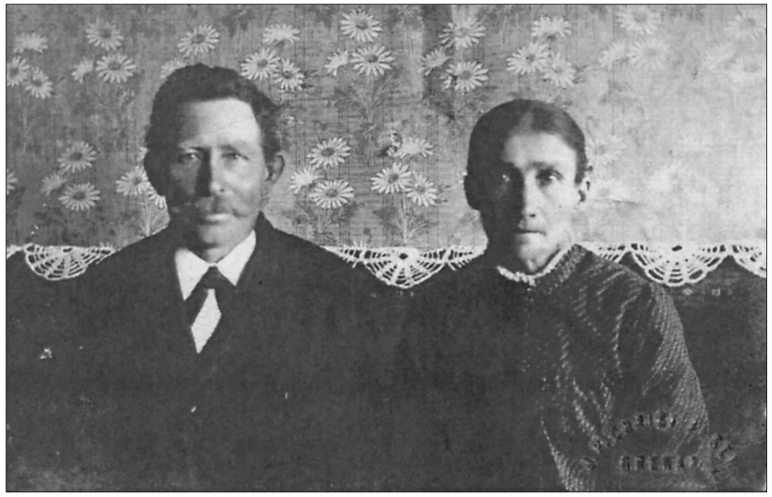

Mormors forældre
Kirstine og Peder Pedersen (Skiffard),
der boede på Dalsagervej 6 ved
Østre Maskine i Vejlby Enge.

Kolind Elværk set fra oven.
Den runde cirkel nederst til højre
er kølevandsbassinet.
Til højre for bygningen løber Kolind Å
med den lille bro i baggrunden.

Det er meget tåget for mig, men jeg mener mormor var født Pedersen, og er ud af Skiffard-familien.

Da morfar kom i kontakt med mormor, skete det i starten med brevkort. På et brevkort morfar sendte til mormor underskrev han sig med pigenavnet Marianne i stedet for Marius. Noget tyder på han ikke var i kridthuset hos sin kommende svigerfamilie.

Morfar var elværksbestyrer ved Kolind Elværk. Jeg husker tydeligt de to maskiner, der lavede el til Kolind by. Omkring højtiderne var el-belastningen meget stor, hvilket betød, at morfar næsten opholdt døgnet rundt nedenunder på elværket. De havde lejlighed på elværkets 1. sal.

Om det var fordi de bevægede sig på samme måde, skal jeg lade være usagt, men John Wayne var min morfars store idol og helt. En enkelt gang lokkede vi morfar i biografen. Far, morfar og jeg var til premiere på Den Længste Dag i Kino Grenå, det var i starten af 1960'erne, alene fordi John Wayne havde en mindre rolle i filmen.

Da morfar var på session i begyndelsen af forrige århundrede, gik det hverken værre eller bedre end han blev kasseret. Årsagen til morfar ikke blev udtaget som soldat under første verdenskrig, skyldtes han havde en krum lillefinger, der ikke kunne rettes helt ud.

Uanset hvilken påklædning min morfar havde iført sig, var han al-

Højst sandsynlig en lørdagsfrokost i
Kolind på elværket.
Fra venstre: Onkel Knud, mormor, ego,
far og morfar i den gamle bøjlestol, den
stol jeg overtog senere, det er vist nok
Louise der har stolen i dag.

tid ulastelig påklædt. Beskidt arbejdstøj og hvid skjorte, men altid iført slips.

Da jeg begyndte at komme i Kolind hos morfar og -mor alene i starten af 1950'erne, skete det med bussen fra Grenå. Jeg blev simpelthen sat på bussen ved Grenå Busstation og afleveret ved hoveddøren til elværket i Kolind, hvor mormor modtog mig.

Som jeg husker elværket var det en kæmpestor bygning med et rundt kølevandsbassin. Kolind Å løb tæt forbi langs sydsiden af elværket. Morfar holdt meget af dyr. Han havde en stor sort politichæfer, der hed Jack. Morfar havde en medhjælper ved elværket, som jeg ikke husker navnet på. Morfar havde en dag givet Jack ordre til at være barnepige for mig, så jeg ikke forlod elværket. Den ansatte kom ind på morfars værksted for hente et eller andet stykke værktøj, det gjorde så mange dengang i Kolind. Da han ville forlade elværket igen, viste Jack ham lige, den gik altså ikke. Han måtte pænt vente til morfar vendte tilbage og sagde god for ham. Selvom han havde sin daglige gang på elværket, måtte han pænt vente.

En anden erindring fra den tid, som jeg har fået den fortalt, jeg kastede en legetøjskovl i åen. Morfar bad Jack om at hente skovlen. Jack parerede ordre, og hopper i åen efter skovlen, men Jack var så uheldig

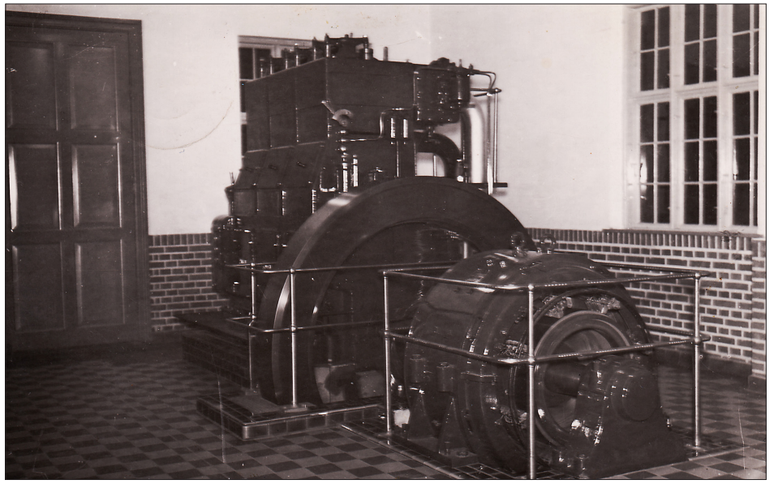

Buch'en, som den blev kaldt, var den mindste af de to maskiner Kolind Elværk havde til produktion af strøm.

at tage mig med i farten ud i åen. Det er blevet fortalt Jack først tog mig i nakken og fik mig op på det tørre inden Jack hoppede tilbage i åen for at hente skovlen. Dybden af var vel 20-30 cm.

Morfar var med i Kolind Frivillige Brandkorps. Med mellemrum skulle han lufte den gamle brandbil, så fik jeg en tur rundt gennem Kolind by, så var man skide stolt.

Jeg kom til at kende en del på min egen alder i Kolind. Det var især morfars venners børn, smeden, sadelmageren, karetmageren osv., der også blev mine bekendte og legede meget sammen i ferier og på besøg, når jeg var i Kolind. Jeg spillede også en del folboldkampe i Kolind mod de samme bekendte.

Det var dengang telefoncentraler var bemandede. Sådan en var der også i Kolind. De to drenge fra centralen legede jeg også en del med, når jeg var på besøg i Kolind. Det var hyle skægt, når vi drenge passede centralen i et kortere tidsrum og kunne lytte med på samtalerne.

Dengang havde alle med telefon et nummer, men morfar var ikke god til at bruge telefonnumre, hvorfor han istedet bad om at få smeden, sadelmageren eller karetmageren, så måtte centralen enten kende eller finde nummeret for morfar.

Morfar var en habil tenninspiller. Når han og mormor skulle til Ryomgård for at spille tennis, hvor det for det meste foregik, fik jeg, når

Morfar med en af sine mange motorcykler.
Denne havde carbidlygte.

Kolind Brandvæsens nyindkøbte brandbil med morfar bag rattet og hunden Jack som co-driver.

Morfar med mastesko
til tops i masten.
Jack, jeg og lidt af mormor.

jeg besøgte bedsteforældrene i Kolind, plads på motorcyklens tank. Mormor var med i sidevognen. Morfar spillede for det meste med min onkel Knud. Kolind havde en tennisbane beliggende tæt ved jernbanen Grenå-Århus, men var ikke i en stand, der gjorde det muligt at spille tennis på.

Vi har afholdt en del jul- og nytårsaftener i Kolind i min barndom. Nytårsaften var et kapitel for sig. Købmanden på torvet holdt åben hele natten, hvor han solgte fyrværkeri. Ja, det var dengang, der var fyrværkeri til. Vi drenge havde fået fat i en sejlgarnsbombe, vi satte fast en af morfars gittermaste i byen med det resultat, vi bøjede noget af masten, men det fortalte vi ikke til morfar, da han opdagede det senere.

Jeg husker meget tydeligt en juleaften i Kolind. I væggen bag hvor juletræet stod, var en stikkontakt, her havde morfar isat 4 stik fra juletræ og lamper. Senere på aftenen blev kontakten så overophedet, at der gik ild i stikkontakten med det resultat alt lys forsvandt.

Mormors julepynt var et studie i self made. Lyseholderne havde morfar vredet i kraftig ståltråd. For lyseholderne kunne holde balancen på grenene, havde morfar bundet en stor møtrik i bunden af lyseholderne.

Husker også morfar blev kaldt ud ved en højtid sent om aftenen. En luftsikring var sprunget. En del af Kolind var uden strøm.

Det var altid spændende at besøge bedsteforældrene i Kolind, især om julen. På grund af jobbet som elværksbestyrer, var han nød til at passe jobbet hele året. Der var godt nok en medhjælper ved elværket, der tog over i perioder. Når elværksmotorerne kørte, skulle de tilses med mellemrum med smørrekanden. Smørrekanderne af messing og var altid skinnende nypudsede. Ligeså rodet morfar kunne være, ligeså stor orden var der i hans værktøjer. Alt havde sine faste plads.

I midten min mor med hendes 2 brødre på hver fløj.
Drengen (Verner) til venstre opnåede kun at blive omkring 3 år.
Til højre ses onkel Knud.

Jeg har haft begge smørebakker, men er nu kun i besiddelse af den ene. Anita arvede for nogle år siden den anden, og den flotteste smørrebakke, morfar havde omdannet denne smørrebakken til et lille blyindfattet spejl.

Om vinteren da jeg blev gammel nok og sammen med andre børn fra Kolind, foregik legen i sundet på skøjter. Om vinteren i min barndom var Kolindsund altid oversvømmet. Når frosten satte ind var det vores legeplads i Kolind, såvel som i engene i Grenå. Det var muligt at løbe på skøjter fra Grenå til Kolind. Når sneen havde lagt sig om Kolind, blev der en meget lang kælkebakke oppe fra Bugtrupvej. Når vi rigtigt fik gang i slæden, var det muligt at komme helt ned til Kanalen og være uheldig også lande i Kanalen.

Morfar tog kørekort i 1919 i Horsens, som han har fortalt mig, ved at køre nogle få hundrede meter på havnen i Horsens. Hvordan han bar sig ad er en gåde, men hans kørekort indeholdt alle de stempler der fandtes.

Af morfar lærte jeg skakspillet svære kunst. I morfars yngre dage skulle han havde været en fremragende skakspiller. Han stoppede med skakspillet, da han begyndte at ligge vågen om natten, for at tænke over de næste træk, han skulle foretage.

Lidt om mormor. Hun rørte næsten ikke spiritus. Skulle hun have

Påskefrokost på Kolind Elværk.
Fra venstre: Ukendt, morfar, Knud, Knuds ven, mormor, ego, mormors søster, lillebror Jørgen på skødet af Ras og far.

noget i glasset blev aller højest til kirsebærvin. Mormor lavede verdens bedste chokolade kiksekage, den glemmer jeg aldrig. Til Påske var det altid en fornøjelse, at komme Kolind og spise mormors påskefrokost. Især husker jeg mormors skiden æg, der var helt outstanding.

Når morfar var på fisketur, skulle mormor altid med. Morfar kunne ikke lide at sætte orm på krogen og tage fangsten af krogen. De to opgaver var mormors.

Mormor havde et ynglingssted, der hed Begtrup Vig på det sydlige Djursland, hun kunne sidde her i lang tid for kigge ud over vigen, mens morfar fiskede.

Morfar røg North State, som min mor fortalte, var morfar født med en cigaret i munden. På et tidspunkt mente mormor, morfar røg for meget og mente, at skulle sætte sit cigaret forbrug ned til det halve, altså kun 10 cigaretter om dagen. Morfar gik også ned på halvt forbrug. Fra 20 til 10 styks pakke North State om dagen. Hvad mormor aldrig opdagede var, at morfar købte en 10 stk. om morgenen og igen hen på eftermiddagen. Dermed mente morfar han havde halveret sit ryge forbrug. Morfar havde altid en halv pakke gemt under skjorten lige over livremmen. Når mormor spurgte om morfar havde købt en ny pakke cigaretter, var svaret altid nej fra ham, og trak en halve pakke frem fra

En meget stolt morfar med en meget pæn havørred.

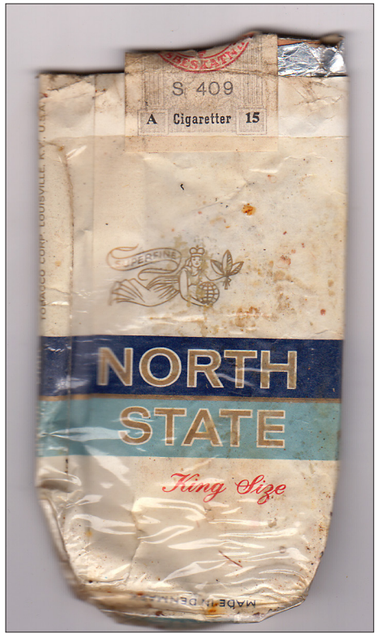

Morfars sidste pakke North State med den sidste cigaret. Jeg har gemt denne pakke fordi morfars cigaretforbrug efter mormors mening var alt for stort. Morfar havde altid 2 pakker på sig, en godt brugt og en næsten helt ny. Herved kunne morfar altid dokumentere sit lille forbrug.

skjorten for at vise mormor pakken, der efterhånden blev lidt krøllet.

Det grinede vi meget over den gang i starten af 1970'erne.

Vi havde familie i Studsgård ved Herning. Studsgård Mølle var drevet af et nært familiemedlem til morfar. Det var også i Studsgård, jeg havde min første udflugt til Søby Brunkulslejrene. En lørdag formiddag besluttedes det, vi skulle køre over for at se brunkulslejrene ved Søby. Vi besøgte »den blandede landhandel«, forretningen med alt hvad der kunne stoppes ind i den, gummistøvler og spegepølser hængende ned fra loften. Der var også servering i baglokalet, hvilket nok var årsagen til vi skulle besøge Søby. Der blev stadig gravet tørv dengang, midt i 1950'erne. Jeg tror det var her jeg fik interessen for det midtjyske. Mange år senere da jeg var bosat i Brande, og en dag kørte op til brunkulslejrene, mødte jeg ham der i sin tid havde passet købmandsforretningen i Søby Brunkulslejr.

Mens vi boede i Lillegade, skulle morfar og -mor passe lillebror Jørgen og mig en weekend. Jeg havde fået i dampmaskine i julegave. Der var problemer med få dampmaskinen startet op. Der var hul i den lille oliedunk og sikkerhedsventilen, var heller ikke helt perfekt. Morfar klarede det lille problem, han stablede 20 små stearinlys ind under kedlen og satte en tændstik i sikkerhedsventilen. Så fik vi gang i den. Efter kort tid begyndte kedlen at småkoge. Ventilen begyndte at komme med nogle underlige lyde. Pludselig forsvandt tændstikken op af sikkerhedsventilen op i loftet, alt det urene vand stod ud af kedlen i en fin stråle og ramte loftet. Loftet blev ikke gjort rent inden mine forældre kom hjem igen. Jeg husker tydeligt min mor skælde ud på morfar; med noget der lignede, »du er og bliver et stort legebarn, du burde vide bedre«. Dampmaskinen blev inddraget.

Senere i morfars liv efter elværket i Kolind var overtaget af Arke i

Billed fra Campingpladsen ved Grenå Strand med mormor og -far. Campingvognen byggede morfar selv i Kolind og fik den senere flyttet til Grenå Strand. Campingvognen var bygget på undervognen af en gammel lastvogn.

Århus, overtog morfar jobbet med at tilse elektriske redskaber på gårdene omkring Midtdjursland. I sin tid da Bonderøven startede på DR, kom jeg i tanke om, morfar også havde tilsynet med Kastaniegårdens elektriske redskaber. Det er meget sjovt at tænke tilbage på.

Vera Holm, mor

Et par linjer om min mor der er født og opvokset i Kolind. Mor var født i 1925 og fik sin uddannelse hos Kolinds Boghandel. Her fik mor en uddannelse som fotograf og kontorassistent. Mor var en fremragende fotograf, men hun tog sig aldrig tid til at lære os noget videre om fotografering. Mor må været flyttet til Grenå midt under verdenskrigen i begyndelsen af 1940'erne og kort efter mødt min far. Mor var den næstældste af tre børn. Hendes ældste broder (Verner) døde som 3-årig af lungebtændelse. Yngste bror, Knud, blev uddannet som bankmand i Banken for Kolind og Omegn. Knud, min onkel, døde ganske pludselig i Randers. Jeg husker mormor altid var meget bekymret om vinteren, om vi nu havde nok tøj på, at vi ikke gik og frøs. Den bekymring stammer nok fra tabet af et barn.

Mormor har fortalt, da mor første gang kom hjem til Kolind og fortalte om sit møde med far, og mormor spørger mor om hvor gammel

Morfar og -mor. Billedet er taget i Grenå Sygehus' Have.

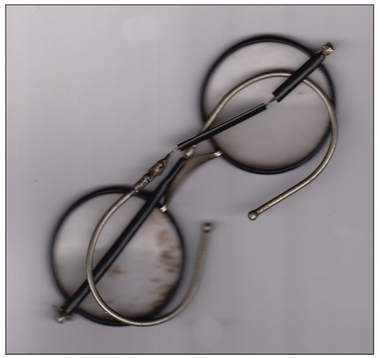

Morfars gamle briller som senere blev hans arbejdsbeskyttelsesbriller.

han er. Mor svarer, han var lidt ældre end hende. Efter dette havde pågået nogle gange, spørger mormor, hvor gammel er han så i dag. Det hele endte med mor måtte gå til bekendelse og indrømme, han var næsten 10 år ældre end hende. Det var meningen mor og far skulle være viet i december 1946, men min oldefarmor døde pludseligt og vielsen blev udskudt til december 1947. Da vielsen var på trapperne, henvendte præsten sig til morfar om han ikke kunne undvære en sæk brændsel, så kirken kunne blive opvarmet til brylluppet. Det må have været en meget kold vinter i 1947.

Jeg har set et brev, morfar har sendt til mormor, sikkert inden det blevet et fast forhold, hvor han underskriver med Marianne. Morfar hed Marius til fornavn. Morfar har nok været lidt lun på mormor, som han var meget glad for hende, også på de ældre dage.

Tilbage til morfar der i den tid, jeg kan huske ham, var et meget stort legebarn, selv i en meget høj alder.

Efter mine bedsteforældre i Kolind var fraflyttet elværket og havde bosat sig på Drasbeksgade, skulle han have sit værksted med. Det der med mange stikkontakter, var ikke noget morfar gjorde alverden i. Når han tændte lyset i værkstedet, startede så godt som alle hans maskiner også op.

I det ene hjørne af morfars værkted havde morfar i koldsav stående. Han havde selv bygget koldsaven af nogle dele fra en jetmotor, han havde fået fra Tirstrup Lufthavn. Koldsaven virkede udmærket. Når muligheden bød sig, var jeg med i lufthavnen. En af gangene fik jeg lov at komme med op i en Dakota maskine.

Morfar havde også en søjleboremaskine stående i værkstedet. Den arvede jeg efter morfar og havde megen glæde af i Glatved. Det var denne boremaskine, der meget senere klarede Jans hastighedsproblemer

med sin knallert med udboring af hans knallert cylinder.

Morfar døde som 78 årig efter et utroligt lang og driftigt liv. På en af de tidligere sider er to fotos med morfar, der fortæller meget om ham og den måde han var på.

Jeg glemmer aldrig, vi var på vej ned til Drasbeks Hotel ved banegården for at nyde en øl. Pludselig vender morfar sig om, kigger efter en flot pige, der lige havde passeret os. Jeg mener, han ikke kan tillade sig det med hans alder, hvortil morfar svarer: »Den dag man ikke kan vende sig om efter en flot pige, kan man lige så godt lægge sig til at død«!

Mormor og morfar med Jack ved foden. En fantastisk dejlig hund.
Billedet må være fra efter 1945. Min far er med på billedet bag hunden til højre.

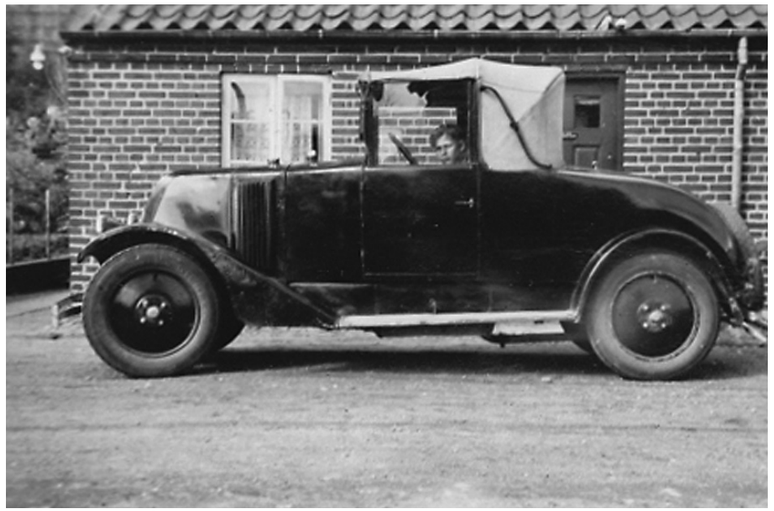

Øverst: En af morfars mange biler. Billedet er taget på Kapelvej i Kolind foran deres »det lille hus« af min mor med onkel Knud ved rattet.
Nederst: Mormor der tager et hvil. B&O radioen bag mormor kunne tage Radio Luxembourgh bedre end nogen anden radio.

Morfar og -mor har sølvbryllup.

Min kusine Lene sammen med sine forældre Gitte og onkel Knud.

Billedet her af morfar er taget i forbindelse med en konfirmation i Overstræde i 1960'erne.

Grenå Vestre Skole

Det er så mange år siden, at det godt kan være løgn. Men i 1955 blev jeg indskrevet på Grenå Vestre Skole. Skolen lå ikke mange hundrede meter fra, hvor vi boede. Fra Lillegade skulle vi gennem Overstræde for at komme om til Storegade. Herfra videre gennem Skolestræde, hvor skolen lå for enden.

Det var fire 1. klasser, der startede op 1. april 1955. Den 1. klasse jeg havnede i var vi omkring 20 elever. Vor klasselære hed frk. Noe-Nygaard.

I 1955 var det 10 år efter verdenskrigen, hvilket vi elever ikke tænkte så meget over dengang. Det var også på den tid vi gik i skole lørdag formiddag og havde madpakke med i tasken. Det var også dengang vi

Billedet her er taget foran drengenes gynmastiksal og må være fra 1959. Det er før vi bliver delt op.

skulle drikke en ¼ l mælk til madpakken. Det er meget lidt, hukommelsen husker fra de første 5 år. I hvert fald husker jeg tydeligt vi var nogen, som havde svært at stave, skrive og læse. Heldigvis for os havde Vestre Skole en uddannet ordblindelærer, hr. Sørensen. I de tre år denne specialudervisning stod på, havde de andre i klassen det mere spændende fag, sport, måtte vi pænt deltage i bl.a. ekstra dansk og regning. Det var absolut ikke særlig spændende dengang, men senere i livet viste det sig, at disse timer var givet mere end godt ud, og blev en meget stor hjælp for mig.

De første skoleår gik vi hjem mellem kl. 12 og 13 for at spise. Senere fik vi madpakke med i skole.

Når jeg kigger tilbage på skoletiden, var det ikke mange år før alle med læse- og staveproblemer, blev opfattet som dumme, det sørgede Sørensen for blev stoppet med sin undersvisning.

Gennem de første år havde vi de samme faste lærer, det var frk. Noe-Nygaard til danske m.m. og hr. Martin Sørensen til regning. Noe-Nygaards bror var en del af frihedskampen mellem 1940-45. Efter 5. klasse forlod en del vores klasse for at få sig en læreplads. 6. klasse var som jeg husker et mellem år, hvor der skulle tages beslutning om en boglig eller ikke-boglig linje, altså gymnasiet eller folkeskolen. I 6. klasse fik vi ny klasselærer, fru Pedersen også kaldet Lille-p.

Så nåede vi så langt i livet. 7. og 8. klasse var tvungne, når vi fortsatte efter 6. klasse. Derimod var 9. klassetrin frivillig og måske det bedste skoleår vi havde sammen. Fra 7. klasse var vi opdelt i en A og B klasse. Senere vender jeg tilbage til disse 3 skoleår.

Grenå Vestre Skole var en meget gammel skole, hvilket fremgår af Carl Svenstrups Grenå Bys Historie, hvis man kigger deri. Øverst i den gamle bygning ud mod Vestergade, bygningen med tårnet, her havde

I 1961 var 7 A+B på københavner-tur.
Her på toppen af Dalls Varehus.

vi klasselokale på 1. sal. Det var med de gamle skråpulte med plads til blækhuset øverst. Tror stadig kakkelovnen stod nederst venstre i krog, hvor vi kom ind i lokalet. Bygningen med tårnet var den ældste del af Vestre Skole, blev nedbrudt og vi drenge tog opstilling i frikvarterne for at følge nedrivningsarbejdet. Det skete også dengang, vore lærer blev syge. Så fik vi tildelst en pensioneret lærer eller anden person i de timer. En af de vikarer jeg husker mest, var Carl Svenstrup, der havde samlet og skrevet Grenå Byes Historie. Svenstrup der var pensioneret bibliotekar, ønskede ikke at blande sig lærernes undervisning, hvorfor han gjorde undervisningen alternativ ved historie fortælling.

Røndes bus der transporterede os til Flensburg og rundt i Sydslesvig.

Skoleudflugter

Det er ikke noget, der står særlig tydelig i erindringen. I hvert fald de første udflugter. Skoleudflugter var en foreteelse en gang om året. I de første skoleår var Vestre Skole på udflugt til Gjerrild Skov. Om også Østre Skole var en del husker jeg ikke. Transporten foregik med Gjerrild-grisen, Grenå-Gjerrild banen det første år. Som så mange andre knejter har vi nok faret rundt i den ret store skov for at lege. Det jeg husker tydeligst er den 700 år gamle eg, der stod lige udenfor Gjerrild Station. Den skulle vi hen og se og derfra videre ind i skoven.

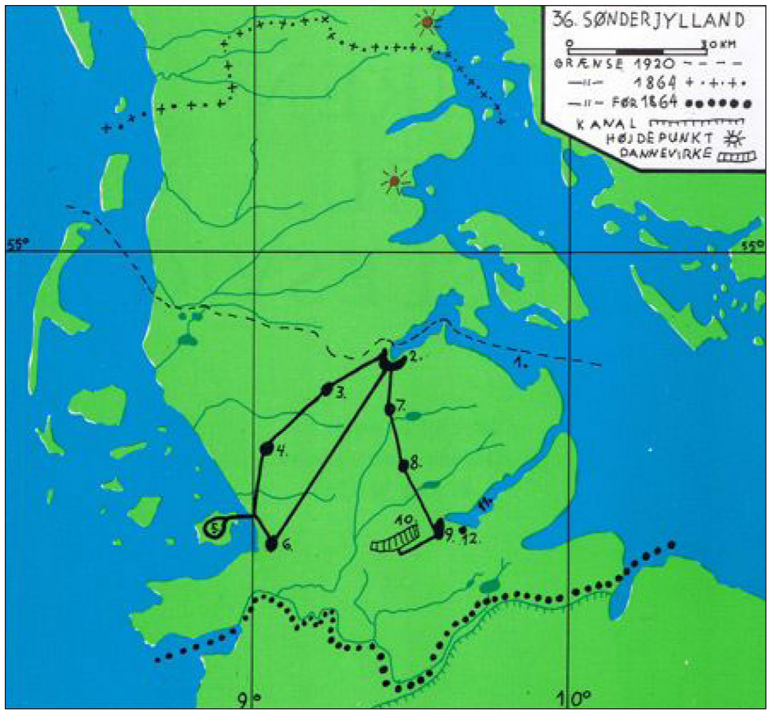

Et self made kort over udflugten til Sydslesvig.

I 1961 gik skoleudflugten til København. Jeg har lille-p mistænkt for turen var arrangeret mere for hende end os. Den stod på Dalls Varehus og med båden til Landskrona i Sverige. Især sejlturen til Landskrona huskes for, at Lille-p blev taget i tolden på vej hjem til København. Vi havde udtrykkeligt fået at vide af lille-p, der måtte ikke købes cigaretter eller spiritus, det gjalt så blot ikke for lærerne.

Turen bød også på et aftenbesøg i Det Kongelige Teater, hvor vi var indlagt til at overvære Elverhøj med bl.a. Poul Reumert. Vi har nok ikke siddet helt stille under forestillingen. Husker bl.a. de der sad bagved os på et tidspunkt bad os være lidt rolige, som konen sagde, »jeg ved godt det kan være svært i jeres alder, at holde koncentrationen, men om vi ikke ville prøve«, hvilket vi sikkert gjorde.

Jeg er helt sikker på teateraftenen var for Lille-p's skyld. Husker

Runestenene i Jelling.

Vandregangen ved Duborg Skolen.

Den indvendige gård ved Duborg Skolen.

ikke hvor vi overnattede, men det har nok været på et vandrehjem.

Næste skoleudflugt der huskes, var i eftersommeren 27., 28. og 29. august 1962 og gik til Sydslesvig. I Røndes bus drog vi fra Grenå kl. 9 mandag morgen. Til at holde styr på os var turen under ledelse af fru Petersen og fru Mikkelsen. Det var Rønde selv, der sad bag rattet og kørte bussen.

Det var en tur, jeg havde glædet mig til og set frem til. Det var spændende at skulle udenlands for første gang, selv om det blot var til Flensburg/Sydslesvig.

Rask gik det gennem Jylland med ophold i Jelling, hvor de to rune-

Det østrigske mindesmærke ved Sankelmark.

sten skulle betragtes. Motorvej fandtes ikke dengang, hovedparten at køreturen foregik ad A10 hovedvejen. I Christiansfeld blev det også til et stop. Vi skulle se kirken og kirkegården.

Grænsen ved Krusaa blev nået og efter et kort toldophold, fortsatte vi ind mod Flensburg, hvor vi efter instruktion om hvordan vi skulle opføre os, hvornår vi skulle være tilbage ved bussen, blev sluppet løs i Flensburg by.

Vi har nok haft en time for os selv i Flensburg inden vi igen samledes ved bussen for at blive kørt ud til det tyske ungdomsherberg i Mürwick.

Næste dag startede med et besøg på Duborg skolen, inden vi fortsatte til Sankelmark og Isted med korte ophold begge steder. Dagen stod på besøg i Lübeck og på Gottrup Slot inden Dannevirke fik besøg på hjemvejen til Flensburg.

Den dag i dag fatter jeg ikke hvordan vi kunne nå så meget på så få dage. Blot det at komme fra Grenå til Århus var en udfordring og her skulle vi et par 100 km længere ned i Jylland og i en bus med ikke særlig venlige sæder.

Næste morgen var det tidligt op. Der skulle foretages rengøring inden vi forlod herberget. Det var tæt på vi var blevet smidt af herberget i løbet af natten. Der var en vis uro om natten på drengenes etage. Den tyske vært snakkede med meget store ord.

Efter endt rengøring og morgenmad startede bussen op. Første besøg denne dag var på den danske skole i Skovlund/Schafflund. Her blev vi modtaget af en meget ung lærer ved navn Carl Otto Meyer. Meyer fortalte levende om landsdelens udfordringer for det danske mindretal. Vi blev vist rundt på den lille danske skole. Carl Otto Meyer var formand SSW, Sydslesvig Vælgerforening og blev senere indvalgt i den tyske rigsdag.

Efter det spændende ophold i Skovlund hos Meyer, fortsatte vi til Husum, hvor der blev gjort ophold. Dagen i Sydslesvig sluttede med en rundtur på halvøen Nordstrand i Vadehavet, inden udflugten atter gik mod Danmark.

Kl. 18.30 kørte vi ind i Grenå igen efter en oplevelsesrig tur i det gamle danske land.

Fagene i skolen var ikke mangfoldige, et at de mere spændende var sløjd, hvor læreren hed Thorup og var en bandit, men også en stor jazz kender. Gjorde vi ikke det, der var blevet os forklaret, savede eller høvlede forkert, var det hen mellem to hævlebænke og stramme røv. Maren kom i brug!

En skoledag må vi havde foretaget os et eller andet ikke helt efter skolens regler. I hvert fald måtte vi på inspektørens kontor. Her fik en overhaling og muligheden for at vælge en eftersidning eller efter skoletid møde op i pigernes gymnastiksal. Vi valgte det sidste, mødte op og stillede os på række modtog en lussing og gik hjem.

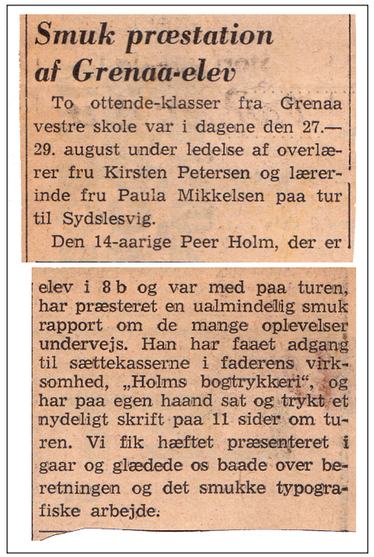

Smuk præstation af Grenaa-elev

To ottende-klasser fra Grenaa vestre skole var i dagene den 27.—29. august under ledelse af overlærer fru Kirsten Petersen og lærerinde fru Paula Mikkelsen paa tur til Sydslesvig.

Den 14-aarige Peer Holm, der er elev i 8 b og var med paa turen, har præsteret en ualmindelig smuk rapport om de mange oplevelser undervejs. Han har faaet adgang til sættekasserne i faderens virksomhed, „Holms bogtrykkeri", og har paa egen haand sat og trykt et nydeligt skrift paa 11 sider om turen. Vi fik hæftet præsenteret i gaar og glædede os baade over beretningen og det smukke typografiske arbejde.

Udklip fra Dagbladet Djursland.

Skrev, satte og trykte selv bog

Den 14-årige Peer Holm i Grenå har udsendt sin første bog. Den indeholder ganske vist kun 11 sider stof, men er meget smukt udstyret, og så har Peer selv skrevet, sat og trykt bogen.

Ideen fik drengen, da han med sine klassekammerater i Grenå Vestre Skoles 8. B var på rejse i Sydslesvig. Efter turen skrev alle deltagerne rapport, og Peer var så begejstret, at han fik lov at gå i gang med bogen i sin fars, bogtrykker Kay Holms trykkeri i Grenå. Hele teksten er sat op i håndsats, og til trykningen er brugt de bedste materialer. Klasselærerinden har fået det første eksemplar, og desuden er der et til hver af deltagerne i rejsen.

Udklip fra Dagbladet BT.

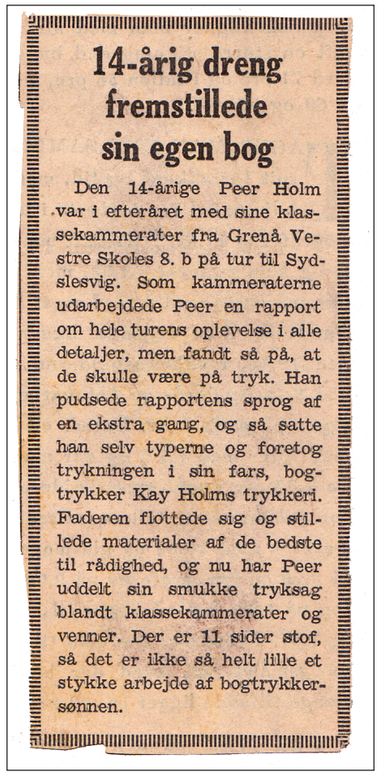

14-årig dreng fremstillede sin egen bog

Den 14-årige Peer Holm var i efteråret med sine klassekammerater fra Grenå Vestre Skoles 8. b på tur til Sydslesvig. Som kammeraterne udarbejdede Peer en rapport om hele turens oplevelse i alle detaljer, men fandt så på, at de skulle være på tryk. Han pudsede rapportens sprog af en ekstra gang, og så satte han selv typerne og foretog trykningen i sin fars, bogtrykker Kay Holms trykkeri. Faderen flottede sig og stillede materialer af de bedste til rådighed, og nu har Peer uddelt sin smukke tryksag blandt klassekammerater og venner. Der er 11 sider stof, så det er ikke så helt lille et stykke arbejde af bogtrykkersønnen.

Udklip fra Dagbladet Demokraten.

Efter afviklingen af skoleudflugten til Sydslesvig og vel hjemme igen, var der tvungen opgaven for alle deltagerne, ... der skulle skrives en stil om turen.

Jeg fik lov til at låne en sættekasse i trykkeriet og med hjælp fra svendene lykkedes det mig at »håndsætte« et lille hefte om turen, der blev trykt. Vores lærerinde fru Petersen, sendte et eksemplar til aviserne i Grenå, hvilket ad sted kom stor interesse for mit arbejde som 14-årig.

En tvungen opgave i forbindelse med skoleudflugten til Sydslesvig i 1962, var vi blevet pålagt at skrive om vore oplevelser under turen. Det blev der en del avisomtale ud af, da jeg gik hen og håndsatte og fremstillede et lille hefte. Udklip er fra Grenaa Folketidende.

14-aarig har udsendt et hefte om en skolerejse

Han vil være typograf, naar han kommer ud af skolen, og han er gaaet i gang med at øve sig

Det er almindeligt, at skoleelever tager paa ekskursioner, det er almindeligt, at de bagefter skal skrive stile om, hvad de har faaet ud af turen, stilene er mange gange hele afhandlinger, som en lærer kan have nok saa svært ved at komme igennem.

Det er derimod ikke almindeligt, at en elev udgiver en hel lille bog om en saadan rejse. Det har imidlertid den 14-aarige Peer Holm fra Grenaa gjort. Tre dage i august var Peer sammen med sin klasse — 8. klasse paa Vestre skole — i Sydslesvig. Hvad Peer saa paa turen, og hvad han indsugede af indtryk paa den reise, er indeholdt i et smukt lille hefte. Heftet er trykt paa svært, hvidt papir, og det indeholder 12 sider. Omslaget er gult og øverst pranger heftets titel „Turen til Sydslesvig".

Det er Peer selv, der er mester for baade indhold og opsætning, og han har egenhændigt sat hver en type i hele heftet.

*

Peers far, Kaj Holm, Holms bogtrykkeri og papirhandel, fortæller, at det var Peers egen idé at gaa i gang med arbejdet. — Peer har altid interesseret sig for en typografs arbejde. Nu har han jo rig leilighed til at komme i kontakt med det hele her paa mit værksted, men det er første gang, han har givet sig i kast med en selvstændig opgave og altsaa løst den.

Han har arbejdet paa den lille bog hver dag gennem nogen tid. Han er kommet her efter skoletid, og han har ogsaa mange gange staaet og arbejdet om aftenen. Der er brugt ca. 3—4 timer til hver side. Jeg synes selv, resultatet er ganske godt. Selvfølgelig er der feil i det, men man kan jo heller ikke forlange alt af en begynder. Hans klassekammerater og lærerne, der var med paa turen, har hver faaet et eksemplar af bogen.

Peer siger:

— Jeg har tænkt at forsøge mig inden for typograffaget, men foreløbig har jeg endnu to aar tilbage af skoletiden, saa det er lidt tidlig at spekulere paa det.

Peers far slutter med at sige:

— Der er nu ingen tvivl om, at interessen vil blive holdt ved lige, for Peer gaar jo lige op af disse ting hver dag.

Sonni

En noget yngre og lettere Holm i 1963 på vej over 1,35 m. Inden jeg stoppede denne dag var jeg over 1,60 m. Bemærk, ingen måtte at lande på, kun grus!

Skolesporten

Inden jeg går tilbage til 7.-9. klasse årerne, et lille kik på skolesporten. Skolesporten var en vigtig del af skolelivet, i hvert fald når vi selv skulle mene det.

Grenå havde to skoler den gang, Østre og Vestre Skole og selvfølgelig Grenå Gymnasium, men det regnede vi ikke med i den sammenhæng. Især mod Østre Skole blev der udkæmpet nogle drabelige fodboldkampe på grønsværen. At tabe den årlige kamp til Østre Skole, var virkelig svær at overleve, hele det næste år.

Vi var en del fra både Vestre og Østre Skole, der spillede fodbold op gennem ungdomsårene i Grenå IF og kendte derfor hinanden. Til festlige lejligheder - hvilke det ikke skortede på - mødtes vi også.

Fodbold var ikke den eneste sportsgren vi kæmpede med de andre skoler om. Indendørs blev der spillet håndbold. Som jeg husker blev vi inviteret på inspektørens kontor, hvor inspektøren takkede for vor indsats for skolen. Inspektøren interesserede sig ikke et hak for sport. Inspektøren hed i øvrigt Agner Jensen på min tid.

Jeg slutter hermed for mere snak om skolesport.

Vi skal tilbage til 7.-9. klasse årene

Vi var fortsat to klasser - A og B. A havde 7 elever og B 8 elever - el-

Billedteksten lød:
Drenge A-holdet fra Grenaa Vestre Skole blev publikums ynglinge ved inponerende og flot spil. Holdet slog bl.a. Grenaa Gymnasium og Ebeltoft.
Her er holdet efter finalen.
Bagerst fra venstre: Egon Mikkelsen, Finn Lund, Per Roholm Nielsen og Splint. Forrest fra venstre: Peer Holm, Claus Olrik og Erik Christiansen.

lers var det omvendt. Jeg tror faktisk, vi selv tilrettelagde undervisningen sammen med klasselærerne. Bl.a. vor tysk lærer der hed Bødtker. Bødtker var også ved skolen, da vi afholdt 20 og 25 års jubilæum, men det vender jeg tilbage til.

Vore klasser var prøveklude hvad angik de 3 sidste skoleår fra 1962-64. Os der gik i skole sammen, mødtes også en del privat, og afholdt også nogle små private skolefester.

Udover vi havde dansk, regning, tysk og engelsk fik vi gennemført valgfrit undervisning i madlavning i pigernes skolekøkken. Underviseren der stod for denne del af undervisningen hed frk. Judy. Her foretager jeg et stort spring frem i tiden.

Mange år senere da jeg var ansat ved Hedeselskabet, havde jeg udført et bogarbejde for Sønder Omme Plantage i anledning af plantagens 100 års jubilæum, det var i 2001.

For vort gode bogarbejde blev hele marketingafdelingen ved Hedeselskabet inviteret med til jubilæet i Sdr. Omme af skovridderen for plantagen. Først fik vi en rundtur i plantagen af skovridderen, der fremviste os skaderne af det meget store stormfald, der var sket nogle år før. Om aftenen deltog vi jubilæumsspisningen.

Fra Sdr. Omme og hjem til Viborg er der et godt stykke vej. På et tidspunkt besluttedes det, vi skulle starte hjemturen. Idet jeg er på vej ud af lokalet, mærker jeg et lille prik på armen og en kvindelig person spørger mig, »har du ikke gået på Vestre Skole i Grenå?«. Det kunne jeg bekræfte. Der sad vor gamle husholdningslærerinde med sin mand. Jeg tror, vi kom mindst en time senere af sted, selv om mine kollegaer prøve at få mig med. Gamle minder væltede frem fra skoletiden. - Ja, som man siger, Danmark er ikke særlig stor.

Da vi startede op med de tre sidste år med to klasser, havde en stor del af os fulgtes ad siden 1. klasse.

Herfra vil jeg fortælle lidt om de tre skolejubilæer vi afholdte.

Tre skolejubilæer

I 1984 - 20 år efter skoletiden - var vi nogle der besluttede at undersøge muligheden for afholdes af en forprøve på det senere 25 års. Jeg havde mødt Daniel Janerka ved Djurslands Banks generalforsamling, og vi faldt i snak, kom ind på gamle skoleminder og selvfølgelig en skole jubilæumsfest. Daniel havde boet og arbejdet i Grenå siden skolen sluttede og var den der havde mest kontakt med de andre fra klasserne.

Til 20 års jubilæet mødtes vi sidst på dagen på Tre Små Stuer i Grenå på Østerbrogade. Lad mig sige det sådan, da vi mødtes var det som om vi blot havde haft et meget langt frikvarter på 10 min. Da ansigterne var sat på plads, gik det over stok og sten med snak, hygge, god mad og vin.

Der var dobbelt så mange piger som drenge i de to klasser i de sidste tre skoleår. Derfor lavede vi rokade med passende mellemrum hvad drengene angik, der skiftedes plads. Derved kom drengene hele vejen rundt om pigerne.

Det var en hyggelig aften, som vi gentog 5 år efter. Til dette jubilæum blev der desværre kun taget et billed.

Nu er vi nået til 1989, det rigtige skolejubilæum og vi mødtes igen. Kun et par stykker deltog ikke, hvilket de heller gjorde første gang.

Vi mødtes på skolen, hvor vor tysklærer stod og ventede på os. Skolen var forandret siden vi havde gået der. Bødtker gav os en rundvisning på skolen. Hvad der ikke havde forandret sig meget, var vore gamle klasselokaler. Jeg er næsten ved at tro, det var de gamle borde fra skoletiden, der fortsat stod i lokalet.

Det var besluttet for længe siden, vi ville ikke have nogen lærere med ved spisningen, der afholdtes samme sted som ved vort første jubilæum.

Endnu engang havde arrangørerne sørget noget lækkert mad og gode vine og vi fik igen en masse snak.

Det blev en rigtig hyggelig aften endnu engang.

Der går nu 15 år og i 2004 mødtes vi endnu engang til skolejubilæum i Grenå. Nu var det lige som om vi kendte hinanden, der var ingen grund til de store præsentationer.

Billedet fra 25 års jubilæet,
taget på trappen op til vore gamle
klasselokaler ved Vestre Skole.
Vor gamle tysk lærer Poul Bødtker
var rundviser og fotograf.
Billedet er fra 1989.

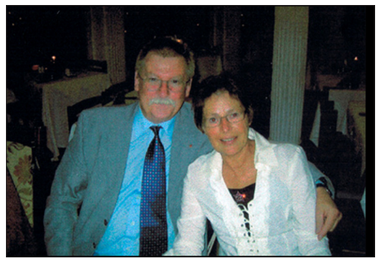

Disse fem billeder her på siden fra 40 års jubilæet, er ikke af den bedste kvalitet, hvilket skyldes jeg har trukket dem ud af fotokopier. Med god hjælp fra Adobes PhotoShop, er det lykkedes at hæve kvaliteten af billederne.

Jubilæumsfesten afholdtes ved Grenå Strand på Den Græske Restaurant. Som ved de forrige jubilæer fik vi noget fantastisk godt mad og en masse hyggelig snak.

Efter vi havde spist vandrede vi et par hundrede meter, hvor Daniel havde sit sommerhus. Det blev lyst inden vi takkede hinanden for en god og hyggelig aften.

Vi snakkede om at mødes igen til 50 år, men det blev ved snakken.

Arbejdslivet ...

I 1964 var folkeskole ovre og en ny æra startede. Nu stod den på uddannelse som håndsætter i fars bogtrykkeri.

Den 3. august 1964 startede livets barske side med 4 års typografisk håndsætteruddannelse. Uddannelsen startede med et 10 ugers forskolekursus ved Aarhus Tekniske Skole Bogtrykfaget på Nørreallè i Århus. Gennem 10 uger var det alle hverdage tidligt op om morgenen, ned på banegården i Grenå inden kl. 6, og 1½ time med tog til Århus. Det samme gentog sig om eftermiddagen fra Århus. Flere gange nåede jeg toget i sidste øjeblik i Grenå. Der var ikke den store lyst til den togrejse efter de første 4 uger.

Der var vedtaget en ny uddannelsesform for typografer, der betød vi ikke have nogen lærebog at gå udfra, men måtte nedskrive al undervis-

Faglærer Kjærbye på venstre fløj med sine 10 nye håndsætterlærlinge på 1964-holdet.
Vi fulgtes ad gennem hele læretiden til og med svendeprøven.
Tre af os aftjente også soldatertiden sammen i Fredericia.

ning. Inden vi nåede så langt, fik et lynkursus i notat teknik.

Efterhånden som vi fik nedskrevet alle guldkornene, skiftedes vi til at opsætte forme, tage aftryk af disse i korrekturpressen. Hele dette arbejde kom til at danne skole for de efterfølgende håndsætterhold.

Efter endt skoleophold blev den sidste lille uge brugt til oprydning, alt messing blev poleret i Brasso, vinkelhaver og sættelinjer. De 10 uger var herefter overstået og hjem til de normale sættekasser af ældre karakter end på skolen. I alt var jeg på fagskole de 4 læreår 28 uger. Den korte afstand mellem Grenå og Århus var afgørende for, jeg ikke kunne få et værelse i Århus under mine skoleophold ved fagskolen.

Hjemme igen startede den rigtige uddannelse med opsætning af alverdens trykopgaver. Med to lærlinge og to svende var der nok at se til. De spændende opgaver gik til svendene og os lærlinge fik lov at tage de mindre spændende opgaver. Alle lærlinge jeg efter min egen lærlingetid deltog i at få uddannet, fik altid de spændende arbejdsopgaver. Det var ikke fordi, vi var svæklinge os lærlinge, men at løfte den nederste 35-40 kg tunge sættekasse op på skråpulten, var en udfordring. Jeg kan huske papiraffald blev presset i baller og skulle bæres op på loftet. Her blev jeg ikke særlig populær, da jeg nægtede at deltage deri.

Bagdelen ved at være søn af bogtrykkeren, er du helst skal foregå med et godt eksempel og der var jeg nok ikke altid den rigtige til.

Det skete under lærlingetiden, der var valg til enten byråd, folketing eller EF. Hertil skulle bruges stemmesedler. Kutymen var dengang, trykningen af stemmesedler blandt de tre trykkerier i Grenå gik på skift. Det var måske ikke helt legalt, men det trykkeri hvis tur det var til opgaven, fik at vide hvad de andre indsendte af tilbud, så var det bare at være lidt billigere.

Lige bortset fra større skærsats, der blev fremstillet i maskinsats,

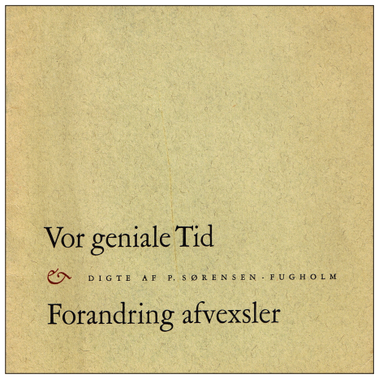

Disse vers er det første
egentlige satsarbejde,
som sætterlærlingene har udført
ved Bogtrykfagets Forskole.
Bogtrykskolen ønsker
med denne samling
at give eleverne et varigt minde
om deres første arbejde
inden for faget.
Første og andet års trykkerlærlinge
har forestået trykningen.

Bogtrykfagets
Forskole
Aarhus tekniske Skole
Efteråret 1964

Fire år senere - 1968-holdet,
de nyuddannede håndsættere fra
Aarhus Tekniske Skole med vor faglærer
Tage Andersen på højre fløj.

blev alt anden sats stablet op med løse typer. Der var en del landmejerier dengang på Djursland omkring Grenå. Det var en af mine opgaver gennem lærlingetiden, at sætte de regnskaber.

Noget af det største svineri på trykkeriet, var når vi trykte kransebånd for gartnerforretningerne i Grenå med sort farve, hvorefter der blev strøet broncegulds tøv over og hængt til tørre. Dette arbejde foregik under trappen op til loftet. Der var støv, broncestøv overalt i baggangen.

Sygehusets årlige beretning var ligeledes en del af arbejdet sammen med kommunens årlige budget. Det var mig, der flere gange måtte på kommunekontoret med korrekturer til gennemlæsning af budgettet.

Vi fremstillede også byens kirkeblad. Her blev satsen dog fremstillet på Grenaa Folketidendes sættemaskiner og igen var det mig, der på cykel skulle ned ad Lillegade til Grenå Folketidende og bringe maskinsatsen tilbage i hel stand til trykkeriet. Jeg måtte trække cyklen hjem.

Det var for det meste faktor Jens A. Nielsen, der hjalp mig med at

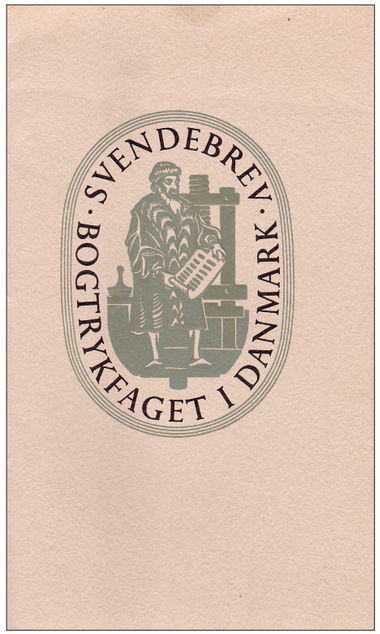

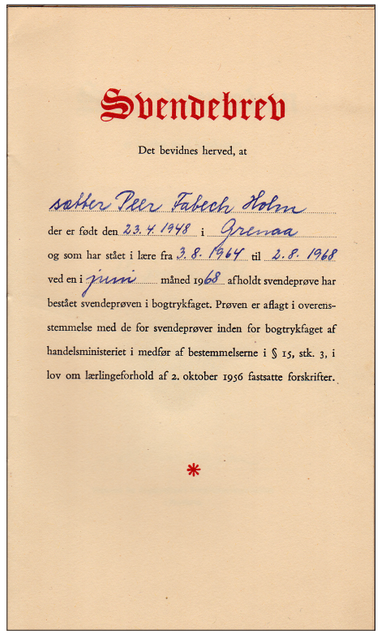

Svendebrev

Det bevidnes herved, at

sætter Peter Fabech Holm

der er født den 23. 4. 1948 i Grenaa

og som har stået i lære fra 3. 8. 1964 til 2. 8. 1968

ved en i grafisk måned 1968 afholdt svendeprøve har bestået svendeprøven i bogtrykfaget. Prøven er aflagt i overensstemmelse med de for svendeprøver inden for bogtrykfaget af handelsministeriet i medfør af bestemmelserne i § 15, stk. 3, i lov om lærlingeforhold af 2. oktober 1956 fastsatte forskrifter.

*

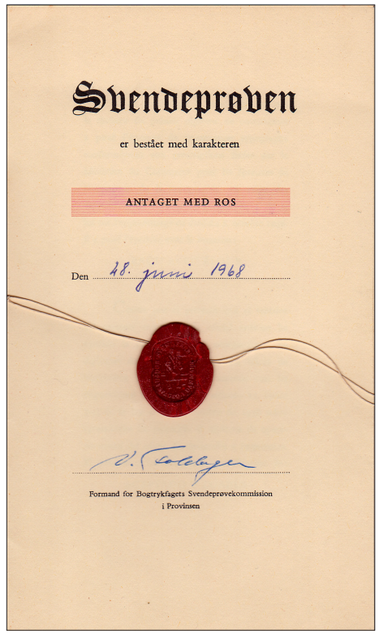

Svendeprøven

er bestået med karakteren

ANTAGET MED ROS

Den 28. juni 1968

Formand for Bogtrykfagets Svendeprøvekommission i Provinsen

Måske verdens flotteste svendebrev.
Foldager, der har underskrevet svendebrevet, var fra Kolding og en nær bekendt af min far, men han var dog ikke skuemester.
Jeg var et ¼ point fra en bronce medalje.

få stablet maskinsatsen ordentligt på cyklen og trække den hjem til Overstræde. Senere i mit arbejdsliv som selvstændig, fik jeg en del med faktor Nielsen at gøre i hans egenskab af at være arkivleder ved Grenaa Egnsarkiv.

Efter 4 år var læretiden overstået med en svendeprøve, der mundede ud i »Antaget med ros«, hvilket jeg synes var virkelig flot. Senere erfarede jeg, at der manglede ¼ point i en broncemedalje. I forbindelse med de stillinger jeg har bestridt senere i arbejdslivet, er der kun én gang, jeg har måtte fremvise mit svendebrev ved en ansættelse.

Under de fire lærlinge år nåede jeg også at komme på højskole med fagforeningen. I en weekend - tror jeg - var jeg på Roskilde Højskole, sammen med mange andre grafiske lærlinge fra hele Danmark. Jeg husker vor forbundsformand Henry Nielsen var til stede en dag, for at fortælle om hvor vigtigt det faglige arbejde var. Der blev arrangeret en udflugt til De Små Haver på Frederiksberg. Disse højskoleophold

Den fine reklame til højre
er fra oldefars tid.
Den modsatte side var trækpapir.

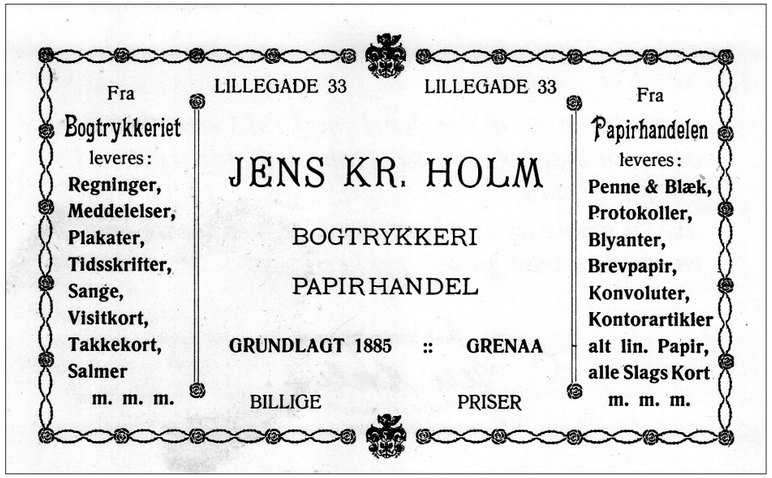

var meget socialistiske i deres indhold. Et andet tilbud om deltagelse i et grafisk seminar, der skulle afholdes i Østtyskland senere på året. Alt var selvfølgelig betalt af fagforeningen. Jeg sagde pænt nej tak i deltagelsen i Rostock, Østtyskland. Som en der havde deltaget i disse seminarer sagde, der er godt med øl, fisk og hornmusik indblandet.

Grenå havde på det tidspunkt en hel del grafiske arbejdspladser, hvilket bevirkede, at Dansk Typograf-Forbund havde en lokal afdeling i Grenå. Selvfølgelig skulle jeg også være medlem af DT-F, det var ikke frivillig, men tvang, men det blev af lærlingeklubben, de første fire år.

Det allerførste møde i lokalafdelingen, jeg deltog ved, på det der senere kom til at hedde »De Tre Små Stuer«, på Østerbrogade, var der en længere diskussion om et eller andet emne, der optog mange. Debatten trak ud, og spisningen nærmede sig. Faktor ved Grenå Folketidende Jens A. Nielsen bad om ordet og foreslog, der blev nedsat et udvalg til at drøfte emnet nærmere.

Lærlingen der var kasserer for lærlingeklubben, må være blevet uddannet til svend. For jeg blev på næste lærlinge generalforsamling valgt til kasserer for lærlingeklubben, da ingen andre ville påtage sig hvervet. Senere bliver jeg på samme betingelser valgt til formand for lærlingeklubben. Her startede nok min lyst til at påtage bestyrelsesposter i det små. Jeg mener at huske, der afholdtes en ordinær general-

forsamling og 3 kvartals generalforsamlinger om året - for spisningens skyld, selvfølgelig. Jeg husker ikke om mit bestyrelsesarbejde fortsatte i svendeklubben, men da Dansk Typograf-Forbunds Grenå afdeling blev nedlagt, var jeg indbudt til begravelsen i Grenå, og deltog som tidligere medlem med at tømme kassen.

Et nyt kapitel træder ind i livet, soldatertiden er overstået, som jeg vil vende tilbage til i et selvstændigt afsnit.

Brande Avis Bogtrykkeri - første gang

Efter soldatertidens 14 måneder ved Kongens Jydske Fodregiment i Fredericia, så far gerne jeg vente tilbage på trykkeriet i Grenå. Jeg valgte denne sikre løsning fra og tilvalgte det usikre og ringede til Brande Avis Bogtrykkeri, der netop havde søgt en håndsætter til avisproduktion, hvilket lød meget spændende i mine øre. Ved afslutningen af soldatertjenesten havde man dengang ret til en fridag for at opsøge eventuelle arbejdspladser.

En dag kort før hjemsendelse fra militæret, drog VW boblen og jeg fra Fredericia til Brande i marts 1970. Jeg fik en god snak med bogtrykker Bödtker og blev ansat ved trykkeriet, når soldaterlivet var overstået. Når jeg skriver avis, er det så meget sagt, det var en ugeavis i stort avisformat. Jeg havde aldrig tidligere arbejdet med avisproduktion.

En dag om ugen kom trykkeriets gamle bogtrykker på besøg hos os. Martin Christensen som jeg godt vidste, hvem var hjemme fra Grenå, ønskede mig velkommen første gang, jeg traf ham, spurgte hvad jeg hed og hvor jeg kom fra. Da han hørte mit efternavn, Holm, spurgte han om jeg kendte Kay Holm i Grenå, det var svært at benægte, idet det var min far. Den gamle Brande bogtrykker havde også kendt min farfar. Det var sidste gang jeg tilkendegav mit tilhørsforhold, dog uden under pres.

Det var nogle fantastisk dejlige og lærerige år, jeg havde i Brande. Turistchefen, der hed Lenz, var et kapitel for sig. Et af årene på vej mod sommerferien, kom han, den lille trinde mand stormende ind på trykkeriet med en hasteopgave. Brande skulle noget mere på Danmarkskortet, mente han. Han ville have trykt et lyngkort i lyngfarve. I kortet blev der, senere indsat en blomstrende lynggren plukket på heden omkring Brande. Lyngkortet skulle midt i august uddeles på Rådhuspladsen i København af flotte Brande-piger, selvfølgelig.

Når vi tirsdag aften sædvanligvis meget sent, sommetider så sent, at vi måtte ringe på Trinbrædtet, for at høre om de holdt sent åben for typograferne fra avisen til en kop øl. Ja, selvfølgelig gjorde de det, os fra avisen var meget vellidt blandt byens borgere.

I øvrigt havde jeg logi i baggården hos byens bager på Storegade.

Vi havde ca. 30 km op til Messecentret i Herning. Det var dengang, der var meget stor forskel på Esbjerg og Herning på ishockey fronten. Kampene blev afviklet i den gamle Hal F. En af de kampe vi tog til Herning for at overvære endte med en Esbjerg sejr på 15-2. Resultatet var som sådan ikke noget at tale om, men vi havde aftalt at drikke en øl pr. mål, det nåede vi ikke. Til gengæld sluttede vi af inde i Herning på Eldorado, hvor Hernings ishockeyspillere, altid samledes efter hjemmekampene. Vi nåede tilbage til Brande inden det blev lyst.

Livets gang på avisen. Vi havde forkontor, med en sød kontorpige, der skulle tage imod annoncer. I de fleste tilfælde kom kunderne ind af bagdøren til os i sætteriet og afleverede deres annoncer. Herfra måtte vi så få annoncerne noteret ned til afregning.

En af de sidste anekdoter fra Brande i denne omgang. Vi havde fremstillet 500 faktura-sæt til en af Brandes fabrikker. Fakturaerne blev hentet af direktøren selv, som spurgte om Brandtex kunne vente med

betaling indtil de havde fået udsendt fakturaer og fået nogle penge i kassen. Det var direktøren for Brandtex, der spurgte og som senere blev til Bestseller.

Viby Bogtrykkeri

Efter lidt mere end tre år i Brande, skulle der ske nedskæring i personalet. Jeg var en af dem, der blev til overs og måtte finde mig en ny arbejdsplads. Arbejdspladser hang ikke på træer i Midtjylland på den tid, hvorfor jeg måtte flytte til nyt område. Inden da havde jeg nået at være på et 3-ugers offsettrykkerkursus i Århus med fuld løn. Et fagforeningstilbud for at afhjælpe den stigende arbejdsløshed, der var godt i gang i starten af halvfjerdserne.

Den nye arbejdsplads jeg valgte, var Viby Bogtrykkeri ved Århus. Også her var der en ugesvis. Nu var jeg blevet godt forvendt i Brande med en masse hjælperedskaber i avisproduktion. De var ikke til stede i Viby. Vi stablede avisen op i håndsats. Indtil jeg en dag spurgte bogtrykkeren, hvorfor vi ikke brugte den sættemaskine, han havde stående. Der var mange undskyldninger, men det viste sig, han ikke vidste hvordan han skulle bruge sættemaskinen. Hans maskinsætter var rejst. I Brande havde jeg arbejdet med sættemaskine i pressede perioder.

Det blev til omkring 13 måneder hos Lomholt i Viby. I Århus boede jeg to steder. Først i Hasle på Herredsvej, men fraflyttede hurtigt til Viby i nærheden af trykkeriet. Der boede for mange rødstrømper på bopælen i Hasle.

Vi havde en lærling ved Viby Bogtrykkeri. På et tidspunkt var han så venlig at fortælle, jeg var svend nr. 16 i hans indtil da, 3-årige lærlingeliv. Som han sagde, nu har du været her længere end alle de andre svende tilsammen. Fagforeningsformanden kom en gang om ugen med

Typograf-Tidende, hvilket Lomholt ikke var særlig begejstret for. Han og typografforbundet havde et lidt anspændt forhold til hinanden.

I de små 13 måneder jeg var hos Viby Bogtrykkeri, blev jeg kaldt ind på hans kontor, ikke for at blive opsat, som jeg mest håbede, nej han ville blot fortælle, at der var lønforhøjelse næste fredag. Vi fik lønnen udbetalt i kontanter i en brun kuvert. På forsiden af kuverten havde Lomholt udregnet og nedskreven hyren med håndskrift. I alt 4 gange blev jeg kaldt ind på hans kontor, hver gang med samme information om lønforhøjelse. Før alle fire gange havde vi haft en meningsudveksling med hinanden, ord der ikke tåler gentagelse her.

Lomholts kone var fra Grenå. Hun havde gået i skole med en af mine fastre.

Lomholt røg cigarer, nogle ildelugtende sataner som vi kaldte »stingadoser«. Han gik ikke, men små løb, når han bevægede sig. En besked fra ham blev altid afgivet i forbi farten, startende et par meter før han nærmede sig og afsluttede et par meter efter.

Hver uge var der omdeling af ugeavisen. Det var unge skoleelever, der var bude. Udbringning af ugeavisen havde vi typografer dog intet at gøre med, og dog! Det skete, at et bud ikke dukkede op for at hente sine aviser til omdeling, så var det lærlingens job, at tage ruten og omdele aviserne. Jeg havde tjansen, at køre ham rundt. De fleste gange og altid i bogtrykkerens bil. Men blev to bude væk, kom Lomholt og spurgte om jeg havde lyst til et ekstra job. Jeg kan hilse og sige, der var mange opgange i Rundhøj kvarteret.

I min tid i Århus kom jeg med mellemrum på Garveriet i Meilgade, der var som regel altid god musik dengang.

Viby stopper også. Jeg taler i telefon med Knud et par gange. Knud ville høre, om jeg havde lyst til, at vende tilbage til Brande, hvilket jeg

gerne ville, da lysten med mere Brande var til stede. Tilbuddet blev købt på stedet og jeg vendte atter tilbage til Midtjylland.

Nu var det til et andet Brande Avis Bogtrykkeri. Første gang kørte vi selve ombrydningerne i tunge forme til Vejle Amts Folkeblad til prægning og trykning. Nu havde Brande fået en gammel prægepresse opstillet fra Vejle og prægede selv papmatricerne. Os svende der havde tid til overs, skiftedes til at køre til Vejle med matricerne, få trykt avisen. Oplaget var ikke større end vi ventede, og fik de færdigtrykte aviser med tilbage.

På Vejle Amts Folkeblad hed driftslederen Moos dengang. De gange jeg kørte til Vejle, blev der holdt ind midtvejs ved købmanden for at købe 4 øl. På avisen i Vejle stod der en gammel hurtigpresse, et stort monstum. Her var vi nogle typografer, der gemte os bag og delte en øl. I mellemtiden kunne vi følge Moos, der fræsede rundt og ikke kunne finde os. Bortset fra min læreplads i Grenå var det eneste gang i mit arbejdsliv, jeg returnerede tilbage til en tidligere arbejdsplads. Eneste arbejdsplads jeg har aflagt besøg efter fratræden hos, er Hedeselskabet. Det skete efter stort pres fra min tidligere chef. Vibeke ville gerne vise mig, hvad mit trykkeri var blevet ombygget til på Hedeselskabet.

En lørdag aften kørte Hanne og jeg fra Herning til Vejle for at opleve Papa Bues Viking Jazzband spille. Inden koncerten rundede vi rutebilstationen, hvor Knud (Sporten i Grenå) havde overtaget kiosken. Knud blev glad for at se mig og ville have vi skulle komme op til dem efter koncerten og indtage lidt natmad. Papa Bue spillede 2 x 45 min. + ekstra 45 min., hvorefter de med spillende instrumenter vandrede ud af salen, medens de spillede When The Saint ..... Om søndagen var der bilfri dag, hvilket bevirkede, vi måtte overnatte hos Anne Lise og Knud.

Anden halvleg i Brande varede i øvrigt heller evigt. Der var en begyndende oliekrise på trapperne og jeg måtte igen ud for at finde nye græsgange. I mellemtiden havde jeg mødt Hanne i Herning og var flyttet op til hende. Hanne boede på Vinkelvej tæt på centrum i Herning. Hannes mor boede på Gl. Landevej i det vestlige Herning, hvor også hendes lillebror boede hjemme. Han spillede i øvrigt ishockey i Herning IK, som målmand. Hannes mor boede i øvrigt lige overfor Købmand Lauritzens butik, hvor hun gjorde rent. Ragnar Falk Lauritzen, startede i det små som rejsekonge. Senere dannede han rejsebureauet Falke Rejser. Ved kassen solgte han ikke bare kaffe og smør, men også ferierejser til Mallorca. En historie går ud på, at en midtjysk bonde kom ind til købmanden i butikken og gerne have to billetter til en uges ferie på Mallorca, men han havde ikke penge nok, om købmanden ville tage en gris som betaling. Historien ender med, at den midtjyske bonde og kone kom til Mallorca for en gris!

Hannes storebror Villy boede i Lemvig og arbejde ved skattevæsenet der. Hanne og jeg besøgte ofte Lemvig og Villy og hans kone i weekender. Lørdag formiddag startede vi hos Tanterne, der bød på en sildemad, hvortil vi nød en øl og snaps. Når den stod på Jespersens Hotel, hvor jeg lærte at rafle »Frederikshaver«. Det er en tid, jeg sommetider tænker tilbage på med stor glæde.

Bachhausens Eftf. Viborg

Det blev en af de få gange i mit arbejdsliv, jeg prøvede at gå rigtigt arbejdsløs. Der var intet arbejde, at opdrive i det midtjyske. Dengang fik vi 100 % i understøttelse, hvorfor vi ikke led den store nød.

I Herning skulle vi møde ind i fagforeningen en gang om ugen. I den anden uge kom formanden med en adresse, han syntes jeg skulle kigge

nærmere på. Jeg fik lov at gå arbejdsløs i små 2 uger.

Vi er i 1974 og jeg skulle til Viborg, som typografvikar hos Bachhausen's Eftf. i Duegården i Sct. Mathiasgade hos Gunhild Jørgensen, lige overfor det gamle postkontor. Det var på det tidspunkt, de var påbegyndt etableringen af gågaden i Sct. Mathiasgade i Viborg.

Ja, så er vi tilbage ved første omgang i Brande. Fru Jørgensen var datter af den gamle bogtrykker A. L. Pedersen i Allingåbro, der var en meget god bekendt af min farfar. Fru Jørgensen kom i bogtrykkerforeningen og kendte mine forældre derfra.

Lad mig lige tilføje her, indtil nu var alle de bogtrykkere, jeg havde arbejdet hos, uddannet hos A. L. Pedersens Bogtrykkeri i Allingåbro.

En smule om trykkeriet og ALP i Allingåbro. Når de rejsende (sælgere) kom på besøg hos ALP i Allingåbro, måtte de pænt stå med hatten i hånden og vente udenfor hans kontordør til der blev sagt kom ind. ALP var af den gamle skole, ligesom min egen farfar.

Vikariatet hos Bachhausen skulle have varighed af 4 uger. Det kom ikke til at holde helt stik. Gunhild ville ikke af med mig.

Jeg husker en spændende opgave fra den tid, jeg arbejdede med hos Bachhausen. Forfatteren Peter Seeberg mødte op med en digtsamling, der skulle omdannes til et lille hefte.

Bachhausen fremstillede og trykte dokumenter for Jyllands Kreditforening. Dette foregik i offset. Dertil krævedes en foliemontage og lysbord, hvilket ikke eksisterede samt en offsetplade. Filmene blev taget af folien hver gang efter brug og lagt i en kuvert, indtil jeg undlod at gøre dette og bevarede montagen til næste gang. Offsetplader dengang var ikke egnet til at gemme fra gang til gang. Belysning og fremkaldning af offsetplader var noget for sig. Efter belysning af og afvaskning af pladen, skulle denne påføres flydende asfalt. Et helvedes svineri.

Det var 3M plader.

Jeg kørte trolig fra Herning til Viborg gennem et par måneder på alle hverdage. En dag ringer min mor midt i arbejdstiden, for at fortælle far var blevet indlagt på sygehuset med en blodprop. Jeg spørger mor, om hun ønsker jeg skal komme hjem, for at hjælpe til i trykkeriet, hvilket mor gerne ville have. Min lillebror var på 3. læreår som håndsætter.

Jeg tog en snak med fru Jørgensen, som ikke var begejstret for at miste mig, men kunne også godt se, der ikke var mange andre muligheder. Mere eller mindre var det også afsked med Hanne i Herning, der arbejdede på en systue i Ikast og ikke lige kunne flytte og tror jeg heller ikke Hanne, ønskede at fraflytte Midtjylland. Alle hendes venner, bekendte og familie var trods alt i det midtjyske.

Det var min første mission i Viborg og skulle senere blive efterfulgt af et mere fast ophold.

Holms Bogtrykkeri Grenå

Jeg var faldet så godt til i Midtjylland, egentligt ville helst være blevet der. Jeg elskede naturen i Midtjylland. Noget af det bedste jeg kunne foretage mig, var at køre op til Brunkulslejerne ved Søby. Stille bilen og gå en tur i den sikre del af området. Sætte mig på kanten ved en af udgravningerne og nyde en bajer til naturen. Et imponerende menneskeskabt område af natur. Da skæbnen ville det, var det nok en af årsagerne til jeg vendte tilbage til det midtjyske og blev fastboer, men det vender jeg tilbage til.

Nu handler det om at komme hjem til Grenå og give en hånd med på trykkeriet sammen med lillebror.

Far kom sig nogenlunde over blodproppen og vendte tilbage til trykkeriet. Lillebror var blevet uddannet håndsætter og havde skiftet

arbejdsplads til Specialtrykkeriet i Viborg, hvor han i stedet blev offsettrykker hos Jensen.

For en gang skyld lykkedes det, at få overtalt far til at investere i lidt nyere og moderne teknik. Lidt bogtryk beholdt vi dog i huset. Jeg havde fået en Linotype sættemaskine ind. Senere fik vi en lille fotosætter til tekstarbejde. Vi fik opbygget et mørkekammer, fik et lysbord etableret. Det lille trykkeri var faktisk godt hjulpet til de opgaver vi magtede at udføre. Da de nye hjælpemidler var kommet ind i trykkeriet, sagde min mor, nu er der ikke den gamle trykkeri lugt mere.

Jeg vil lige smide en episode fra 1981 ind, det var en hård nød at knække. Typograferne på Berlingske gik i strejke og vi andre blev trukket med i strejken ved at blive lock-outet af bogtrykkerne. Strejkeunderstøttelsen var magiske 600 kr. om ugen, der hverken rakte til det ene eller andet. Som tiden trak ud blev den økonomiske situation så højspændt for os, at Sonja efter 4 uger bad mig om at gå på kommunen for at bede om bistandshjælp. I juni 1980 var Louise kommet til verden. Ved siden af havde vi også Annette og Lone hjemme.

Jeg måtte bide i det sure æble og bevæge mig på Grenå Kommune. I mange timer sad jeg på kommunen og ventede. Blev kaldt ind til forhør om mit økonomiske ønske. Bedt om at forlade mødet igen og sætte mig udenfor og vente. På et tidspunkt efter nogen tid, blev jeg kaldt ind igen. Nu var alle kommunens sagsbehandlere samlet i mødelokalet og skulle oplyse mig om mine økonomiske ønsker kunne opfyldes.

Det første som jeg husker, der blev spurgt indtil, var, hvor meget jeg havde brug for økonomisk. Jeg bad om midler til huslejen i Glatved.

Vi var kommet godt hen på dagen på dette tidspunkt, og der nærmede sig en slutning. Jeg blev bedt om at komme ind i mødelokalet en sidste gang, hvor jeg fik oplyst jeg efter loven var berettiget til at få

8.500 kr. mod underskrift om tilbagebetaling. Beløbet dækkede kun for Louise og mig. Da Sonja og jeg ikke var gift, kunne jeg ikke modtage bistandshjælp for Sonja, Lone og Annette. Det var jo godt nok, så var huslejen i det mindste dækket ind. Men her stoppede det imidlertid ikke. Lige som jeg skal til at gå, kommer en anden sagsbehandler ind i lokalet for at meddele, der lige var kommet nye retningslinjer fra ministeriet og satsen, var blevet hævet ved en ny bekendtgørelse. Jeg havde nu krav på et større beløb.

Da jeg endelig forlod Grenå Rådhus var det med løftet om en bankoverførel på 11.876 kr. om måneden, hvilket beløb vi modtog gennem hele strejkeperioden og med tilbagevirkende kraft Det mærkelige for mig denne dag var, hovedparten af sagsbehandlerne, var nogle jeg kendte i forvejen.

Efter et par år løb far ind i endnu en blodprop og i 1981 magtede han ikke føre trykkeriet videre.

Sonja og jeg tog en snak med revisoren om vi skulle overtage trykkeriet og fortsætte det, lige så meget for, at vi fortsat havde et arbejde at stå op til. Sammen med min lillebror Jørgen, far og mor, revisoren og Sonja, mødtes vi en formiddag, for at gennemgå trykkeriets situation. Min lillebror var som sådan ikke blevet indviet i de økonomiske problemer vore forældre var havnet i, men han blev spurgt først om han havde lyst til at overtage og fortsætte trykkeriet, hvilket han ikke kunne overskue på stående fod, hvorfor det blev Sonja og jeg, der tog over. Overtagelsen skete næsten over natten. Sonja og jeg valgte at fortsætte driften af trykkeriet, lige så meget for at hjælpe mine forældre ud af deres økonomiske knibe. Ved overtagelsen af trykkeriet overtog og påførte Sonja og jeg en rimelig stor bankgæld.

Efter kort tid som selvstændig bogtrykker kunne jeg godt se, det

var en større udfordring end først antaget. Hurtigt gik det op for os, at vi måtte ud på markedet for finde mere indtjening. Faktisk kom den i første omgang af sig selv. Vi modtog en henvendelse fra Århus Universitets venstreorienterede del, gående på om vi ville trykke deres bøger og afhandlinger. Det blev et ja. Jeg brugte en hel dag på at udregne det første tilbud, der kom til at danne basis for samarbejdet med Universitetet. Tilbuddet gik ud på, at de selv kunne regne sig frem til en fremstillingpris. I al sin enkelthed kostede hver trykt side et øre beløb. Det viste sig jeg havde udregnet et mere end godt tilbud. Dette samarbejde med Århus Universit forsatte gennem 5-6 år.

Gennem næsten hele vor tid som selvstændig, havde vi kontakt med SF, først fra deres Silkeborg kontor gennem Steen Gade. Senere fra deres kontor i Århus på Silkeborgvej overfor Den Gamle By. Det smittede af på andre og Husets Forlag i Århus kom også til senere.

Vi oprettede vort eget bogforlag, Holms Forlag, hvor vi over tid fik en del private henvendelse om bogudgivelser. Det blev til en del udgivelser om øen Anholt. Forlaget var egentlig en idé både lillebror og jeg havde barslet med nogen tid. Lillebror havde ikke baglandet i orden og opgav deltagelsen.

Jeg havde helst set Jørgen og jeg kunne have fortsat familietrykkeriet sammen. Dengang fungerede samarbejdet upåklageligt. Jørgen var en bedre trykker end jeg. Til gengæld kunne jeg snakke bedre med kunderne. Men sådan skulle det ikke blive og måske godt det samme. Jørgen havde aldrig overlevet de slag verden gav, som Sonja og jeg oplevede.

Men de 10 år som selvstændig sluttede i december 1991, da vi ikke have mulighed for at skabe indtægter nok til den fortsatte drift. Derfor stoppede vi og nedlagde trykkeriet. Det var lykkedes os at nedbringe

gælden i trykkeriet, der ved nedlukningen var gået i nul. Økonomisk havde vi ikke hentet noget som selvstændig, men fået en meget stor erfaring, der senere kom Sonja og jeg til gode.

Den tid der gik fra december 1991 og frem til marts 1992 anvendte vi til at komme af med alt indbo i trykkeriet, hvilket lykkedes meget godt. Sonja havde på et tidspunkt en meget stor og stærk cigarkasse.

Jeg var medlem af de selvstændiges arbejdsløskasse og som sådan også berettiget til dagpenge. Det viste sig ikke at være så ligetil for os som selvstændige, at blive godkendt til dagpenge. Arbejdsløshedskassen mente i fulde alvor, at vi ikke var ophørt, selv om samtlige maskiner var bortsolgt. Strømmen til trykkeriet var der stadig, og vi kunne derfor i arbejdsløshedskassens klare lys fortsat skabe en indtjening. Jeg havde i en skrivelse, remset i hvert fald 20 punkter op overfor arbejdsløshedskassen, vi havde gjort, hvilket ikke var nok. På et tidspunkt spørger jeg arbejdsløshedskassen, hvis jeg nu kan dokumentere strømmen er taget fra på tavlen om jeg derved, ville blive berettiget til dagpenge. Svaret var et klart ja. Gode råd var dyre, som det kan udtrykkes. Jeg kunne have valgt en bekendt, men vor dreng, Jan, var i lære som elektrikker i Ebeltoft. Jeg fik Jan til at underskrive dokumentet, hvor han bekræfter, at have fjernet kraftstrømmen på el-tavlen fra den del, der hørte til trykkeriet. Efter 3 måneder lykkedes det os at få dagpenge med tilbagevirkende kraft. Der skulle altså lidt snyd til også dengang.

Bygningen i Overstræde skulle sættes til salg, efter krav fra ASE, gennem vor bank, hvilket straks skete. Vi skulle også fraflytte Overstræde. Vi flyttede ned i nærheden af åen på Ågade i Grenå. Inden Overstræde 1 blev solgt, havde jeg truffet aftale med Djurslands Bank om, at de skulle klare betaling af huslejen m.v. over vor kassekredit indtil salg var foregået. Vi flyttetede til Viborg i september 1992 på

Merkurvej i Overlund. En dag midt i arbejdstiden blev jeg ringet op af banken og bedt om at komme til Grenå for at underskrive papirerne til hushandlen. Da alt var gjort op, fik vi udbetalt, tror jeg, 6.000 kr. hvilket var overskuddet efter næsten et år på boligmarkedet, hvor banken havde fået sit og klaret alle vore forpligtelser inden hussalget.

Det Danske Hedeselskab

Sonja havde i JyllandsPosten opdaget Hedeselskabet stod og manglende en person med mine grafiske og forretningsmæssige kvalifikationer til deres interne trykkeri. En stilling Sonja mente, skulle være min. Derfor satte hun sig til skrivemaskinen for at skrive en ansøgning til Hedeselskabet, som Sonja forelagde mig til underskrift. Sonja sørgede også for ansøgningen blev afsendt. Jeg tror, Sonja var ved at være godt træt af min lediggang.

Så her starter et nyt kapitel i mit arbejdsliv.

Ansættelse ved Hedeselskabet

Sonjas ansøgning bevirkede jeg blev indkaldt til ansættelsessamtale ved Hedeselskabets Markedtingsafdeling, hvor Knud Erik og Vibeke

Bygningen på Klostermarken er imponerende.
De første 5-6 år havde jeg min pind nederst til højre for udbygningen (Kantinen).
Til venstre i den høje bygning havde administrationen sin bopæl.
Eget foto fra marts 2021.

GRENAA PAPIR

DANISCO

Grenaa Papir A/S
Korsgade 22
Postboks 149
DK 8500 Grenaa
Tlf. 45-86 32 14 77
Fax 45-86 32 54 77
Fax 45-86 32 64 77
Telex 63 493

4. marts 1992

Vi bekræfter herved, at Per Holm har været leverandør af brevpapir og tryksager til vor virksomhed igennem 18 år.

Den mangeårige forretningsforbindelse er naturligvis udtryk for tilfredshed fra vor side. De leverede tryksager har opfyldt vore krav, samtidig med at vi altid har fået en særdeles god service hos Holms Bogtrykkeri. Vi har hos Per Holm fået en god personlig betjening; de mange specialopgaver, vi har haft gennem årene, er blevet løst til vor fulde tilfredshed. Samtidig vil vi gerne fremhæve præcision i leveringstid; i mange tilfælde, hvor der er opstået et akut behov for en tryksag, har Per Holm altid været forstående og positiv og har løst opgaven med kort varsel.

Det var derfor med stor beklagelse, vi modtog meddelelse om lukning af Holms Bogtrykkeri.

GRENAA PAPIR A/S

Poul Bach
Direktør

Anna Lund
Korrespondent

Grenaa Papir A/S
Reg. nr. 32.797

Det var en enorm tillidserklæring, Sonja kunne vedhefte ansøgningen på stillingen ved Hedeselskabet. Jeg fik hvad jeg bad Grenaa Papir om, en vurdering som leverandør af tryksager. Anna Lund var gift med min gamle tysk lærer Bødtker ved Vestre Skole og Poul Bach var en gammel bekendt fra barns ben, bl.a. gennem fodbolden.

Det var i JyllandsPosten Sonja opdagede annoncen, der fik hende til at skrive ansøgningen til Hedeselskabet, og som blev forelagt mig til underskrift. Der var ingen person - overhovedet - i Danmark, som magtede alle de krav som Hedeselskabet opstillede i annonceteksten for at komme i betragtning til stillingen. Jeg fik stillingen ....

Det Danske Hedeselskab
Direktionssekretariatet
Postbox 110
8800 Viborg

5. marts 1992

Att.: Direktionssekretær Knud Erik Hesselbjerg

Med henvisning til annoncen i Jyllands-Posten, søndag den 1. marts 1992 angående stillingen som trykteknikker, fremsender jeg hermed min ansøgning.

Peer Holm er navnet, er 43 år, gift og p.t. bosat i Grenå. Jeg er udlært sætter/trykker og har indtil 1981 arbejdet på forskellige trykkerier i det midt- og østjyske. Fra 1981 til dato har jeg været selvstændig bogtrykker. Som selvstændig bogtrykker har jeg været med i hele fremstillingen af alle slags tryksager og selv forestået trykningen.

Af mine kvalifikationer kan jeg fremhæve følgende:
-- Kan for- og efterkalkulere trykopgaver.
-- Kan tilrettelægge arbejdsgangen ved fremstilling af trykopgaver.
-- Har kontakter til eksterne leverandører.
-- Kan arbejde med DTP og ved hvad systemet kan yde.
-- Kan fremstille film og offsetplader.
-- Kan arbejde i mørkekammer.
-- Kan trykke både offset og bogtryk.
-- Kan færdiggøre de trykte opgaver.
-- Kan styre lagervirksomhed.

Det er mig ikke muligt at vedlægge referencer fra tidligere stillinger, men kan oplyse at jeg er 4. generation i en bogtrykkerfamilie, og er opforstret med den grafiske branche fra barnsben.

Der vedlægges en reference fra en kunde, som jeg har leveret tryksager til gennem mange år.

Det vil glæde mig at høre nærmere, og møder gerne op til en samtale.

Med venlig hilsen

Peer Holm
Ågade 21, st. th.
8500 Grenå
86 32 7919

Side 2

Lønnen fastsættes individuelt èn gang årligt, første gang 01.03.1993.

Pensionsforhold

Hedeselskabet er inden for selskabets gældende regler villig til at administrere evt pensionsordning.

Tjenesterejser

For tjenesterejser i ind- og udland vil du få udbetalt godtgørelse efter gældende regler for Hedeselskabet.

Bibeskæftigelse

Under ansættelsen forpligter du dig til ikke at have andet arbejde uden samtykke fra Hedeselskabet.

Særlig forhold

Enhver ret, herunder ophavsretten til de opfindelser, programmer, systembeskrivelser mv, som du udvikler, helt eller delvist, som led i ansættelsesforholdet overgår, med mindre andet er aftalt, til Hedeselskabet.

Diskretionspligt

Der må iagttages tavshed med hensyn til de forhold, som du i medfør af din stilling bliver bekendt med, og hvis hemmeligholdelse ifølge sagens natur er påkrævet eller bliver dig foreskrevet af din foresatte.

Tavshedspligten ophører ikke med udtrædelse af selskabets tjeneste.

Fratrædelse

Fratrædelse på grund af alder sker i overensstemmelse med den almindelige pensionsalder, som pt er 67 år.

Det danske Hedeselskab

Viborg, den 24/3 1992

Knud Erik Hesselbjerg
Direktionssekretær

Undertegnede er indforstået med ovenstående vilkår for ansættelsen.

~~2503~~ Grenå, den 25/3 1992

Peer Holm

Jeg startede ved Hedeselskabet 21. april 1992, 2 dage før min fødselsdag. Så man kan vel roligt sige, det var en god fødselsdagsgave jeg modtog fra Sonja og Hedeselskabet.

Jeg havde ikke før i mit arbejdsliv underskrevet i ansættelseskontrakt. I mine 12 år ved Hedeselskabet blev der kun ændret ved ansættelseskontraktens næstsidste linje på dette dokument, omkring lønnen.

Ansættelseskontrakt mellem Det danske Hedeselskab og Peer Holm, Ågade 21, st th, 8500 Grenå

Ansættelse

Det danske Hedeselskab ansætter dig herved som trykker med virkning fra 21.04.1992, indtil videre i selskabets direktionssekretariat. Dit tjenestested vil ved ansættelsen være Viborg, og nærmeste foresatte er pt direktionssekretær Knud Erik Hesselbjerg.

Generelle forhold

Under din ansættelse er du omfattet af funktionærloven, den til enhver tid gældende overenskomst/aftale mellem Hedeselskabet og DTF, ligesom du er omfattet af de til enhver tid gældende generelle vilkår i øvrigt for selskabet.

Reglerne i funktionærlovens § 5, stk 2 om forkortet opsigelsesvarsel finder anvendelse, når den ansatte pga sygdom har været uarbejdsdygtig i 120 dage inden for et tidsrum af 12 måneder.

Ansættelsesområde

Principielt omfatter ansættelsen hele fællesadministrationen i Viborg, således at du må være indforstået med, såfremt forholdene betinger det, at gøre tjeneste ved andre af afdelingens kontorer. I modsat fald kan Hedeselskabet opsige dig med normalt opsigelsesvarsel.

Stillingen

Der henvises til den til enhver tid gældende funktionsbeskrivelse for din stilling.

Arbejdstid

Arbejdstiden er aftalt til 37 timer ugentligt, excl pauser, fordelt på ugens 5 arbejdsdage mellem kl 08.00 og kl 16.00.

Du må dog være indstillet på at udvise fleksibilitet på dette punkt. Almindelig forefaldende merarbejde/overarbejde honoreres ikke særskilt, medmindre der træffes særskilt aftale herom.

Løn

Lønnen er pr 21.04.92 aftalt til

kr 22.500,00 brutto pr måned,

der udbetales månedsvis bagud.

Min nye placering ved Hedeselskabet i Marketingafdelingen.
Sammen med Vibeke (forrest) havde jeg (bagerst) et fantastisk godt samarbejde. Vi klarede mange store og små opgaver henover midten af skrivebordene.

var til stede. Det var i marts måned 1992. En samtale jeg i øvrigt syntes tog utrolig lang tid. Samtalen munder dog ud i jeg ville høre nærmere fra Hedeselskabet en af de nærmeste dage. Jeg havde absolut ingen fornemmelse af, hvordan samtalens udfald ville blive. Jeg havde aldrig før været til en jobsamtale. Den slags foregik med en snak med bogtrykkeren, henover en trykmaskine eller skæremaskine.

Efter jobsamtalen trængte hjernen og jeg til frisk luft. Det var et utroligt flot vejr med høj himmel og sol den dag jeg var til jobsamtalen. Jeg besluttede, derfor at køre ud på heden til Kongenshus, hvor der er et bestemt sted, det var muligt at opleve den jyske hede, som den havde set ud i tidligere tider. Ingen vindmøller der generer udsigten.

Der sad jeg i kanten af den jyske hede og nød to øl, købt hos købmanden i Frederiks.

Mobilen fandtes ikke dengang for os almindelig dødelige. Efter et stykke tid på kanten til heden, begyndte jeg at vende snuden hjemad. Jeg blev mødt af Sonja i døren, der fortalte Hedeselskabet allerede havde haft ringet, stillingen var min, hvis jeg altså stadig var interesseret i den. Det havde Sonja allerede besluttet, ved at sige ja på mine vegne.

Jeg mødte ind i receptionen ved Hedeselskaber efter Påske i 1992.

Det var noget af et arbejde, at få offsetmaskinen ud af huset.

De første tre dage blev brugt på at introducere mig for de mange ansatte på Klostermarken i Viborg. Den opgave klarede Vibeke fremragende. Der var lavet en 3-dages arbejdsplan for min introduktion. Jeg tror selv Vibeke, syntes det blev nogle lange dage. Vi kom sammen igennem dagene og jeg fik megen gavn af dagene.

Da jeg endelig blev sluppet løs efter de tre dage med introduktion og landede på mit kontor i underetagen, var det første som slog mig. Der var et hav af ringbind på hylderne, men ringbindene indeholdt ingen dokumenter. Min forgænger havde smidt alt ud og intet efterladt til sin efterfølger, da han blev bedt om at rejse.

Jeg havde ingen fornemmelse af hvad Hedeselskabet anvendte af tryksager i løbet af et år. Min forgænger havde fjernet alt brugbart information fra ringbindene. Jeg kendte udseende af tryksagerne fra designmappen, men det var også alt.

Derfor var noget af det første jeg satte i gang, at tage en snak med afdelingernes sekretærer og deres undersåtter, for at danne mig et overblik. Ved hjælp af en gennemgang af microfilm af internt udfakturerede opgaver, lykkedes det at gennemskue situationen for fremstilling af interne tryksager.

Min berøringsflade med Hedeselskabets ansatte var enorm, hvilket ikke var noget jeg havde stræbt efter. En meget markant medarbejder, var sekretæren ved Laboratoriet, Gerda. Gerdas imponerende skrivebord havde på hver side af hende to stakker papirer - til venstre ind og til højre ud. Hedeselskabet havde intern post. Når jeg havde sendt en korrektur over til Gerda og bedt hende kigge denne igennem, måtte jeg næsten hver gang over for at hente korrekturen selv. Når jeg så troppede op hos Gerda, spurgte om hun havde set på min tilsendte korrektur, var svaret altid ja, hvorved Gerda stak hånden ind i højre ud bunke, fandt

min korrektur. En af de første gange jeg mødte op hos Gerda, havde jeg ikke taget en kuglepen med. Gerda forærede mig en sprit ny flot kuglepen, det burde jeg have som nyansat, som hun bemærkede overfor mig.

Lønningskontoret havde hjulpet mig med avisannoncer på egnede boliger. Jeg kontaktede en af byens boligudlejere, og vi aftalte at mødes ugen før jeg startede ved Hedeselskabet i Jernbanegade 2. Jeg skulle blot bruge et værelse, da det var meningen jeg ville tage hjem til Grenå, Sonja og børnene i weekenderne. Vi startede i Jernbanegade, hvor KVN havde nogle ungdomsboliger til udlejning. Men, mente Knud, det var nok ikke lige noget for mig med min alder (42). Hvorfor Knud besluttede, vi kørte en tur og landede herefter i Hjarbæk, som jeg ikke kendte noget til. Her havde Knud et sommerhus på Svanevej, der blot stod tomt. Det blev mit logi frem til midt i september, da Sonja og børnene valgte at flytte til Viborg. Der blev ikke skrevet noget ned mellem Knud og jeg. Alt mellem Knud og mig var mundtlig. Jeg lejede hytten for 3.500 kr. + elforbrug i hele perioden.

Inden jeg startede ved Hedeselskabet havde jeg besluttet, at jeg ikke kunne styre de ca. 1.100 ansatte, hvorfor jeg for det meste indrettede mig efter de ansatte, dog til en vis grænse. Selv i dag, mener jeg fortsat det var den rigtige beslutning jeg tog, at indrette min arbejdssituation på. Jeg havde kontakt med mange af de ansatte ved Hedeselskabets mange afdelinger i Danmark og udlandet.

Jeg havde trykt offset på en Heidelberg KORD i gennem mere end 10 år, men det jeg kom til var en Ryobi med strømpålægning, hvilket var et helt andet system for mig. Et system jeg ikke havde prøvet siden mit 3-ugers offsetkursus i Århus. Med god ekstern hjælp kom jeg efter det og brugen af Ryobi'en blev en fornøjelse, vi blev ret gode venner.

En af mine store udfordringer, når »kunderne« ringede til mig og

Bent og Niels Erik flytter køreplader, offsetmaskinen skulle ud.

jeg havde sat maskinen i gang med trykning. Det var umuligt, at føre en samtale, hvilket var svært at forklare kollegaerne rundt i landet. De der arbejdede i huset, var ikke tvivl, når jeg startede maskinen op. Jeg kunne ikke stoppe maskinen hver gang telefonen ringede, og den gjorde yderst jævnligt. Problemet løste vi ved, efter tre ring, gik opkaldet op i receptionen, og med jævne mellemrum kom en af de søde piger ned med beskeder til mig.

I henhold til min ansættelseskontrakt var jeg ansat som trykteknik-er. En titel typografforbundet havde hittet på. De mente titlen indebar større anseelse og hermed højere løn. Titlen lå ikke til mig, hvorfor jeg fik den forkortet til »trykker«. Gud og alle ansatte ved Hedeselskabet jeg havde kontakt med, var klar over hvem trykkeren var, men de anede ikke hvad »han« ellers hed. Det var meget sjovt.

Jeg indførte den regel for mig selv, at de første 2 timer af dagen, blev anvendt til at kigge post igennem, ringe til de der havde bedt om et kald. Herefter startede arbejdsdagen op med de trykopgaver, der måtte ligge eller planlagt. Den samme rutine fortsatte, da jeg blev opgraderet

til egen personlig computer.

I bund og grund var der ingen forskel på arbejdet, jeg havde udført på trykkeriet i Grenå. Jeg indførte de samme rutiner, som jeg havde arbejdet efter i Grenå.

Jeg har altid haft en rationel indstilling til udførelse af mit arbejde. Det skulle ikke gøres mere besværlig end højest nødvendig. Det var måske årsagen til jeg med tiden kunne påtage mig og løfte andre opgaver for Hedeselskabet.

I Marketingafdelingen jeg var tilknyttet, lå et hav af arbejdsopgaver udover fremstilling og forsendelse af papirvarer og tryksager.

Lidt frem i tiden efter jeg var flyttet permanent op på direktionsgangen, fik vi Intranet på pc'en - en form for intern database. På denne database var der mulighed for at samtlige medarbejdere, både internt og eksternt kunne havde deres data liggende. På et tidspunkt fik jeg, til opgave at drage rundt i Danmark til alle Hedeselskabets afdelinger og foretage en portrætfotografering af samtlige medarbejdere. Over en lille måned lykkedes mig at aftale en tid med afdelingerne, hvornår de havde mulighed for at træffe, så mange af medarbejderne som muligt.

Efter hver fotografering var det hjem og bearbejde fotos og få dem lagt ind i på Intranettet.

Det lykkedes mig at få opbygget en base med billed af så godt som samtlige medarbejdere. Hedeselskabet havde større afdelinger i Ålborg, Århus, Roskilde og Odense. Mindre afdelinger i andre landsdele.

Det var sagt på godt jysk, en skide spændende arbejdsplads.

En gang blev jeg sat til at udarbejde et undersøgelsesskema for Marketingafdelingen. Vore interne kollegaer skulle komme med deres tilkendegivelser for den hjælp de modtog af Marketingafdelingen. Undersøgelsen mundene ud i og viste, vi i marketing bar præg af, vi

Udsigten fra mit skrivebord
ved Hedeselskabet i Marketingafdelingen
en dag i starten af januar 1999.
Utrolig flot udsigt jeg havde herfra
indover Viborg by.

løftede for mange arbejdsopgaver for organisationen.

En spændende opgave var, opstilling og nedtagning af messer og udstillinger. Vi kom langt rundt i hele Danmark med den form for opgaver. Den helt store udstillingsopgave var messen Agro i Herning. Den opstilling kunne strække sig over flere dage. Et år under opstillingen løb jeg ind i en gammel kollega, Knud fra Brande i den runde hal. Han kendte halmesteren, som de blev kaldt, i den runde hal. Inde på hans kontor fik vi udvekslet gamle minder. Halmesteren, der var ungarer og hed Nagy, bød på hans ungarnske polimutvand. Mine andre kollegaer opdagede først jeg havde været væk, da jeg kom tilbage, og spurgte hvor jeg havde været. Tror jeg fandt på en lille hvid historie.

Et af de personalegoder jeg anvendte meget, var de 10.000 kr. pr. år, der var afsat til efteruddannelse. Midt i 1990'erne i en alder af 45-46 år startede jeg på Handelsskolen på Merconom kursus i grundfagene. Jeg gennemførte de 4 grundfag over et par år. Da jeg var ansat i marketingafdeling, gik jeg i gang med markedsføring, men det stoppede hurtigt. Det var alt for langhåret for mig. Det blev også til et fotokursus på Sorø Højskole og et PC kursus i Odense over 2 uger. Kurset i Odense var betalt af fagforeningen med hotelovernatning. Vi var 10 deltagere, der

boede i Odense. Vi fik udleveret spisebilletter og hver aften spiste vi på forskellige restauranter i Odense. Spisebilletterne kunne anvendes på 5 forskellige restauranter. Ja, og efter kursustid om eftermiddagen blev en af Odenses mange barer eller værtshuse aflagt et besøg.

Som gammel typograf foreslog jeg de andre ansatte i marketing, at vi mødtes hver fredag 15.30 over en øl og snakkede om hvad der var sket i uge og skulle ske ugen efter.

Ellers havde vi i marketing 2 årlige møder forår og efterår, hvor det interne møde afholdtes udenfor huset. På disse eksterne møder blev hele marketing vendt og vi fik snakket løst og fast omkring vore forskellige arbejdssituationer i hverdagen og selvfølgelig, hvad vi kunne gøre bedre. Det var helt nyt for mig, men viste mig at være en enorm hjælp fremadrettet. Selvfølgelig sluttede disse heldagsmøder af med en lækker frokost.

Konsulent for Det Norske Veritas

Vi var nået til den periode, hvor Hedeselskabet, som andre virksomheder, skulle have udarbejdet en intern miljørapport, over hvor stor belastning Hedeselskabet påvirkede sine omgivelser med. Sammen med en af de interne ingeniører fra miljøafdelingen, hjalp jeg ham på vej. Da trykkeriet udgjorde en vis form for miljøfare, begyndte vi her, men her sluttede det ikke.

Jeg havde, mente ingeniøren ved Hedeselskabet en rimelig stor viden om store dele af det grafiske område. Den viden mente ingeniøren Hedeselskabet skulle udnytte. Jeg blev tilknyttet Det Norske Veritas (DNV), som neutral opmand omkring miljø- og kvalitetsstyring i Danmark på grafiske arbejdspladser.

Hedeselskabet lejede mig ud til DNV på omkostnings- og tidsforbrug, det var min betingelse for deltagelse. Min opgave bestod i - populært sagt - forhindre, at den ene part ikke tog røven på den anden eller omvendt.

Til min første opgave blev jeg ringet op en fredag eftermiddag, bedt om at tage stilling til, om jeg kunne møde ind mandag morgen kl. 9 på et trykkeri i Østjylland. Om lørdagen modtog jeg med posten over 300 A4 sider med opgaven, der skulle gennemlæses i weekenden. Indtil da anede jeg ikke, hvad en EMAS-forordning var for en størrelse.

Først nu opdagede jeg, opgaven var i Grenå, jeg skulle deltage i verificeringen af Johnsen Offset en tidligere kollega! Den stilling jeg overtog ved Hedeselskabet, havde haft 5-6 andre jobsøgere, hvoraf jeg kendte de tre. Da jeg ankommer til Johnsen i Grenå i god tid mandag morgen, er den første jeg møder Jørgen, driftlederen. Han var en blandt de andre jobansøgere til stillingen ved Hedeselskabet.

Jeg var et utal af gange på Sjælland for at deltage i verificeringer. Det foregik for det meste med fly fra Karup kl. 7.30 om morgenen og hjem med sidste fly til Karup. Jeg husker på et trykkert i Farum, hvor jeg undrede mig over det lager de havde af papir sjatter. Derfor spurgte jeg ind til dette emne. Forklaringen var, at de indkøbte hele paller, da det var billigst, selvom de kun skulle bruge en kvart palle papir til opgaven. Med en god omgang pædagogi, fik jeg indkøberen fortalt, hvordan han skulle foretage sine indkøb. Jeg besøgte trykkeriet igen til den næste verificering og her viste det sig han havde lyttet til mine »guldkorn« fra sidst. De havde nedbragt deres papirvarelager betragteligt.Jeg fik fortalt, at den nye måde at foretage indkøb på, sparede trykkeriet for små 100.000 kr. om året.

En anden opgave jeg deltog i sammen med DNV og vil trække frem, var ved Aarhuus Stift-Bogtrykkerie i Århus. De havde fået to nye kæmpe

store 4-farvede Mitsubishi offsetmaskiner opstillet. Det var nu ikke dem, det skal handle om her. Ved frokosten faldt jeg i snak med driftlederen. Jeg havde læst et opslag og vidste trykkeriet søgte en under-driftleder og spurgte pænt driftlederen, om jeg ville komme i betragtning, hvis jeg søgte stillingen. Hvortil driftlederen svarede, nej, det vil aldrig komme på tale. Med det CV de havde modtaget på mig, var min viden og erfaring på det grafiske område betydelig større end nogen anden ansat ved Stiftsbogtrykkeriet. Sådan er der så meget her i livet.

Hvad livserfaring kan bevirke

En anden episode jeg vil trække frem, indtraf efter jeg og min kontorstol var flyttet permanent op i Marketingafdelingen. Hvert år skulle der udarbejdes et årsrapport for Hedeselskabet og denne arbejdsopgave lå i marketing. Her havde mit skrivebords placering en betydning. Vibeke (min chef) og jeg havde skrivebordene stående op mod hinanden. Selv om jeg aldrig lyttede til hendes telefonsamtaler, kunne jeg ikke undgå denne. Budgettet var skredet for årsrapporten. Som den naturligste ting i verden, foreslog jeg, vi selv indkøbte og leverede omslagskartonet til trykkeriet. Vibeke mente ikke det ville ændre ret meget på tilbuddet. Efter lidt pres fra mig, lykkedes det mig, at få overtalt Vibeke, at jeg ringede en grossist op, en grossist jeg havde kendt virkelig godt gennem mange år. Jeg spurgte konsulenten, i dette tilfælde ved Borch Papir i Århus, hvad min pris var for det antal omslagskarton, der skulle anvendes til opgaven. Efter et lille minuts ventetid, vendte han tilbage med »min« pris. Ved vi selv leverede omslagskartonet til trykning, blev trykkeriets tilbud nedsat med 40.000 kr. og så passede budgettet igen for Vibeke. Det skal lige med, omslagskartonet var rasende dyrt og skulle ovenikøbet hentes på papirfabrik i England.

Som en af de første her i Danmark fik marketing opsat en farvekopimaskine i trykkeriet. Den havde såment kun en fejl. Efter 100 print skulle farverne genjusteres. Det var ikke nogen god forretning, men en god erfaring med de senere farvekopimaskiner, der kom i huset.

De sidste år af min tid ved Hedeselskabet udførte jeg et hav af større kopieringsopgaver for især vore skovfogeder og læplantningskonsulenter. Jeg havde via min PC adgang til så godt som alle større kopimaskiner på Klostermarken, og jeg var ikke altid lige populær, når jeg lagde beslag på en kopimaskiner over flere timer.

Den sidste tid ved Hedeselskabet

En meget stor omstrukturering af Hedeselskabet var påbegyndt i 2003, mener jeg. Jeg nåede kun lige at snuse dertil. Mit ansættelsesforhold ved Hedeselskabet ophørte med udgangen af april 2004. Andre øjne skulle kigge på markedsføringen. Det var besluttet, der ikke skulle være internt fremstilling mere af tryksager efterfølgende. De opgaver skulle lægges eksternt. Vi holdt møde med et par trykkerier i Viborg, om hvem der kunne løfte opgaverne for Hedeselskabet. Det var et krav, fik de opgaven, skulle jeg medfølge.

Nu var det ikke første gang i livet, jeg var blevet opsagt, men alligevel var det lidt vedmodigt, at tage afsked med en fantastisk arbejdsplads og nogle eventyrlig gode kollegaer. De 12 år ved Hedeselskabet lærte mig utroligt meget. En læring jeg kunne havde brugt år før, men bedre sent end aldrig.

En af de årlige tilbagevendende begivenheder ved Hedeselskabet var årets julefrokost. Alle nyansatte i 1992 skulle præsenteres ved vi dette år skulle danse »Line dance« til stor morskab for alle andre.

Et lille tilbageblik. I 1998 fyldte jeg 50 år. Bag om ryggen på mig hav-

de marketing arrangeres kaffe m.v. i det store bestyrelseslokale øverst i administrationsbygningen. Alt hvad der kunne kravle og havde tid fra koncernadministrationen var trommet sammen deroppe. Der sad jeg så pænt for bordenden med flove øre og modtog en gestus fra mine mange kollegaer og var lidt bleg i ansigtet. Så stor opmærksomhed har aldrig lige været mig, men jeg var glad for den flotte fødselsdag Koncernadministrationen afholdte for mig.

Omkring 3 måneder før jeg skulle ophøre på Hedeselskabet, sad Vibeke og jeg alene i marketing med alle arbejdsopgaverne. Jeg havde opbygget en del overarbejstimer. Når jeg tænker tilbage til den tid, tror jeg ikke det var blevet aktuelt ved andre arbejdspladser, men jeg tilbød Vibeke at bliver i jobbet hele perioden og mod at få udbetalt overarbejdstimerne, fremfor at afspadsere. Jeg tror, Vibeke blev en smule lettet over mit tilbud, at fortsætte min ansættelse helt ud. Sammen fik Vibeke og jeg lukket marketingafdelingen pænt ned, og jeg afsluttet min ansættelse ved Hedeselskabet på ypperste vis - efter nøjagtigt 12 år.

Jeg afsluttede min tid ved Hedeselskabet på Brygger Brauer i Viborg, hvor de sidste ansatte ved marketing sluttede af med en hyggelig aften.

Jeg tror Vibeke og jeg havde en snak med flere eksterne leverandører af tryksager til Hedeselskabet, før det var blevet besluttet hvem valget faldt på. Valget faldt på Digisource her i Viborg. Et valg på både godt og ondt.

Jeg har været meget omfavnende omkring mit arbejdsophold hos Hedeselskabet. Opholdet fortjener den opmærksomhed, jeg har givet her i mine erindringer. Det var fantastiske 12 år, hvor jeg fik den frihed der behøvedes til at bevise, det var muligt, at oparbejde og udbygge et internt serviceniveau til stor glæde for Hedeselskabets mange medarbejdere rundt om i Danmark samt udlandet.

Muligheden for at arbejde eksternt for Det Norske Veritas (DNV) var til stede, men jeg valgte konsulentarbejdet skulle foregår gennem Hedeselskabet. Der var ingeniører ved Hedeselskabet, der udførte eksterne opgaver udenom Hedeselskabet. Selv om jeg kørte hele showet med DNV alene, var det Hedeselskabet og Marketing der fik æren og indtjening tilfaldt.

Arbejdet flyttes til Digisource

De næste tre år havde jeg så min ansættelse ved Digisoures her i Viborg. Et kopieringsfirma, der også havde et par tilknyttede offsettrykmaskiner. Personligt blev jeg godt behandlet hos Digisoures og vil normalt heller ikke kritisere en tidligere arbejdsplads, men denne virksomhed magtede ikke at løfte de opgaver Hedeselskabet ville placere i virksomheden. Hedeselskabet havde immervæk sendt mig af sted med en forventet årlig omsætning på 3-4 mio. kr. i røven med pil op ad til Digisource.

Jeg kørte linen ud ved Hedeselskabet og mødte ind om mandagen i den tro, at alt ville være i orden. Jeg fik anvist et skrivebord, men de havde endnu ikke fundet en computer, så jeg kunne kommunikere med omverdenen. Hele den første uge var der ingen fra ledelsen, der bemærkede jeg var ankommet. Det var forventet, jeg selv skulle lægge mobil telefon til, men der forregnede firmaet sig.

Der blev fra virksomheden ikke ydet den service, der var blevet lovet Hedeselskabet under vore formøder.

Det var utroligt svært overfor gamle arbejdskollegaer, at forsvare den forventede service, der var blevet dem lovet. De forstod simpelthen ikke, at jeg ikke kunne hjælpe i samme omfang, som under min ansættelse ved Hedeselskabet. Jeg kunne ikke fortælle, hvordan det hang sammen hos Digiscores.

For Hedeselskabets tyske selskab havde jeg fremstillet en brochure, der skulle ligge på kontoret Trittau i Tyskland en bestemt hverdag. Forsendelsen blev gjort klar til afsendelse. Da jeg møder på arbejde igen, står forsendelsen fortsat og venter på en vognmand. Der var ikke blevet ringet til vognmanden. Jeg ringede og snakkede med kontoret i Tyskland og aftalte, de ville modtage forsendelsen dagen efter. Jeg kørte selv de knap 900 for at være sikker på levering ville ske. Trittau lå sydøst for Hamburg, op mod den gamle østtyske grænse.

Alle tre indehavere (direktører) af Digisource var bedre vidende end alle andre ansatte. En af de sidste større opgaver jeg påtog mig for Digisource var, da jeg blev bedt om at varetage fremstilling og forsendelse af tryksagerne omkring en aktieemmision for en dansk bank. Alt kørte på skinner for mig, indtil en af direktørerne absolut skulle sætte sit fingeraftryk på opgaven. En forsendelse til Grønland, nåede aldrig frem inden emissionen startede.

Disse oplevelser og andre bevirkede, at de sidste 1½ år af min ansættelse hos Digisoures, kom jeg kun for at hente min løn. Ydede absolut ikke noget af betydning, kun hvis jeg blev bedt direkte om det.

Heldigvis viste det sig, ledelsen efter tre år fandt ud af, der ikke var råd til min ansættelse hos dem, og jeg blev en dag bedt om at komme til møde, hvor jeg blev opsagt. Direktionen vendte jeg vred sig, da jeg skulle have meddelelsen om min fratræden. Men det lykkedes at blive opsat. Udenfor døren igen, blev en knyttet hånd og arm trukket tilbage med et »Yes«!

Den sidste tid på arbejdsmarkedet

Det var absolut ikke midler jeg manglede i hverdagen, hvorfor den næste tid kom til at foregå på dagpenge. Jeg lod mig tilmelde et vikarbureau her i Viborg. Det var lysten til at finde et arbejde, der gjorde det. Efter kort tid kontaktede vikarbureauet mig. De havde et vikariat her i Viborg, der dækkede mine kvalifikationer så rigeligt udfra det CV jeg havde afleveret til vikarbureauet.

Jeg skulle være marketingmedarbejder ved DVS, Dansk Video Service, et datterselskab af Scanbox. Hovedopgaven for mig blev fremstilling af covers til udlejningsvideoer i døgnkiosker og tankstationer,

samt layout og opsætning af de store banegårdsplakater. Det var en virkelig god arbejdsplads med gode dejlige medarbejdere, i forhold til hvor jeg sidst var ansat.

Min enorme erfaring fra de mange kopiopgaver, jeg havde deltaget i løsningen af for Hedeselskabet, kom mig til gavn hos DVS. Min nærmeste kollega sad en dag flere timer med en opgave. Hun skulle blot udskifte en tekst i en PhotoShop fil. Som den pæne kollega jeg var, spurgte jeg hende, om jeg kunne hjælpe. Det mente hun nu ikke jeg kunne finde af. Jeg fik dog lov at kigge på filen og 10 minutter efter, meddelte jeg hende, filen ligger klar i mappen til afsendelse.

Herefter vidste hun hvad jeg kunne hjælpe med.

Det blev til 7-8 meget spændende uger hos DVS. Den sygemeldte marketingchef, jeg havde vikarieret for, vendte tilbage og herefter blev jeg i overskud.

Jeg var efterhånden nået den alder, hvor muligheden for at overgå til efterløn var til stede. Viborg Kommune ville det anerledes lidt endnu.

Vi var inde i en tid, hvor den daværende borgerlige regering ønskede flere private jobformidlere på banen. Jeg var en af de ledige, der var blevet presset til at vælge en ud af to private eksterne jobkonsulenter, der skulle hjælpe mig tilbage på arbejdsmarkedet, den sidste tid jeg havde på arbejdsmarkedet. En gang om ugen skulle jeg stille til personlig samtale hos hende, fremvise mine tre ugentlige afsendte ansøgninger på ledige stillinger, der ikke fandtes i Danmark på den tid. Godt nok havde jeg gennem hele arbejdslivet beskæftiget mig med en del områder. Hun - konsulenten - var egentlig meget omgængelig, men havde ikke evnen til at kontakte eventuelle arbejdssteder, eller også gad hun ikke. Kommunen begyndte at presse hende, for at få mig ud

i job. Kommunen kunne ikke lide min lediggang. Det eneste konsulenten kunne tilbyde mig, var 6 mdr. ved Laboremus på dagpenge, et beskyttet kommunalt værksted. Det kunne overhovedet ikke komme på tale. Jeg ville være bundet i 6 måneder hos Laboremus. Stoppede jeg før tiden, ville jeg miste mine dagpenge.

Inden alt dette havde jeg søgt i Viborg Kommune efter et job. Jeg havde ikke lyst til at stoppe på arbejdsmarkedet. Blandt andet besøgte jeg et trykkeri i Bjerringbro, der manglede en »faktor« eller »driftsleder«, der også kunne trykke offset i pressede perioder. Han ville gerne have mig, men med alle de krav han stillede, blev min gage for høj for ham. Jeg bad om 38.000 om måneden samt fuld pension.

Et andet sted jeg besøgte for at søge arbejde, var Bækkelund lidt syd for Viborg. Bækkelund trykte papirservietter og -duge. Her havde min gage også indflydelse. Bækkelund ville betale mindre end jeg modtog i dagpenge. Jeg tilbød endda, at arbejde for 135 kr. i timen, men den løn kunne firmaet slet ikke klare.

Ved et at de sidste møder med min private jobkonsulent, hvor presset på hende var blevet så stort fra kommunen, bad jeg om 8 dage til selv at finde de 4 ugers arbejde på dagpenge, som kommunen ønskede, på det civile arbejdsmarked. Jeg sendte fire uopfordrede ansøgninger til fire forskellige grafiske arbejdspladser i omegnen af Viborg, vedhæftet mit CV. Jeg besøgte tre af dem, der ønskede at tale med mig, men de havde intet at beskæftige mig med. Et af de mindre offsettrykkerier i Viborg, lavede jeg en aftale med. Indehaveren så en mulighed i at have mig indenfor dørene. Trykkeriet kunne anvende mig til oprydning i trykkeriet i de fire uger.

Så stak en satan i mig. Pludselig gad jeg ikke den borgerlige regerings bureaukratiske tilgang til arbejdsmarkedet mere. En torsdag for-

middag vandrede jeg ud til HK i Boyesgade, som jeg ellers skulle være påbegyndt de 4 ugers »dagpengearbejde« om mandagen. Jeg havde ikke mit efterlønsbevis med, anede faktisk heller ikke, hvor det befandt sig. Efterlønsmedarbejderen - en mand - ved HK brugte 10 min. på at finde beviset på nettet, satte mig ind i den økonomiske situation jeg ville havne i, og spurgte om jeg var klar til den. Jeg svarede ham, ja, og indenfor en ½ time, var jeg på efterløn.

Oustruplund

Slut p... finale på arbejdsmarkedet - troede jeg.

Det skal lige med, det var den næstsidste hverdag i måneden jeg overgik til efterløn og HK kontoret i København, var stiktosset på mig. De forstod ikke, hvorfor jeg ikke ventede til mandag, der var den første hverdag i måneden. HK skulle nu udbetale èn dag efterløn til mig. Min tilbagemelding til HK var, jeg gad ikke være på arbejdsmarkedet mere.

Alt dette skete i juli måned 2008. Inden den »satan« tog et tag i mig, havde jeg fuldstædig svedt ud, jeg havde sendt en ansøgning af sted på et job kort før starten på sommerferien.

Egentlig havde jeg ikke lyst til at forlade arbejdsmarkedet. Følte stadigvæk, der var meget, jeg havde at byde ind med. Den omtalte ansøgning var sendt til Oustruplund ved Kjellerup. Et sted for unge mennesker med problemer på livet. Som det var sket så ofte, havde jeg glemt min mobiltelefon i kolonihaven og opdagede først efter nogle dage Oustruplund havde ringet til mig.

Jeg blev indkaldt til jobsamtale på Oustruplund, hvor tror jeg, deltog 8 personer udover mig. De havde fået 2 ansøgninger, og allerede sendt afslag på den ene. Altså jeg var tilvalgt til stillingen.

Arbejdet gik ud på, jeg skulle være medhjælper ved Medieværkstedet, lære beboerne at arbejde med PC og trykke deres forefaldende opgaver. Ansættelsen var af midlertidig varighed på 11 måneder under Region Midtjylland.

Jeg blev spurgt indtil om mit lønforslag. Ja, i hvert fald ikke mindre end min efterløn. Der skulle gå det meste af måneden inden Oustruplund fik lønproblemet løst overfor. Der skulle også underskrives en ansættelseskontrakt. De ville også se mit svendebrev. Jeg skulle bevidne min faglige uddannelse. Det viste sig svendebrevet var vigtig, hvad lønfastsættelsen angik. Det korte af det lange er, jeg var +60, altså i seniorgruppen hos regionen, hvilket også havde indflydelse på lønnens størrelse. Jeg blev kaldt til møde, noget der skete rimelig tit, her blev min ansættelse forevist mig og det endte med jeg fik 185 kr. i timen samt fuld regionspension (14%). Hertil svarede jeg lederen af Oustruplund, »så skulle du alligevel have antaget mit løntilbud«, men sådan hang denne verden ikke sammen.

Det var faktisk nogle behagelige unge mennesker, jeg kom til at arbejde med. Det havde stor betydning, forstod jeg på lederen af Medieværkstedet, min alder og erhvervserfaring, som de havde respekt for. Nogle gange kom de og spurgte indtil, ja, et eller de kunne ønske sig. En enkel af de unge mennesker, spurgte mig om han havde mulighed at købe et våben til baneskydning. Det bekræftede jeg ham i var muligt, hvis han ikke havde et udestående med politiet. Det havde han desværre. Det lukkede ikke muligheden for ham. Klubben i Kjellerup kunne opbevare våbenet for ham, når han ikke brugte det. Og sådant blev det.

En af de faste unge mennesker ved Medieværkstedet, ville gerne lære at trykke offset på GTO'en. Han og jeg startede en morgen sammen, med mig at gå i mørkekammeret og fremstille en film. Montering af film på folio og til sidst fremstilling af offestpladen. Han blev fore-

vist, hvordan maskinen fungerede, startede den op til tryk. En hel dag gik vi om maskinen og sluttede af med rengøring af maskinen. Det var en af de bedre dage for ham.

En dag knækkede filmen for mig. Medieværkstedets leder var aldrig til stede, når de unge mennesker havde brug for ham. Jeg var blot ansat til at beskæftige de unge mennesker og aflaste den daglige leder. Det var ikke muligt for mig, at besvare alle de spørgsmål, der kom for dagen af de unge. Lederen af Medieværkstedet ved Oustruplund interesserede sig mere for elektronik end hjælpe hans unge mennesker. Vi blev en lille smule uenige om arbejdsrytmen ved Medieværkstedet.

Det resulterede i at efter 5-6 måneder, blev jeg bedt om at skrive min egen omgående fratrædelse med fuld løn og pension for hele resten af ansættelsesperioden. Så havde jeg også prøvet det med!

Kort tid efter min fratræden ved Oustruplund ansattes en ny leder for Medieværkstedet og den gamle afdelingsleder blev overført til andet arbejde.

Hermed vil jeg afslutte mit ikke uspændende og vidtfavnende arbejdsliv, og vende tilbage på min efterløn i endnu 4 år.

Da jeg overgik til efterløn i 2008, havde jeg indbetalt til ordningen siden oktober 1999. Det var i runde tal omkring 30.000 kr. for at gå på efterløn som 60 årig. Det var en god bekendt, der var tillidsmand i den grafiske verden, der informerede mig om, at nu var det sidste udkald, hvis jeg ønskede at udnytte efterlønsreglen.

Regimentsmærket på den røde baggrund, der beviser, jeg var i 1. kompagni.

Allerede i foråret 1968 blev jeg indkaldt til soldatertjeneste ved Jydske Trænregiment i Ålborg. På det tidspunkt havde jeg endnu ikke færdiggjort min uddannelse til håndsætter. Jeg måtte bede om udsættelse til efter august 1968.

I februar 1969 var der bud efter mig igen. Denne gang blev jeg indkaldt til tjeneste ved Kongens Jydske Fodregiment, 1. kompagni i Fredericia. Jeg gik ind ad kaserneporten 29. marts 1969 til 14 måneders soldatertjeneste på gamle mølædte Bülow Kaserne, der skulle være vort logi i de 4 første måneder rekruttiden varede.

Noget af det første vi hørte var ordene: »Aldrig mere 9. april«.

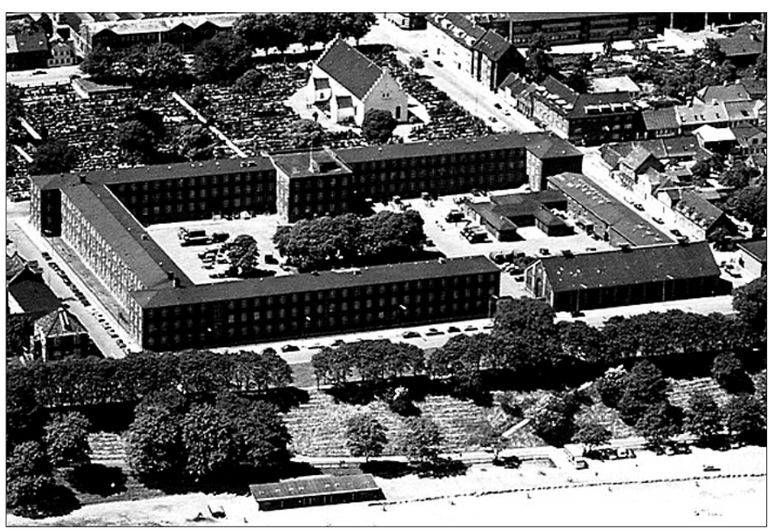

Luftfoto af Bülows Kaserne fra 1979 med Garnisons kirken i baggrunden og Lillebælt forgrunden. Vi var indlogeret i den venstre længe på 1. sal, de første 4 måneder.

Hindsgavl Voldsted hvor vi afholdte den første rekrut militærøvelse.

Rekruttiden fungerede vel som så mange andre rekrutuddannelser for alle der aftjente sin værnepligt. Alle biler var bombet i stykker, hvorfor al transport foregik som march. Utrolig mange gange i rekruttiden, marcherede vi over den gamle Lillebæltsbro for at vende, marchere tilbage til kasernen igen.

Jeg husker første øvelse i rekruttiden, var efter godt 2-3 uger og foregik ved Hindsgavl Voldsted. Det frøs mere end 15 grader om natten og vi fik testet vor polar sovepose der - alle overlevede den nat. Men om morgenen måtte vi slå hul på isen på Lillebælt, for at klare morgenbarberingen, der var vigtig, sagde sergeanten.

Jeg tror sergeanterne havde drukket tæt i løbet af natten, for da majoren dukkede op om morgenen, havde sergeanter svært at stå op.

Ganske uretfærdigt i vore øjne, var vi, det sidste hold indkaldte, der skulle aftjene 14 måneders soldatertjeneste. De hold der mødte ind efter os, havde kun 12 måneder foran sig. Til gengæld var vi det første hold indkaldte, sergenterne skulle tiltale sobert og ordentligt efter de nye retningslinjer. To gange måtte vi sige ikke forstået, inden hamren faldt den tredje gang.

I vort kompagni skulle udtages 8-10 personer til sergant uddannelse. Jeg meldte mig som en af de 8-10 fra vort kompagni, der skulle aflægge en for prøve. Forprøven foregik på den måde, at inde i kasernegården ved Bülow, i hvert hjørne stod 3 indkaldte af gangen og en

gammel halvdøv premierløjtnant i det sidste hjørne. Kunne vi råbe ham op, gik vi videre til Sønderborg. Jeg kunne i hvert fald ikke afgive en kommando, højt nok til han hørte og forstod den.

Vort standardvåben var gode gamle næsten 5 kg tunge amerikanske Garand gevær, 7,62 mm (kaliber 10.06), jeg husker tydeligt våben nummeret, der var 1684 og det tyske Spandau maskingevær, der begge havde deltaget i verdenskrigen i 1940-45. Efter en måneds træning med forskellige øvelser, skulle vi på skydebanen for første gang. Al transport foregik stadig pr. fod. Skydebanerne lå placeret på Fælleden bag ved Ryes Kasserne ned mod Lillebælt. En marchtur på en lille time hver vej. Her var der fred og ro under skydningerne fra befalingsmændenes side.

Under de 4 måneders rekruttid bliver vi bedt om at tage stilling til hvilket område vi ønskede at uddanne os til de sidste 10 måneder. Bl.a. blev der spurgt ind til kørsel, hvor jeg på listen skriver, kører 20.000 km om året i bil. Jeg ender med at blive udtaget til at tage lastbil kørekort, hvilket var påkrævet til panservogns kørsel.

Vor sergent (Pedersen) opfordrer enkelte af os til at vælge en militær uddannelse indenfor mortersektionen, hvilket jeg valgte at gøre.

Vi nærmer os afslutningen på rekruttiden. Rekruttiden afsluttes med en tre døgns overlevelsesøvelse i Elbodalen. Efter vellykket øvelse er der opstilling hjemme på kasernen, for at modtage resultatet af øvelsen. Vi havde anvendt en hel del løse patroner under øvelsen. Al denne skydning resulterede i, at en ko kælvede før tid.

Det var næstkommanderende Nyholms opgave at afregne med bondemændene efter hver øvelse vi afholdte, for de skader vi havde frembragt. Der var et par andre små uheld under øvelsen, men slet ingenting til hvad der senere under tjenesten hændte.

Som det så flot blev sagt, din mor er ikke med, derfor skal du selv gøre rent. Gulvbrædderne på stuerne i kasernebygningen ved Bülow Kaserne havde så store revner imellem, når vi skulle vaske gulv, smed vi et par spande vand hen over gulvet og tørrede noget af vandet op, resten var forsvundet ned mellem brædderne.

Vi er endelig nået til vejs ende med rekruttidens 4 måneder og pakker alt vort habengut sammen. Der er flyttedag fra Bülow Kaserne til Ryes Kaserne nord for Fredericia og nu er transporten ikke mere bombet, vi er ikke længere rekrutter, men menige soldater. Fra 28 mands stuer på Bülow Kaserne flyttede vi ud på en sprit ny kaserne med 4 mands stuer med eget bad og toilet på stuen.

Vi var vel efterhånden blevet nogle gamle basser. Vi havde været nede i Fredericia en aften og fået lidt at drikke. Fra jægerkorpset havde vi fået en sergant, han var i vagten, denne nat vi vender hjem til kasernen. Det ender med, at en af os tre, bliver arresteret for upassende optræden i uniform. Hvad der har taget jægerkorpssergeanten denne aften er uvist, men dagen efter var der ransagning på stuerne. I mit skab finder de en flaske hjemmelavet rom. Det fund bevirker, jeg får 8 dages kvarterarrest. Den tredje der var med i byen får 6 dages kvarterarrest og han havde absolut intet gjort.

Det store kørekort var blevet taget i andet hug. Det var ikke nødvendigt at skynde sig. Jeg havde svært ved at huske, hvordan bremsesystemet på lastbilen hang sammen. En ny uddannelse starter. Jeg blev udtaget til at være første kører på etter PMV'en i motersektionen. PMV'en jeg overtog havde kørt 149 miles, da jeg efter tjenesten leverer den tilbage er den oppe på knap 1090 miles, husker jeg tydeligt. Som kører kan man ikke se meget, kun lige frem og en smule til siderne. Man havde at rette sig efter kommandøren i tårnet. PVM'en blev mit

208 Morter-PMV'en - 2. PVM'en.

liv de sidste knap 8-9 måneder i Fredericia på godt og ondt. Jeg tror aldrig, jeg har passet og plejet et køretøj, som min PMV blev det.

Under en øvelser skete der et uheld med køleren på min PMV'en, den sprang læk, og skal jeg hilse at skrive, den åd en masse vand. Efterfølgende gik jeg på værkstedet en hel uge og slap for de manuelle øvelser. Køreren fulgte altid PVM'en og den fulgte mig.

Op til hvert kvartals afslutning var vi ude og brænde en masse diesel af. Vi har mange gange sent på natten op til et kvartalsskifte, holdt i kø for at få tanket op, så der kunne komme nye forsyninger af diesel. Det rene frås med midlerne den gang.

Mortersektionen var ikke lige så meget ude og lege i fædrelandet som kompagniets tre delinger, derfor blev vi jævnligt afgivet til anden tjeneste. Midt på sommeren i 1969 blev to af os udlejet til depotet i Kolding ved Koldinghus. Vi skulle hjælpe med at lufte tæpper for gamle mølkugler og tilføre tæpperne nye mølkugler. En loppetjans.

En weekend blev en fra hver deling og komandosektionen udtaget til at give møde ved skydebanen i Halk ved Åbenrå. Der blev kørt en fandens masse ammunition derned, bl.a. 12,7 og 7,62 patroner. Vi var tæt på kvartalsskifte. Vi opstillede 12,7'erne, som vi skiftedes til at gå ud for at affyre nogle byger fra. Affyring af 7,62 ammunition foregik

Min gode og dejlige ven 108 PMV'en.
Foto fra en øvelse i vinteren 1969-70. Jeg husker det var uhyggelig koldt den vinter.

med maskingeværet. Der kom jævnligt skibe forbi, hvorfor skydningen måtte indstilles. Fra Spandau maskingeværet havde vi trukket en snor ind i hytten, så vi kunne sidde lunt og affyre derinde fra.

Skydning med morterer foregik for det meste i Borris eller Oksbøl. En morter er et krumbanevåben, hvor der skal lægges kordinater ind inden affyring af granater. De fleste gange gjorde vi det på denne måde, ikke helt korrekt ifølge bogen, men .... 3 x 3 granater, 3 for kort, 3 for langt og 3 lige i øjet, det virkede hver gang.

Vinteren 1969-70 var ekstrem kold. Alligevel skulle vi på øvelse med PMV'erne. Varmeapparatet i min PVM kunne varme stålet op.

I Danmark måtte vi ikke køre uden puder på bælterne på offentlig asfaltvej. Det behøves ikke skæres ud i pap, hvordan PMV'en bevægede sig med puder på en isglat vej. Under en øvelse omkring Fredericia skulle vi flytte os fra et sted til et andet lynhurtigt. Det hændte, der skete uheld på omgivelserne. Et af disse uheld skete for mig under denne øvelse. PMV'ens styrestænger reagerede ikke på mit træk, men fortsatte lige ud i et sving, med det resultat vi pløjede igennem en hæk og endte midt i en frugthave og jævnede en del træer med jorden.

Udover de to styrestænger havde PMV'en også ro pivotstænger

at manøvre med. Det var os forbudt, at anvende disse, men som de knejtrøve vi var, skulle pivot'erne afprøves. Trak man hårdt i en af pivotstængerne, drejede PMV'en rundt om sin egen akse. På lige landevej kunne jeg få PMV'en op på 60 miles, så gik det derudad. PVM'en var udstyret med automatgear, 1, 2-3 og 3. Ved at skifte manuelt mellem 2-3 og 3 kom dyret meget hurtigt op i fart.

Alle der har været soldat, ved hvordan det var. Mange af historierne er de samme. Fælleden ved Ryes Kaserne havde noget, der blev kaldt Tyrens Røvhul. Det hul skulle vi også under en øvelse stifte bekendtskab med. Da vi ikke forstod sergeantens ordre helt klart, hvad han ønskede af os, måtte en sergeant demonstrere det for os. Herefter var vi selv nød til at følge trop, da der blev kommanderet flyverskjul.

Under en øvelse med udgang fra kasernen, var vi blevet kørt ud til Almind ved Hovedvej 10, her var vi så uheldige, at fjendtlige fly havde bombet vore lastbiler kort efter ankomst. Altså vi skulle marchere tilbage til Ryes Kaserne i Fredericia - hele kompagniet incl. sergenter og løjtnanter.

Jeg tør godt antyde, det blev en uforglemmelig hjemtur. Fra Almind er der ca. 15-17 km til Fredericia. Ved siden af Ryes Kaserne lå SHELL Raffinaderiet, hvis sikkerhedsflamme kunne følges overalt, hvor vi befandt os. Kompagniet marcherede denne tur på lige under 2½ time af ren og skær stædighed. Efterhånden begyndte enkelte af sergenterne at få problemer med fødderne, så fik farten et nøk mere. Da vi nåede hjem, bar jeg på en maskinpistol og 2 geværer ud over mit eget. Sergenterne bad os holde lidt igen og tage et hvil, nej ville bare hjem.

Under en skydeøvelser ved Oksbøl, blev jeg med vor sergent udtaget til transport af indkaldte reserveofficerer i området en lørdag. Sergenten og jeg aftalte, vi ville give officererne en oplevelse, de aldrig

ville glemme. Ingen af officererne havde været om bord på en PMV før. Ind i bugen med civilisterne, hvor de blev bedt om, at holde fast med alt, hvad de havde at gøre godt med. Herefter gik det udover fædrelandet. Under det første stop, kunne vi konstatere, hvad nogle havde fået til morgenmad. Herefter blev vi bedt om at køre vi lidt mere humant.

Når vi var i Oksbøl lejren til skydetræning med vore mortere, var det altid i weekenden, vi mødte ind i lejren. Om sommeren gjorde det ikke så meget, så tog vi PMV'en og kørte ud til Vesterhavet for at bade.

Alt efter hvad vi skød med, om det røg- eller brisantgranater i øvelsesterrænet i Oksbøl, opstod der brænd i heden. Når der opstod en brand i heden, stoppede skydningen og vi racede ud med PMV'en for at slukke ilden med hjælp fra larvefødderne.

Fælleden i Frederica ligger ned til Lillebælt. En aften blev hele kompagniet kørt ud til Trelde Næs, hvorfra vi skulle marchere hjem til kassernen. Lastbilerne var blevet bombet af fjenden, igen. Alle der har været soldat i Fredericia ved hvad de bakker består af, rent ler der ikke fjernes særlig let, når leret først er tørret ind. Hjemme igen gik vi i bad med hele udrustningen på incl. gevær.

Den tid jeg var indkaldt til militærtjeneste foregik under den kolde krig. Utallige gange var der alarmering kl. lort om natten. Ved andre alarmeringer, skulle vi pakke alt ned i PMV'en og midt om natten køre ud i områder, hvor vi skulle vente på »de røde« kom.

En morgen under parolen, var der sket et eller andet, som en af soldaterkammeraterne skulle straffet for. Hele kompagniet var bedt om at stille op til denne morgenparole, hvor personen blev opfordret til at træde frem og melde sig. Da det ikke skete, fik personen en time til at træde frem foran kompagniet. Efter en time kom majoren ud på pladsen igen, stillede sig op foran os og bad igen den formastelige soldat

En moderne udgave af »Soldaterkammerater på vintermanøvre«.

træde frem, hvilket ikke skete, men hele kompagniet trådte et skridt frem. Dette træk fra os menige fik majoren til at frafalde anklagen og i stedet rose os for vort sammenhold, som han satte stor pris på.

Om sommeren i 1969 skulle hele vort kompagni deltage i en landgangsøvelse. Landgangsfartøjerne tilhørte den tyske flåde i Kiel. Vi bakkede PMV'erne om bord i landgangsfartøjet, herefter vi blev sejlet rundt et par timer nord for Lillebælt i Kattegat. Landsætningen foregik på en strand i nærheden af Fredericia. Som jeg husker landgangsførtøjet meget om de fartøjer, der havde deltaget ved landgangen i Normandiet i 1944.

Vi er efterhånden nået så langt i soldatertiden, at der skrives marts 1970 og vi skal træde af til civil, som den sidste kommando lød fra vor major - hjemsendelse. Vor næstkommanderende kontaktede mig efter jeg var trådt af til civil, spurgte om jeg ikke havde lyst til at fortsætte i Fredericia som PMV-kører. Erfaringen jeg havde fået opbyggtet, som kører gennem de sidste 8-9 måneder, så han gerne regimentet beholdte i Fredericia. Var det ikke fordi, jeg allerede havde taget arbejde i Brande, var jeg helt sikkert blevet i Fredericia. Jeg befandt mig godt som soldat.

Hovedindgangen
ved Ryes Kaserne.

Da jeg mødte ind marts 1969 til soldatertiden, var det med indstillingen, du skal være her i 14 måneder, få det mest positive ud af tiden. Det tør siges, jeg også fik.

Allerede i sommeren 1973 blev jeg genindkaldt, nu var det uden larvefødder, men i de gamle Dodge fra 2. verdenskrig. Indkaldelsen påbød os at give møde på Ryes Kaserne i Fredericia om morgenen. Herefter skulle vi have lidt opdatering af vore våben og udlevering af udrustning. Udlevering af tøj m.m. Sidst på dagen blev vi transporteret op til Finnerup ved Viborg med øvelser et par dage. Senere på ugen var der fremrykning mod Borris, inden vi var tilbage til Fredericia og aftræden for sidste gang fra militæret.

Jeg var rykket fra Brande til Viby og husker Lomholts kommentar; hvad lignede det, at genindkalde mig, når han havde mere brug for mig til hans avis. Lomholt måtte bide i den sure cigar og slippe mig den uge, men han slap for at udbetale løn til mig.

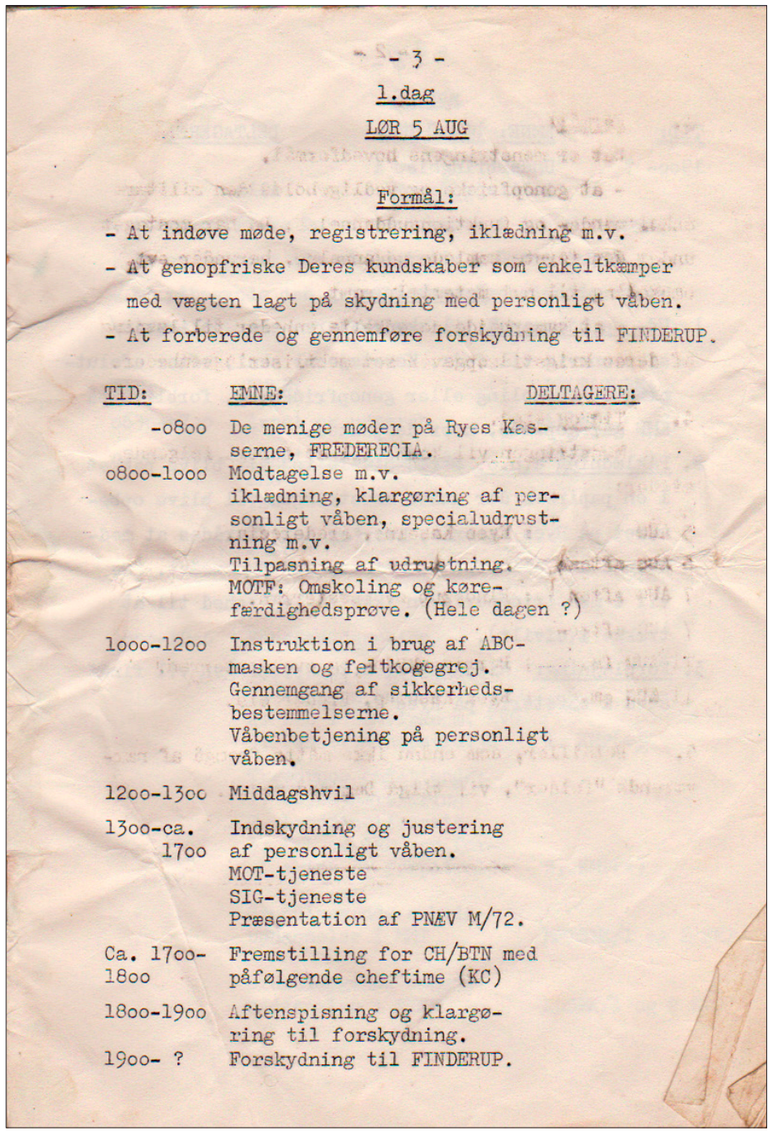

- 3 -

1.dag

LØR 5 AUG

Formål:

- At indøve møde, registrering, iklædning m.v.
- At genopfriske Deres kundskaber som enkeltkæmper med vægten lagt på skydning med personligt våben.
- At forberede og gennemføre forskydning til FINDERUP.

TID:	EMNE:	DELTAGERE:
-0800	De menige møder på Ryes Kaserne, FREDERECIA.	
0800-1000	Modtagelse m.v. iklædning, klargøring af personligt våben, specialudrustning m.v. Tilpasning af udrustning. MOTF: Omskoling og kørefærdighedsprøve. (Hele dagen ?)	
1000-1200	Instruktion i brug af ABC-masken og feltkogegrej. Gennemgang af sikkerhedsbestemmelserne. Våbenbetjening på personligt våben.	
1200-1300	Middagshvil	
1300-ca. 1700	Indskydning og justering af personligt våben. MOT-tjeneste SIG-tjeneste Præsentation af PNÆV M/72.	
Ca. 1700-1800	Fremstilling for CH/BTN med påfølgende cheftime (KC)	
1800-1900	Aftenspisning og klargøring til forskydning.	
1900- ?	Forskydning til FINDERUP.	

Genkaldelsens første dag. Sådan kom det dog ikke til foregå.
Vi gamle soldaterkammerater mødtes i kantinen til et par morgen øl.
Her blev vi senere hentet af vor gamle sergeant.

Jeg var genindkaldt med halvdelen af mit gamle kompagni. Det forlød, de turde ikke genindkalde hele vort gamle 1. kompagni samtidig.

En lidt sjov ting, og dog, vi tørlagde Tuborg depotet i Borris for øl, den første aften, så de måtte hente hjælp fra Skjern depotet.

Vi fik på hyggelig vis afsluttet vor genindkalse på Ryes Kaserne i Fredericia og genhjemsendt igen. Nu skulle jeg hjem til Århus og slappe af hele weekenden efter denne uges strabadser.

2019 ...
Fjerde gang på Bali og et besøg hos You & Me i Candi Dasa, hvor der er serveret en Coffe Special Martini for mig.

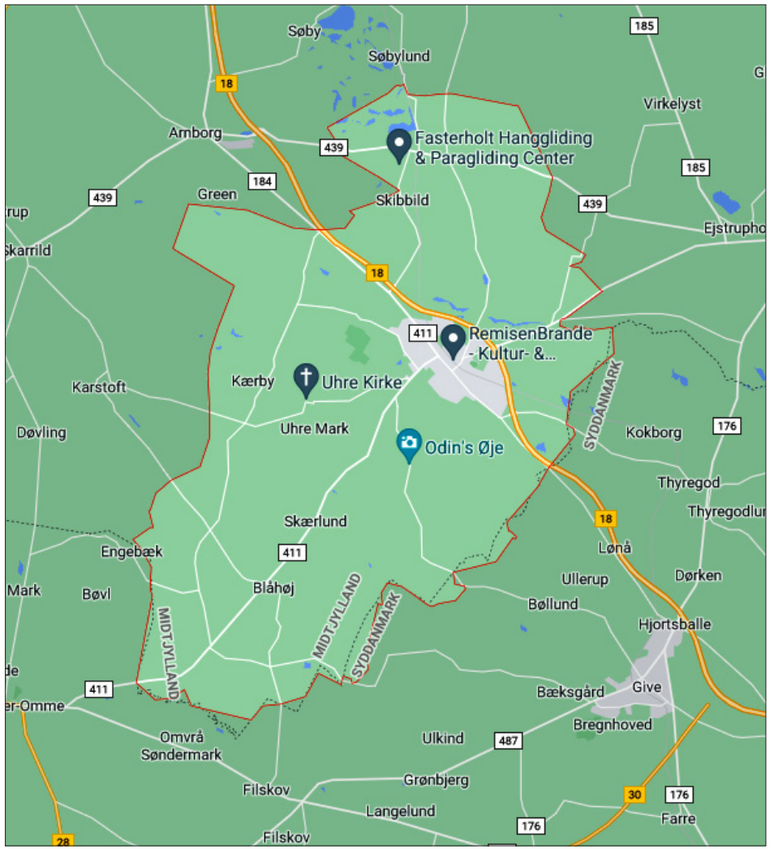

Den gamle Brande kommune, før Brande blev »tvunget« til sammenlægning med Ikast kommune.

Brandes gamle byvåben med urfuglen.

Brande .... Valget er faldet på, jeg vil prøve at gengive og fortælle i tekst og med lånte billeder fra nettet om, de små fem år jeg tilbragte i denne fantastiske by midt mellem noget og ingenting. Brande var en by i vækst da jeg troppede op i slutningen af marts 1970.

Det jeg kan tænke mig frem til, er en masse små anekdoter trukket af en usammenhængende hukommelse. Det liv jeg kom til at leve i Brande var efter parolen: Livets skal leves fremadrettet.

Som jeg har skrevet i et tidligere kapitel, begyndte mit nye og rigtige arbejdsliv ved Brande Avis Bogtrykkeri kort tid efter mine 14 måneders militærtjeneste ved Kongens Jydske Fodregiment i Fredericia var afsluttet.

Jeg flyttede til Brande omkring den tid, hvor en gruppe fra Brande havde dannet en kunstgruppe og var påbegyndt at omdanne byens mange grimme husgavle med galvmalerier. Jeg husker tilbage til en sommerdag tidlig morgen, på vej hen til trykkeriet på Jernbanegade. Overfor hvor trykkeriet lå, var en senere kendt kunstner Malinowsky i færd med at omdanne gavlen til et kunstværk. Jeg spørger Malinowsky, hvor langt han var kommet med projektet. Hvortil han blot svarer, måske mangler jeg 2-3 måneder, alt efter vejret.

Det var bl.a. min læge Bendix, der var en af foregangsmændene, at invitere en række kunstnere til Brande og omdanne byens gavle til kunst.

Det første der skulle klares inden jeg flyttede til Brande, var et sted at bo. Jeg fandt et værelse hos bageren på Storegade, faktisk et ret stort værelse. Huslejen husker jeg ikke størrelsen af, men det har nok ikke været vanvittig høj.

Der skulle foretages adresseændring på kommunekontoret og væl-

Et af mange gavlmalerier på hovedgaden i Brande tæt på, hvor jeg boede. Bygningen til venstre for var Vejle Amts Folkeblads Brande redaktion.

ges en af byens få læger. Som læge faldt valget på Bendix. Besøg Politistationen for at registrere min bil. Netbank fandtes ikke endnu, så min nærmeste nabo Midtbank, der lå ved siden af bageren blev tilvalgt. Jeg tror ikke, der var mange andre banker i Brande dengang. Så var alt det formelle på sin plads.

Jeg mener, vi var to nye typografer der startede op samtidigt. Den anden var en vendelbo fra Vrå, der lagde ud med at storme ind til bogtrykkeren. Han ville ikke arbejde om lørdagen, så hellere en time mere andre hverdage. Sådan blev det så. Jeg mener ikke han arbejdede meget længere end 2 uger. Fra Vrå til Brande dengang var der en køretur på 2 x 2½ time. Jeg husker ikke meget om ham ellers.

Som tidligere har jeg været inde på, havde jeg aldrig arbejdet med avisfremstilling, men kan jeg sige, det kom jeg hurtigt efter. Jeg skulle blot lige finde den rette rytme i forhold til mine nye kollegaer. Der var altid en del faste annoncer, vi lavede på forhold. I Brande var der et efter forholdene ret stort bolighus, der mindst havde en halv side og en del købmænd, der også dengang annoncerede ugentligt. Dertil skal lægges alle de små annoncer, der løbende kom ind også efter deadlive var udløbet.

Al skærsats blev klaret på de to sættemaskiner. I starten blev alt over skær sats klaret ved håndsætning, indtil vi blev udstyret med en Ludlow sættemaskine.

Hovedgaden i Brande som den tager sig ud i dag. Gaden er blevet renoveret siden jeg boede i byen fra 1970 til 1974.

Omkring avisforsiderne var der kamp om pladserne. Ellers var de ulige sider inde i avisen også populære. Det var jo Vejle Amts Folkeblad, der havde købt Brande Avis Bogtrykkeri af den gamle bogtrykker Martin Kristensen nogle år før jeg blev ansat.

Faggrænserne var ellers skarpt adskilte indenfor den grafiske branche, men det tænkte vi ikke så meget over .... avisen skulle ud!

Efter nogle måneder flyttede en af kollegaerne tilbage til sin gamle læreplads, Tørring Bogtrykkeri. Aksel var vor maskinsætter og boede i Nørre Snede. Henning en fætter til Knud kom fra Sønderjylland, hvor han havde arbejdet ved Gram Bogtrykkeri.

Jeg kan huske Knuds mor, når hun havde syltet grønne tomater til os. De tomater var helt out standing. Med mellemrum bestilte vi hjemmelavet pålæg fra slagteren i Gram gennem Knud.

Små 30 km nord for Brande lå uldkræmmerbyen Herning. Jeg har tit smilet af vendingen, at midtjyderne have »uld i munden«. Under min tid ved Brande Avis havde jeg fornøjelsen af, at møde uldkræmmeren fra Herning, der ankom med toget og vandrede rundt til sine »kunder« og faldbød sine uldvarer, han bar rundt på i en stor jutesæk. Han kiggede også forbi tryjjeriet. Se ham vandre rundt i Brande med sækken over skulderen, helt

hvidhåret og med et kæmpestort hvidt skæg, var som at vandre flere 100 år tilbage i tiden. I gamle dage kom uldkræmmerne vandrede hen over hedesletterne, da toget ikke eksisterede.

For at blive ved Knud, husker jeg ikke anledningen, men Knud havde købt eller lavet en kasper røghat, der skulle indvies. Hvordan husker jeg ikke, men vi landede i hvert fald ved Rørbæk Dambrug. Knud kendte indehaveren. Vi fik en kes i hånden og anvist et bassin og drog senere hjem til Brande med 10-12 regnbueørreder. Vi fik fyret op under røgeriet, trukket nogle øl op, dagen endte med et festmåltid.

Så godt som alle medarbejderne ved avisen var bidt af en gal jæger og forstod ikke ikke, hvorfor det ikke fangede mig. En dag på avisen kom lokalbetjenten ind på trykkeriet i en eller anden anledning. Jeg tror det var Aksel, der spurgte betjenten om han ikke kunne fikse et jagttegn til mig. Det var der ingen problemet i. jeg skulle blot stille på stationen hos ham, så kunne det klares i en håndevending. Jeg nåede dog aldrig så langt, før mange år senere.

Medarbjderstaben blev kraftigt udviet først i 70'erne hos Brande Avis Bogtrykkeri. Jeg vil mene vi på et tidspunkt, var vi omkring 30 ansatte, sættere, trykkere og bogbindere.

En ny kollega der var ankommet, Erik fra Åbenrå. Det var Erik der fik mig til at optage fodbolden igen hos Brande IF. Erik havde spillet på Åbenrås 2. division hold som højre back. I Brande kom jeg til at spille i modsatte side som venstra back. Jeg nåede lige at snuse til 3. division i Brande IF, men ellers spillede jeg kampe på Brandes andet hold i Serie 1. I Brande havde vi den bedste træner jeg nogensinde har trænet under, nemlig Tommy Troelsen fra Vejle Boldklub. Efter nogle år valgte jeg at skifte klub til Blåhøj IF midt mellem Brande og Sdr.

En af de årlige tilbagevende opgaver for Brande by, var en juleavis, der blev udgivet sammen med Handelsstandsforeningen..

Det var umuligt ikke at blive i godt humør, når jeg bevægede mig gennem Brande by.
Her er det Urfuglen fra Brandes byvåben, der er foreviet på en gavl.

Omme. Jeg var med til at spille Blåhøj op fra Serie 4 til Serie 2. I Blåhøj var klubhuset et mindre baglokale på Gl. Blåhøj Kro.

Jeg var blevet bloddonor i Grenå i 1966 sammen med en unddomsven, på kraftig opfordring fra min mor. I Brande var det ikke muligt at afgive blod. Det skulle ske på sygehuset i Give. En arbejdsdag blev jeg ringet op fra sygehuset i Give om jeg havde mulighed for akut at afgive en portion blod, så var der en taxa på vej efter mig.

Jeg har aldrig før eller efter afgivet blod akut. Jeg blev anbragt på en briks bag et forhæng, hvor der på den anden side lå et trafikoffer. Min blodportion blev efter afgivelse direkte anvendt på offeret.

Tilbage på avisen blev vi et år bedt om at stille med et hold til et firmafodbold stævne i Brande. Vi stillede et blandet hold. Vi havde nem-

Brande Camping & Cafeteria
lå ned til Brande å.
Stedet vi kom meget
for at spise frokost.

lig en kvindelig typograf. Det skulle de aldrig havde tilladt. Med Erik og jeg på holdet, var det lige meget om de andre vi stillede med, kunne ramme en bold. Vi vandt alt og modtog en flot pokal til bogtrykkerens kontor. Oven i købet blev vi beskyldt for snyd, da Erik og jeg spillede på et noget højere niveau end alle andre deltagere.

Arbejdsdagen startede kl. 7 morgen - havde natten været lang, kunne starten rykkes til kl. 8.

Kl. 12 startedes en af bilerne og vi, der havde lyst, hoppede på og kørte små 3 km mod Herning og stoppede op ved Brande Camping. Det var et meget billigt sted at spise og »bedste« sørgede for det bedste for os, der kom næsten hver dag.

Jeg husker ikke navnene på indehaverne af campingpladsen, men de var meget hyggelige og venlige mennesker.

Ved siden af campingpladsen og cafeteria havde de fiskeretten til Brande Å lige nedenfor cafeteriet.

Overfor på den anden side af Herning-Vejle hovedvejen, havde de deres bolig en større gård med en del jord til, hvor de dyrkede kartofler på. Manden var lidt af en tusindkunstner og ikke midtjyde for ingenting. Manden opbyggede en kartoffellægger og -optager og den virkede. Maskinen havde blot det lille problem, den var blevet bygget for stor og tyng, så jorden ikke kunne bære maskinen under arbejdet. Jeg husker den sad fast i lang tid, før det lykkedes dem at få maskinen fri.

Typograferne ved Brande Avis Bogtrykkeri og Vejle Amts Folkeblad udførte mere eller mindre det samme arbejde i dagligdagen. Os i Brande måske lidt mere, da vi ikke lavede avis hver dag, men også accidenstryksager.

En gang om året skulle der forhandles løn og det gik et enkelt år ikke stille for sig. Bogtrykker Bøttger overlod som regel denne opgave til økonomichefen i Vejle.

Alle ansatte i Brande var med til lønforhandlingerne. Det år jeg her hentyder til, kom forhandlingerne til at omhandle, vi i Brande ville op på samme timeløns niveau for samme arbejde, som typograferne i Vejle. Oven i det hele havde vi netop to nyudlærte typografer, som vi også ønskede med i puljen.

Økonomichefen (Albrechsen) var en omvandrende lommeregner, der regnede alt ud i procent - i hovedet med 3 cifre efter kommaet. Forhandlingerne trak sig over flere måneder husker jeg. Der var aldrig på noget tidspunkt tale om vi gik hjem under forhandlingerne. Vi ville blot have en rimelig løn for vort arbejde.

Det første tilbud vi blev præsenteret for, lød på 10 kr. i timen under typograferne i Vejle. Økonomichefen blev sendt hjem til Vejle med et blankt afslag fra os i Brande. Der gik herefter måske 14 dage inden økonomichefen dukkede op i Brande igen med et nyt tilbud.

Denne gang lød tilbuddet på 7,50 under Vejle i timen. I denne forbindelse kom jeg til at ytre mig lidt for meget. Jeg spurgte økonomichefen om fællestidsmanden i Vejle, var i lommen på ledelsen, efter som de var nærrige. Herefter blev vi i Brande spurgt, hvilket lønkrav vi ville acceptere. Det var ikke nødvendigt at spørge, for økonomichefen vidste det på forhånd .... vi ville absolut ikke ligge mere end 5 kr. i timen under typograferne i Vejle.

Den ombyggede Remisen i Brande.
Jeg husker hvordan den så ud.
Det er imponerende hvad Brande har udført med remisen.
Foto: Kultur Remisen – Brande Arkiv.

Næste fredag vendte økonomichefen tilbage til Brande for at fortælle os, ledelsen og typograferne i Vejle havde accepteret vort krav.

De to nyudlærte typografer kom med i puljen og fik en efterbetaling på flere tusind kroner og samme løn som os andre ansatte. Vi havde på dette tidspunkt en kvindelig typograf, som Vejle ikke mente skulle op på samme lønniveau som os mandlige typografer, det kom hun.

Jeg må anerkende, det kostede at deltage i kampen om en højere lønsats. For mig stoppede mit første møde med Brande. Kort efter lønkampen var overstået, blev jeg opsagt.

En større krise var på vej i samfundet, og Brande skulle minimere arbejdsstyrken med en del ansatte, heriblandt mig. Sidst ind - først ud, gjaldt ikke i denne situation.

De næste godt 12 måneder flyttede jeg til Århus, hvor jeg havde fundet arbejde på Viby Bogtrykkeri. Dette ansættelsesforhold har jeg omtalt andet steds i mine erindringer.

I stedet vil jeg berette om et møde, jeg blev indkaldt til under mit ophold i Århus, hvor en bekendt af Knud, Peter von Kohl, Knud og jeg mødtes i en lejlighed inde i Århus centrum. Mødet drejede sig om, at Knud og Peter ønskede at opstarte en ny ugeavis, der skulle dække hele Storårhus. Som jeg forstod, var finansieringen på plads, forlød det klart. Projektet virkede rimeligt seriøst. Min del af projektet var, jeg skulle stå for den tekniske side, altså stå for opsætning og produktion.

Efter mødet var overstået, deltes vi og jeg hørte ikke mere om projektet. Det må være gået i sig selv igen.

Med mellemrum ringede Knud fra Brande til Viby for at høre hvordan det gik. Bogtrykkeren var ikke særlig bgejstret for disse opkald fra min gamle arbejdsplads i midt i arbejdstiden. Efter godt et år ringede Knud på et tidspunkt, hvor bogtrykkeren sad ved sit kontorbord og kunne aflytte samtalen. Ved at snakke om noget andet, fattede Knud, det ikke var rette tidspunkt. Andre gange gik bogtrykkeren op i lejligheden, hvor han kunne aflytte samtaler i en anden telefon. Jo, den bogtrykker var fremme i skoen.

Det lykkedes for Knud, på senere tidspunkt, at fremkomme med sit budskab. Brande Avis ønskede jeg flyttede tilbage til Brande for at genindtræde i mit gamle arbejde. Det blev et klokkeklart ja tak fra min side. Det er i øvrigt den eneste gang, jeg nogensinde er flyttet tilbage til en gammel arbejdsplads, lige bortset fra Grenå.

Herefter skulle jeg ind til Lomholt for at sige op, hvilket ikke var helt så let. Jeg kunne ikke klage over mine forhold i Viby. Bogtrykkeren havde respekt for mig og mit arbejde, selv om vi indimellem var meget uenige. I forbindelse med min opsigelse, måtte jeg ty til en lille hvid løgn, der gik på, jeg savnede mine venner i Brande og Midtjylland, hvilket Lomholt havde forståelse for.

Jeg husker særligt en ting fra det andet ophold i Brande. En meget tidlig morgen var vi kørt op i nærheden af heden ved Arnborg for at opleve urfuglen. Ind over heden, de sidste par 100 meter foregik kravlende på maven, og der havde vi urfuglen. Alle mente ellers den var totalt udryddet.

En lørdag besluttede Henning og jeg vi skulle på fisketur. Henning ville til Omme Å, der var altid bid, påstod han, bare ikke denne lørdag. Solen kogte ned fra en skyfri himmel.

En anden lørdag var vi flere fra Brande Avis, der var blevet tilmeldt en stor fiskekonkurrence i Storåen ved Holstebro. Konkurrencen gik på at fange den største gedde. Jeg fangede ingen, men vi må havde fanget nogle gedder, for vi var efter hjemkomsten til Brande på Hotel Dalgas, hvor vi mere eller mindre drak gratis øl for de gedder, vi medbragte. Hotellet overtog vore gedder, de omdannede dem senere til nogle fantastiske fiskefrikadeller.

En aften på en hverdag var vi kørt til Vejle for at se fodbold. Billetterne havde vi fået gennem Vejle Amts Folkeblad. Alt hvad der kunne proppes ind på Vejle Stadion var indenfor murerne. Vi skulle overvære en kamp mellem Vejle og Celtic fra Skotland. Resultatet husker jeg ikke, men det var en stor oplevelse at være til kampen.

Jeg har været inde på det tidligere. Vi kørte ofte op til Herning for at overvære en ishockey kamp. Under mit andet ophold i Brande, var Herning IK blev noget bedre. De havde fået en ung gut ved navn Fritz Nielsen på holdet.

Når vi var færdig med ugens arbejde fredag eftermiddag og ellers ikke havde andet for, kørte vi ud til Filskov Kro og spiste sammen. Filskov Kro frembragte nogle dejlige møre oksebøffer.

Bogtrykker Bøttker var blevet udskiftet med reklamemanden Kr. Johansen i det år jeg var i Viby. Johansen var annoncesælger og måske også bedre til opgaven end Bøttker var. Der var blevet noget mere struktur på ledelsen med Kr. Johansen ved roret. Der blev opsøgt flere opgaver til os ansatte. En dag mente Johansen, at hovedparten af det tekniske personale ved Brande Avis skulle til Sønderborg for at se på

nogle nyere sættemaskiner. På daværense tidspunkt i 1973 blev avisen fremstillet som de foregående 50-70 år i blysats.

En dag besluttede jeg mig til at køre op til Herning og gå lidt rundt i midtbyen. Senere endte jeg på et meget lokalt værtshus. I baren her kom jeg i snak med en ung dame, Hanne, som jeg senere flyttede sammen på Vinkelvej i Herning.

Jeg er ved at være ved vejs ende med mit andet ophold i Brande. Vi er nået hen i slutningen af 1973 og en snigende oliekrise i verden står foran landets grænse.

Der bliver ellers gjort alt, for vi kan bevare vor arbejdsplads fra Brande Bogtrykkeris side. Den nye bogtrykker der var kommet til efter Poul Bøttger, var Kristian Johansen. Vi sendes på diverse kurser udbudt gennem fagforeningen. Jeg blev sendt til Århus Tekniske Skole for at deltage i et 2 ugers kursus i offsettrykning.

Lige lidt hjalp det. Virksomhederne mistede en masse arbejde på grund af krisen og havde ikke brug for den store arbejdskraft mere. Der var intet arbejde at finde i Midtjylland, der var ikke andet at gøre end ud i lidt arbejdsløshed.

Som jeg tidligere har været inde på, fik jeg 2 uger i arbejdsløshed. Herefter sendte fagforeningen i Herning, jeg hørte under, mig til Viborg til et arbejde.

Denne gang kunne Brande Avis ringe lige så meget de ønskede, jeg skulle ikke tilbage en tredie gang til Brande Avis.

Svigermor med et af sine mange børnebørn.
Jeg tager nok ikke meget fejl ved at skrive det er Maja.

Svigerfar på arbejde i sin have.
Der var absolut intet ukrudt i den have. Det var hans legeplads, hvis han ikke var på arbejde for at holde området ved Brøndums Hotel i pæn stand.

Skagen ...

Skagen har fyldt en meget stor del af mit liv. Jeg mødte en skawbo, Sonja, flyttede senere sammen med Sonja og vi blev efter 7-8 år gift, fik to børn sammen, oveni de 3 Sonja havde fra tidligere ægteskab. Sonja og jeg fik næsten 34 år sammen inden en alvorlig kræftsygdom indhentede hende. Min mor og svigermor så aldeles ikke sådan på vort forhold, da vi fik Louise, født uden for ægteskab, men - anyway - den modtagelse jeg modtog fra Sonjas familie, var helt outstanding.

De oplevelser, der er blevet mig for ondt i de mere end 30 år, jeg kom til Skagen, mens Sonja var i levende live, kan jeg skrive en hel bog om. Jeg vil prøve at indskrænke mig lidt og fortælle om nogle indtryk, der har heftet sig mest på mig.

Der skrives 1975 og jeg var vendt tilbage til Grenå året før og havde været så utrolig heldig at møde Sonja under et besøg jeg fik lyst til en lørdag på en dejlig sommerdag.

I slutningen af 1974 havde jeg erhvervet den gamle smedie i Glatved. Det naturliv jeg havde haft i Brande og Herning de foregående år, ville jeg ikke helt slippe. Derfor valgte jeg at bosætte mig i Glatved, hvis omliggende natur lå fint til mig.

En weekend i februar 1975 kom Sonja på besøg i Glatved. Huset i Glatved havde kun gammeldags kakkelovn til opvarmning af hele huset. Varmt vand i hanerne var en by i Rusland. Tandpastaen frøs i tuberne på toilettet, men bortset fra disse små bump, havde vi en meget hyggelig weekend sammen.

Lørdag hen på dagen kørte vi til Ebeltoft, gik lidt rundt i den gamle del af byen, endte på restaurant, hvor vi indtog en rødvins plankebøf.

Som tiden forløb, fik jeg også lov at besøge Sonja i Skagen på Nedre Mosevej.

Billledet er fra 1976 og må været taget nedenfor Kongevillaen ved Skagen. Fra venstre: Peer, Sonja og Lone.

Den første weekend i Skagen behøver en lille beskrivelse. Sonja havde 3 børn fra et tidligere ægteskab, Annette, Lone og Jan, på henholdsvis 1½, 7 og 9 år, som må have sanktioneret, at jeg kom på weekend besøg. Lørdag morgen skulle jeg præsenteres for de tre ved morgenbordet. Det forløb meget godt.

Ikke nok med det. Hen på formiddagen begyndte Sonjas 3 søstre (Grethe, Jonna og Else), der alle boede i Skagen og tæt ved Sonja bopæl, også at indfinde sig. Hvem der kom først husker jeg ikke, men i løbet af no time, dukkede de alle op for at låne toilettet, hvilket højlydt blev bekendtgjort af den første søster. Jeg fik hils på den første søster. Jungletrommerne må havde lydt, hurtigt dukkede to søstre mere op for at se Sonjas nye rov.

Næste af Sonjas familie der dukkede op, alt dette skete meget hurtigt efter hinanden, var Sonjas far. Han indfandt sig, da var i færd med at vaske op i køkkenet, hvilket jeg senere fik at vide var et meget stort plus i hans karakterbog for mig.

Og når vi nu er ved den første weekend. Nu jeg var kommet til Skagen, skulle jeg vel se noget af byen. Vi bevægede os ned i gågaden om eftermiddagen. Her møder vi endnu et familiemedlem. Der var en del familiemedlemmer, jeg skulle holde styr på. De var 7 søskende. Det var

Svigerfar og -mor, svigerbørn, Sonjas søskende, nevøer og niecer, fætre og kusiner. Billedet er taget i forbindelse med en hyggelig familiefest på Skagen. Billedet må være taget i slut 1980'erne.

Sonjas storebror Arnold vi traf i gågaden. Sonja er så venlig, at præsentere mig for sin storebror, som sin nye elsker. Så var kammertonen lige som slået an, var jeg klar over.

Jeg hopper kort tilbage til Glatved.

Hver fredag, når arbejdsugen var slut, var det hjem for at pakke lidt tøj og af sted til Skagen, for at holde weekend sammen med Sonja og hendes tre børn. Ingen i min familie i Grenå anede på det tidspunkt, hvor jeg opholdt mig i weekenderne. Det var en periode i livet, jeg vil beskrive som en af de bedre. Tænk sig det var muligt at gemme sig et sted i Danmark fra resten af familien. Den eneste der vidste, hvor jeg opholdt mig i disse weekender på den tid, var morfar. Morfar var den eneste jeg vidste, der kunne holde på en hemmelighed.

Hemmeligheden holdt lige til den dag morfar desværre afgik ved døden. Mine forældre havde ikke nøgle til huset i Glatved, hvorfor de måtte bryde et vindue op og ad den vej fandt de via breve fra Sonja frem til, hvor i landet jeg befandt mig. Lørdag formiddag kom et telegram med oplysningen om morfars død og mine forældre så gerne, jeg kom hjem tidlig mandag, af hensyn til bisættelsen.

Det kneb for mig at slippe væk fra Skagen, når mandag morgen oprendt og jeg skulle hjem til Grenå på arbejde. Jeg befandt mig for godt på Skagen.

Inden jeg fredag eftermiddag forlod Glatved, skulle Købmand Møller skråt over for »Den Gamle Smedie« aflægges et besøg. Købmand Møller havde rigtig gammeldaws købmandsbolsjer i løs vægt. Møller lavede gerne de 3 kræmmerhuse, der skulle med til Skagen. Ren bestikkelse!

Sonja var ud af en fiskerfamilie. Hendes far og storebroder var uddannet skibstømre, hendes to svogre, Arne og Finn var fiskere på hver sin kutter i Skagen. Sonjas bedstefar havde indført bundgarnsfiskeri i Skagen. Min svigermor var født i Sønderjylland.

Især når isvinteren spillede ind, havde svogrene store problemer med at gå hjemme. En vinter prøvede de at sejle ud af fiskerihavnen i Skagen, med det resultat de kom til at sidde fast i isen og måtte hjælpes fri. En anden gang, godt nok midt om sommeren, måtte Arnes kutter gå ind til Fraserburgh i Skotland med deres last. Her lå de i 3 døgn, indtil de prøvede at komme hjem til Skagen. Vejret var helt vildt. På vej hjem til Skagen fra Skotland bankede de mod høje bølger i 14 timer. Hjem i hel stand kom kutteren, men Arne der havde fødselsdag, var ret så mørbanket.

Et par gange var jeg med ude på en kutter. Det var ikke en krusning på Nordsøen den første gang, alligevel måtte jeg ned på briksen med søsyge. Det var pinligt. Efter 12 timer gik kutteren i havn med lasten og jeg måtte gerne gå i land. Det kunne jeg ikke få mig selv til, hvorfor tog en tørn mere. De næste 10-12 timer trak vi efter jomfruhummere i Kattegat. To træk, ned mod Læsø og op mod Norskerenden og tilbage til Skagen. Disse træk gav 7 kasser jomfruhummere til auktionen. Vi var i kontakt med en stor stålkutter, der kunne fortælle de have 3-4 kasser jomfruhummere ud af turen. Vi havde en spand med 5 kg jomfruhummer (undermålere) med hjem. Fra en anden havtur var Finn kommet hjem med friske krabbeklør, der blev kogt og kødet taget ud. Fantastisk

Flot solnedgang et eller andet sted omkring Skagen i 1980'erne. Meget tyder på det er ved Gl. Skagen.

mad. Lugter forfærdelig under tilberedningen.

Et af de første år i Skagen var vi til den første eller anden Skagen Festival. Gennem hele gågaden spillede De Gyldne Løver på en ladvogn, husker jeg. Skagen Festival var ellers ikke noget der kunne drive skawboerme af huse. Jonna, Finn, Sonja og jeg var en lørdag under en festival draget ned i byen. Vi ender helt nede ved Bodille, hvor forskellige orkestre skiftede til at spille på den lille scene. Vi nåede lige at opleve Tørfisk for fuld udblæsning over en fadbamse give tre numre.

Skagen Fiskerestaurant kunne jeg ikke drive Sonja med ned på. Fiskerestaurantens meget ublu priser ville Sonja ikke betale. Sonja søster Grethe arbejdede i køkkenet ved fiskereatuaranten. Grethe fremstillede verdens bedste fiskefrikadeller, der serveredes i restauranten.

En sommer vi var på ferie i Skagen en hel uge, og lå i telt hos Sonjas forældre i forhaven, lånte jeg svigermors cykel. Mens alle sov, cyklede jeg stille rundt i Skagens gamle kvarterer, Øster- og Vesterby. Omkring havnen for at opleve kutterne gøre klar til dagens havtur. Forbi Skagen Museum, Brøndum Hotel ud til Skagen Vippefyr.

Som regel vendte jeg hjem til kl. 7 til morgenmad, hvor svigerfar allerede havde spist og smuttet på sit fritidsjob. I sommerperioden havde han hvervet med at holde udenomsarealerne ved Brøndums Hotel.

Som Sonja, der kunne sidde og snakke som et vandfald, var jeg

Louise på toppen af Danmark, Skagens Gren på en meget vindblæst dag.

kommet til Skagen for at se og opleve noget af byen og området. Det var gjort til en vane, hen sidst på formiddagen vandrede til ned til havnen for at indtage min formiddagsøl og porse bjedsk på Skagen Fiskerestaurant. Her havde jeg den ære at hilse på en kendt dansk skuespiller, som også mødte ind samme tid hver dag som jeg. Jeg sad såment og nød øl og en porse dram sammen Henning Mouritzen, der nød sin guldbajer ved sit bord. Vi hilste pænt på hinanden hver dag.

Så godt som hver lørdag formiddag, når vi var på besøg i Skagen, endte vi altid i Brugsens cafeteria. Det stod fast hver gang. En af disse lørdage sad Skagens original, Rav Larsen der, spiste sin frokost. Han havde hele galleriet opstillet ved et af bordene. Efter et stykke tid gik jeg hen til Rav Larsen. Jeg ville høre til prisen på hans malerier. Han havde tre mindre malerier tilbage, som jeg købte for 40 kr. stykket. Indramningen kostede senere i Grenå 360 kr.

Noget vi ikke kunne komme uden om, var Tversted. Vi skulle ned til Tversted, op ad bakken til ishuset og have en isvaffel, de bedste isvafler nord for alperne. Selvfølgelig skulle Gl. Skagen (Højen som svigerfar altid sagde) heller ikke forbigås. Her var det ishuset på solnedgangspladsen, der trak med store isvafler inden vi skulle se solen forsvinde i havet. Jeg har aldrig forstået, hvorfor der klappes, når solen

Udsigten fra Gl. Kirkesti, hvor mine svigerforældre havde deres villa og ud mod Den Tilsandede Kirke i baggrunden.

er væk bag horisonten.

Jeg har været inde på Grethes fiskefrikadeller, men det var ikke den eneste ret, Grethe var fremragende til at frembringe. Når juli var skiftet til august og småmakrellen indfandt sig, oplevede jeg en enkelt gang, at få serveret stegt småmakrel med nye kartofler en kold øl og snaps. Det var mums!

Inden jeg mere eller mindre lukker ned for Skagen, skal denne lille historie med.

På en af mine mange cykelture i og omkring Skagen, endte jeg en dag ude ved vippefyret. På en sidevej lå en del rækkehuse. De fleste var til salg, som ejerlejligheder. Jeg cyklede ned til ejendomsmægleren i midtbyen for at høre nærmere, det var korrekt, rækkehusene var til salg og prisen var 135.000 kr. for en 3-værelses lejlighed. Helt vildt. Årsagen var, ingen ville bo i kvarteret. Udenom Sonja kontaktede jeg Djurslands Bank for at høre, hvad de mente. Banken var ikke negativ for tanken, men ville gerne se nærmere på salgsopstillingen. Lad mig slå fast, vi nåede ikke så langt, fru Holm ville absolut ikke høre tale om det, selvom udlejning, ville have dækket en stor del af afdragede.

Flere år senere viser jeg Sonja en annonce med til salg af samme rækkehus, men nu er prisen 2.400.000 mio. kr.

Et lidt sløret - ellers dejligt - billed af Sonja, taget i haven hos hendes forældre på Drachmannsvej i 1979.

Når vi havde været på weekend i Øst for Himmeriget, et område beliggende midt mellem Jerup og Ålbæk ud til Kattegat. Når der stod oprydning på menuen, blev vi tre andre bedt om at foretage os noget andet end gå i vejen.

Jeg startede bilen op, pigerne steg ind og vi kørte en tur rundt i området, bl.a. blev Råbjerg Mile travet tyndt. Gl. Skagen var altid pit-stop for udflugten inden vi vendte hjem til Øst for Himmeriget. I Gl. Skagen besøgte vi altid Henry på Strandbaren. Henry syntes, det var så hyggeligt, når jeg og især pigerne dukkede op, og jeg fik serveret en porse og fadbamse. Henry havde gået i skole med min svoger Kaj.

Vi har nok været til familiefest i Skagen. Hen på aftenen da der blev lidt opbrud, besluttede de unge mennesker, fætre og kusiner til Louise, at de ville til havnen på Disqutek. De unge spurgte om jeg skulle med de andre gamle hjem. Jeg var på disqutek og kom vist nok meget sent

Louise og Anita er med på Strandbaren i Gl. Skagen.
Første gang de var med, serverede Henry små fadbamser for pigerne.
Som Henry sagde til mig, hvorfor skal de snydes for noget godt.

hjem. Jeg skulle sove et bestent sted for ikke at vække svigerforældrene med min snorken. Disqueteket lå i en bygning ved havnen, der bestod af 3 etager med forskellig musik på etage. På øverste dæk var der metalrock. I midten en helvedes larm og på nederste dæk, var der 60'er musik, så der blev vi. Jeg havde kendt de unge mennesker, der trak mig med i byen, har oplevet siden de blev født og set vokse op.

Jeg mener, det var en onsdag aften, min svoger Kaj og jeg skulle ned for at høre Sussie og Leo spille på Skansen. Lige netop denne onsdag aften havde de fri og spillede ikke. Så, jeg har aldrig oplevet Sussie og Leo spille live i Skagen. Vi havde dog en fornøjelig aften, som jeg husker. Den blev lidt våd.

Jeg vil slutte Skagen af med nogle få ord om min svigermor, der var født i Sønderjylland ved Sønder Stenderup. Hendes sidste tid boede hun på Christian X's Vej i Skagen, meget tæt på Skagen Bryghus og Skagen centrum. Jeg besøgte hende et par gange efter Sonjas bortgang og hver gang lød det, »vil du ikke hente et stjerneskud nede ved havnen, vi kan dele .....«.

Svigermor var en fantastisk pige i mine øjne, måske fordi hun modtog mig så utrolig flot. Der var ting vi ikke var helt enige i, især ikke da

vi boede i Glatved og hun sendte børnene over til Møller efter Clorin til rengøring af hytten. Svigermor var altid meget hjælpsom, når vi skulle have afholdt konfirmation eller barnedåb, var hun der altid.

I 2010 gik svigermor bort af alderdom. I 2010 besøgte jeg også New Zealand i januar-februar og herfra sendte jeg et postkort fra en lille flække på sydøen af New Zealand hjem til svigermor i Skagen. Hun modtog også kortet. Ved hendes bisættelse samme år fik jeg at vide, kortet lå fremme på bordet ved hendes side lige til det sidste, så hun kunne vise det frem, hvilket jeg senere erfarede fra en svigerinde.

Øverst: Bilen far lejede gennem 3-4 år til ferier. Nederst: Fra en af grænsebommene til Tyskland.

Så vil jeg bevæge jeg mig over i et nyt emne i erindringer. Det vil blive for omfattende, hvis jeg skal gå fuldt i dybden med fortælling om alle vore rejser i Danmark og udlandet. Derfor vil jeg kort fortælle om de steder, vi har besøgt.

Interessen for at drage ud i verdenen og opleve den, skyldes mors svenske onkel Hans, som var gift med morfars søster. I 1960 da vi i forbindelse først med en mindre ferie i Norge, var kørt tværs over Sverige til Nyköbing lidt syd for Stockholm og besøge vor svenske familie. Onkel Hans var så venlig en af dagene, at finde sin smalfilmfremviser frem, vise nogle af deres film fra et ferieophold på Hawaii i 1930'erne. Det vil jeg også ud for at opleve, sagde jeg til mig selv dengang i Sverige kan jeg huske.

Jeg starter omkring midten af 1950'erne. Far havde lejet en Morris Minor hos Krogh på Århusvej, som vi kørte det danske land tyndt gennem 4-5 år hver sommer. Overnatning foregik på hotel.

Udfra det omfattende billedmateriale jeg er i besiddelse af digitalt, kan jeg se vi kom rundt i hele Danmark i 1950'erne. Det første år gik ferien til det sydlige Jylland. Her skulle vi selvfølgelig se indgangen til Søgaard Kaserne, hvor far var soldat i 1939-40. Ribe blev ligeledes aflagt et besøg, hvor vi var oppe i domkirken og rundt i Ribe by og ude ved Vadehavet. Der skulle også aflægges besøg i Rudbøl med grænsestenene midt i vejen. Dybbel Mølle og dette område blev også besøgt. På vejen sydpå, blev der gjort holdt ved Skamlingsbanken.

Far og mor havde ikke pas, så muligheden for besøg på den anden side af grænsebommen var ikke muligt.

Et andet år stod den på Nordjylland. Igen overnattede vi på hotel. Senere har jeg erfaret, at tage ferie dengang og oven i købet en hel uge, var at flotte sig. Camping kom først til i begyndelsen af 1960'erne.

Igen må jeg ty til de gamle fotos fra dengang, der danner rammen om historien. Vi boede i Sæby og herfra må vi være kørt en del rundt i det nordjyske. En af turene gik op til Skagen, hvor vi var ude på Grenen og kiggede forbi Den Tilsandede Kirke. Vi var helt sikkert ikke på museer. Det lå far meget fjernt, at bruge tid på den slags slige ting.

På vej til Nordjylland besøgte vi Rebild bakkerne.

Vi må have nået en utrolig masse i Nordjylland. En tur ud til Bulbjerg og Skarreklit, blev det også til. Mange år senere, ugen før Skarreklit væltede i havet, besøgte jeg Bulbjerg sammen med mine piger.

I Sæby hvor vi boede og kørte ud fra, var opstillet en portal af hvaltænder, hvilket var en meget spændende oplevelse. Det var på en tid, ca. 10 år efter verdenskrigen og trafikken var minimal. Og så kan det være lidt tankevækkende, at jeg finder tilbage til Skagen 20 år senere.

Ovenover portalen af hvaltænder i Sæby. Nedenfor et lille udsnit af Den tilsandede Kirke, herefter Grenen transporten og Skareklit ved Bulbjerg.

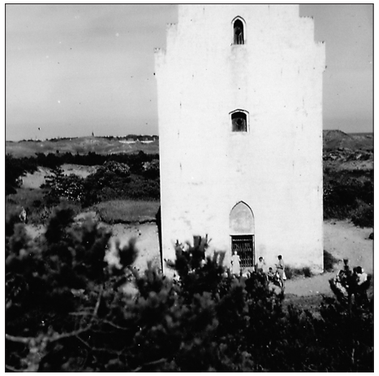

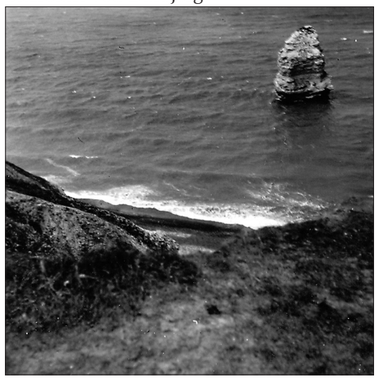

I hovedtræk tror jeg ikke ferierne i 1950'erne var planlagt hjemmefra. Højest den landsdel vi skulle besøge. Det er måske her, jeg har tildraget mig det, at drage ud i verdenen og se hvad den har at byde på.

Tilbage til 1950'er ferierne, jeg kort vil afslutte med, vi et år besøgte og kørte Fyn rundt. Vi besøgte samtlige de byer vi havde lært at remse op i skolen fra Danmarkskortet. Jeg husker en dag på Fyn, hvor vi skulle spise frokost på Falsled Kro. Min lillebror var meget kræsen. Han fik stukket 1 krone i hånden ag kroværten, så kunne gå over vejen til købmanden og hente en pakke pålægschokolade.

En af de sidste ferier i 50'erne tilbragte vi på Sjælland med tilknyttede øer, bl.a. blev det til besøg på Møn med de meget spændende kridtskrænter. Vi var også i Helsingør på Kronborg for at finde og hilse på Holger. Ud fra et gammel foto, kan jeg også se vi besøgte København, hvor vi så vagtparaden gennem byen. Det her ligger så langt tilbage i tiden, hvor det er svært at huske detaljer fra disse ferier.

Denne første uklare del af ferier i 1950'erne vil jeg afslutte, hvor jeg startede i 1960 i Sverige.

Onkel Hans og faster havde haft en spejlfabrik i Nyköbing. De opkøbte et parti glas, der havde fået saltvand. Med dette køb opbyggede de en succesfuld fabrik. Glasset blev hentet hjem, hvor de polerede glasset rent for saltvand for kunne omdanne glasset til spejle.

De boede midt mellem Nyköbing og Oxelösund lidt tilbagetrukket fra vejen. Huset var bygget på en klippe. På modsatte side af vejen lå et stort skovområde, det var forbudt at gå derover alene. Der var mange elsdyr i området. Vi var med på en længere tur i skoven, men det var

Øverst fronten af mors faster og onkels hus, der lå midt mellem Nyköbing og Oxelösund på en klippekant. - I midten onkel Hans. - Nederst kirken i Oxelösund.

for at finde svampe. Jeg husker vi havde danske specialiteter med, i svenskernes verden, i form af spegepølse og brændevin, to ting der var meget efterspurgt i Sverige. Når der nu var kommet gæster langvejs fra, skulle der laves en festfrokost. I Sverige dengang, var det ikke bare hen om hjørnet til købmanden og hente en kasse øl. Lørdag formiddag gik det ind til Nyköbing for at aflægge Spritbolaget et besøg.

Efter besøget på Spritbolaget aflagde vi besøg hos et familiemedlem på den svenske side, hvor vi yngre måtte nøjes med Ramlösa. Familiemedlemmet vi aflagde besøg, var såfremt den senere SAS direktør, Janne Carlsson.

Byen Oxelösund, som jeg husker den, var et meget stort udskibningssted for jernmalm. Jeg husker de enorme bjerge af sort malm, der lå på havnen og ventede på transport.

I 1960 havde vi telt med til Norge og Sverige. Teltet havde far fået syet hos Gudmann ved Grenå Havn.

Jeg husker ikke meget af ferien i Sverige, hvor vi kom rundt.

I de mellemliggende år frem til 1970 blev Vesttyskland, Norge og Østrig aflagt besøg i sommerferier. Et år i Østrig skulle far op for at se Europabroen, der blev bygget for nemmere at komme til Italien. Vi kører helt op til Brenner, stiger ud af bilen og bevæger os hen til grænseovergangen. Her siger far helt spontant, nu slutter ferie. Han turde ikke køre ned i Italien.

Vi havde henover vinteren 1962 med stort besvær overbevidst far om en ferie i Vesttyskland ved Rheinen, ville han synes om.

Tre fotos taget i 1960. Øverst trappeafsatsen foran fasters hus. De to andre fotos må være fra et eller andet sted i den svenske natur.

Under ferien i 1963 ved Rhinen, besøgte vi en dag Gutenberg Museet i Mainz. Her på billedet ses Gutenbergs gamle trykpresse. Foto: 1963.

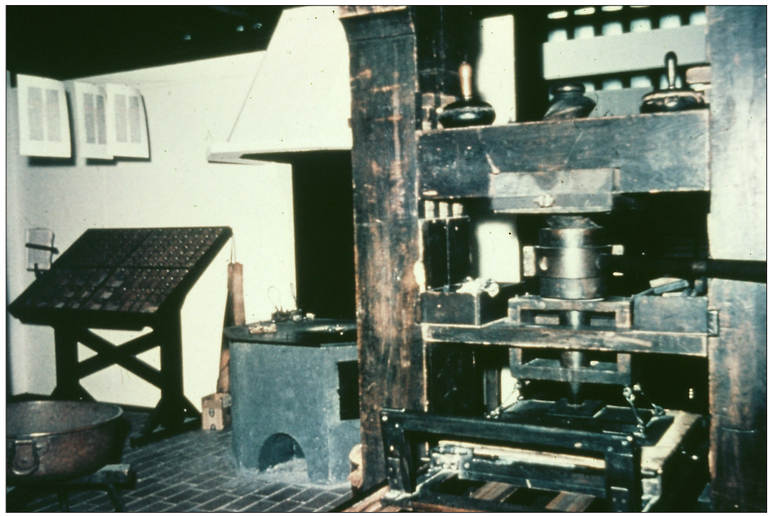

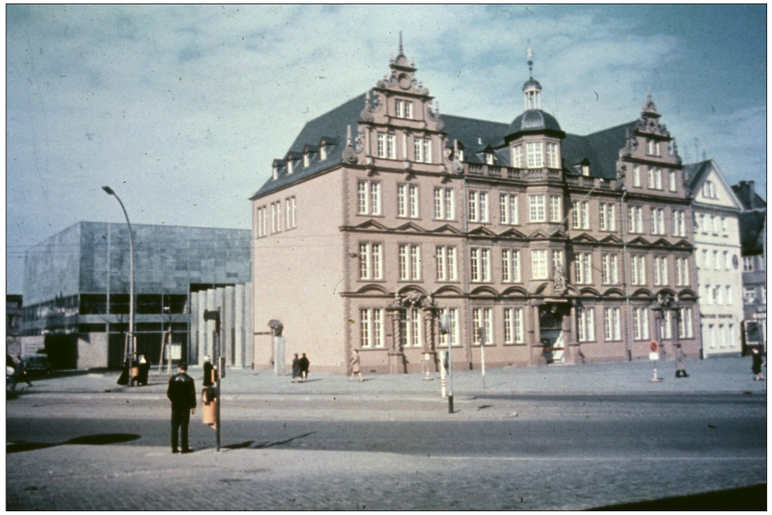

Gutenberg Museet i Mainz, Tyskland. Foto: 1963.

Billedet må været taget i forbindelse med dagturen, lillebror og jeg, havde ned til Udine, Italien 1970.

Ja, så fik vi far med syd for Kruså i 1963 og kom til Rheinen. Det var nu blevet campingferier på campingpladser. Ud fra hvad vi havde læst os frem til, havde vi fortalt far om Rüdesheim og Drosselgaße. Der var besøg i både Rüdesheim og Drosselgaße, og så ikke mere om det, for det tåler ikke nogen beskrivelse.

Tilbage til Påsken 1963 havde vi morfar og -mor med til Goslar i Harzen på en miniferie. Vi boede på hotellet ved Torvet i Goslar by. Mormor fik set at pigtråden der delte de to Tysklande virkelig eksisterede.

Fra året, som jeg ikke husker, det kan have været i 1965, var vi på ferie i Østrig, og boede i Zell am See, helt ned til søen på campingpladsen. Vi var på enkelte udflugter i Østrig under opholdet. En udflugt gik op til Großglockner. Far var altid bekymret for benzinen på bilen, om der nok at komme tilbage på igen. Da vi nåede til de sidste kilometer op til Großglockner nægtede far at køre længere, der var ikke benzin nok på bilen til at nå derop og tilbage, påstod han. Mor og jeg blev sendt ud af bilen for at spørge et par lokale, om der fandtes tankstation på toppen ved Großglockner. Det gjorde der. Så far var nød til at køre det sidste stykke.

Afslapning på campingpladsen i Steinfelt efter tur i poolen og med høj cigarføring.

Fire år i Steinfeld am Drau med lillebror

Vi er nået til 1970. Soldatertiden er vel overstået og jeg var begyndt at arbejde i Brande og tjent en hulens masse ekstra penge. Tre ugers ferie skulle afholdes, hvorfor jeg spurgte lillebror om han ville med på en campingferie sydpå, hvilket han var.

Vi starter fra Grenå lørdag formiddag, en godt pakket VW boble med telt og andet grej. Husker vi kørte ned syd for Hamburg til Soltau, hvor vi overnattede den første nat. Næste dag fortsatte vi til Heidelberg, bor på campinpladsen lidt uden for byen, bliver her et par dage. Ser bl.a. den gamle bro og en tur på slottet. Herefter går det tværs over Vesttyskland til Salzburg, hvor vi finder en plads på Gaisberg med udsigt nedover Salzburg. Autobahn var ikke så udbygget dengang. Eneste autobahn på tværs af Vesttyskland til Salzburg lå i Sydtysland.

Efter nogle dage i Salzburg fortsætter vi sydpå ned mod Radstadt over Obertauern til Spital an der Drau, er pludselig i Kärnten. At køre herned var impultsiv og ikke noget, vi havde planlagt. Vi ankommer sidst på dagen til den lille by Steinfeld am Drau, indlogerer os på den private campingplads, der drives af far, mor, datter og søn. Far'en havde siddet i den tyske guld otter ved OL i 1936, men var flygtet til Østrig

En lille del af Postojna Grotten, som jeg husker dem. Billedet er lånt af postojnska-jama.eu.

inden krigen brød ud og havde skjult sig i Kärnten under hele krigen.

Fra Steinfeld tog vi på udflugt til Udine i Norditalien. Fra Steinfeld var der små 10 km i luftlinje til Italien. Lidt længere at køre. Via Oberdrauburg kørte vi over Plöckenpasset og ned i Italien. Under nedkørslen til Udine hører vi en skurende lyd fra det ene baghjul. Vi er omkring middagstid, de som kender italienere, ved de ikke arbejder på dette tidspunkt af dagen. I Tolmezzo svinger ind på en tankstation og spørger om hjælp. Baghjulet giver sig en hel del. Servicemanden kigger på sagen, himmelvender begge øjne, ryster vildt på hovedet, siger en hel masse hurtigt på italiensk. Vi fatter ikke en pind. Den gode mand ønsker bilen ind på liften, hvor han aftager baghjulet, undersøger problemet nærmere og går så ellers i gang. Han finder en spændskive i en rodekasse, begynder at file hullet i spændskiven større. Jeg tror, han i alt arbejder små tre kvarter med spændskiven uden at mæle et ord. Spændskiven er klar og placeres, hjulet påsættes og han virker tilfreds med sit arbejde, hjulet sidder ikke løst mere, vi kan køre videre. Inden skal vi afregne. Jeg viser ham en stak italienske lire, og han tager 20.000 af disse, hvorefter jeg fordobler med yderligere 20.000 lire. Vi når ned til Udine, hvor bilen parkeres, vi tager på vandretur i en utrolig flot by gennem nogle timer. Hjemturen foregår som udturen.

Vi boede i Steinfeld i en god uges tid, hvorefter vi forlod de gode forhold. Årsagen, var et hold tyske campister, der ikke opførte sig som

Oberheinrich eksisterede også i de 4 år vi besøgte Steinfelt. Var godt spisested i 1970'erne. Billedet er lånt af Google Map og fra 2021.

campister bør. Jeg forklarede værterne årsagen, de blev faktisk kede af, at miste os to danskere som gæster. Vi var efterhånden blevet kendt under betegnelsen »der Gebrüder Holm«.

Hvor vi lander herefter er ganske uklart for mig. Fra Steinfelt må vi været kørt vest på, i hvert fald kommer vi til Schweiz. Her kører vi op til og over St. Bernhardt passet. Her midt i juli var der stadig høje snedriver langs vejen på toppen. Vi kommer ned til den italienske del af Schweiz.

På en eller anden måde kommer vi også forbi Vierwaldstätter søen beliggende midt i Schweiz og lander ved Basel.

På dette tidspunkt måtte vi vende snuden hjemad.

Sommeren 1971 gik ligeledes til Østrig og Steinfeld. Værten fortalte efter vor ankomst, de havde bortvist de tyske campister fra sidste år efter vores klage. Denne gang var et andet hold tyske campister, 4 familier var troppet op sammen. De kom fra Köln-området og viste sig at være nogle hyggelige typer. De havde et stambord i Grotten. Hver aften mødte de ind i Grotten, indtog stambordet, hejste det lille tyske medbragte flag på dens stander midt på bordet. Når de gik tilbage til deres telte, sænkede de flaget igen. Der var ikke fadbamser i Grotten, men halve liters Villacher Bier og der gled en del ned i løbet af aftenen. Vi deltog ikke i festlighederne hver aften med tyskerne.

En aften hvor vi var samlet forskellige nationaliteter, var vi blevet placeret ved det store bord. Der var jugoslavere, tjekker, østrigere, danskere, svensker, tyskere og hollændere. Der blev snakket mange sprog

Sådan var udsigten fra vort hotelværelse ved Hotel Benacus.
Billedet er lånt fra Google Map.

ved bordet den aften. Os danskere og svenskere var priviligeret, påstod nogle af de andre, fordi vi talte og forstod både engelsk og tysk.

En af de få udflugter vi foretog fra Steinfeld dette år, var til Cortina d'Ampezzo i Italien. En meget varm dag gennem det nord italienske landskab, som det varmt kan anbefales at besøge. Vi gjorde ophold i Cortina d'Ampezzo og indtog frokost på restaurant med en terrasse, hvor udsigten var outstanding nedover dalen. Jeg husker maden, fordi det noget af det bedste, jeg har indtaget syd for alperne. Naturgrillet kotelet på 450 gr. med salat, var menuen.

En anden udflugt jeg husker, gik til det daværende Jugoslavien, nærmere provinsen Slovenien. Ad nogle meget små og snoede veje gennem Østrig, hvor vi i det nordlige Italien overskrider grænsen til Jugoslavien og kører ind i Slovenien. Efter en god times kørsel passerer vi gennem Ljubljana for at køre videre ned til Postojna grotterne. En af morfars brødre havde tidligere fortalt om disse grotter. Nu var muligheden for et besøg her.

Ved grænseovergangen havde vi fået et stempel i passet og jeg fik vekslet til lidt jugoslaviske penge. I både Tyskland og Østrig havde vi været nede i andre grotter, men Postojna grotterne var bare fantastisk at opleve. Utroligt flot som stalakitterne hang ned fra loften, der var dannet gennem mange millioner år af små vanddråber. Til grotterne hører den lille historie. Under 2. verdenskrig havde Tito og hans partisaner deres skjulested i en af de bagerste grotter, med tyskerne som

Øverst Annette, der var så heldig at have fødselsdag under opholdet i Italien.
Nederst en træt Louise i sin klapvogn.

nærmeste naboer.

Det blev en meget lang udflugt til Slovenien. Når man har kørte i Jugoslavien i 1970'erne, forstår man godt, hvorfor landet blev det sidste Vor Herre skabte. Han havde kun sten tilbage i hånden, som han smed, hvor Jugoslavien er i dag.

Det blev til 3 uger i Steinfeld. Inden vi forlod vore værter, lovede vi at vende tilbage igen i 1972.

I 1972 som vi lovede værterne på campingpladsen i Steinfelt, vendte vi tilbage til 3 ugers campingferie. I 1973 havde vi vore forældre med til Steinfeld, hvor vi havde en dagsudflugt til Italien. Far var ikke meget for Italien udflugten. Han mente, der i Italien kun boede lommetyve og den slags mennesker.

Vi skulle også have besøgt Steinfeld i 1974, men en verdens omfat-

Sonja og Lone på tur til Venedig.

Lone i højre liggestol på taget af hotellet.

tende oliekrise satte en stopper for denne tur. Var vi kommet, skulle vi været hyldet af borgmesteren for gennem fem år, at besøge Steinfeld.

Kamera var med på ferierne, men var ikke særlig tit i anvendelse.

Gardasøen med alle pigerne

Vi er fremme ved 1983 før det igen går sydover. Vi havde overtaget trykkeriet i 1981. En ting vi chokerede mange med, var at vi holdt trykkeriet totalt nedlukket i 3 uger midt i ferieperioden. Det første år havde åbent, men intet at bestille. Hvordan var det muligt som selvstændig. Vi meddelte vore kunder i god tid, vi holdt ferie i et tidsrum. Ferien har nu ikke indflydelse på vort arbejde.

Vi besluttede os dette år, at tage på en bustur med Gislev Rejser til Riva ved Gardasøen i Påskeferien. De deltagende på turen var, Sonja, Lone, Annette, Louise og jeg. Ja, jeg var af sted med alle fire piger, hvilket var fantastisk! Vi skulle bo på Panoramic Hotel Benacus i østlige ende af Riva oppe på bjerget og med en fantastisk udsigt nedover Gardasøen.

Indtil Riva var der en god 1 km at gå. Louise var knap 3 år og nægtede at gå. Vi fandt en klapvogn og vi var ovre dette lille problem. En af Gislev udflugter gik til Venedig. Jeg havde på en tidligere ferie besøgt Venedig, hvorfor jeg ikke deltog i udflugten. I stedet blev Louise tilbage og kørte indtil Riva. Lad mig lige indskyde, Louise og jeg havde fundet et lille spisested, vi besøgte hver dag omkring middag. Jeg fik Spaghetti Naturel og Louise Pommes Frites med ketchup. Fra anden dagen hentede Louise selv ketchupflasken og satte den på bordet. Hverken Sonja eller de store piger deltog i vor frokost på noget tidspunkt.

Hotellet havde fået nys om, at Annette havde fødselsdag under opholdet i Italien. På dagen da aftensmaden var overstået kom betjeningen ind med en kæmpe lagkage med lys i, personalets fødselsdagsgave til Annette. Havde der været et musehul i lokalet, var Annette krøbet ned i det.

Det var fantastisk flot vejr ved Gardasøen og høje temperaturer i luften. Nogle af de unge mennesker, som deltog i busrejsen lokkede hotelværten til at åbne for poolen, der var placeret på taget med terrasse.

Jeg tror, alle pigerne havde en god tur til Gardasøen med Gislev Rejser. Vi overnattede i Sydtyskland på ud- og hjemturen.

På et tidspunkt var Italien mit andet hjemland. Et år besøgte jeg landet om foråret, i sommerperioden og i efterårsferien.

Åbningskampen ved EM 1984

Lad mig forlade Italien for en tid. Mellem 1973 og 1983 er der ingen rigtige ferieudflugter sydover. I juni 1984 var Jan og jeg fløjet til Paris med Spies' rejseselskabet fra Billund for at overvære åbningskampen ved EM i forbold. Vi landene nord for Paris i Beauvais Tillé Lufthavn og herfra i bus kørt ind til Paris. Jeg spørger, Jan om vi ikke skulle stige af bussen og gå gennem Paris til mødestedet, Det gjorde vi så, sted af oppe ved operaen, langt uden for det kort vi havde fået udleveret. Vi vandrede gennem Louvre langs med Seinen. Vi gjorde et længere ophold på Place du Trocadéro lige overfor Eifeltårnet. Vi besøgte Eifettårnet nedefra, Jan ville ikke med op. I stedet fandt vi en forretning i en side gade der solgte os pizza og flaske vin, som blev fortæret i parken bag Eifeltårnet. Vi nærmer os samlingsstedet et parisisk bar, hvor vi igen møder dem vi havde fløjet med. Vi havde mere end to timer på baren, hvor der blev indtaget en del fadøl. Barejeren bestilte ikke andet end hente nye fustager.

Tiden oprandt det var afgang til Parc de Prince, et nyopført stadion.

De fire billeder er fra Verona i 1991.

Vi kommer ind på station, nationalmelodierne skal afsynges. Prins Henrik var tilstede og derfor skulle Kong Christian stod ... synges. Det skete bare ikke, vi skrålede alle »Der er et yndigt land ...«.

Herfra ved alle, hvad der skete under kampen. Vi vender hjem sent på natten til Billund og videre til Grenå.

Her i Paris som senere i Bratislava, havde jeg svært at huske hvor vor bus holdt parkeret efter kampene. Jeg nåede dog frem i sidste øjeblik begge gange, og kom med hjem.

Vi skal helt frem til 1986, hvor der igen afholdes DRUPA i Düsseldorf. Jan og jeg får lov af Sonja til at tage ned til den grafiske udstilling. Jeg mener, vi nøjes med at besøge messen én dag og bor i Aachen. En aften, Aachen ligger næsten på grænsen til Belgien, hvorfor vi tager over, finder en restaurant i Eupen, hvor vi spiser på. Da vi skal tilbage til Aachen, sker der pludselig ting og sager ved grænsen. Ved den tyske grænseovergang bliver vi stoppet af grænsepolitiet, bedt om at rulle vinduet ned, vise vore pas, samtidig lander der på vinduesrammen en maskinpistol. Så var det sgu med at forholde sig roligt. Politiet spurgte indtil, hvor vi kom fra og hvor vi skulle hen. Jamen, vi boede i Aachen og havde været i Eupen på restaurant for at spise og var nu på vej tilbage til Aachen, den opgave var svær at formulere på tysk ....

Det viste sig, der var blevet opdaget personer fra Rote Armé Fraktion i området. På det tidspunkt lignede både Jan og jeg den slags typer en helt del - meget langhåret og jeg med stort fuldskæg. Vi slipper dog for mere tiltale, efter vagterne havde foretaget en nærmere kontrol med vore pas.

Dagen efter besøget på messen, kører vi tværs over det nordlige Frankrig og ud til den engelske kanal ved Calais, hvor vi lejer os ind på et hotel. Næste dag tager vi ud til stranden og vader halvvejs til England, da tidevandet pludselig får os til at vende om i en fart.

Efterårsferien 1990 på hotel terrassen ved Gardasøen, lidt nord Limone. Fra venstre: Annette, Louise og ego.

Fra Calais kører vi op langs den engelske kanal gennem Belgien og ind i Holland. Da vi passerer forbi Amsterdam, har de lukket tilskuere ud fra en Ajax kamp. Der er en hel del trafik. Vi lander i en by ved navn Hoorn ved Zuidersøen, hvor vi overnatter på hotel.

Næste dag passerer vi Zuidersø dæmningen, kører forbi Groningen og Bremen og fortsætter mod den danske grænse og hjem til Grenå.

Jeg hopper frem til 1990, hvor der er lidt mere fortælling fra Italien. Om foråret var far pludselig faldet bort efter vi havde været på DRUPA Messe i Düsseldorf. Jeg snakkede med Sonja, hvad hun ville sige til, jeg tog min mor med på efterårsferie til Italien. Sonja stillede blot et krav, du tager to af pigerne med. Det blev så Annette og Louise, der drog til Italien sammen med deres bedste og jeg.

Gennem FDM havde jeg denne gang lejet en hotel lejlighed 1 km nord for Limone ved bjergskrænten med eventyrlig udsigt udover Gardasøen. Det blev til daglige vandreture indtil Limone gennem de smalle små og vinklede gader.

De gange har været ved Gardasøen i bil, bliver en dag anvendt for at

Louises ynglings legeplads
under opholdet ved Hotel Garden
i Limone i 1989.

køre Gardasøen rundt. Starter med at køre syd om søen med små hold undervejs. Et større ophold gør vi i Verona. En dejlig by at besæge og vandre rundt i. Jeg tror endda vi fandt frem til Romeo og Julies hus.

Efter lidt vandring rundt i Verona, falder vi ind på en spiserestaurant for at indtage en italiensk frokost. Det mente min mor absolut ikke var nødvendigt at smide penge ud til. Hun syntes nu alligevel, det var meget hyggeligt bagefter.

Floden Adige gennemløber Verona. Alle de gange jeg har besøgt Verona i bil, er jeg altid kørt om på østsiden af byen. Har lå en lille kirke, hvor jeg parkerede bilen og gratis. Herefter vandring over en af de mange broer indtil Verona City. Jeg har kun set arenaen ude fra, aldrig været indenfor, måske en fejl af mig.

Jeg har besøgt Verona både under og efter Preben Elkjær spillede fodbold i Hellas Verona. Som alle andre steder i det fodboldgale Italien, når italienerne erfarede man var dansker, så kom det .... aha Preben Elkjær! - Eller en af de mange andre danskere, som har spillet i Italien, der er blevet nævnt.

Ved Gardasøen er det jo sådan, jo længere sydpå langs søen jo mere bliver bjergene lavere og lavere. Nu gik det nordpå fra Verona og bjergene blev højere og højere igen. Gennem Riva og de sidste 20 km ned til Limone, hvor vejen langs søen svinger meget. Jeg har altid lejet mig

Forladt østtysk grænseovergang
i efteråret 1990.

ind på hotel eller lejlighed i enten Riva eller Limone.

Efter vi har forladt Gardasøen og Limone og skal nordpå igen, hopper vi først på motorvejen oppe ved Bolzano. Det er et meget flot stykke vej at køre fra Riva og op til Bolzano, ad den gamle Brennervej.

Det går herfra støt og roligt op til Brennerpasset med de små stop, når et toilet var påkrævet. Ned over Europabroen kort før Innsbruck. Herfra ad snoede veje op i Sydtyskland. Ind på autobahn og herefter nordpå. 100 km syd for Kassel, lige før bakkerne ved Kassel, stopper vi for natten i Kirchheim.

Den 9. november 1989 var DDR gået op i sømmene og havde opgivet ævret som selvstrændigt land og var nu på vej til at blive optaget i BRD. Næste dag efter morgenmad begav vi os et lille smuttur ind i det snart forhåndværende DDR, hvor vi bl.a. kørte igennem en forladt tom sovjetisk kasserne, som ikke så særlig venlig ud.

Fra Kirchheim midt i Tyskland, var der omkring 700 kms kørsel hjem til Grenå.

Limone og Bargemon

Jeg hopper et år tilbage til 1989. Sonja og jeg deler nogle let tilkomne penge, sådan ca. lige over. 10.000 til mig og 6.000 kr. til Sonja. Det er

Bargemon smukt beliggende på en bjergskråning i Var på grænsen til Provence.

lige før sommerferien og jeg fik lyst til en tur sydover. Anita var lige fyldt 2 år og stadig et blebarn, jeg ikke ville på ferie med alene.

Louise var lige fyldt 9 år.

Vi var ikke på internettet dengang i 1989, så det har sikkert været FDM igen, der stod for booking. Jeg havde valgt Hotel Garden i den sydlige udkant af Limone til en uges ophold med halv pension. Fra Hotel Gardens terrasse var der flot udsigt udover Gardasøen.

Køkkenet ved Hotel Garden var fremragende, men maden faldt ikke lige i Louises smag, så hver aften efter maden måtte ind til Limone og have en Pizza Margaritha til Louise. Med mellemrum lykkedes at lokke Louise op af pølen med en is inde i Limone.

Som 3 årig havde Louise været med i Riva en Påske, men huskede det selvfølgelig ikke, derfor tog vi på en dagstur til Riva. Riva var og er en meget flot gammel by, især når man kommer over i den vestlige del helt op mod bjergsiden. Vi gik en tur langs promanaden, der løber langs nordenden af Gardasøen. Når fønvinden nede fra Middelhavet sidst på eftermiddagen indfinder sig, rejser der sig bølger på Gardasøen, som var det Vesterhavet i oprør.

En af dagene ved Gardasøen tager vi på sejltur med færgen Brescia, der bringer os over til modsatte side ved Malcecine, hvor vi skal med

Øverst: Louise i Limone.
Nederst: Hr. Holm på kanten til George du Verdon.

svævebanen op til bjerget Monte Baldo. Louise var ikke helt stolt ved den oplevelse.

Som ugen går og vi nærmer os afslutningen ved Gardasøen i Limone, spørger jeg Louise om hun har lyst til at besøge sin søster Annette i Provence? Louise var ikke vild med lange køreture, så på et lille kort viser jeg Louise afstanden fra Limone til Bargemon i Provence. Som Louise sagde, når der ikke er længere, kan vi godt køre der ned for at besøge Annette i Provence.

Vi forlader Hotel Garden efter morgenmaden og begiver med passende pit stop langs Gardasøen ned til Middelhavet. Hvor vi følger Rivieraen, resten af vejen ind i Frankrig. Vi drejer fra i Cannes og kørte ind mod Grasse. Herfra svinger vi mod Draguignan indtil vi kom til skiltet, der viser vejen op mod Bargemon.

På min hjemmeside ligger en større beskrivelse turen til Limone og

Øverst ses George du Verdon slugten. Nederst fra venstre Louise, Annette og Peter. Billedet er taget på torvet i Bargemon, den dag Frankrig fejrede sin 200 års nationaldag. De 4 billeder viser fra øverst: Hvor vi overnattede første nat. Pølen Louise havde megen glæde af. Louise på kanten af George de Verdon og nederst torvet i Bargemon.

Tom Hanks og frue var medgiver til dette minde, der er placeret lidt nordøst for Bastogne.

opholdet i Bargemon, på dette link: https://fabech-holm.dk/oneweb-media/Limone%20&%20Provence%201989.pdf.

En lille episode skal dog med. Da vi er ankommet til Bargemon, fået parkeret bilen, gik vi ind til byen. På et gadehjørne står byens præst. Han er optaget af en kirkeforretning, da jeg henvender mig til ham på dansk og hjælp til overnatning i byen. Han svarer på dansk, et øjeblik. Kirkeforretningen overstås og han følger os ned til et overnatningssted i nærheden, der desværre viser sig at være optaget, men fri fra næste dag. Jeg lejer mig ind i tre dage på Auberge L'Qustaloun et rigtigt provencalsk sted.

Det hører med til historien, jeg vidste præsten talte dansk og kom fra Kerteminde. Efter vi havde snakket med præsten, mødte vi tilfældigt Annette og hendes far på et gadehjørne.

Første nat overnattede vi hos Annettes far på et gammelt landsted midt i Bargemon. Næste dag flyttede vi ned på Auberge L'Qustaloun i 3 dage inden det igen gik mod Danmark.

Jeg lokkede Louise med på en rundtur i George du Verdon, ca. 120 km og jeg var helt vildt begejstret over den natur vi fik set. Der blev brændt over 140 fotos og 4 smalfilm af på de 120 km.

Jeg vil lade billeder på denne og næste side afslutte ferien til Gardasøen, der kom til at inkludere Provence.

Bargemon ligger på kanten til George du Verdon og på forrige side et par billeder derfra.

Op gennem 1990'erne havde jeg de mindste piger med til Belgien, Luxembourg, Holland og Harzen i Tyskland.

I Luxembourg boede vi et år i Clervaux. I Clervaux var Pattons Sherman kampvogn opstillet på det sted, hans tropper stoppede tyskernes

fremmarch i vinteren 1944-45.

I Belgien kørte vi lidt rundt i landet og besøgte 3 af trappist bryggerierne, bl.a. det smukke Orval kloster, beliggende tæt ved den franske grænse, hvis åbne klosterhave indeholdt over 500 forskellige krydderurter. Det andet år i Luxembourg boede vi i byen Larochette på Birkelt Village Camping, hvorfra vi bl.a. kørte over og så det amerikanske minde for faldne ved Bastogne, hvor der ligeledes lidt udenfor byen er opsat et minde over Easy kompagniet, hvor de kæmpede. Området omkring Verdun i Nordfrankrig besøgte vi også. Omkring 8 km før vi kommer til Verdun, ændres landskabet markant. Granathuller så langt øjet rakte udover markerne. Der ingen tvivl om, at området ikke har været den store fornøjelse en gang at opholde sig ved.

Inden vi stoppede op i Verdun, besøgte vi Fort de Douamont. En imponerende fæstning fra første verdenskrig. Ikke langt fra Fort de Douamont ligger Ossuaire de Douaumont vi stoppede op ved. Byen Fleury-devant-Douaumont eksisterede ikke mere. Eneste vidnesbyrd var stenplader med inskription, her lå bagerens hus o.s.v.

I Harzen i Tyskland boede vi på et Gasthaus klods op ad den gamle zone grænse. Værtinden gav ikke mange D-mark for sammenslutningen af de to tysklande. Hun mente højlydt, ossierne var et flok dovne dyr. Så snakkede vi ikke mere om det.

Et andet år var både Anita, Louise og jeg i Belgien sammen. Som regel var disse ferier af en en uges længde, så kunne pigerne ikke undvære deres mor længere. Jeg husker ikke hvad vi kører rundt for at se og opleve. Da vi skal hjem, og det er fredag eftermiddag, og kører på motorvejen rundt om Brüssel, springer bilens køler læk. Vi holder ind på en rasteplads for at kigge på skaden. Kort efter holder den belgiske vejhjælp ind og spørger om vi har problemer. Den belgiske vejhjælp

Min personlige turistguide, da jeg besøgte Bali første gang i 2016. En fantastisk person til at vise rundt og fortælle.

Singapore uhyret på Sentosa, der gav nogle underlige lyde fra sig. Halen slyngede sig hele vejen ned til havet.

spørger om jeg er tilsluttet Falcks vejhjælp i Danmark. Nej, det var vi ikke på denne tur. Han beslutter så, alligevel at trække os til nærmeste tankstation, hvor personalet informeres om skaden. Det er fredag, men kan vi blive til mandag, kan de skaffe en anden motor for 2000 kr. ilagt. Motoren nåede at tage skade. Jeg havde ikke betalingskort dengang og måtte afslå tilbuddet. I stedet fik jeg kontakt med forsikringsselskabet, der fik arrangeret hjemtransport. Vi skulle møde op i lufthavnen, hvor

Monorailbanen, der kørte rundt på øen Sentosa ud for Singapore.

Long Bar ved Raffels Hotel
i Singapore.

vi fik en anden bil stillet til rådighed til hjemtransport. En sprit ny Opel Astra, som havde kørt 450 km og vi fik efter lidt ventetid stillet til rådighed.

Det tog os lidt tid at finde ud af Brüssel, men det lykkedes og hen på formiddagen næste dag er vi tilbage i Viborg og jeg skal til Karup Lufthavn for at aflevere bilen.

Forsikringsselskabet bestiller hjemtransport af vor VW Golf. Den første chauffør er uheldig og kommer til skade, da han skal stige op i styrehuset. Der bliver tilkaldt en ny chauffør, der er så uheldig at køre galt midt nede i Tyskland. Nu er der gået 14 dage siden vi var kommet hjem fra Belgien. Jeg bliver ringet op fra tankstationen om jeg ikke ønskede min bil hjem. Jeg måtte fortælle om uheldene omkring hjemtransporten. Den tredie autotransporter kommer af sted og når helskinnet Belgien og tilbage til Danmark med vor VW Golf.

Inden bilen er hjemme igen, har vi truffet aftale med en mekaniker om at skaffe en anden motor. Den Golf vi havde var med automat gear og havde en 1,6 N motor. Mekanikeren fik skaffet en 1,8 S motor.
I 1999 i oktober måned besøgte jeg Jan, Jeannie og Vibeke i Singapore. Jan arbejdede i lufthavnen med transportbåndene. Det var første gang under en ferie jeg opholdt mig mere end 2 dage i en storby. Singapore ændrede mit syn på mit storby problem.

Little India, en bydel i Singapore.

Familien Madsen på vej ind i Singapores regnskov.

Sonja nyder solen og en lille morfar på
Christiansø i eftersommeren 2005.

Jeg lærte at finde ind til Singapore City med bybussen, når jeg skulle retur var det med taxa.

Dagen da jeg besøgte øen Sentosa, der ligger ud for Singapore tog jeg bussen indtil Chinatown og vandrede resten af vejen op til Mount Faber, hvor svævebanen over til Sentosa udgår fra. På øen fandtes en monorailbane, men jeg valgte at vandre rundt på øen. Bl.a. ud til Fort Siloso, et efterladenskab fra kolonitiden.

På en af Jans fridage besøgte vi Singapores regnskov, et område på 170 ha. Vi besøgte en restaurant på East Coast for at spise Chili Crabs, hvilket skal opleves. En serviet gjorde det ikke til måltidet.

Singapore var en spændende by at besøge og opleve.

Jeg fløj til Singapore fra Billund over Paris.

I det nye årtusinde i 2005 stod den på Bornholm sammen med Grethe, Arne, Sonja og jeg. Jeg var ikke bevidst om det før vi kom hjem, men Grethe og Arne, havde foræret os turen til Bornholm, den oplysning ville gerne have været viden om inden afgang.

Det blev en dejlig tur, hvor vi bl.a. var øen rundt med bus, på besøg ved rundkirken og Dueodde. En tur oppe i tårnet med udsigt over en stor del af øen. Sejltur til Ertholmene, hvilket jeg synes var en dejlig,

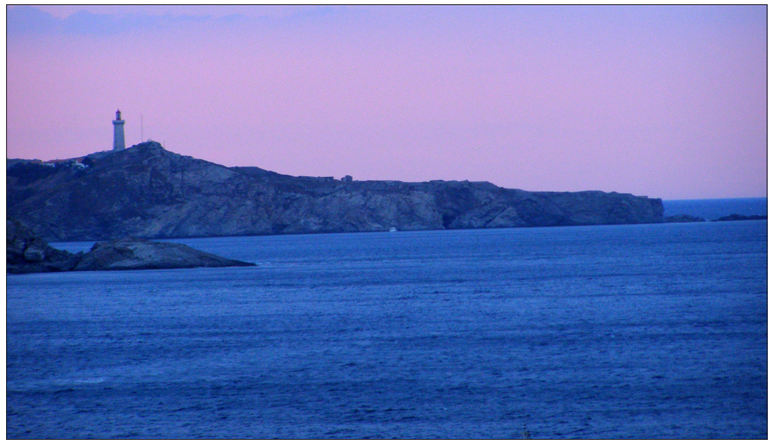

De sidste solstråler over Middelhavet.
Vores udsigt om aftenen fra lejligheden.

spændende oplevelse og jeg selv på en tur alene til Svaneke for at besøge Svaneke Bryghus, samt et glaspusteri. Hjemme i Allinge-Sandvig igen, de tre andre var fortsat på sildebustur, vandrede jeg ud omkring Hammerodde, rundt om søen og tilbage. En dejlig og flot tur.

Gennem Europa med Anita

2006 var et hårdt år med Sonjas svære sygdom. I maj kunne Sonja ikke mere og gik bort. På det tidspunkt havde vi sammen kæmpet næsten 4 år med Sonjas kræftsygdom.

Jeg var nu blevet alene med vor yngste datter Anita, og som noget af det sidste Sonja mindede mig om, var »nu skal du til selv at klare alt«.

Efter bisættelsen var overstået og vi kom hen sommeren, havde jeg undersøgt mulighederne for ferie. Jeg trængte faktisk at slappe af et andet sted i Europa. Jeg spurgte Anita om hun havde lyst til vi kørte ned i Europa, hvilket hun havde. Udgangspunktet var tre uger. I den midterste uge bestilte jeg en ferielejlighed i Banyuls-sur-Mer i Sydfrankrig ved Middelhavet nord for den spanske grænse.

Jeg spurgte, Anita om sine ønsker undervejs, vender jeg tilbage til.

For at gøre en meget lang feriebeskrivelse kort, findes der en større dagbogsoptegnelse over denne ferie på min hjemmeside:

https://fabech-holm.dk/rejser/gennem%20europa.html.

Vi drager fra Viborg en søndag morgen. Jeg havde tastet pinkoden på

Dette sted har jeg altid haft et stort ønske om at besøge. Det første hus som blev befriet 5.-6. juni 1944, kroen ligger i Bénouville ved Orne floden.

De fire fotos til venstre dækker over følgende:
Øverst udsigten udover Middelhavet.
Nr. 2 foto: Landskaber omkring Banjuls.
Foto 3: Højeste punkt ved Banjuls.
Foto 4: Indgangen til Banjuls gågade.

midt Visa kort forkert 3 gange hos Danske Bank i Viborg, hvorfor vi drog ud i Europa med reserve kortet, Visa Electron og et ESSO benzinkort. Det var ikke så godt, men vi kom da hele vejen rundt.

Turen var ganske enkelt følgende: Gennem Tyskland til Aachen ned til den franske grænse og herfra ud mod Normandiet, hvor vi boede i 4 nætter i Ranville på campingplads. Herfra kørte vi rundt i området. Fik set en del musseer og besøgte også den amerikanske mindeplads. Hen på eftermiddagen blæste en amerikansk korporal Stars and Stripes ned. Da han blæste nationalmelodien, rejste jeg mig selvfølgelig. Det gjorde ham ved min side også. Han var tysk turist.

Ved Point de Hoq virkede området næsten uforandret fra invationens dag. En dag kørte vi ned for at se St. Michel, borgen ude i havet.

Efter opholdet i Normandiet gik det diagonalt ned gennem Frankrig mod Middelhavet med enkelte overnatninger undervejs.

Undervejs gjorde vi ophold ved et vinkooperativ, liggende lidt nord for Cahor. Det viste sig direktøren for kooperativet var dansker og havde arbejdet i Viborg. Vi nærmede os byen Mende, der tidligere havde været et stort bilkaos, at passere forbi. Den nye bro over Tarn floden var færdig, hvilket hjalp på trafikafviklingen. Vi gjorde ophold i byen Chanac, der lå meget kort fra George du Tarn, hvor vi skulle en tur rundt omkring dagen efter. I bunden af Tarn slugten lå nogle åbne dropstenshuler, vi fik en rundvistur i hulerne. Det er et imponerende område, der gennemkøres i George du Tarn, hvor floden Tarn slynger sig i bunden hele vejen.

Efter opholdet i Chanac køres der videre mod den midterste uge. Vi skal afhente nøglen til lejligheden i Banjuls mellem kl. 15 og 16.

Med udgangspunkt i Banjuls kørere bl.a. op til og Andorra og ned gennem Spanien tilbage. Vi besøger efter ønske fra Anita bogbyen Ren-

nes le Chateau, hvor noget af Tom Hanks film er optaget. Langs Middelhavet kører vi en tur ned i Spanien. Det var vor mening, at tage ned vest for Barcelona nogle dage inden vi kørte op til Provence, men der var så ekstremt varmt nede i det hjørne af Spanien, hvorfor vi opgav dette projekt.

Den sidste uge havde vi ikke aftalt helt færdig. Jeg ville gerne forbi Bargemon, det var i orden for Anita, hvis hun fik lov at komme til Limone ved Gardasøen. Anita ville have en af de italienske porcelænsmasker med hjem, så fik jeg klippet den ged.

Vi forlader Banjuls ved 9-tiden og kører nordpå mod Provence, hvor vi lander i Bargemon hen på eftermiddagen. Mit gamle auberge som Louise og jeg 17 år tidligere havde boet på, var der stadig. Alle værelser havde navn et provencalske kvinder, vi fik Manon.

Selvom vi havde været rundt i George du Tarn, besøgte vi også det imponerende George du Verdon.

Havde det stået til mig var vi blevet noget længere i Bargemon, men der også et Limone-besøg på hjemvejen vi skulle have overstået.

Vi forlader Bargemon for at køre op langs Middelhavet til Italien, hvor vi ved Genoa svinger nordover og kører videre op mod Gardasøen og vi lander i Limone ved Hotel Garden sidst på eftermiddage, bliver indloget på et kæmpe værelse. Som med Louise gik der ikke lang tid før Anita flød rundt i pølen. Værtinden på Hotel Garden var dansker, gift med en italiener og fra Løgstør. Vi fik gennemtravet Limone et par dage inden vi fortsatte nordpå.

Fra Limone kører vi via Riva op forbi Bolzano til Merano og er dermed midt i Trentino (Südtirol). Det er den gamle forbindelse op til Brennerpasset, vi kører her. I Merano vi den rigtige vej og fortsætter op til passet Timmeljoch, der er grænsen mellem Italien og Østrig. Herfra

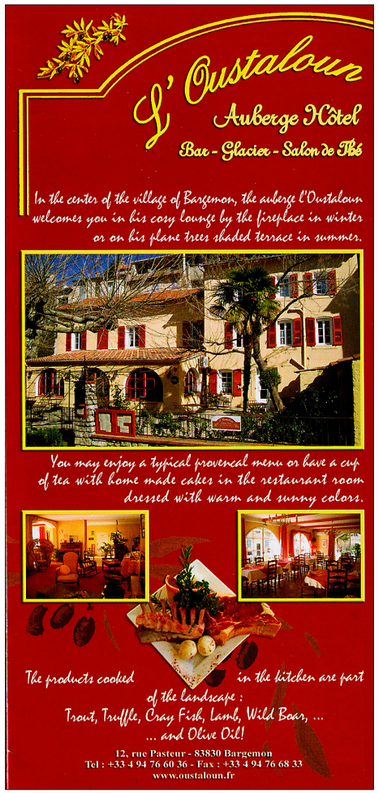

17 år efter bor jeg atter engang på dette vidunderlige Auberge. Nu er Anita med.

fortsætter vi ned gennem Ötztal i Østrig til Innsbruck og videre op til Tyskland, hvor Anita gerne ville se eventyrslottet Neuschwanstein.

Vi var efterhånden blevet sent på eftermiddagen, da vi forlader Neuschwanstein for at finde Autobahn A7. Vi skal op midt i Tyskland til Kirchheim for at overnatte. Til trods for vi ikke er under 160 i timen, kommer vi forsent til der er servering. Pigen der tager imod, kan huske jeg har overnattet flere gange hos dem i Kirchheim. Vi får mad.

Nu ville Anita gerne hjem i sin egen rede. Vi er tilbage i Viborg torsdag i tredje uge sidst på dagen og får tømt bilen. Vi havde mere end 70 flasker vin med hjem fra de 3 uger.

I 2007 var det Tjekkiet på en 4-5 dages tur med Danske Øl-Entusiaster fra Ålborg og min gode veninde Anette. Vi boede i byen Louny.

Vi blev kørt indtil Prag, hvor vi havde hele dagen alene og skulle være tilbage i bussen kl. 16, tror jeg. Anette havde været i Prag flere gange og var min guide. Da det er mit første besøg i Prag, mener Anette jeg skal opleve U Fleku og det kom jeg til. Dagens ret var, kanelbitter og øl. Hver gang glassene var næsten tomme, stod ny omgang foran os. Vi kom for sent til bussen.

Et bryggeri i Zatec vi ligeledes aflagde besøg, arbejdede med åbne gærkar i kælderen. Vi fik her smagsprøver med hjem på hotellet.

En heldagstur til Pilsen hvor vi besøgte Urquell, en stor oplevelse. En rundvisning i bryggeriet efterfulgt af et kælderbesøg, hvor vi smagte deres tønde øl. Nogle af os tog på ølmuseet med spisning.

Cook Island og New Zealand rundt

I starten af 2010 den 17. januar flyver jeg til New Zealand for i ca. 4 uger at køre landet rundt.

En servering på U Fleco i Prag.
Lille fadbamse med kanelsnaps.

Det er en meget gammel drøm, jeg vil føre ud i livet. Sonja havde lovet mig, at tage med til New Zealand, når vi overgik til efterløn/pension. Sådan skulle det desværre ikke blive.

I slutningen af 2008 var jeg faldet i snak med en bekendt blandt de frivillige ved Viborg Bryghus. Han og konen var næsten lige kommet hjem fra 3 uger i New Zealand. Den beretning han gav, fik mig til så småt at undersøge mulighederne.

I 2008 efter et langt sejt træk var jeg endelig gået på efterløn. 1973-75 havde min far indbetalt til de berømmelige indefrosne dyrtidsportioner, der først kom til udbetaling ved død eller overgang til pension. Der var jeg altså nu nået til. På kontoen for mit vedkommende stod der 96.000 kr. før skat, der for en stor del, bidrog til at give mig en uforglemmelig New Zealand oplevelse.

I 2009 begyndte der at danne sig en form for rejse til New Zealand. Med stor hjælp fra Mads hos Fourcorners fik jeg rejsen på plads. Vi var midt under finanskrisen.

I begyndelsen af april kontakter Mads fra Fourcorners mig, Mads fortæller, bestiller jeg rejsen inden udgangen af april måned, vil jeg have mulighed for at vælge et stop-over på ud- eller hjemvejen uden ekstra tillæg. Det kunne jeg ligeså godt tage med. Mulighederne er store, bl.a. Tokyo, Peking, Los Angeles, Sidney o.m.fl. steder, men jeg

Der var også en vandbærer med på øl-turen. Udover han her slæber vand til, arrangerede han også hele turen til Tjekkiet fantastisk godt.

Ølsnak under et besøg på en restaurant, der selv bryggede øl i baggrunden.

To dejlige polynesiske søstre
jeg mødte på Rarotonga
og fik lov at tage et billed af.

vælger altså på udturen Rarotonga, hovedøen i Cook Islands. Jeg har altid ønsket at komme til Polynesien og her var en gylden mulighed og det kostede intet udover kosten under opholdet på Palm Grove Resort, der blev mit opholdssted på Rarotonga.

Der er ca. 4 timers flyvning fra Avarua, Raratonga til Auckland i New Zealand. Vi landede sent på aftenen i Auckland og enkelte af os bliver indlogeret på hotel tæt på lufthavnen.

Næste dag blev jeg afhentet ved hotellet af udlejningsfirmaet Unita, der havde en 4 år gammel Ducato Camper stående klar til mig, som jeg senere omdøbte til Villa Ducato, godt nok med manuel gear. Ja, sådan havde jeg altså valgt det. Et sted skulle der vel spares.

Fordelingen var lidt over en uge på nordøen og resten på sydøen.

Uanset hvor god en fortæller man er, kan New Zealand ikke beskrives, landet skal opleves in natura og det gælder både nord- og sydøen. New Zealand har en størrelse som Storbritanien, men kun omk. 4 mio. indbyggere.

Efter omkring 4 uger rundt i New Zealand og 3 overnatninger i Christchurch går det igen retur til virkeligheden.

Jeg fløj fra Tirstrup over København til London med SAS. Fra Lon-

FOUR CORNERS

Travel with Heart and Mind

Peer Holm
Sct. Mogens Gade 23C 1.th
8800 Viborg

Westend 4
1661 København V
Tel. +45 33 22 59 22
Fax. +45 33 22 18 04
e-mail: Mail@fourcorners.dk
Jyske Bank konto no. 5064 119623-8
CVR NR: 26 73 95 51

Deltagere:
Mr. Peer Holm

København, mandag den 30. marts 2009

Tilbud nr. 00767-2	Destination: New Zealand	Depositum:
Kunde nr. 001052-2	Afrejse: 17. januar 2010	Restbetaling:

Tekst	Antal	Pris	Beløb
Rejse til New Zealand	1	32.860,00	32.860,00
Gebyr til Pakkerejse garantiloven	1	48,00	48,00
Rejsen inkluderer:			
Flybilletter med SAS / Air New Zealand			
1 nat ved Auckland lufthavn på Grand Chancellor			
Autocamper 23 dage Alpha Autocamper 2 berth deluxe med bad/toilet "all-inclusive" B			
Færgebillet Wellington - Picton			
Flystopover på Cook Island	1	1.380,00	1.380,00
Hotel på Cook Island Palm Cove Garden studio med morgenmad (2,5 stjerne)	3	755,00	2.265,00
Provinstilslutning fra Århus	1	880,00	880,00
Bestil rejsen før 31. april og spar	23	-125,00	-2.875,00
Bemærkninger:			
- Flybilletterne kan ikke refunderes (ændring på destinationen muligt med gebyr)			
- Følgende skatter betales lokalt:			
- New Zealand afrejse skal (NZ$ 25)			
Ialt		kr	34.558,00
Depositum		kr	0,00
Restbetaling		**kr**	**34.558,00**

Alle rejser er dækket under rejsegarantifonden. Teknisk arrangør Billet Kontoret A/S medlems nr. 650

Rejseomkostningen for at opleve Rarotonga, Cook Islands og New Zealand gennem 4 uger.
I alt kom hele turen til at stå mig i ca. 50.000 kr. og blev en kæmpe oplevelse for resten af livet.

Min E-Ticket, der troligt fulgte mig under hele rejsen down-under.

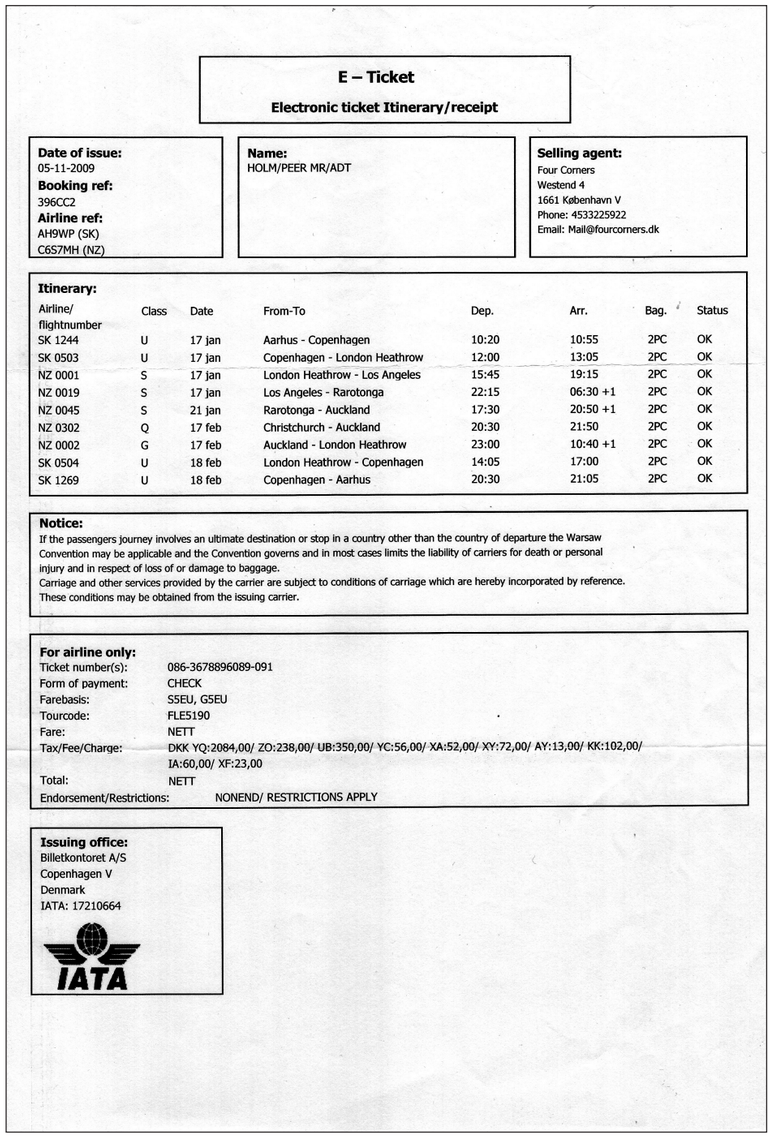

E – Ticket

Electronic ticket Itinerary/receipt

Date of issue:
05-11-2009
Booking ref:
396CC2
Airline ref:
AH9WP (SK)
C6S7MH (NZ)

Name:
HOLM/PEER MR/ADT

Selling agent:
Four Corners
Westend 4
1661 København V
Phone: 4533225922
Email: Mail@fourcorners.dk

Itinerary:

Airline/ flightnumber	Class	Date	From-To	Dep.	Arr.	Bag.	Status
SK 1244	U	17 jan	Aarhus - Copenhagen	10:20	10:55	2PC	OK
SK 0503	U	17 jan	Copenhagen - London Heathrow	12:00	13:05	2PC	OK
NZ 0001	S	17 jan	London Heathrow - Los Angeles	15:45	19:15	2PC	OK
NZ 0019	S	17 jan	Los Angeles - Rarotonga	22:15	06:30 +1	2PC	OK
NZ 0045	S	21 jan	Rarotonga - Auckland	17:30	20:50 +1	2PC	OK
NZ 0302	Q	17 feb	Christchurch - Auckland	20:30	21:50	2PC	OK
NZ 0002	G	17 feb	Auckland - London Heathrow	23:00	10:40 +1	2PC	OK
SK 0504	U	18 feb	London Heathrow - Copenhagen	14:05	17:00	2PC	OK
SK 1269	U	18 feb	Copenhagen - Aarhus	20:30	21:05	2PC	OK

Notice:
If the passengers journey involves an ultimate destination or stop in a country other than the country of departure the Warsaw Convention may be applicable and the Convention governs and in most cases limits the liability of carriers for death or personal injury and in respect of loss of or damage to baggage.
Carriage and other services provided by the carrier are subject to conditions of carriage which are hereby incorporated by reference.
These conditions may be obtained from the issuing carrier.

For airline only:

Ticket number(s):	086-3678896089-091
Form of payment:	CHECK
Farebasis:	S5EU, G5EU
Tourcode:	FLE5190
Fare:	NETT
Tax/Fee/Charge:	DKK YQ:2084,00/ ZO:238,00/ UB:350,00/ YC:56,00/ XA:52,00/ XY:72,00/ AY:13,00/ KK:102,00/ IA:60,00/ XF:23,00
Total:	NETT
Endorsement/Restrictions:	NONEND/ RESTRICTIONS APPLY

Issuing office:
Billetkontoret A/S
Copenhagen V
Denmark
IATA: 17210664

IATA

Kl. 6.30 morgen netop landet på Rarotonga i Avarua Airport, Cook Islands.

don var det Air New Zealand, der via Los Angeles bragte mig til Cook Islands og herfra senere til Auckland.

Hjemturen startede fra Christchurch, og gik via Auckland, Los Angeles, London, København tilbage til udgangspunktet Tirstrup, hvor mine to piger, Louise og Anita ventede på mig.

Fra Auckland til Los Angeles er flyvetiden 12 timer. Her oplevede jeg 2 solopgange og en solnedgang.

Det vil føre alt for vidt at skrive mere, men på dette link ligger mine dagbøger fra New Zealand: https://fabech-holm.dk/rejser/new%20zealand/

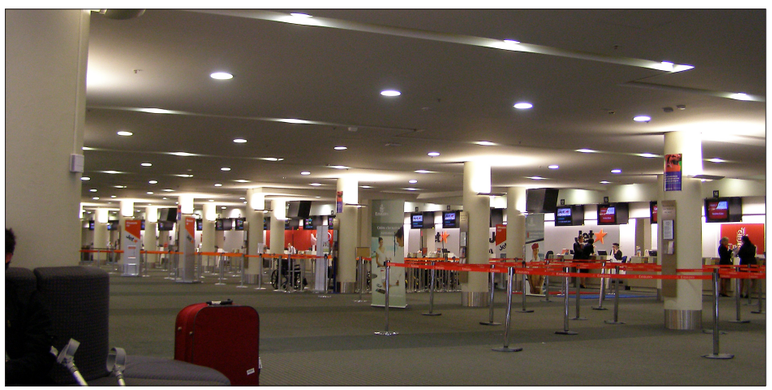

Venter i afgangshallen i Christchurch Airport inden afgang til Auckland.

Miniferie til Dublin

I 2012 var det blevet Dublins tur til et besøg. Vi var en del frivillige ved Viborg Bryghus, der længe havde snakket om en tur til Dublin. Det blev noget af et langt sej træk, men det lykkede efter flere til løb til sidst. Det var sendt en fortrop i forvejen, som stod i lufthavnen pg tog imod os andre. Vi var fløjet fra Ålborg tidlig morgen. Det blev en uforglemmelig tur, hvor vi efter morgenmaden delte os op, alt efter dagens ønsker. Efter dagens oplevelser, var det aftalt, vi mødtes altid kl. 16 i

The Tempel Bar, der var vort fælles mødested efter dagens anstrengelser.

Vi var 11 af sted, alle sammen frivillige omkring Viborg Bryghus.

Tempel Bar til fyraften øl.

Under opholdet besøgte vi The Jameson, hvor vi fik en rundvisning og fortælling om deres whiskey samt smagsprøver.

Det er godt Dublin har så mange pubber, og ikke langt imellem dem. Toiletter skulle helst være indenfor passende rækkevidde.

O'Donoghue's Pub, fik også besøg. Vi mødte op ved pubben næsten før de havde officielt åbnet. Ind kom vi dog og fik serveret en kop øl. Det denne pub The Dubliners startede op i sin tid.

Med Ove som guide, havde vi en byvandring gennem Dublin, hvor vist nok nåede op på 14-16 km.

Vi besøgte også The Brazen Head en pub i Merchant's Quay, Dublin. Den søndag vi var på besøg, var der jamsession irske musikanter, som irsk folkemusik. Pubben blev bygget som en coaching-kro i 1754. Lokale hævder, at stedet har haft en taverne eller et ølhus siden 1198, skønt der ikke findes nogen dokumentation der støtter dette.

Selvfølgelig var Guinness Bryggeriet en del af udflugtsplanen.

Vi valgte at tage et kursus i opskænkning af et glas Guinness og fik herfor et diplom for denne gerning.

O'Donoghue's Pub på Merrion Row i Dublin. The Dubliners stam pub.

Guinness' berømte ølgryde blev også afprøvet sammen med nogle gode glas øl. Vi tog diplom i opskænkning af en pint Guinness.

I forbindelse med Guinness Stonehouse var et stort og flot museum tilknyttet, hvor bryggeriets historie levende blev fortalt.

En helt igennem vellykket forlænget weekend i Dublin i 2012, havde vi 11, der til sidst valgte at føre turen ud i livet.

Fire år på Bali

Til sidst vil jeg fortælle lidt om perioden 2016-2019 - 4 år - hvor Bali, Indonesien blev besøgt. Ved mit første besøg på Bali havde der været et længere tilløb, jeg havde bare svært ved at tage beslutningen.

Men i efteråret 2015 besluttede jeg nu skulle det være. Jeg ville opleve Asien en gang mere i livet, det blev altså Bali, der fik fornøjelsen af mig i januar 2016, måske også for at se om jeg kunne holde varmen og den høje fugtighed ud.

Jeg fik bestilt turen gennem Expedia og fløj med Qatar Airways. Jeg valgte at bo i byen Candi Dasa ved Rama Shinta Resort ved østkysten.

Under opholdet på Rama Shinta satte personalet mig i kontakt med en turistdriver. 4 ud af de 16 dage kørte han mig rundt på Bali og vidste mig alt, det jeg ønskede at opleve samt lidt mere til. Det var 16 dejlige dage. Chaufføren sørgede også for jeg blev afleveret i lufthavnen.

I 2017 blev det til hele 4 uger i Candi Dasa på Bali Palm Resort. Jeg foretog nogle få udflugter dette år, men ellers valgte jeg at vandre rundt for at opleve naturen i området.

2018 valgte jeg at rejse rundt på Bali. Boede fem forskellige steder, men sluttede igen af i Candi Dasa på Bali Palm Resort den sidste uge. Jeg endte med at komme et døgn forsent til flyet hjemad og måtte overnatte i Denpasar og købe en ny flybillet næste dag. Qatar Airways var utrolig behjælpelig i den forbindelse.

2019 valgte jeg igen fem forskellige opholdssteder på Bali og kørte kun, når der blev skiftet opholdssted. Sluttede igen af i Candi Dasa på Bali Palm Resort.

2020 skulle have været mit femte år i træk på Bali, hvor jeg skulle have haft et uge langt ophold på Vestbali i West Bali Nationalpark. En verdens influenza kom på tværs af de planer, jeg og alle andre måtte ikke forlade landet i april, hvor rejsen var planlagt til.

Collage jeg købte i et galleri ude i rismarkerne nord for Ubud på Bali i 2018.
Pris 400.000 rph. Fik et nedslag på 100.000 rph.

På vej op i flyet i Dublin og hjem efter nogle fantastisk spændende dage på den grønne ø.

På dette link findes mine dagbøger fra Bali-turene:
https://fabech-holm.dk/rejser/bali%20-%20indonesien.html.

Et sidste lille tilbageblik på en ferietur. Dette år som kan have være 1987, havde Sonja, Louise, Anita og jeg havde lejet en lejlighed i Riva ved Gardasøen for to uger, lidt tilbagetrukket fra søen og ude i vinmarken, men vi havde søudsigt fra terrassen. Vi fik vandret Riva by tynd for oplevelser.

Med velsignelse af Sonja kørte Louise og jeg på udflugt. Vi skulle en tur til Piza, for at se Det Skæve Tårn. Jeg husker, da vi parkerede, siger Louise, jamen far, tårnet er ikke skævt! Da vi nærmer os området, kan Louise godt se tårnet ikke står helt lige.

Louise elskede italienske pizza. Det måtte vi også have her i Piza. Vi finder en lille restaurant i en sidegade, menst vi venter på tankstationen genåbner kl. 15 og nok den mest beskidte restaurant, jeg nogensinde har besøgt, men gud hvor var pizzaen god.

På vej hjem til Riva, når vi også en svømmetur i Middelhavets blå bølger.

Det var en skøn, men også meget lang tur, vi havde denne dag. Tilbage i Riva, gøres boet op, vi har kørt over 900 km, da begynder trætheden at indfinde sig.

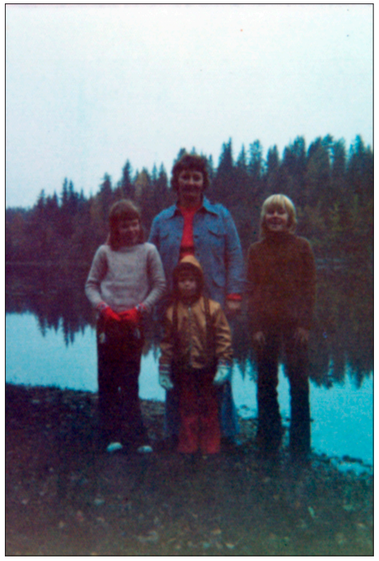

Telemarken i efteråret 1975

Jeg går her en del år tilbage i tiden, til skolernes efterårsferie i 1975.

Gennem FDM havde jeg lejet en hytte i Telemarken. FDM arrangerede færgeoverfarten fra Frederikshavn til Göteborg og retur. Vi tager med færgen om natten til lørdag med overnatning om bord.

Næste morgenen fortsætter vi op til Oslo. Videre mod Drammen, hvorfra vi kører op mod Rjukan, hvor vor hytte ligger midtvejs.

Vi finder hytten, hvor det viser sig at være en ældre dame, der ejer hytten til udlejning. Hun bor selv kort derfra på samme matrikel.

En af aftenerne bliver vi alle 5 inviteret op til udlejeren til kaffe og kage, noget hun altid gjorde, som hun sagde. Vi instruerede børnene om, at efter en time må de godt begynde at blive urolige og bede om at komme hjem til hytten og i seng.

Den ældre dame spørger mig inden vi forlader hende, om vi har brændevin med fra Danmark, hvilket jeg måtte bedrøve hende med,

Kongeslottet i Oslo. Jeg måtte følge Annette hen for at se vagten, hun var bange for.

De fem billeder startende øverst.
Der holdes liv i brændeovnen.
Derefter ved Svinesund, Jan, Lone og Annette.
Nederst til højre rimtågen der overmandede os.
Til venstre herfor, Rjukan fabrikken
og yderst hr. Holm under det ufrivillige hotelovernatning i Göteborg.

vi ikke havde. Hun anvendte brændevinen som medicin, påstod hun.

Efter en times tid til kaffe og kage vender vi tilbage til hytten, hvor vi hygger os med spil.

Efterårsferien gik med udflugter rundt i det smukke Telemarken og et besøg i Rjukan. På vej til Rjukan blev vi overmandet af en rimtåge, der forsvandt lige så hurtigt som den var dukket op. Vi oplevede de mange farve nuancer birketræerne havde i Norge.

Vi fik set en skole Jans klasse i Skagen havde haft udveksling med.

Oslo blev heller ikke forbigået. Vi skulle op for at se kongeslottet for enden af hovedgaden Karl Johan.

Da vi i moderat tempo forlader Oslo og kører mod Göteborg, ser vi færgen forlader havnen. Det var ikke godt. FDM havde bestilt en færgeafgangstid, der ikke fandtes i sejlplanen.

Vi blev nød til at tage en ekstra hotelovernatning i Göteborg og med den første færge næste morgen hjem til Frederikshavn og Skagen.

En meget ung og meget træt Annette tager sig en »morfar« i min gamle sækkestol på græsplænen i Glatved.

Øverst: Torvet i Glatved, hvor Købmand Møller havde sit domisil.
Nederst: Udhuset til højre.

Far var blevet ramt af en blodprop i sommeren 1974 og mor stod pludselig alene med trykkeriet. Jeg tilbød at stoppe hos Backhausens Eftf. i Viborg og vende hjem til Grenå for at hjælpe i trykkeriet.

Tilbage i Grenå igen blev jeg i første omgang indlogeret i mit gamle værelse, som næsten stod uberørt. Jeg boede her indtil jeg købte Glatvedvej 46 efter et par måneder. Det var ikke det ringeste, at flytte hjem til mors køkkengryder igen, men heller ikke holdbart i længden. Jeg havde trods alt være væk siden marts 1969 og havde ikke nogen som helst intention om at vende retur til Grenå igen på dette tidspunkt. Jeg boede på Vinkelvej i Herning sammen med Hanne og havde godt arbejde i Viborg, en transport - godt nok - på 100 km hver arbejdsdag.

Til venstre for døren var smedien. Det store vindue blev udskiftet med terrassedør.

Det nederste af haven ved Glatvedvej 46 med Bruuns gård i baggrunden. En meget fugtig støbt garage blev nedbrudt og en terrasse anlagt. Foto er fra 1979.

I hver større by dengang havde en stor grafisk arbejdsplads, i Herning var det bl.a. Herning Folkeblad, hvor det var meget svært at komme gennem nøglehullet til et arbejde, hvis man ikke blev anbefalet af en typograf, der arbejdede på avisen. Dengang var det trykkeriet selv, der var jobcenter sammen med den lokale afdeling af Dansk Typograf-Forbund, når der skulle nye typografer ind.

Hen på eftersommeren begyndte jeg at lede efter et andet sted at bo. Et var sikkert, det skulle ikke være i Grenå by. Tanken om et sommerhus ved stranden, som bolig var ikke til stede. Det var ikke lovligt, med fast postadresse i et sommerhus dengang. Derefter begyndte jeg at lede i omegnen af Grenå. Mange landsbyer omkring Grenå, havde huse til salg og til yderst favorable priser. Valget faldt på Glatved by midt mellem Grenå og Ebeltoft, hvor Den Gamle Smedie pludselig var sat til salg. Godkendt af Djurslands Bank, blev jeg hermed husejer for 130.000 kr. i et hus uden varmt vand og med kakkelovn, som eneste varmekilde. Hvorfor jeg valgte bosættelse i Glatved kan skyldes, vi som unge kom meget derude i området og der er en flot natur mellem Katholm og Rugaard godser. Jeg kom en del hos datteren til en storbonde i Højbjerg i mine ungdomsår. Jeg husker i hvert fald om sommeren, når vi lørdag middag på knallert kørte til Trustrup skole for at møde pigerne. Det vender jeg tilbage med i et senere afsnit, men først lidt om hvilken størrelse Glatved var. Der

Glatvedvej 46 mod gaden med en meget lille Annette i gadedøren.

Tre fotos taget fra den påbegyndte renovering af første salen. En meget ung Lone besigtiger, hvor hendes værelse skal være.

kørte vel et sted mellem 50-60 lastvogne gennem Glatved, for at komme ned til havet, hvor kalkbruddet lå. Der hvor jeg boede, skråt over for købmand Møller, var skillelinjen mellem øst og vest Glatved. Skulle de gamle landsbybeboere mødes, skete det altid på »Torvet« ved købmand Møllers forretning, når vejret tillod det. Ellers var det hans i baglokale. Her var ligesom en slags ingenmandsland og der boede jeg altså.

Ingen kendte årsagen til, eller ville ikke komme det nærmere, men enkelte mente det nok skyldtes, der for mange år siden, var en gårdskarl fra øst, var gået i lag med en gift kone fra vest. I hvert fald havde de to bydele ikke mødtes til festlige lejligheder gennem 25 år. Det var også her jeg lærte, hvor svært utilfredse med årets høst en bonde kunne være. Jeg spurgte min nabo Bruun en dag, vi mødtes ved hans mark nedenfor min have. Jeg spurgte, hvordan høsten ville blive. Han tager et aks, begynder at tælle og siger, det kan være bedre. Han talte til 23 fold, hvilket selvfølgelig ikke var tilfredsstillende for landmanden.

Jeg var gået hen og havde mødt Sonja på Skagen. I længden var det ikke holdbart jeg lå og kørte til Skagen hver weekend, mente hun. En weekend i Skagen snakkede Sonja og jeg om muligheden for de flyttede til Glatved. Et familieråd i Skagen mellem Sonja og børnene, om at flytte fra Skagen og til Glatved i det lille hus uden varmt vand og med kakkelovn, som enedes varmekilde. Senere fik min far opsat en el-radiator på badeværelset. Han syntes, det var synd for Sonja om vinteren, når tandpastaen frøs til is. Vi boede som sild i en tønde i det bette hus med stue, værelse og køkken og intet på loftet.

Kort efter flytningen skulle vi have de to ældste, Jan og Lone indskrevet i skolen. Det blev ved Mølleskolen, hvor de startede efter sommerferien. Vi mødte op i den gamle skoleinspektørs hjem, mener han hed R. Simonsen. Her foregik indskrivningen. Jeg husker, da formalia

var overstået, sad vi og snakkede om løst og fast bagefter, bød han mig en cigar, han røg ikke selv. Jeg gerne ville vente til senere at ryge cigaren, forklarede jeg Simonsen.

Det var så heldigt, Sonja var uddannet bl.a. i at tegne huse, derfor gik der ikke lang tid før, vi begyndte på en større ombygning af smedien. Vi fik godkendt tegningerne til ombygningen på Teknisk Forvaltning i Grenå. Det var ellers sådan, Glatved hørte under Ebeltoft Kommune og Balle under Grenå Kommune. Med byggegodkendelsen gik vi banken, bad om og fik et byggekredit på 140.000 kr.

Det drejede sig første omgang, at få færdiggjort 3 værelser på første sal til børnene, hvilket ikke kunne gå for langsomt. Om dagen skulle jeg passe mit arbejde på trykkeriet i Grenå, om aftenen samt i weekenderne byggede vi om. Badeværelset var udstyret med badekar og der var gruekeddel i udhuset. Når der var store badedag, blev der fyret op i gruekedlen og efter størrelse var der karbad til alle.

Når jeg idag tænker tilbage på den tid, er det mig fortsat et under, hvordan vi fik dagligdagen til at fungere.

Jeg var altid den sidste, der fik karbad. Tre spande varmt vand skulle der bruges til hver karbad og vi var 5 personer. Jeg tror Sonja vaskede tøj i gruekedlen en eller to gange. Herefter fik vi os en vaskemaskine, hvilket var påkrævet med tre børn i husholdningen. Den første vaskemaskine holdt vel knap 9 måneder. Da reparatøren kiggede på indmaden, mente han den var mindst 5 år gammel. Ingen lejre var runde mere. Vaskemaskinen havde også kørt næsten i døgndrift i den tid vi havde

Alt indmad i stuen er fjernet, incl. der blev bortgravet 20-30 cm jord fra gulvet.
De nye vinduer er isat.

Værelset var blevet omdannet til køkken og køkkenet lignede noget, der havde deltaget ved Verdun under første verdenskrig.

den. Man lærer hurtigt, hvor meget tøj piger kan bruge på en dag.

Med megen stor hjælp fra Sonjas storebror Arnold over en weekend, isatte han en terrassedør, udskiftede de sidste vinduer og byggede en ny trappe op til værelserne. Jeg havde selv isat Velux ovenlysvinduer i taget, hvilket var en større opgave. Taget bestod af cementtagsten, oplagt under første verdenskrig. Vinkelsliber for almindelig dødelige mennesker fandtes heller ikke. Svigersønnerne var endnu ikke begyndt at indfinde sig.

Ombygning skulle være overstået på 12 måneder, sagde lånebetingelserne. Det kom ikke til helt at holde.

Første salen med værelser kom på plads rimeligt hurtigt. Badeværelset blev udviddet, så der blev plads til brusekabine og elvandvarmer. Vi stillede en 250 l elvandvarmer op, så håbede vi børnene ikke kunne køre den kold. Det lykkedes nu alligevel for dem. De sidste vandrør måtte jeg selv montere. VVS Johansen havde ikke tid den dag, hvor det skulle ske. Han godkendte senere mit VVS arbejde. Løbende under ombygningen var elektrikkeren på besøg fra Balle. Helt ny el-installation blev installeret i hele bygningen. Der blev opsat nye elradiatorer. Jeg tror på lidt under 12-13 måneder havde vi ombygget Glatvedvej 46 til et nyt og et mere funtionel hjem.

Noget af det sidste vi satte i stand blev smedien. Den omdannede vi til »herrestuen«.

Der må have været tid til overs til andet, for midt i ombygningen endte Sonja med at blive gravid, og skulle det vise sig med en pige, der kom til at bære navnet Louise.

Da Sonja og jeg ikke mente det gav nogen mening, at vi giftede os, blev jeg på et tidspunkt indkaldt til at stå skoleret overfor kriminalchefen ved politiet i Grenå. I hans kontor i vindueskarmen lå en større

To af vore nærmeste naboer i Glatved. Øverst Bruun og nederst amerikaner Peter med nakken godt tilbage.

stabel sager og min sag lå øverst. Jeg blev spurgt om jeg kunne godkende faderskabet, hvilket jeg ikke så nogen mulighed for at slippe udenom, da den lille pige lignede mig for meget.

Herefter gik Orla over til at give mig en længere belæring om mine rettigheder og pligter overfor moderen og barnet. Bagsiden var den, at Orla og min far med jævne mellemrum mødtes i anden sammenhæng. Derfor var det en noget brødebetonet kriminalmand, der skulle belære mig.

Ombygningen var bragt til ende, det var tid for at få vor ombygning godkendt af Teknisk Forvaltning ved Grenå Kommune. Her så mange år efter, sker det vel ikke noget at fortælle, at det var Sonja chef på Teknisk Forvaltning, der var byggesagkyndig. Sonja og den byggesagkyndige havde aftalt, det ville være spild af god arbejdstid, at anvende en hverdag til godkendelse af vor ombygning. Der blev aftalt en lørdag og gerne over en god frokost.

Lørdagen oprandt og vi var helt klar. Den sagkyndige indfandt sig omkring middagstid, hvor bordet var dækket op til en sildemad, snaps og øl, hvilket var den sagkyndiges livret. I øvrigt boede han godt 1 km fra os ovre i Østerballe.

Vi kommer godt i gang med frokosten og efter nogen tid beder den byggesagkyndige om lov til at låne toilettet. Da han vender tilbage fra toiletbesøget, beder han om ibrugtagningssedlen for af underskrive og afslutte byggesagen. Som han siger, der var aftræk i toilettet og håndvasken fungerede, så gør alt det andet helt sikkert også!

Inden han forlod os denne lørdag for at køre hjem til Østerballe, inviterede han mig på en herre weekendtur til Anholt, hvor han havde sommerhus. Vi skulle flyve derover i hans eget propelfly med ham ved rorpinden. Da wekenden oprandt og vi skulle af sted, måtte jeg melde

fra. Der var kommet noget andet for den weekend. Vi var fire, der skulle have været af sted. Den byggesagkyndige, en jeg ikke husker navnet på, Klintekongen og jeg. På vej til Anholt den 24. april 1987 forulykker flyet. Ingen om bord overlevede desværre flystyrtet, og i dag ligger på meget dybt vand midt ude i Kattegat mellem Grenå og Anholt.

Det var blevet meget moderne i slutningen af 70'erne og begyndelsen af 80'erne, at afholde gade- og havefester. Det skulle Glatved selvfølgelig også prøve. En gammel ungdomsven, Benny Løhr stod for det praktiske.

Øst og vest Glatved der ikke havde mødt hinanden i de seneste mange år, kun i »ingenmandsland« på pladsen foran Købmand Møller eller i hans baglokale, fandt pludselig sammen igen. Havefesten blev afholdt i Bruuns have. Borde og stole blev opstillet. Der blev dækket flot op. Købmand Møller kom i sin købmandskittel med sit folkevognsrugbrød og solgte øl, sodavand og vigtigst af alt snaps herfra.

Det blev meget sent inden der var opbrud. Der skete et par uheld undervejs. På et tidspunkt da amerikaner Peter skal på toilettet, er han så uheldig at falde på vejen og ikke i stand til at rejse sig ved egen hjælp, med det resultat, han måtte hjem og skifte undertøj. Der var i hvert fald ingen slagsmål den aften.

Amerikaner Peter havde en stor gård på modsatte side af vejen, hvor vi boede. Her var opstaldet en hest, pigerne fik lov at låne mod at holde rent ved den. Hesten hed Tarzan og når den kunne se sit snit til det, og pigerne vendte ryggen til Tarzan, nappede den pigerne i bagdelen og gav et »hestegrin« fra sig.

Der boede faktisk en del børn i og omkring Glatved. Da Sonja og børnene var flyttet ned til mig midt i sommerferien, kendte de ingen. Det blev der godt nok rådet bod på. Jan og jeg byggede en sæbekassebil

Annettes legehus for enden af haven op mod Bruuns mark bagved, legehuset kom til at lide en krank skæbne.

Annette med sin gode ven.
En hund Annette lånte af vor genbo.

Sonjas storebror Arnold, der hjalp os med isætte nye vinduer og lave en ny trappe til 1. sal.
Foto fra Lones konfirmation.

der kom til at gøre udslaget. Sæbekassebilen var så tung, den holdt kun 10 meter ned ad bakken og brød sammen. Pyt med det, der var skabt en kontakt med de andre børn i byen og omegn.

I mit barndomshjem var alle barndomsvenner velkomne. Det overførte jeg nu til Glatved. Det var ikke nødvendigt at låse yderdøren, når vi ikke var hjemme. Der var altid unge mennesker på et eller andet tidspunkt på dagen. Var man i tvivl, kunne det ses udenfor, da de unge begyndte med knallerter. 12-15 knallerter var ikke umuligt, der var parkeret udenfor Glatvedvej 46.

En nytårsaften havde Lone og Jan spurgt om de måtte mødes hos os med deres venner i smedien. Det kunne vi ikke se noget problem i. Hen på nytårsaftenen var der lidt stille der inde, Sonja bad mig kigge ind i smedien for at se, hvad der skete derinde. Hvilket jeg gjorde. Der skete intet derinde, der var ikke plads til noget, så mange unge mennesker var der samlet derinde. De sad på hvad der var muligt ellers på gulvet.

Jeg havde arvet en del af min morfars værksted. På et tidspunkt var Jan blevet så gammel, at det var blevet knallerttid. Alle de andre kørte fra ham. Det problem måtte vi finde en løsning på.

Morfars gamle søjleboremaskine startes op, får isat et passende stor stålbor, hullet i cylinderen udvides til en passende størrelse. Mens Jan og jeg står og makker med cylinderen, og få samlet alt igen, dukker politiet fra Grenå pludseligt op, stopper, stiger ud af deres patruljebil, kommer hen til os. De to yngre betjente var ikke et sekund i tvivl om, hvad vi var i gang med. Den ene betjent spørger om, vor plan er, at teste knallerten på offentlig vej. Nej, absolut ikke. Den trækkes op på marken bagved og testes der.

Så sker det alligevel, Jan bliver ugen efter stoppet af de to selvsam-

En gravid Sonja, der manglede et par måneder inden Anita så dagens lys og konfirmanden Lone med mormor.

me betjente i Østerballe. Resultatet gav sig selv. Jan måtte finde en ny cylinder. Jeg tror, vi havde et større knallertværksted i smedien. Der blev i hvert fald makket en hel del med deres knallerter der.

På et tidspunkt havde jeg fået brygget 2 x 25 liter japansk risvin, der var blevet udrikkeligt.

Lillebror Jørgens svigerfar, der på det tidspunkt arbejdede på Bryggeriet Thor i Randers, lå inde med et distillationsapparat lavet over en mælkejunge, den lånte vi. Vi blev instrueret om hvordan og hvad vi skulle gøre og gik igang. Af de 50 liter risvin destillerede vi 20 halve flasker 96% alkohol. Det var vigtigt, vi holdt temperaturen på mellem 83-85 grader og det lykkedes for os. Brænderiarbejdet foregik ude i vort vaskehus og Sonja, ville ikke kende noget til vort gøremål. Vor gode nabo Erik, vandrede frem og tilbage i hans have lige bag vaskehuset og snuste. Senere fortalte jeg Erik, hvad vi havde lavet.

Den ombyggede den gamle smedie, hvor jeg fik gennemtrumfet en terrassedør ud til haven. Et fantastisk rum vi fik her.

Den lille stue var godt fyldt op med familie til Lones konfirmation.

En lille nyfødt pige,
der senere kom til at bære
navnet Louise.
Annette betragter
sin nytilkomne søster.
En stolt langskægget og -håret far
på en varm juni dag.
Foto taget på dagen, den 3. juni 1980.

Det vi forsøgte at skjule så godt, viste sig senere, at så godt som alle gårde i Glatveds omegn hjemmebrændte selv.

Sonja var blevet gravid, ombygningen var færdiggjort og det var tid til Lones konfirmation. Jan var blevet konfirmeret 2 år tidligere. Nu var turen kommet til Lone. Jans var holdt på Tre Små Stuer i Grenå. Lones bestemte vi os for at holde i Glatved.

Hos slagteren i Balle købte jeg en halv gris. Han var så venlig at findele svinet og tilberede lidt pålæg. Sonja og jeg foretog en indkøbstur til Tyskland efter de våde vare m.v. Herefter var vi klar til at afholde en konfirmation.

Konfirmationen forløb gnidningsløs. Svigermor var en stor hjælp bl.a. med oprydningen efter slaget. Vi havde blot lavet den lille fodfejl, at placere min far og Sonjas far overfor hinanden ved bordet. De fik smagt lidt for meget på vinene.

1979-80 perioden hvor Sonja var gravid med Louise, var Sonja indlagt i længere perioder på Aarhus Komunehospital. Det år kørte jeg mere 60.000 km. Var i Århus hver aften, Sonja var indlagt der.

Lørdag den 10. december 1983 genindførte Sonja og jeg en gammel

Vort officielle bryllupsbillede
fra Det Gamle Rådhus i Ebeltoft.

juletradition, vi besluttede at afholde julefrokost for vort medhjælpende personale ved trykkeriet, som det hed i indbydelsen. Julefrokosten afholdtes på Mellem Jyder i Ebeltoft.

Vor revisor besøgte os to gange om året, hvor trykkeriets regnskab og økonomi blev gennemgået. Da revisor gennemgik første halvår af 1983 regnskabet sammen med os, spurgte han pludseligt, hvorfor vi ikke giftede os? Der gav ingen mening, vi ikke var gift. Skattemæssigt ville det blive en klar fordel, hvis vi giftede os. Tanken om at gifte os havde aldrig strejfet os, selv om både min og Sonjas mor pointerede meget kraftigt, man kunne ikke have børn sammen uden at være gift.

Sonja og jeg blev enige om, det ikke skulle være et kirkebryllup. Skulle vi have papirer på hinanden, var mit ønske, brylluppet skulle stå på Det Gamle Rådhus i Ebeltoft, også fordi Sonja og jeg havde været i Ebeltoft under et af hendes besøg og spise en lækker middag sammen. Det Gamle Rådhus var Sonja med på. Herefter var der kun det formelde, der skulle på plads.

Vi ville gerne holde seancen hemmeligt, så længe det var muligt. Sonja havde arbejdet på Teknisk Forvaltning i Grenå gennem nogle år.

Fra højre fløj ses Jan, ego, Sonja og Louise.
På venstre fløj stikker Lones ven Richard næsen frem.

Jeg kendte gennem trykkeriet en del personer på Rådhuset.

En god måned før julefrokosten i Ebeltoft, indfinder jeg mig på borgmesterkontoret i Grenå for at hente ansøgningspapirer til giftemålet. Hverken værre eller bedre, sekretæren jeg snakker med er en af vore bekendte fra Østerballe, hvis søn kom hos os. Hun kunne selvfølgelig ikke holde tæt.

Jeg kom hjem med papirerne. Sonja fik dem udfyldt og en måned før brylluppet indleveres papirerne på borgmesterkontoret i Grenå. Vi havde ikke mulighed for at bestemme datoen, vi kunne ønske os en dato, men det afhang af hvornår, der var plads på rådhuset i Ebeltoft og giftefogeden havde tid.

Vi inviterede ikke Sonjas forældre. Sonja mente det var for langt for dem at køre til Ebeltoft fra Skagen. Senere fik jeg en overhaling af svigermor, der var skuffet over ikke at deltage i vielsen.

Vi ankommer næsten samlet til Ebeltoft, de der er inviteret til julefrokosten. Da vi nærmer os rådhuset, går jeg et skridt forbi rådhuset, sammen med min far. Da jeg siger til ham, vi har lige et ærinde inde på rådhuset. Far tror vi blot skal se »museet« inden frokosten. Det går først op for ham vi skal giftes, da vi står inde på rådhuset.

Jan havde slet ikke opdaget noget, og gav sig god tid. Indtil Lone i

Familiens - på det tidspunkt - to mindste høns, Louise og Annette.

bilen siger til Jan, han skal skynde sig, ellers kommer vi for sent, hvilket Jan ikke reagerer på, hvorfor Lone siger, de skal giftes. Lone var faktisk den eneste der havde gennemskuet, det der skulle ske.

Sonja havde meget mod sin vilje pelsen på til brylluppet, jeg havde foræret hende. Til pelsen hører godt nok en lille forklaring.

En aften Sonja og jeg havde gået en aftentur i Grenå, kom vi gennem Østergade på vej hjem, og forbi forretningen Emma. Sonja stopper for at kigge i vinduet. I et af vinduerne hænger pelsen med prisskilt påsat. En pris Sonja helt sikkert på intet tidspunkt vil betale, men Sonja syntes den var flot og godt tænke sig pelsen.

Pelsen var flot, men jeg vidste også godt, den slags ikke lige var Sonja. Alligevel købte jeg pelsen nogen tid senere, og modtog et større møjfald fra Sonja. Sonja mente jeg havde anvendt 2.100 kr. meget ufornuftigt!

Vi fik afholdt en god julefrokost på Mellem Jyder i Ebeltoft.

Sonjas navn er efterhånden nævnt nogle gange. Jeg skal prøve at beskrive Sonja lidt nærmere. Sonja kom ud af en søskende flok på 7, 3 drenge og 4 piger. Da jeg mødte Sonja var hun i gang med en uddannelse til Teknisk Assistent i Frederikshavn. For at tjene lidt ekstra tegnede hun huse for en tegnestue om natten og gik på skole om dagen. Samtidig havde Sonja tre børn at se efter, sammen med hjælp fra en ung pige i huset.

Sonja var utrolig kreativ med hænderne. Et år beskæftigede hun sig med porcelænsmaling et andet år med lerarbejde. Ud af ingenting frembragte Sonja et dejligt og hyggeligt hjem for alle i familien. Jeg skal heller ikke lægge skjul på hun er meget savnet, her 15 år efter hendes død.

Dagen oprandt, jeg blev ringet op lidt over 8 om morgenen fra Århus Kommunesygehus. Jeg var lige mødt på arbejde. Sygeplejersken

sagde, at nu var det lige op over. Aftenen før havde jeg besøgt Sonja og vi var gået ned i byen spist en middag. Hjemturen fra middagen til sygehuset havde altså fået sat gang i fødslen. På det tidspunkt var vi indehaver af en Citroen 2 CV. Ved sygehuset i Århus, kørte jeg op til fødeklinikken og parkerede på et sted jeg ikke måtte. Sygehuset sørgede for jeg ikke fik en parkeringsbøde. Ind på sygehuset blev jeg ført en hvid kittel og ind til Sonja. Klokken var vel efterhånden blevet 9.30. Sonja havde født 3 børn og vidste nok, hvad hun snakkede om. I hvert fald sagde Sonja til jordemoderen, når den første presse ve kom, er det med at være klar. Jordemoderen slog Sonjas bemærkning hen og 14.45 stod jeg pludselig med en lille pige mellem hænderne, mens sygeplejersken havde travlt med at pakke sit habengut ud.

Efter et par dage kommer Sonja hjem til Glatved med bette pigen og vi var nu ikke mere 5, men 6 personer i husholdningen, hvor den sidst tilkomne selvfølgelig tog en del af bevågenheden. Over smedien havde jeg, som det sidste fået indrettet soveværelset, en hel balsal, der var mere end plads nok til en mere.

Vi er midt på sommeren 1980 og har en fantastisk sommer på landet i Glatved.

En måned efter fødslen fik Jan og jeg lov at køre på en kort campingferie til Østrig i Citroen 2 CV'en. Da vi nåede frem til opkørslen til Camping Gaisberg ved Salzburg måtte vi trækkes af et andet køretøj de sidste 100 m. Her nægtede dyret at køre fremad, men begyndte at løbe baglæns. Det var et lille tilbageblik.

Hvorfor ikke fortsætte i sporet med tilbageblik. Annette ville så gerne have et legehus. Sonja og jeg byggede legehuset ud af de forhåndende værende materialer. Annette havde også megen glæde af huset. Jeg tømrede et komfur sammen til hende med ovn. Der blev fremstillet et

Fra ventre ses far, mor og Lones ven Richard.

Et sidste billed på trappen inden vi bevæger os de små 50 meter ned til Mellem Jyder.
Sonja var virkelig flot i den pels, som hun ikke kunne fordrage at bære.

gitterhegn om hendes have. En dag opdagede jeg, der kom røg ud fra huset. Frem med haveslangen og få slukket branden. Annette havde fyret op i komfuret.

At bo på landet om vinteren, var ikke altid lige morsomt, især for de voksne. Nogle vintre have vi kæmpe snedriver omkring huset, der gik helt op til tagrenden og vi var buret inde. Så var der fredeligt, ingen lastbiler på vejen ved huset.

Købmand Møller mente vi som nytilkomne skulle have en kontrolbog, og det fik vi så. Det var lettere og der afregnedes en gang om måneden den sidste dag, som jeg husker. Det stoppede nu rimeligt hurtigt igen. Der blev købt ting, som vi ikke havde behov for. Stod vi og manglede i kasse øl, blev Møller vækket midt om natten. Ud af kældervinduet røg så en kasse øl. Sonja var ikke meget for det, men jeg kom sommetider en lørdag formiddag i baglokalet, til en snak over et par øl med de andre i Glatved. Købmand Møller var udlært kommis i Kolind. Morfar og Møller kendte hinanden fra Kolind-tiden.

Der var altid frisk mælk om morgenen i Glatved. Den side sørgede Viggo for. Viggos familie havde mælkeudsalg i Balle, der lå oppe ved fodboldbanen.

11. 2. 1976 kl. 23[95]

AMTSAVISEN RANDERS * DJURSLAND GRENÅ

DT 24.945

Glatved-bilist på glatis

ALSØ – Føreren af denne bil Per Holm, Glatved, slap heldigt fra et glatføreuheld på landevejen ved Ålsø i går. Bilen måtte en tur rundt på taget, inden den blev liggende på siden, men Holm kunne uskadt kravle ud af vognen og tilkalde assistance for at få den bjærget af Falck Zonen i Grenå.

90 år

Med mindre end 30 km/t lykkedes det mig at parkere bilen mellem Grenå og Glatved på denne lidt skæve måde. Der lå 5 cm snesjap på kørebanen, hvilket ikke var bilens livret. Jeg sparkede frontruden ud for at komme ud af bilen. Det er journalisten ved Amtsavisen Fausing, der tog billedet på vej til arbejdet om morgenen og kendte mig desværre, som teksten i avisen viser. Dagen efter ringede jeg til redaktøren og spurgte om han ikke kunne have udeladt mit navn i teksten.

Vi var efterhånden nået så langt, at der skrives juli 1981. Sonja og jeg skal møde ind i Overstræde kl. 8 om morgenen. Revisor, bank og mine forældre var blevet enige om, at tiden var inde til et bogtrykkerskifte. Lillebror Jørgen var også til stede ved mødet denne morgen. Jørgen fik tilbuddet om overtagelse af trykkeriet først, men valgte at takke nej. Sonja og jeg vidste godt hvad vi gik ind til og sagde ja. Jeg havde en betingelse, huset i Glatved ville vi ikke af med. Pludselig stod vi med et hus mere, hvor mine forældre blev boende og vi havde trykkeriet i øst enden ud mod Overstræde. I denne situation tænkte jeg ikke med baglommen, men mere på at hjælpe mine forældre ud af deres økonomiske situation. Inden vi nedlagde trykkeriet, fik vi hele den overtagne gæld væk, og sluttede med et mindre overskud efter mere 10 år.

Vi blev boende i Glatved fire år mere, men en kartoffelkur afgjorde drømmen om det gode landliv. Med hiv og sving lykkedes det, at komme ud af Den Gamle Smedie i Glatved med en smule mere end skindet på næsen.

Vi måtte finde en anden lejlighed til mine forældre, vi var tvunget til at flytte ind i Overstræde 1.

Vor svend Kaj Møller ved den gamle træde digel trykmaskine fra 1885. Digelpressen blev senere overdraget til Djurslands Museum og anvendt som turistmagnet.

Trykkeriet til venstre og længst væk vor beboelse.

Trykkeri længst væk og beboelse til højre ved flagstangen. Den røde bygning længst væk, var beboet af Louis Bilde og Anne. Noget af forsiden og en del af bagsiden var stadig opbygget med bindingsværk.

Overstræde ...

Jeg vil begynde afsnittet om Overstræde med lidt bygningshistorie fra slutningen af det 19. århundrede.

I 1896 havde Schoubye været ejer i 40 år. Han ophævede forretningen og solgte gården til købmand Chr. Vogel for en købesum af 8.600 kr. Han videresolgte den straks til bogbinder J. P. Jørgensen. Dermed begyndte ødelæggelsen af den smukke gammeldags gård. Efterhånden blev den gamle købmandsgård omlavet og opdelt i en række parceller.

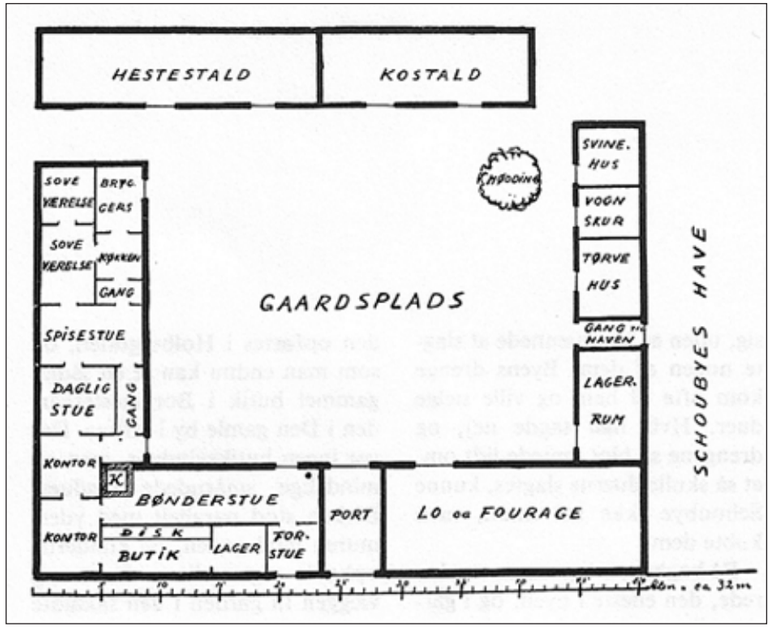

Rids over Schoubyes gård som den tog sig ud i 1870'erne efter skitse af malermester E. Hartmann.
Skitsens eneste hensigt er at vise rumfordelingen i den gamle gård. Indgangen var dengang i nærheden af porten, hvorfra man gennem en forstue kom ind i bønderstuen, hvor kunderne opholdt sig, medens ekspeditionen fandt sted fra det smalle rum mellem disken og ydervæggen mod guden. I bønderstuen kunne også landboerne, som kørte i gård hos Schoubyes, opholde sig og spise deres medbragte mad. Firkanten mærket K i hjørnet af bønderstuen er maltkøllen. Schoubyes havde en betydelig virksomhed med maltfremstilling og ølbrygning.

Nogle steder blev bindingsværket stående, andre blev forsiden opbygget i grundmur. Porten omdannedes til butik. Nogle steder indsattes moderne butiksvinduer. Kort sagt: Al »stil« forsvandt.

I 1912 var ejeren enkefru Laura Jørgensen. Hun delte i 1920 ejendommen i fire parceller, hvoraf hun selv beholdt den ene.

Overstræde nr. 1, baghuset, (matr. nr. 47 c) solgtes til bogtrykker Harald Holm, der var søn af bogtrykker Jens Kr. Holm, som grundlagde forretningen i 1885 og drev den i en meget lang årrække. Jens Kr. Holm var meget stærkt politisk interesseret, formand for den »Liberale Forening« og i Provisorietiden en af byens ganske få venstremænd. Han var tillige en af afholdssagens pionerer.

Det var altså en heste- og kostald Sonja og jeg havde købt i 1981 og flyttede ind i 1985 efter næsten 10 år i »Den Gamle Smedie« i Glatved. Jeg har læst mig frem til, staldlængen var fra 1760'erne efter den sidste store bybrand.

Noget af det første vi påbegyndte, da vi flyttede ind var at brække muren mellem bagerste stue og køkkenet ned. Der var en serveringslem

Med den store familie vi var, blev det første vi igangsatte en ombygning af køkkenet.
På disse to fotos ses et færdigt monteret køkken med alletiders spisehjørne, hvor slagbænken blev det store samlingspunkt. Her tilbragtes mange timer over god mad.

I 1921 bestilte farfar en telefon
og fik tildelt nr. 198. Dette nr. fulgte
forretningen gennem alle årene.
I 1991 da vi lukkede forretningen var det
blevet til 86 32 01 98.
Jeg har samlet på frimærker siden 1954,
derfor har jeg gemt brevkortet.

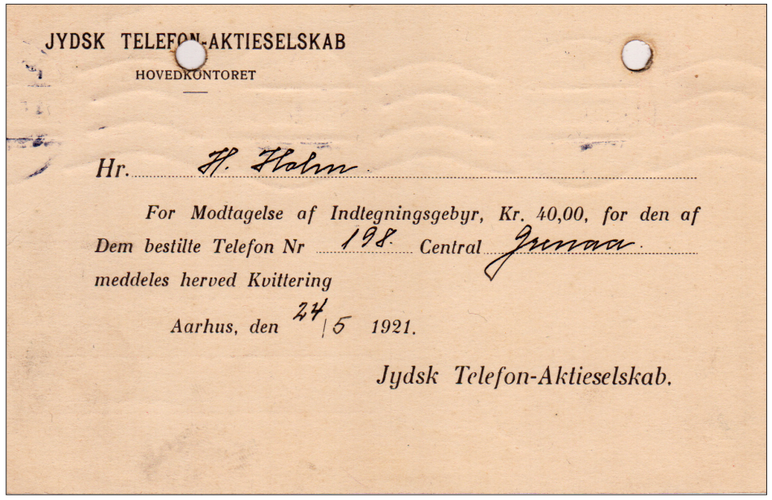

Overstræde bag Lillegade 33.
Bygningen til venstre
er Holm´s Bogtrykkeri.
Til højre er Lillegade 33.
Foto: Carl Svenstrup, ca. 1950.

mellem køkken og stue, hvilket ikke var særlig praktisk i vor verden. Indretningsarkitekten Sonja og bogtrykkeren opbyggede et fantastisk køkken med en stor slagbænk som spiseplads.

I forbindelse med vi brækkede køkkengulvet op, der skulle fjernes 10 cm jord til isolering under gulvet, løb vi på et lille problem. En kæmpe stor kampesten, lå midt i køkkenet og den vejede, det meste af et tons. Ud kunne jeg ikke få den. Derfor måtte jeg grave stenen længere ned. Huslængen var oprindeligt opført i bindingsværk, hvilket der ikke var meget tilbage af. Sokkelen bestod af kæmpe store kampesten.

Jeg fik lagt nyt gulv i køkkenet, rejst en let skillevæg med gennemgang, indtil resterne af den store bagerste stue. Vi havde bestilt et Vordingborg køkken i plankeeg, fint skulle det fandme være, når nu det 25 år gamle køkken skulle udskiftes. Sonja og jeg klarede selv monteringen af køkkenet. Smide tapet på væggene sammen kunne vi ikke, det ville have kostet en skilsmisse.

Far havde i starten af 1960'erne fået indlagt fjernvarme i hele bygningen uden nogen form for isolering overhovedet. Det brugtes ikke dengang. Uden for varmesæsonen nedtog vi samtlige radiatorer i stuerne, isolerede alle ydervægge. Det hjalp utroligt meget på vort varme-

Anita, der absolut ikke var tilfreds med, at være buret inde bag det hegn, der opsattes i gården i Overstræde.

regnskab de følgende år. Meget hurtigt efter ombygningen var færdiggjort, havde Sonja fremtryllet et flot hjem igen.

Indvending renovation gjorde det desværre ikke. Udvendig krævede den gamle bygning også sin renovering. Som ved smedien i Glatved skrabte vi ydermurerne af med spartel for kalk og løs mørtel. Lad mig lige indskyde en biting, bygningen var 28 meter lang og 8 meter bred. Op til spidsen var der mindst 7 meter fra gadeplan. Dette udendørs arbejde var i perioder noget af et tilløbsstykke fra byens borgere.

Det gik der nogen tid med. Da det grove overfladearbejde var færdigt og murerarbejde klaret og vi skulle begynde at male bygningen, startede jeg med at indkøbe 15 liter Skagengul Murværn. Det burde være nok, fortalte Silvan. Dette kvantum rakte knap nok til halvdelen af bygningen. Så på den igen med yderligere 15 liter. Inden alt dette var Sonjas far på »ferie« hos os en uges tid. »Kesse« som han blev kaldt, udtog alle fyldingerne i bindingsværket, der havde arbejdet sig ud gennem årene, og genopmurene disse igen.

Murværnet var garanteret til at holde 5 år. To år efter måtte vi gang igen. Efterhånden fik vi udbedret heste- og kostalden til en rimelig pæn bygning, men der skulle godt nok smides en masse reparatiosnspenge i den gamle længe.

Det kan vel ligeså godt tages nu. Der måtte igen havde været lidt fritid til overs, for Sonja gik hen og blev gravid endnu en gang hen på eftersommeren 1986. Under graviditeten var min mor og Sonja et utal af gange i Århus til undersøgelse sammen. Der var en lillepige på vej. Louise ønskede at vide om der var udsigt til, hun fik sig en lillebror, men nej. Det blev en lille pige, født 25. april 1987 to dagen efter min egen fødselsdag. Jordemoderen spurgte lige efter fødslen om jeg lagde mærke til klokkeslættet for fødslen. Nej, det gjorde jeg ikke. Men det

var lige omkring midnat mellem 24. og 25. april. Jordemoderen valgte derfor at skrive 25. april 1987 kl. 00.05 i papirerne. Sonja havde ellers lovet mig en fødselsgave i form af en nyfødt pige den 23. Anita ville det bare anerledes.

En mærkelig episode under graviditeten. Sonja får pludselig ondt i maven en aften, og bliver kørt op på Grenå Sygehus til undersøgelse. Praktikantlægen, der havde nattevagten, konstaterede efter nogen tid, der var en svulst, og den skulle straks fjernes. Kommunehospitalet i Århus kontaktes, en ambulance tilkaldes og Sonjas fragtes til Århus med fuld udrykning. Praktikantlægen havde på Sonja mave med tuds tegnet en hel forklaring om den forundersøgelse han havde foretaget, og markeret hvor svulsten befandt sig med et kryds.

Inden knivene blev fundet frem, konstaterede lægerne på Kommunehospitalet i Århus, at svulsten var pigens hoved. I øvrigt havde professoren ved fødeklinikken i Århus indføjet i Sonjas journal, at hvis Sonja blev indlagt med komplikationer omkring sin graviditet, skulle han straks kontaktes inden der blev foretaget noget som helst. Overlægen/professoren havde i 1964 hjulpet Sonjas første fødte, Jan til verden på Vejle Sygehus.

Praktikantlægen ved Grenå Sygehus var i øvrigt Anne Linnets bror.

Jeg måtte senere efter fødslen stå stueret overfor professoren på hans kontor i Århus. Nu var det slut, som han startede med at sige. Ikke mere graviditet for Sonja, så måtte vi finde på en bedre måde at omgåes under dynen. Det var næsten sådan han formulerede problemet overfor mig.

Når arbejdsugen var omme og vi var nået til fredag kl. 16, låste og lukkede vi forretningen ned for weekenden. I hvert fald en gang om måneden gik turen ud til slagteren i Østergade, hvor vi udvalgte noget

Louise med sin bedstefar, som hun blev yderst glad for og han for hende.

Bogtrykkeren med kaffe og de mange søndags aviser i vort nye køkken i Overstræde.

af hans gode pålæg. Som regel var der altid en af pigerne med på indkøbsturen for at udvælge pålægget. Ved 18-tiden var der dækket op på bordet ved slagbænden, hvor vi hyggede os nogle timer sammen. Noget jeg mindes klart fra disse fredagsfrokoster, det der var sket i løbet af ugen, blev vendt ved slagbænken. Slagbænken var så stor, vi kunne sidde ved den alle sammen. Sommetider trak snakken til langt ud på aftenen ved slagbænken. Det var sgu en hyggelig tid.

Et indfald.

Af hvilken årsag husker jeg ikke, men Lone var med mig en tur hænde i byen. Da vi på vej ned ad Lillegade kommer forbi Thorndahl tøjforretning, viser Lones mig et par sorte bukser i vinduet. Jeg kan godt mærke, Lone absolut ikke kan leve uden de bukser, hvorfor vi går ind for at kigge nærmere på bukserne. Resultatet var næsten givet på forhånd, Lone kommer ud af forretningen med bukserne. Vi kommer hjem til Overstræde, hvor bukserne straks skal vises til moderen, med resultat, jeg får en gevaldig overhaling af Sonja. Lone var glad for bukserne, det var det vigtigste.

Børnene vokser sig større og på et tidspunkt, skal de i uddannelse. Lærepladser hang ikke på træerne i den periode Jan skulle i lære som

elektriker efter 1 års skoleophold på EFG i Grenå. Det var umuligt, at finde en læreplads til Jan. Selv Søren Jensen, som jeg kendte, havde ikke plads til flere lærlinge. Det ender med EFG giver eleverne gratis til et firma i 4 uger, hvor installatøren får mulighed for at danne sig et indtryk af, om det unge mennesker er egnet.

Gennem den lokale telefonbog finder vi frem til ca. 40 elektrikerfirmaer på det yderste af Djursland. En fredag starter vi bilen tidlig på formiddagen og kører ud. Ved hvert hold går Jan troligt ind og spørger efter en læreplads med sine papirer og kommer ud igen med et afslag. Sidst på dagen hvor Jan har fået et hav af afslag, ender vi i Trustrup, hvor en større elektrikkerforretning lå. Jan går ind, men kommer hurtigt ud igen. Mester ville først være til stede om en time. Jeg foreslår Jan, vi kører til Ebeltoft og prøver lykken, selv om denne by ikke var med i vores besøgsplan. Det tager ikke lang tid at køre til Ebeltoft fra Trustrup. Jan går ind i den første forretning, men kommer ud med et negativt resultat. Den sidste forretning Jan aflægger visit inden vi igen skal til Trustrup, går der nogen tid inden Jan kommer tilbage til bilen. Elfirmaet Noos ville godt prøve Jan af i 4 uger uden løn som skolen lovede.

Pointen ved denne lille beretning er, det er viljen der vinder i den sidste ende, både hos Jan og jeg, der kørte ham rundt en hel dag. Efter Ebeltoft kørte vi tilbage til Trustrup, ikke for at besøge elfirmaet, men vi gjorde holdt ved Trustrup Kro, hvor vi gik ind og fik en lille èn og øl, inden vi kørte hjem for at fortælle Sonja den gode nyhed. Mobil telefon fandtes stadig ikke.

Da Jan fylder atten år og tilkæmper sig et kørekort, finder vi en bil til ham, så han får lettere til at komme på arbejde i Ebeltoft. Jeg køber simpelthen en Austin Mini hos en bilforhandler i Grenå.

Jan blev udlært som elektriker i Ebeltoft hos Noos. En aften som jeg

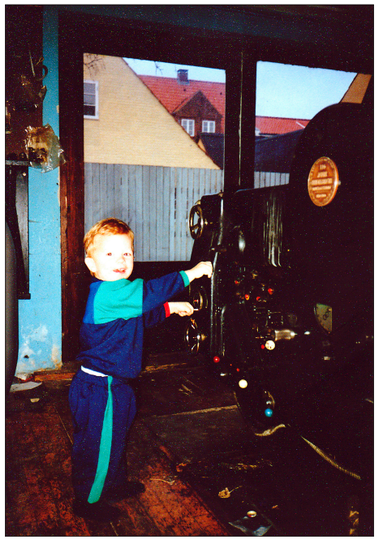

Den nye trykkeriarbejder, Nicolaj. Alt der kunne bevæge sig på maskinen fik en tur, når Nicolar var i nærheden af maskinen.

Den gamle forretning fra oldefars tid blev omdannet til Sonjas kontor. Som tæppet viser, trådte man direkte ind fra gaden i al slags vejr.

En lille elektronisk tekstbehandlingsmaskine, der var et stort spring for min far.

husker det, spørger Jan os ved middagsbordet, hvad vi sagde til han ville ud for at sejle på langfart. Da tænker jeg, forbindelsen tilbage på mit eget ønske, da jeg havde lyst til at søge arbejde i Schweiz, som typograf og mine forældre på det kraftigste frarådede mig det.

Vi bakkede Jan op om hans ønske. Jan ville få mulighed for at tjene gode penge, samt lægge til side. Jan ønskede, at læse videre til ingeniør. Som jeg sagde til Jan, inden han drog ud i verdenen, »går det galt i Østen, kan jeg ikke lige starte bilen og hente dig«.

Jan var til jobsamtale i København hos Mærsk, og fik hyre som skibselektriker på et containerskib ved navn Luna. Som jeg husker påmønstrede Jan midt i Suez kanalen, hvor skibet var ankommet til. Jan sejlede mellem Hamburg, Singapore og Japan samt USA.

Efter to ture til Østen var Jan tilbage i Hamburg. Jan ringede hjem inden ankomst fra Taiwan med et ønske om, jeg ikke ville hente ham i frihavnen i Hamburg en bestemt dag kl. 16, når han afmønstrede skibet. I god tid kørte jeg mod Hamburg. Til og fra vore ferier sydpå, vidste jeg godt hvor frakørslen til frihavnen var i Hamburg. Jeg finder frem til frihavnen. Havde selvfølgelig provianteret ved Kruså. Ved frakørselen indtil frihavnen glemmer jeg alt om, der er pas tvang og indførsel af vare ikke var tilladt. Jeg havde et større påstyr med tolderne, der mente jeg smuglede varer ind i frihavnen. Det lykkedes mig at tale mig ud af den klemme, jeg havde placeret mig selv i. Dog måtte jeg hen i bilen for på et dokument, at deklarere, hvad jeg havde bragt ind i frihavnen. En bus bragte ned til kajen, hvor Jans containerskib lå. Skibet hed i øvrigt Luna Mærsk.

Vi kom nu ikke helt ud af frihavnen uden toldproblemer. Jan havde købt et kamera i Østen. Det gemte vi under et af sæderne i bilen. I stedet valgte Jan at betalte told af en radio uden større værdi.

Louise tager sig lige en vippetur på perforermaskinen i trykkeriet.

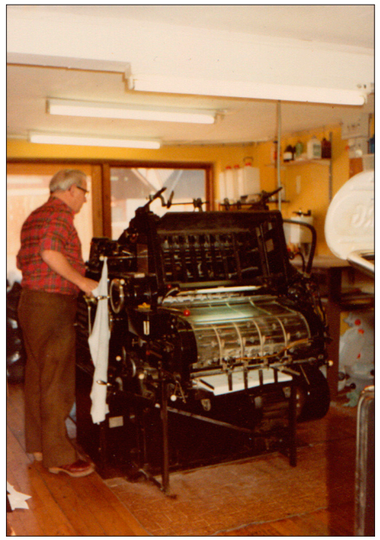

Det lykkedes at få far til at starte offsetmaskinen op. Farveværket lærte han aldrig at indstille.

Jeg hentede i alt Jan to gange i frihavnen i Hamburg. Anden gang gik det noget bedre, idet jeg havde Lone med. Lone fik lov at køre indtil vi var ca. 70 km fra Hamburg. Her svingede Lone ind på en rasteplads. Trafikken var for tæt, Lone turde ikke køre længere. Så måtte jeg tage over det sidste stykke.

Efter vi havde overtaget trykkeriet, kørte Sonja, Louise og jeg ind hver morgen fra Glatved til arbejdet. Louise var et par år og var med os på trykkeriet indtil det blev børnehavetid. Louise fandt hurtigt ud af, at det var sjovere, at være inde hos sine bedsteforældre, der som regel indtog deres morgenmad omkring vor ankomst tidspunkt. Far sad for den ene bordende, Louise for den anden og bedste i midten af bordet. Far skulle have plads til sine aviser. Dette morgenmåltid deltog Louise til med min fars accept.

Min far var mindst en gang om dagen nede og runde havnen og stranden. Louise var for det meste altid med, hvis hendes bedsteforældre ikke havde andre planer.

Når jeg nu er ved Louise. En dag blev arbejdsdagen meget lang. Den blev næsten midnat inden vi kørte hjem til Glatved. Vi kunne ganske enkelt ikke finde Louise, da vi skulle hjem. Vi gennemrodede hele trykkeriet flere gange, indtil jeg kom i tanke om Louise, sommetider legede i den gamle trækasse med papiraffald. Ganske rigtig der lå den unge dame og sov ganske sødt, godt gemt væk i papiraffaldet.

Det hjælper altid noget, når man som jeg havde været rundt for at prøve en del ting indenfor den grafiske verden. Hurtigt konstaterede vi, der skulle noget mere arbejde ind, hvis vi på nogen mulig måde skulle have andet end smør på brødet.

De første jeg kom i kontakt med var den venstreorienterede del af Århus Universitet. Eleverne stod og manglede et trykkeri, der gad tryk-

Billed fra Dyrskueølteltet i Grenå. Personen der sidder bagerst ved bordet til højre, er en gmmel ungdomsven, Per Stanley, der kom så forfærdelig af dage.

ke deres publikationer. Det havde jeg intet imod, som Sonja sagde, penge lugter ikke. For ikke hver gang at bruge tid på udregning af tilbud, lave vi en aftale om et øre beløb pr. trykt side. De skulle selv levere renskreven tekst på enten A5 eller A4 ark, klar til affotografering. Vi må have gjort det godt, bogproduktionen fortsatte gennem 4-5 år.

Lad mig blive på venstrefløjen. Hvordan det hændte, jeg kom i kontakt med Socialistisk Folkeparti, husker jeg ikke helt præcist, men jeg var en dag blevet kaldt til Silkeborg, for at snakke nærmere om kommende arbejdsopgaver. Det blev et konstruktivt møde med den kommende folketingsmand Steen Gade, der passede SF kontoret i Jylland.

Jeg vender tilbage i tiden igen. Under min ansættelse ved Hedeselskabet har jeg været inde på de mange forskellige arbejdsopgaver, vi udførte i marketing for Hedeselskabets forretningsområder. En dag var et SF folketingsmedlem inviteret til møde ved Hedeselskabet om miljø og natur. To områder SF gik en hel del op i. Hen på eftermiddagen kommer direktørens sekretær Birte ind til os i marketing og spørger, om der er en, som har lyst til at køre en tur til Silkeborg med dagens gæst. Da navnet på gæsten nævnes, var der ingen, som havde spor lyst til at påtage sig opgaven - udover mig, der sagde ja på den betingelse, det ikke blev i min egen bil. Jeg fik udleveret nøglerne til direktørens store Volvo. Gæsten der skulle køres hjem, var såment folketingsmed-

Anita og Louise med til Dyrskue i Grenå. Det må være omkring 1990.

lem Steen Gade, men nok til ingen turde påtage sig den opgave. Vi fik udvekslet gamle mindre på vej til Silkeborg. Steen Gade havde ikke kørekort. Jeg kan huske Steen Gade sagde, han fattede ikke hvorfor han var inviteret til deltagelse i dette informationsmøde.

Vores samarbejde med SF holdt lige til vi stoppede med bogtrykkeriet. Da SF flyttede fra Silkeborg til Århus, blev det lettere at mødes. SF udgav et tidsskrift, der hed Praksis. Her 20-25 år senere når jeg kigger tilbage på de forfattere, der skrev tidsskriftets artikler, er der mange der er blevet meget kendte politikere. En der skrev for Praksis, var Sven Auken. Auken var speciel, han ville se det endelige resultat af hans artikel, når jeg havde tastet den ind på fotosætteren. Auken skrev fantastisk godt. En der skrev mindre godt, var Formand Gert Pedersen. Formanden anvendte utrolig mange indskudte sætninger i sine artikler.

I 1984/85 var der en afstemning i EF, om hvad husker jeg ikke, men vi påtog os en haste opgave for SFs folketingsgruppe. Vi skulle faktisk hen over natten fremstille 5 x 2000 stk 3-fløjet 4+4-farvede foldere. Vi havde 3 dage til opgaven, så skulle folderne ligge i København på Christiansborg hos SF. På leveringsdagen kørte jeg selv til København og parkerede inde i rigsdagsgården, gik ind for at melde min ankomst. Gennem en sidedør i Christiansborg, blev der læsset af. Der var stadig ikke noget, der hed mobil telefon. Inden jeg var nået hjem til Grenå, havde SF ringet til Sonja og bestilt et genoptryk. Sonja fik også bestilt mere papir. Vi gen-

Som inventaret viser, var vi lige flyttet fra Glatved ind til Overstræde. Noget tyder på offsetmaskinen og bogtrykkeren har trængt til et langt hvil.

optrykte i alt over de kommende 4 uger inden valgdagen 4 gange. En af gangene havde jeg Lone med til København på Christiansborg. Dengang var der ikke så mange restriktioner med at færdes på Christiansborg. Vi fik lov at vandre rundt på Christiansborg, også op ad den store trappe. Et folketingsmedlem tog os med ind i folketingssalen og viste den for os. Sonja tog røven på mig i april 1988. Sonja sørgede for jeg blev kaldt til Århus til et besøg hos Husets Forlag. Jeg skulle være hjemme igen inden kl. 15. Det var meget naturligt, jeg blev kaldt til Århus. Husets Forlag sørgede for jeg vender næsen hjemad i god tid. Senere viste det sig, Sonja havde informeret lederen af Husets Forlag om, det hun ville. Da jeg kommer hjem til Overstræde, kan jeg godt se, der holder en del biler ved forretningen. Ind træder jeg i stuen, og de mange mennesker byder mig tillykke med fødselsdagen. Jeg fyldte 40 og Sonja havde stablet en fødselsdagsfest på benene bag om min ryg sammen med de største af børnene for venner og forretningsforbindelser.

I starten af 1990 var der indkaldt til stormøde i Odense Congress Center fredag eftermiddag og aften med overnatning til lørdag. Københavns Bogtrykkerforening og Dansk Provins Bogtrykkerforening har et stort ønske om at slå sig sammen. Vi var mere end 900 danske bogtrykkere fra hele landet samlet i Odense denne fredag. Sammenslutningen blev stemt igennem og Grafisk Bogtrykkerforening så dagens lys. Om aftenen var der en kæmpe gallamiddag med underholdning af bl.a. Flemming Krøl.

Om eftermiddagen efter mødet kom jeg til at sidde overfor to bornholmere, der viste sig at være min familie på Bornholm fra Holms Bogtrykkeri i Rønne. Vi fik en hyggelig lang familiesnak henover bordet.

Næste dag lørdag da de værste tømmermænd var slået ned, begyndte jeg at køre mod Jylland, men på vej over den nye Lillebæltsbro kom jeg til at køre til venstre. Jeg havde besluttet at køre til Berlin for at konstatere om der virkelig var slået hul i Berlin-Muren. Ned syd for Hamburg, til venstre og ud på autobanen mod Berlin. jeg har selvfølgelig intet Tysklands kort med. Da jeg nærmer mig Berlin, fortsætter om på østsiden af Berlin til afkørselen ved Prenzlauer Allee, der var den gamle vej ind til censtrum af Berlin og ender ved Potsdammer Platz. Det nåede at blive til en større rundtur i det centrale Berlin, inden jeg beslutter mig til at vende snuden hjemad, ved at køre over mod Hannover og den vej tilbage til Danmark og Grenå. Jeg var hjemme omkring midnat efter mere end 1400 km i kroppen. Jeg var alene hjemme, Sonja og børnene var taget til Skagen. Sonja fik aldrig noget at vide om min udflugt til Berlin. Så var jeg sikkert blevet slagtet.

Noget af det første jeg overtalte min far til var en bogudgivelse op til jul som en form for julegave til kunderne. Med hjælp fra Grenå Egnsarkiv, hvis leder faktor Jens A. Nielsen, var en stor ven af Holms Bogtrykkeri fandt vi historier i hans arkiv, der egnede sig til udgivelse.

Vi udvidede forretningen med udgivelsesforlaget Forlaget Holm, hvor vi udgav bøger og publikationer for andre end os selv. Vi har udgivet en del materiale om Anholt. Når der er sagt Anholt. Hver gang Brugsuddeleren fra Anholt var i Grenå, kom han altid på besøg. Vi har været med til at sætte Anholt på Danmarkskortet.

En af de udgivelser, jeg sagde nej til at udgive, var en bog, der skulle hedde »Tyskerne på Anholt«. Da jeg havde læst manuskriptet igennem og kunne se, der var nulevende personer i blandt, blev manuskriptet returneret med et pænt nej tak samt med begrundelsen.

En lokal større virksomhed vi fortsatte med at havde som kunde var Grenå Papfabrik. Det er ikke så få skemaer, jeg hen over natten har fremstillet for fabrikken, når nye regler var blevet indført og de manglede et nyt skema i produktionen.

Jeg havde ofte min gang på fabrikken. Hver gang muligheden var der, skulle jeg over gennem hallen med den gamle PM 1 fra 1895. Fabrikkens stolthed, der ydede næsten 95% effektivitet.

Jeg har gennem tiden besøgt papirfabrikker mange steder i Danmark og Europa. Det er altid fascinerende, at se papirmassen løbe ind over virepartiet og efter 8-10 meter kan papiret faktisk bære sig selv.

Der var gammel tradition for vort bogtrykkeri, vi var medlem af Dansk Provins Bogtrykkerforening, og dermed også Dansk Arbejdsgiverforening. Randers afdeling under Dansk Provins Bogtrykkerforening, som vi bogtrykkere i Grenå hørte under, arrangerede ca. hvert tredje år en udflugt til udlandet. En af de ture gik til Belgien og Bruxelles. I tog fra Århus kørte vi ned gennem Jylland, forbi Flensburg til Hamburg, hvor vi skiftede over i toget til Bruxelles. I Aachen blev et nyt tog spændt for og efter en time forsatte vi videre mod Bruxelles. Dog var der et længere ophold midt mellem Aachen og Bruxelles. Det viste sig, at en ko havde besluttes at tage ophold på skinnelegemet og absolut ikke havde tænkt sig frivilligt at flytte sig.

Vi nåede frem hovedbanegården i Bruxelles, hvor vi kort tid efter blev indlogeret på Hotel Midi i centrum af byen.

Under opholdet i Belgien skulle vi besøge en papirfabrik, der frem-

Waterloo Løven ved Waterloo.
Foto: Roger Geijsels

stillede selvkopierende papir, som vi bogtrykkere var kunder af i Danmark. Efter rundvisningen på fabrikken blev vi kørt ud i en skov, til en flot gammel restaurant, hvor der serveres en indbydende frokost for os. Damerne var ikke med på fabriksbesøg. Vi var i Belgien, derfor serveredes der fadøl til maden. Vi bogtrykkere ville det lidt anerledes. Restauranten måtte dykke ned i vinkælderen, hvor tjenerne dukkede op med noget fremragende fransk vin. Inden vi vendte tilbage til hotellet i Bruxelles, var vi et smut forbi Waterloo.

Sonja var ikke som de andre bogtrykker madammer. Den første aften besluttede vi at finde et sted for at spise. Vi fandt lille restaurant i en sidegade midt i Bruxelles og fik en udsøgt middag. På vej hjem til hotellet stopper vi op ved en bar og stiger ind. I Belgien når der serveres øl, er det altid i et glas fra produktets hjemsted. i dette tilfælde bestilte vi en Garlsberg, der viste sig at blive serveret i et højt slankt glas. Pludselig kommer en lidt højt talende person ind ad døren, som viser sig at være Prins Christian. Der var ingen tvivl om, det var hans sted.

Hotellet Medi ligger kort gang fra den store plads i Bruxelles, hvor vi også skulle hen. Vi når ikke mere end lige at lande på pladsen, da vi støder ind i en irlænder, der skal ned under en stor bygning og nyde en fadbamse og 60'er musik. 8 af os fulgte med.

En formiddag tog vi undergrundsbanen, der lå lige under hotellet ud for at se Atomium i det nordlige Bruxelles. Vi tager her den lyn-

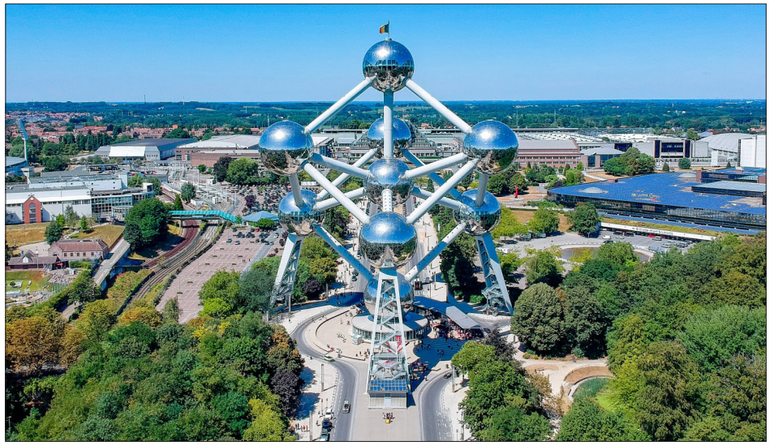

Atomium
Place de l'Atomium 1
1020 Bruxelles, Belgien

102 m høj struktur, hvis ni sfærer er forbundet med rulletrapper og symboliserer et forstørret jernkrystal.

Foto lånt hos atomium.be.

hurtige elevator de 105 m op til toppen, hvor der en fantastisk udsigt udover Belgiens hovedstad. På vej ned gennem rørerne, vi tger nemlig trapperne, bliver en kolloga trængende og forlader os. Noget senere støder vi ind i ham igen, han var stadig trængende og ikke fundet et toilet. Han havde småløbet op og ned gennem rørerne i Atomium. Vi havde ham dog med tilbage til hotellet. Han hed i øvrigt Poul Erik og var fra Randers.

Den sidste aften er der galla middag på et hotel i Bruxelles. Alt forløber efter planen. Den ene af serveringspersonalet ligner mere en russisk kosak end en belgier. Med stor stil og rank ryg servere han for os ude at foretrække en mine. Vi når frem til et af højdepunkterne denne aften. Herrerne træder op på stolen, parkerer venstre fod på bordet, damerne bliver siddende og vi herre afsynger visen om Don Zacho for fulde gardiner til ære for damerne og faget. Hele personalet er troppet op, og med åben mund følger de seancen fra sidelinjen.

Vi er nået frem til kaffen og de små glas. Kosakken kommer rundt med rank ryg og spørger, hvad vi ønsker at drikke til kaffen. Der skænkes cognac op til mig. Sonja beder om en likør. Kosakken skænker op for Sonja, men i stedet for glasset hælder han likøren op i Sonjas kaffekop. Da kunne selv han heller ikke mere holde masken, men grinede over hele sit store hoved. Vi havde gennem tiderne mange gode udflugter med bogtrykkerforeningen.

Til Randers afdelingens årlige generalforsamling bestod menuen af kogt torsk med hele svineriet eller til de mindre modige, almindelig wienerschnitzel.

Grenå Papfabrik blev på et tidspunkt opkøbt af Danisco. Daniscos ledelse besluttede, at virksomheden skulle hedde Grenå Papir, og skulle have nyt logo og ny brevlinje, der svarede til Daniscos. Det var ikke meningen, vi skulle involveres i udformningen af det nye design. Reklamebureauet der havde opgaven, var gået konkurs.

Jeg blev indkaldt til møde med underdirektøren på fabrikken, en tidligere målmand for Grenå IFs første hold, om vi som trykkeri, var interesseret i hjælpe fabrikken i denne sag, ved at overtage det sidste arbejde med udformningen af projektet efter reklamebureauet. Det havde jeg lidt svært ved, at takke nej til.

Gennem vore 12 år som selvstændig bogtrykkeri, havde vi et fantastisk samarbejde med Grenå Papfabrik/Grenå Papir. Det var et samarbejde vi overtog og videreførte fra mine forældre. Det var noget af et guldstempel for os at deltage i implimenteringen af fabrikkens nye brevlinje. Der blev ikke spurgt ind til en pris for vort arbejde, det skulle blot udføres og blev gjort til fabrikkens tilfredshed. Selv Danisco var på banen for at takke for vores indsats.

Her på falderebet inden jeg starter på et nyt arbejdsliv, et par anekdoter, der også skal med i erindringerne.

Bratislava

I de rigtigt glade fodbolddage omkring midten af 1980'erne, var jeg til landskamp den 12. november 1986 i Bratislava mod Tjekkoslovakiet på Tehelné Park sammen med Jan. En ikke særlig godt spillet landskamp, der meget passende sluttede 0-0.

Det var et busselskab i Århus, der havde arrangeret turen til Bratislava (Preßburg), der i dag er hovedstad for Slovakiet. Der var så mange tilmeldte, vi var to busser ad sted med afgang fra Ridehuset i Århus.

Det gik støt og roligt ned gennem Jylland, Nordtyskland forbi Hamburg og så ellers ned til München. Herfra videre forbi Salzburg til Wien, hvor vi havde nogle timers ophold, inden rejsen fortsatte mod Bratislava. Vi fik en flot formiddag i Wien, hvor nogle af os travede rundt og kiggede på byens seværdigheder. Det er mange år siden, men jeg husker Wien som en utrolig flot og ren by.

Busserne skulle være ved den tjekkiske grænse mellem 16.00 og 16.30 for de kunne passere grænsen. Husk på Jerntæppet eksisterede endnu. Vi ankom til den østrigsk-tjekkiske grænse i god tid og holdt i venteposition tre kvarter inden grænsepolitiet gad aflægge besøg i busserne. Vi var blevet orienteret om ikke at fyre dumme jyske vittigheder af til grænsepolitiet. Det ville ikke falde i god jord. Vi kunne være sikre på ikke komme ind i Tjekkoslovakiet. Den anden bus var i øvrigt tæt på ikke at komme ind i landet af samme årsag.

Mens vi sidder der i bussen og venter på at fortsætte, træder en grænsebetjent ud af en bygning. Jeg siger jer, hun så dælme godt ud, og hun vidste det godt selv. Bussen var tæt på at vælte om på siden, så mange hang der i vor busside for at få et kik af grænsebetjenten. Jer der kan huske Elton Johns musikvideo Nikita, sådan så grænsebetjenten ud.

Efter to grænsebetjente hvoraf den ene bar rundt på en maskinpistol, havde samlet alle passene sammen og forladt bussen igen, fik vi langt om længe lov til at fortsætte ind mod Bratislava til vort hotel.

Det var blevet mørkt og lidt svært at danne sig et indtryk af Bratislava, men borgen var ikke til at komme udenom, den lå oplyst oppe op toppen af bjerget.

Vi kom frem til hotellet, der viste sig at hedde Hotel Bratislava og lå lidt udenfor centrum. Efter ankomsten og udlevering af nøgle til værelse, mødtes vi igen nedenunder, hvor alle vore pas nu lå i en stor bunke på et stort rundt bord.

Det var tid til lidt fast føde, hvilket vi nok kunne trænge til efter den lange køretur. I en kæmpe spisesal blev vi placeret ved lange borde. Den dag i dag husker jeg menuen, der bestod af kartoffelsuppe lavet på kartoffelskræller og til hovedret en slovakisk nationalret, der var lavet på rester fra dagen før og smagte bare fantastisk.

Der var en sikkerhedsvagt på hotellet, der skulle passe på os. En lille mand med sort hat en en kæmpe læderjakke. Vi prøvede alt for at trække et smil ud af ham. Lokkede ham med øl, men han var et stort stoneface.

Vi havde fået opsnuset, hvilket hotel landsholdet boede på i Bratislava, Hotel Kiev. I en hidkaldt »civil taxa« blev der stoppet 6 danskere ind og kørt til landsholdshotellet. Jeg tror, vi gav chaufføren 40 DM for turen og bad ham hente os om en time. Nej, som han sagde, han ville hjem, men ville skaffe en anden bil.

Jeg havde lovet Annette, at skaffe en autograf fra Preben Elkjær. Elkjær var den første vi mødte inde på hotellet. han var på vej ind i elevatoren. Jeg fik autografen til Annette.

Tilbage til vort hotel i en lidt mindre bil. Chaufføren sagde, når han hævede armen, skulle to af os dukke hovedet ned. Han ville ikke have ballade med politiet. det gjorde vi så et par gange. Tilbage på hotellet gik vi krig med den originale af Butweiser. På et tidspunkt løb hotellet tør for øl og måtte hente nye forsyninger på et fjernlager. Det viste sig at være eksport udgaven til Ungarn.

Den gang kom man langt med den tyske D-mark. Jeg husker vi for-

Slottet i Bratislava som vi oplevede det ved ankomsten til byen.
Foto: Viator.

handlede med nogle lokale om en vekselkurs for næsen af sikkerhedsvagten. På et tidspunkt landede vi på en vekselkurs, der hed 23 for 1 DM, der officielle var 4:1, men takkede nej tak til tilbuddet.

Næste morgen efter morgenmad var der et par timer inden afgang til stadion. Vi var nogle stykker, der vandrede lidt rundt i området ved hotellet. På af stand kunne vi ses en meget lang kø stå. Det viste sig at være der, spritbolaget lå.

Vi fandt et større indkøbscenter uden drikke- og madvarer. Jeg havde hjemmefra lovet Louise, at tage en porcelænsdukke med hjem til hende.

I denne butik fandt jeg ud af, hvordan arbejdsløshed kunne afskaffes. Når mødre med barnevogn kom til indgangen, stod en person som hidkaldte personale for at overtage pasningen barnevogn og barn. Inde i butikken stor en person og udleverede vogn eller kurv til de handlende. Jeg fik en kurv udleveret, men stillede den fra min igen. Den unge pige insisterede på jeg skulle have en kurv med rundt i butikken. Efter kort tid stillede jeg igen kursen fra mig. Det resulterede i jeg havde en yngre pige, der fulgte mig rundt og bar kurven for mig på resten af indkøbsturen. Jeg fandt frem til porcelænsdukkerne og valgte en af de noget dyrere. Jeg placerede kassen med dukken under armen, hvilket min skygge ikke ønskede. Tog kassen med dukken og placerede den i kurven, hvorefter vi gik hen til kassen. Her afleverede min skygge kurven til en ny yngre pige, der placerede kassen på båndet. Ved kassen sad en noget ældre dame og tastede beløbet ind. Til sidst var der to piger, der hjalpes ad med at pakke kassen med dukken ind, hvorefter den ene overgav mig pakken. Jeg takkede pænt for servicen på tysk, men fik intet smil igen.

Efter byturen skulle vi mod stadion. Vi skulle indfinde os på stadion 2 timer før kampstart. Vi havde haft kæmpe tømmermænd alle sammen efter aftenens festlige lag. Vel inde på stadion håbede vi på en reparations bajer, men nej, vi kunne vælge mellem rød og grøn limonade, ingen alkohol måtte serveres under kampen, fik vi at vide.

Efter vel overstået kamp skal vi ud for at finde busserne igen. Hvem kunne ikke finde bussen igen, jeg. Jeg fandt dog bussen efter nogen tid, som en af de sidste. Det var bælgravende mørkt på parkeringspladsen. Hjemturen husker jeg ikke så meget af, men har nok været lige så festlig som udturen.

Jeg har været så heldig, at besøge samtlige hovedstæder i det gamle østrigsk-ungarnske rige: Wien, Prag, Budapest og Bratislava.

Finere madlavning for mænd

LOF i Grenå udbød et aftenskole kursus for mænd i 1985 i »Vin og mad fra Europa«, der kom til at foregå i skolekøkkenet ved Østre Skole.

Det var en vininportør fra Kolind, Klaus Prüfer, der også var uddannet kok på et tysk slot ved Rheinen i Tyskland og hans butiksbestyrer i Grenå, Jørgen Lænø, der stod for undervisningen. Vi var ca. 20 deltagere, hvor ikke mange kendte hinanden. Vi blev opdelt i hold af 2 eller fire alt efter hvor omfattende menuen var.

Den første aften - mandag - der også var indskrevning til kurset, stod den på prøvesmagning af en mousserende Schloss Koblenz Cabinet og

ingen madlavning. Herefter fortsatte det de efterfølgende 9 mandage med madlavning, altid 3 retter, forret, hovedret og dessert, desserten som Jørgen som regel klarede. Min far var med det første år, og som min mor senere udtalte, »han lærte om ikke andet, så at skrælle kartofler og smage på vin«. Det var i forbindelse med dette madlavningskursus, vi fik den dårlige vane, at smage på vinen under madlavningen og vi var ikke altid i stand til at køre bilen hjem bagefter.

Jørgen Lænø havde et vinudsalg i kælderen under en bygning på Storegade, hvor vi som regel faldt ind lørdag formiddag for at smage på vin og købe noget med hjem.

Kursusforløbet forløb upåklagelig og da vi nåede til den næstsidste aften, havde Klaus et tilbud, vi alle havde svært ved at takke nej til. Hvis vi ville tage toget til Kolind, ville Klaus på Drasbeks Hotel lave de 10 retter, i mindre portioner, vi selv havde lavet i løbet af kurset. Vi mødtes på Banegården i Grenå, steg på toget og kørte den halve time. Efter afstigning i Kolind gik vi over i Klaus' vinforretning, der lå ved siden af hotellet, hvor vi skulle spise, fik en spændende rundvisning i vinlageret. Det blev en uforglemmelig aften, hvor Klaus serverede nogle fremragende vine til maden.

Året efter gentog vi kurset, men nu hed det » Vin og mad fra Europa II«. Og for at det ikke skal være løgn, lavde Klaus og Jørgen også et tredje kursusforløb for os, men nu var vi løbet tør for europæiske lande. Dette kursus kom til at hedde »International mad og vin«.

Det eneste jeg ikke ønskede at spise, var hovedmenuen fra Frankrig, der bestod af nyre. Det satte jeg ganske enkelt grænsen.

Vi havde også gæsteundervisere, bl.a. en japaner, der lærte os at lave Japanruller fra bunden af. Klaus sørgede for, når det var muligt, at der hver undervisningsaften gerne skulle være et foredrag om aftenens land. Her vi lærte utrolig meget om de enkelte lande, især deres kultur.

En kursusaften hvor der skulle fremstilles mad fra Sydafdrika, var problemet, at Danmark havde apartheid mod landet, og derfor ikke importerede vin fra Sydafrika. Det klarede Klaus i en stiv arm, ved at køre til Malmø og hente 14 forskellige vine fra Sydafrika. Sverige havde ikke apartheid mod Sydafrika.

Afslutningen af 1980'erne

Rent historisk var afslutningen på 1980'erne utrolig spændende for mig. I starten havde Polen gjort oprør mod det kommunistiske styre og den gamle garde af politikere, men blev sat på plads af Sovjetunionen. Østtyskerne begyndte at tage til Tjekkoslovakiet og Ungarn for at afholde sommerferie, men glemte at vende tilbage til Østtysklamd. Gennem det meste af 1989 eskalerede utilfredsheden med det østtyske styre. Folket begyndte at afholde demonstrationer i stor stil. Disse demonstrationer startede i det små i byerne Dresden og Leipzig, men bredte sig efterhånden til andre byer og kulminerede i Berlin med Murens fald.

Når jeg husker tilbage til oktober/november 1989, er det især de meget levende nyhedsudsendelser på TV 2 om begge Tysklande der fylder meget.

Alt det der kulminerede om aftenen og natten dem 9.-10. november 1989 startede vel egentligt en august dag i 1961 med bygningen af Muren gennem Berlin, der kom som et chok for mig. Jeg husker min tanke var, at et system der murede sin befolkning inde måtte være sygt. Og når jeg så senere hører et østtysk politbureau medlem udtale sig, »det var et nødvendigt eksperiment« for at opbygge landet efter krigen, må man vel godt have denne tænke, det østtyske system ikke var til for

sine indbyggeres skyld.

Da vi når den 9. november om aftenen efter middagen, tændes der igen for TV 2 Nyhederne, hvis ikke fjernsynet allerede kørte i baggrunden. Her følges den østtyske daglige brifing om landets situation, da politbureau medlemmet Günter Schabowski oplæser en meddelelse, der går ud på, at alle østtyskere frit kan udrejse fra DDR til BRD og vende tilbage. I første omgang fatter ingen hvad Schaubowski siger, men en opmærksom italiensk journalist, spørger hvornår ordningen træder i kraft, hvortil svarer Schabowski - zufort - straks, som han kan læse af meddelelsen fra ministeriet.

Tiden står pludselig stille. Der går et par timer før de berlinske østtyskere forstår, det der er sket og begynder at strømme mod grænseovergangene mellem Øst- og Vestberlin. Presset på grænsevagterne bliver så stort, at det hele ender med at grænsebommene åbnes helt og østtyskerne begynder strømmer ind i Vestberlin. Der var en regel, som gjalt alle østtyskere, stor som lille, når de ankom til BRD kunne de hæve 100 D-Mark, som en engangsvelkomstgave fra den vesttyske stat, dog kun en gang.

Efter begivenheden i Berlin, begyndte de gamle østlande, at falde fra hinanden et efter et. Da så Ungarn fjernede piktrådshegnet indtil Østrig, gik det meget stærkt. Ungarn fjernede alene hegnet, da det stor til en større renovation, der skulle ske for lånte fra Vesten, hvis renovationen blev ført ud i livet.

Det er da tankevækkende, at det grænsehegn der skulle holde den ungarnske befolkning og resten af østlandenes inde, var financieret med vestlige lån.

Indbydelsen til afslutning efter et af de tre madkurser vi afholdte i Grenå.

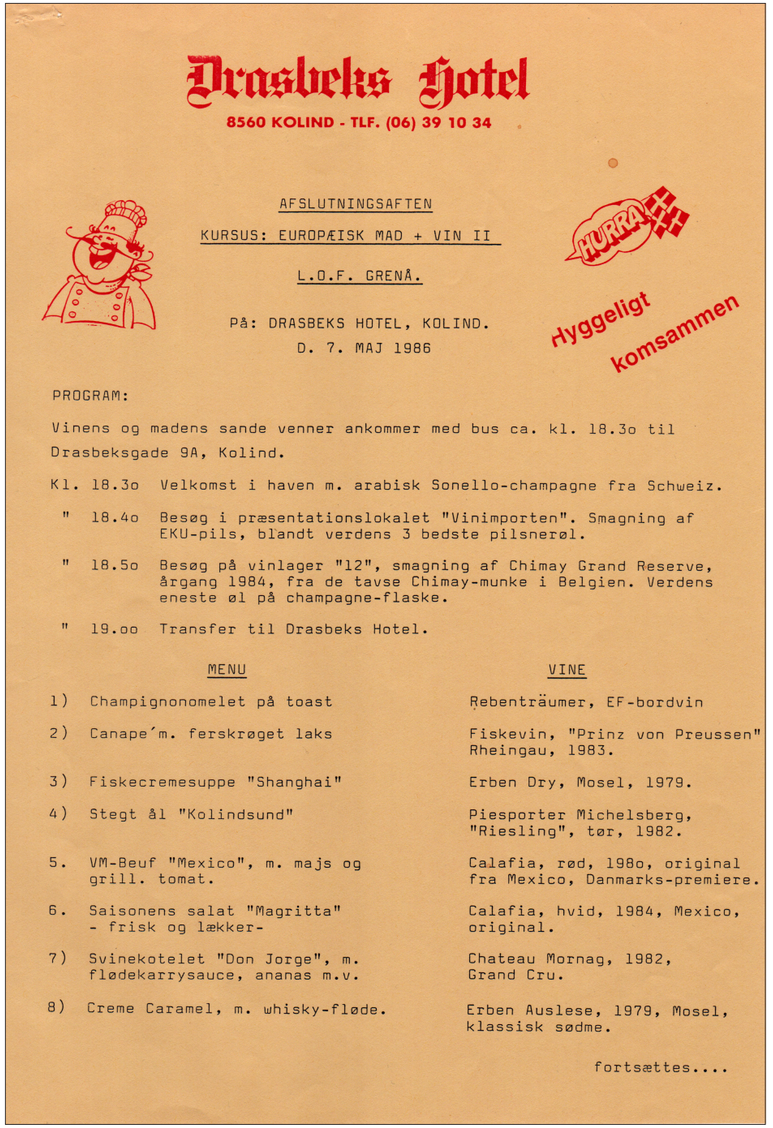

Drasbeks Hotel

8560 KOLIND - TLF. (06) 39 10 34

AFSLUTNINGSAFTEN

KURSUS: EUROPÆISK MAD + VIN II

L.O.F. GRENÅ.

På: DRASBEKS HOTEL, KOLIND.

D. 7. MAJ 1986

HURRA!!

Hyggeligt komsammen

PROGRAM:

Vinens og madens sande venner ankommer med bus ca. kl. 18.3o til Drasbeksgade 9A, Kolind.

Kl. 18.3o Velkomst i haven m. arabisk Sonello-champagne fra Schweiz.

" 18.4o Besøg i præsentationslokalet "Vinimporten". Smagning af EKU-pils, blandt verdens 3 bedste pilsnerøl.

" 18.5o Besøg på vinlager "12", smagning af Chimay Grand Reserve, årgang 1984, fra de tavse Chimay-munke i Belgien. Verdens eneste øl på champagne-flaske.

" 19.oo Transfer til Drasbeks Hotel.

	MENU	VINE
1)	Champignonomelet på toast	Rebenträumer, EF-bordvin
2)	Canape´m. ferskrøget laks	Fiskevin, "Prinz von Preussen" Rheingau, 1983.
3)	Fiskecremesuppe "Shanghai"	Erben Dry, Mosel, 1979.
4)	Stegt ål "Kolindsund"	Piesporter Michelsberg, "Riesling", tør, 1982.
5.	VM-Beuf "Mexico", m. majs og grill. tomat.	Calafia, rød, 198o, original fra Mexico, Danmarks-premiere.
6.	Saisonens salat "Magritta" - frisk og lækker-	Calafia, hvid, 1984, Mexico, original.
7)	Svinekotelet "Don Jorge", m. flødekarrysauce, ananas m.v.	Chateau Mornag, 1982, Grand Cru.
8)	Creme Caramel, m. whisky-fløde.	Erben Auslese, 1979, Mosel, klassisk sødme.

fortsættes....

Gennem Europa i 2006

I sommeren 2006 kort efter Sonja var faldet bort, besluttede vor mindste datter Anita og jeg, at foretage en ferie rundt i Europa i små 3 uger. Det jeg ønsker at fortælle her er, at det sikkert aldrig vil komme til at ske igen.

Vi startede selvfølgelig i Danmark og kørte ned gennem Tyskland, Belgien, Frankrig, Andorra, Spanien, Frankrig, Monaco, Italien, Østrig, Tyskland og ind Danmark igen til slut. Hele vejen var det samme valuta, EURO'en. Ingen pengeomveksling ved grænseovergangene mere, som det tidligere var nødvendigt. Og måske nok det mest interessante, vi viste ikke vore pas ved en eneste grænseoverskridelse under hele turen, før vi igen kørte ind i Danmark.

Afslutning som selvstændig

Som vi nærmer os afslutningen på 1980'erne, var det blevet sværere og sværere for os, at få enderne til at hænge sammen omkring bogtrykkeriet. Derfor traf jeg sammen med Sonja beslutningen om at stoppe i starten af december 1991 med at drive trykkerivirksomhed. De investeringer vi havde et stort behov for, var det ikke muligt at skabe en indtjening til.

Øst for Himmeriget ...

Der skal ikke gøres noget ekstra ud af dette afsnit, men jeg elskede at være oppe i området. Derfor giver det mig mening at tage det med i mine erindringer.

I efteråret 1984 havde vi lånt Sonjas forhenværende mand, Steens sommerhus, der lå i området Øst for Himmeriget, som området hedder, i en weekend. Bogtrykkeriet ville i maj 1985 fylde 100 år. Det ønskede vi at markere og anvendte weekenden til at planlægge festligheden.

Vi var ankommet sent fredag aften, hvor det var blevet mørkt. Lørdag morgen var jeg tidlig oppe, gik en lille tur i området og fandt ved den lejlighed et »Til salg« skilt på sommerhuset lige over for, hvor vi boede. Senere på dagen da vi skulle en tur til stranden, viste jeg Sonja

Dejligt sommerhus beliggende i området Øst for Himmeriget midt mellem Jerup og Ålbæk godt 20 km syd for Skagen og 200 m fra Kattegats flotte sandstrand.

I starten var Sonja
ikke vild med sommerhuset.

Søndag morgen på sommerhusets
sydvendte terrasse.
Den unge dame er Anita.

Fantastisk sted at opholde os, når
arbejdsugen var vel overstået, men der
var mere end 200 km derop.

sommerhuset. Det var et nybygget Kalmar sommerhus kaldet Model Blåvand.

Sammen med Sonjas søster og svoger, der boede nede omkring Fredericia i Brejning, fik vi af byggefirmaet lov at »låne« sommerhuset èn weekend, for at mærke om huset og området, var noget for os. Søndag eftermiddag kom konsulenten for at hente nøglen og høre vor mening. Meningen var positiv. Sammen købte vi sommerhuset med udbetaling til hver på 4.500 kr.

Hermed havde vi et sted at opholde os, når vi besøgte familien på Skagen og de skulle ikke være afhængig af os. Godt nok kunne vi overnatte i kælderen hos svigermor.

Hvad var så det, der gjorde dette område og sommerhus til noget særligt. Det, at ligge i sengen og høre Kattegats bølger vælte ind over stranden 200 nede af vejen. Huset lå på en naturgrund med lyng, blåbær, revling etc., der var ingen havetvang og ikke mindst, der var heller ikke hverken telefon eller fjernsyn i huset.

Jeg har berørt, at Sonja havde været gift tidligere og havde tre børn fra dette ægteskab. Sonjas tidligere mand, Steen, havde sit sommerhus

skråt overfor vort og vi mødtes, når vi var i sommerhusene samtidig. En weekend - lørdag aften - gik Steen og jeg ned til yderste klit ud mod Kattegat, hvor vi sammen med en flaske irsk whiskey og to glas, ordnede familieforholdet og kom på god talefod.

Steen fyldte 40 år og jeg blev inviteret med til en fantastisk fødselsdagsfest - en rigtig herrefrokost. Ingen kendte mig eller vidste hvordan jeg kom ind i billedet til fødselsdagen. Så da jeg fik spørgsmålet stukket ud, hvem er du og hvordan .... svarede jeg, jeg er gift med Steens forhenværende kone, Sonja! Så var det lige som på plads. Under seancen bliver Carlsbergs depotindehaver i Hjørring en smule træt og taber hovedet ned i bordet. Efter nogen tid vågner han op og fyrer denne bemærkning af: Gylle, Bæ og Brakvand ... og taber igen hovedet og fortsætter hvor han slap.

En weekend flyttede jeg alene op i sommerhuset. Der var fred og ro til arbejdet med udregning af en større trykopgave, vi var blevet stillet i udsigt.

Vi havde på det tidspunkt to små piger. Især om vinteren når vi kørte op til sommerhuset i weekender, skulle det meste af pigernes garderobe pakkes ned og med. Det var den side Sonja, var mest træt af. Da vi overtog sommerhuset, var der en lejekontrakt med et udlejningsfirma, vi ikke lige havde mulighed for at bryde. Det var heller hver weekend vi kørte de 240 km gange to fra Grenå.

Som tiden gik, havde vi svært at klare vore forpligtelsen til sommerhuset og overdrog huset til den anden part.

En gang siden, vi forlod områder, har jeg besøgt området for at hente porse i mosen bag klitten ned mod stranden.

Den bedste porse jeg har anvendt til mine bitter snapse.

Viborg ...

Det vil være svært for mig, at komme uden om Jyllands gamle hovedstad Viborg i mine erindringer. En by der har huset mig i mere end 30 år, og med bopæl fire forskellige steder i de 30 år.

I en kort periode i 1974, mens jeg boede i Herning, blev jeg sendt til Viborg af fagforeningen. Bogtrykkeriet Backhausens Eftf. i Duegården i Mathiasgade stod og manglede en håndsætter. Det var på den tid Viborgs gågader var blevet påbegyndt anlagt, i hvert fald i Mathiasgade. Fra Backhausen gik det tilbage til Grenå, hvor det blev til 17 år, inden jeg igen stod og manglede et lønnende arbejde.

Domkirken i Viborg.
Billedet er taget kl. 7.56 en fredag på vej til frivilligt arbejde ved Viborg Bryghus og fra 2013. Solen er midt i sin opstigning bag Viborg Domkirke.

Terrassen ved Merkurvej 84, der vendte direkte mod syd.

Jeg begyndte at arbejde ved Hedeselskabet i 1992 kort efter påske. Den første bopæl i Viborg var et sommerhus ude ved Hjarbæk i sommerhusområdet på Svanevej. Et sommerhus jeg lejede i 5-6 måneder. Når jeg var færdig ved Hedeselskabet om eftermiddagen, var det hjem til Hjarbæk. Om aftenen for det meste, vandrede jeg en del i det flotte naturområder, der var betænkt mig her. Gennem 5-6 måneder var det hjem. Hjem til Sonja og børnene i Grenå i weekenderne.

Da efteråret begyndte at sætte ind i 1992 og det bliver koldt om natten, var det ved tiden, at finde en mere fast bolig. I sommerferien havde Sonja og de to mindste været med i sommerhuset i Hjarbæk. I ferien tog vi kontakt til Boligselskabet Viborg om en bolig. Jeg husker, da jeg nævner navnet på min arbejdsplads, kunne alt lade sig gøre. Her fandt jeg ud af, hvad det vil sige, at arbejde for et stor virksomhed. Det var første gang, vi prøvede at flytte ind i en helt nyopført bolig. Naboen vi delte huset med var i øvrigt polakker. En dag kunne jeg høre ham skælde ud på polsk. Nogle havde taget hans nummerplader, begge to.

Ågade i Grenå blev udskiftet med et nyopført dobbelthus på Merkurvej i Overlund, i kort afstand fra Hedeselskabet, og med skole og børnehave i nær området.

Det blev sommer og finalen om Europamesterskabet i fodbold, lørdag den 26. juni 1992 på Nya Ullevi i Göteborg, blev set i Grenå. Spiralkalenderen på mit skrivebord på Hedeselskabet, var slået op på dagen og jeg havde skrevet 2-1 til Danmark. Mit danske halstørklæde købt i luften på vej til London, blev hængt over lampen. Hermed var der klar til kamp.

Det var også i 1992, der var valg til EF. Jeg husker den kampagne, der blev ført af politikerne på Christiansborg. Stem JA eller Danmark går konkurs. Jeg hadede retorikken, de borgerlige politikere førte sig frem med. Da valgdagen var overstået, og jeg mødte ved Hedeselskabet dagen efter, var der en dyster stemning. I bund og grund håbede Hedeselskaber, det ville blive et JA. Sådan gik det ikke. Året efter skulle vi stemme igen, denne gang om Mastrikt-traktaten og den stemte jeg ja til.

I 1993 blev Viborg udnævnt til Årets By i Danmark. Festligheden blev fejret på Domkirkepladsen (Gammeltorv) med gratis øl, serveret af Viborg Kommune.

Det meste af tiden gik op i arbejde, men i 1994 kaldte udlandet igen. Denne gang var jeg med Viborg HKs fanklub. I sovebus kørte vi til Budapest i Ungarn for at overvære VHK spille mod Ferensvaros om at komme i EHF Cup semifinalen. Det blev en udesejr i Budapest på 24-21. Viborg HK kom ligeledes i finlen og vandt EHF Cup dette år. Tilskuerne var helt vilde under kampen. Der var en larm i hallen i Budapest under kampen helt uden sidestykke.

1995 startede en bekendt, Per Fusager, en kampagne, der gik ud på, at Viborg skulle have en ny moderne håndboldhal. Kampagnen blev kaldt »95 en Hal«. På Hjultorvet blev opsat en måler, hvor viborgenserne kunne følge med i hvor langt indsamlingen var kommet. Jeg husker ikke hvor mange midler, der blev indsamlet, men vi fik en ny

håndboldhal med plads til 2.500 tilskuere.

Gennem årene er der kommet mange udenlandske håndboldspillere forbi Viborg HK og det har altid været en fornøjelse at komme til håndbold her i Viborg.

Viborg HK har været i 5 Champions League finaler og vundet de 3. Anden del af finalen i 1997 var henlagt til at spilles i Herning i den runde hal. Vi var 5.000 tilskuere til den oplevelse, alt der kunne stoppes ind. Viborg HK vandt ikke samlet denne finale. Ud til pausen kom jeg til at gå ved siden af den russiske spiller Moskova. Hun var godt et stort brød, men en fremragende spiller.

Nytåret med årtusindeskiftet holdte vi på Merkurvej, sammen med den nærmeste familie. Hen på aftenen efter vi havde spist, travede vi ind på Domkirkepladsen, hvor vi oplevede årtusindskiftet sammen med mange andre viborgensere, og et større flot fyrværkeri.

Julegaven i 1999-2000 fra Hedeselskabet var en kæmpe raket, en flaske meget fin champagne samt to glas dertil, som jeg husker.

Midt i halvfemserne havde Hedeselskabet forhandlet en aftale på plads, for os medarbejdere, hvor vi havde mulighed for køb af en moderne computer. Den dyreste jeg nogensinde har købt. 30.000 kostede dyret. Vi havde en computer, hvis kapacitet var på 2½ A4 ark. Herefter lukkede computeren bare ned, da hukommelsen ikke rakte længere.

I denne periode har Sonja svært ved at finde sig et arbejde. En dag fortæller Sonja, at et daghøjskole tilbud var dukket op og hun havde tilmeldt sig. Sonja gennemfører daghøjskolen og ender med senere at blive lærer. Som lærer udarbejdede Sonja et forløb for de bosniske kvinder, der i kom til Viborg i midten af 1990'erne og var indlogeret i Hald Ege. En lille sjov oplevelse fra den tid. De bosniske kvinder skulle møde kl. 10 på daghøjskolen. De tog med bybussen fra Hald Ege i så

god tid, så de havde tid til at vandre gennem Viborg og kigge på vinduer, på deres vej op til daghøjskolen på Rødevej. De bosniske mænd forventede deres kvinder kom hjem til middag og serverede mad for dem. Her sagde Sonja fra. Var mændene sultne kunne bare lave mad selv. Basta! De bosniske kvinder var lamslået og turde næsten ikke vende hjem. De bosniske kvinder gennemførte deres kursus med Sonja som lærer, et kursus der handlede om danske forhold.

Den sidste fredag i deres kursus, ville de bosniske kvinder gerne lave små lokale bosniske retter fra deres hjemegn og servere for deres undervisere. De bosniske kvinder lånte vort køkken på Merkurvej. Det var fantastisk mad, fremstillet for små midler, de havde lavet. Jeg kunne desværre ikke deltage, selv om jeg var inviteret med. De gemte lidt af retterne til mig, jeg spiste til aften.

Sonja endte med at blive ansat som daghøjskoleleder.

Jeg var i 1997 med til at starte Danske Øl-Entusiasters Viborg afdeling op. Vi afholdte vore møder, først på Dickens Pub i Vesterbrogade, den anden eller tredje tirsdag i måneder i starten. Det var et hyggeligt arrangement, hvor der blev smagt en del gode øl. Microbryggerierne var så småt i deres spæde start. Ellers var det som regel engelsk, amerikansk og belgisk øl, vi smagte på.

Arrangementerne forløb godt, men efterhånden smuldrede interessen og vi fik svært ved at finde steder at afholde vore møderne.

Jeg har en sjov episode fra et regionsmøde i Ålborg, men den venter jeg lidt med og vender tilbage til senere i dette afsnit.

De første år af 00'erne har jeg virkelig ikke helt styr på, så dem forbigår jeg let og fejdigt.

Vi skal hen til 2004 før der igen sker noget i mit liv.

De fem lokale ølentusiaster:
Fra venstre Peer Holm,
Henrik Graversen, Kenneth Mortensen,
Leif Sønderby og Mogens Ditlet.
Foto: Morten Dueholm, Folkebladet.

Viborg Bryghus etableres

Sidst i november 2004 har den lokale avis, Viborg Stifts-Folkeblad en artikel på forsiden af lørdagsudgaven: »Viborg skal havde et bryggeri«. Odin Bryggeriet var blevet lukket og solgt til Faxe i 1987. Der blev indkaldt til møde på folkebladets redaktion. Her blev der nedsat arbejdsgrupper. Endnu et møde blev afholdt kort før nytår 2004. Denne gang var det i lokalet ovenpå Messing Jens i Mathiasgade. Dette møde mundede ud i, en nedsat arbejdsgruppe skulle undersøge mulighederne for tilvejebringelse af økonomiske midler. På et tidspunkt meddeler arbejdsgruppen, de ikke kan finde de økonomiske midler hos investorer for et bryggeri i Viborg.

Med Viborgs størrelse burde det ikke være umuligt, at tilvejebringe økonomiske midler, men det lykkedes altså ikke arbejdsgruppen. I marts måned var vi 5-6 der mødtes på Naturgas her i Viborg for at prøve en gang mere. Vi tager udgangspunkt i dannelse af en forening, der kan arbejde videre med dannelsen af et bryggeri i Viborg.

Dette arbejde går forholdsvis smertefrit, men lige pludseligt går det stærkt. Der skal udarbejdes forslag til vedtægter, og der skulle indkaldes til stiftende generalforsamling, som afholdes på Naturgas. Viborg Bryggeriforening stiftes ved den lejlighed af de 50 deltagere. Den

Viborg Bryghus' logo er udarbejdet af reklamebureauet Buro.
Det store V i logoet er »lånt« fra Jydske Lov af 1242.

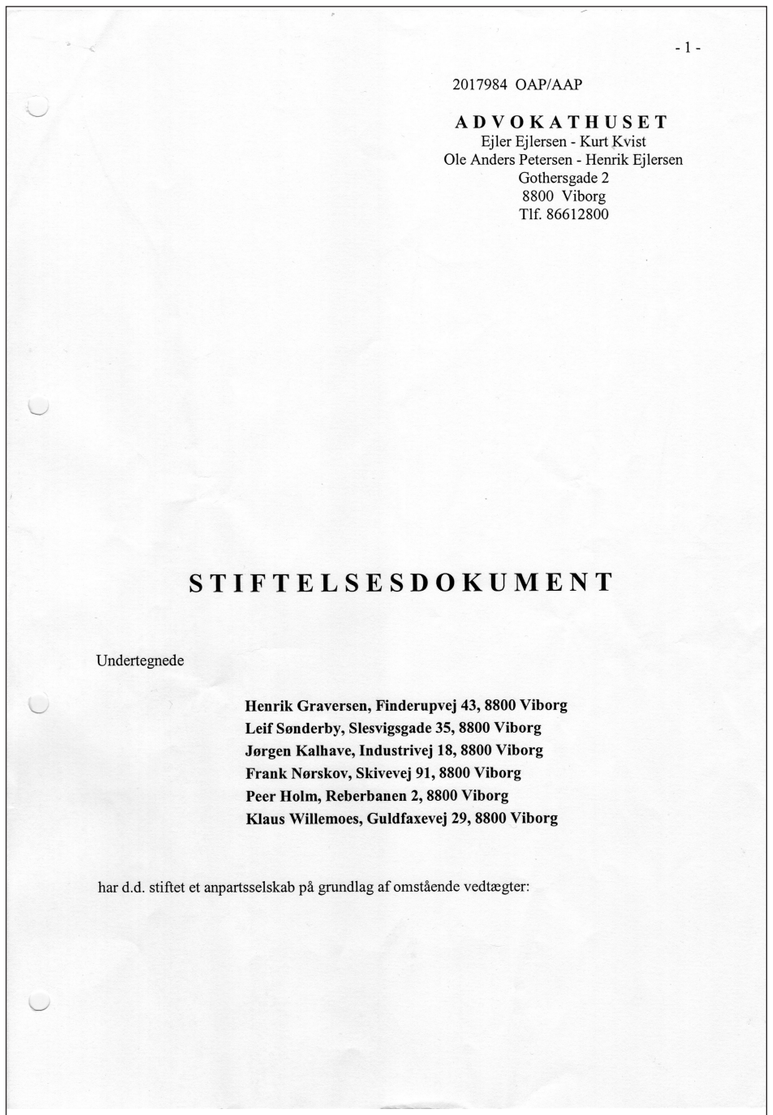

- 1 -

2017984 OAP/AAP

ADVOKATHUSET
Ejler Ejlersen - Kurt Kvist
Ole Anders Petersen - Henrik Ejlersen
Gothersgade 2
8800 Viborg
Tlf. 86612800

STIFTELSESDOKUMENT

Undertegnede

Henrik Graversen, Finderupvej 43, 8800 Viborg
Leif Sønderby, Slesvigsgade 35, 8800 Viborg
Jørgen Kalhave, Industrivej 18, 8800 Viborg
Frank Nørskov, Skivevej 91, 8800 Viborg
Peer Holm, Reberbanen 2, 8800 Viborg
Klaus Willemoes, Guldfaxevej 29, 8800 Viborg

har d.d. stiftet et anpartsselskab på grundlag af omstående vedtægter:

Forside af stiftelsesdokumentet der ligger til grund for Viborg Bryghus ApS, underskrevet den 24. august 2005 i Advokathuset, Viborg af de 6 stiftere.

nydannede foreningsbestyrelse får mandat til på sigt at omdanne foreningen til et selskab. Det kom ikke til at ske. I stedet stiftede foreningsbestyrelsen på opfordring fra vor advokat, selv et selskab der fik navnet Viborg Bryghus ApS.

På dagen hvor vi seks skulle underskrive stiftelsesdokumentet på advokatkontoret, var jeg den sidste fra foreningsbestyrelsen, der dukkede op til underskrivelsen. En selskabsbestyrelse skal have en formand og direktøren ønskede også at varetage dette hverv. At være både direktør og formand var ikke forenelig. Da det viste sig ingen af de andre ville påtage sig formandshvervet for ApS-bestyrelsen, blev jeg presset til posten, nu da jeg var den sidst ankomne, som advokaten udtrykte. Jeg havde formandsposten frem til den første officielle generalforsamling i april 2006. Viborg Bryghus stiftedes 13. august 2005.

I oktober-november 2005 udarbejdede vi sammen med vor advokat et prospekt med henblik på anpartsudvidelse.

Ved afslutningen på udbudsperioden havde Viborg Bryghus fået 3780 nye anpartshavere.

Sidste fredag i april 2006 afholdtes selskabets første generalforsamling i Tinghallen, hvor mere end 1.100 anpartshavere havde indfundet sig. På selskabets første generalforsamling udskiftedes så godt som hele den siddende bestyrelse, med en mere forretningsorienteret bestyrelse, hvilket var nødvendigt, hvis bryggeriet skulle overleve.

Viborg Bryghus var omkring nr. 30 i rækken af nydannede microbryggerier i Danmark i 2005.

Det var en utrolig spændende oplevelse og udfordring, at være blandt de, der troede på etableringen af Viborg Bryghus kunne blive aktuelt.

En af de sidste handlinger som formand for Viborg Bryghus ApS

Et billed fra Viborg Bryggeriforenings generalforsamling i 2016.

To billeder fra Viborg Bryggeriforenings snapseaften i 2017 afholdt i Viborg Bryghus' Bryggerstue.

Viborg Bryghus fik til huse i Sorte Brødre Kirkestræde. Bryggeri i nederste etage og udskænkning på første etage i Bryggerstuen.

bestyrelse, var at underskrive ansættelseskontrakten for den nyansatte direktør.

Som den eneste fra den afgående bestyrelse, valgte jeg at fortsatte i bestyrelsen en periode mere, men udtrådte i 2008, da det gik op for mig, det jeg kunne byde ind med i bestyrelsesarbejdet ikke rakte i længden. Bestyrelser jeg har været en del af, er jeg næsten altid udtrådt af, når jeg ikke følte mit bidrag rakte længere.

Viborg Bryggeriforening

Jeg fortsatte i Viborg Bryghus som frivillig hjælper med alt hvad dertil hørte.

Viborg Bryggeriforening er en interesseforening, hvis formål er at bidrage med økonomisk og frivillig hjælp for Viborg Bryghus. I forbindelse med dannelse af Viborg Bryghus, havde flere anpartshavere meddelt deres arbejdsområder via et spørgeskema. Da bryggeriforeningen skulle gendannes efter et mindre kaos, lykkedes mig at få Bent Kjærsgaard til at tage stafetten som formand. Bent og Jens A. Nielsen som kasserer lykkedes det at få foreningen opstartet igen og blive et stort aktiv for Viborg Bryghus.

Det var iøvrigt Sonja, som havde spurgt mig om jeg ikke skulle finde nogle fritidsinteresser at beskæftige mig med. Der var ikke mange år

Det lykkedes mig at nedlægge en råbuk under en jagt i Flensborg Plantage. Bukken vejede 19 kg brækket.

til jeg kunne gå på efterløn. Da det viste sig, interessen var faldet på et bryggeriopbygning, faldt hendes ord straks; det var ikke lige den slags interesse, hun havde forestillet sig.

Sonja nåede desværre aldrig at opleve Viborg Bryghus, da vi åbnede det officielt 13. maj 2006. Sonja gik bort få par dage før.

Et lille hop tilbage i tiden. Min ansættelse i markedtingsafdelingen indebar også andre opgaver end trykning. Indimellem fik vi besøg af pensionerede skovridder Tøttrup. Det første besøg jeg husker efter jeg var flyttet op i Marketing på direktionsgangen var, at Tøttrup kom ind og spurgte mig, hvad jeg skulle lave dagen efter. Der var ikke noget særligt i kalenderen, kunne jeg meddele Tøttrup. Hvortil Tøttrup fortsætter, har du lyst til at være hund i morgen under en jagt i Flensborg Plantage? Ja, tak var mit svar. At være hund vil sige, gå i en kæde af jægere for at drive vildtet foran sig i såten, frem mod skytterne. Når vi ansatte, der havde jagttegn, skulle agere hund, var det som regel til indbudte jagter for Hedeselskabets kunder.

Sammen med vor svigersøn og hans svoger begyndte vi tre sammen at tage jagttegn i vinteren 1990. Min svigersøn gav hurtigt op, men vi to andre fortsatte undervisningen. Jagtprøven, der foregik ved Kalø på

Djursland blev vel bestået med 31 ud af 33 skriftlige svar. Den praktiske prøve var bestået inden sidste spørgsmål, »vil du skyde på ræven derude«? »Ja«, svarede jeg, to gange. Ræven var ude på 75 m, men jeg havde bestået jagtprøven på det tidspunkt.

Under en medarbejderjagt lykkedes mig at nedlægge en råbuk på 19 kg brækket vægt. Alene dyreryggen indeholdt føde til hele familien, der på det tidspunkt var på 14 personer. Jeg fandt en sydtysk opskrift på dyreryg, der blev delt og lagt i to flasker god rødvin natten over, tilberedt næste dag. Jeg havde gemt mørbradene til Sonja og mig.

Jeg har gennem hele livet været en del af Sorte Kunsten Sønner. Sammen med nogle gamle typografer fra bl.a. folkebladet, begyndte vi omkring 2008-09 opstarten af et bogtrykkermuseum her i Viborg. Viborg havde godt nok Wiingaards Officin. Vi gik i gang og kom også godt fra land. Fik nogle effekter fra nedlagte trykkerier rundt om i Danmark. Efter nogle år indgik Wiingaards Officin og Viborg Bogtrykkermuseum samarbejde om at skabe et samlet grafisk museum. Der gik et par år inden jeg blev medlem af foreningen.

Museet udgiver hvert år op mod jul en bog, fremstillet af de gamle frivillige typografer. Som medlem af museet modtager man den nye bog. Det er flotte udarbejdede bøger de ældre grafiske kollegaer, som er aktive ved museet kommer frem med.

Desværre har jeg kun bidraget passivt omkring bogtrykmuseet, selv om interessen er til stede hos mig. Det ville være dejligt igen at få fingrene ned i en sættekasse og få blystøv på fingrene. Megen af min fritid som pensionist i dag er blevet anvendt som frivillig hjælper ved Viborg Bryghus med tapning af øl på flasker, påsætning af etiketter og anden forefaldende hjælp.

Efter kattekillingerne havde tonset rundt et stykke tid i lejligheden på Merkurvej, gik gassen noget af dem og de snuppede sig en morfar hos mig siddende på køkkengulvet.

En dag på Merkurvej besluttede en helt sort kat, at tage ophold hos os. Pigerne syntes vi skulle tage den til os. Lige netop på Merkurvej måtte man gerne holde husdyr. Hurtigt gik det op for mig, der var noget galt med katten. Den var sgu gravid. Sonja ville ikke høre tale om mere familie forøgelse. Alligevel godkendte Sonja, jeg indrettede et sted i udhuset, hvor katten kunne nedkomme. En morgen opdagede jeg familieforøgelsen var sket. Katten var nedkommet med 4 levende og en dødfødt killing og de var helt sorte alle sammen.

Kattene voksede op og vi måtte beslutte hvad der skulle ske. En bekendt aftog to af killingerne. Moderen og en killing kom ud på en bondegård og vi beholdt selv den sidste en hankat.

Alle mine tre katte i Grenå havde heddet Olsen, men pigerne mente ham her skulle hedde Sebastian.

Med den opførelse Sebastian senere kom til at udvise, ændrede vi navnet til Sir Bastian.

På Merkurvej havde vi soveværelse ovenpå med ovenlysvinduer lige oven sengen. Når Sir Bastian var færdig med at jagte for natten, havde han fundet ud af, at ved hjælp af stakittet mellem de to lejligheder, kunne han herfra hoppe op i tagrenden, vandre hen til ovenlysvinduet, hvor han kravlede op og med den en pote, gjorde opmærksom på, han ville ind. Min soveplads var desværre lige under ovenlysvin-

Domkirkepladsen i december 2020.

duet. Når jeg åbnede vinduet, kurede han lige så stille ned og landede i min seng, rullede sig rundt og sov. Han kunne leve i flere dage uden føde, hvis denne kun bestod af kattepiller. Så vi måtte finde en anden løsning. Bilka blev tømt for kattemad på dåse. Sir Bastian var meget selvstændig og rensom. Kattebakken kunne til nød anvendes to gange, så skulle der skiftes.

Lad mig afslutte Sir Bastian på Merkurvej med denne sidste lille erindring om ham. Vor yderdør havde ruder isat fra top til bund. Når jeg som regel mellem kl. 16 og 16.30 kom hjem fra Hedeselskabet sad Sir Bastian ved døren og kikkede ud. Så snart han opdagede mig, begyndte koncerten. Han vidste, når jeg dukkede op, var der affodring i vente.

Jeg spurgte pigerne om de satte ham derud til døren. Nej, det gjorde de ikke. Lidt i 16 lettede Sir Bastian røven fra sofahjørnet, hvor han sikkert det meste af dagen havde ligget og feset den af og bevægede sit luksus legeme ud og satte sig ved døren for at afvente min hjemkomst. Sad han ikke og afventede min hjemkomst, kunne jeg gå om på terrassen og kalde på ham. Så kom han i sit eget tempo luntende op over det grønne område, mens han snakkede meget højlydt.

Katte har det med at forsvinde lige pludseligt. Dette skete også med Sir Bastian. Han var bare væk en dag. Ved en tidligere lejlighed fik vi

Undalslund i marts 2021.

konstateret, at Sir Bastian var en racekat, af den engelske race British Blue.

Efter omkring ca. 10 år med bopæl på Merkurvej i Overlund, beslutter vi os for flytte ind til centrum af Viborg. Det med at bo i etageboliger har aldrig været mig, men det blev der ændret på. En aften trak Sonja mig gennem diverse udlejningsområder i Viborg midtby, som ikke sagde noget, indtil vi gik igennem Mogensparken og jeg siger til Sonja, her kan jeg godt se mig selv bo.

Sonja gik straks igang med søge bolig i Mogensparken. Det endte med vi fik tilbudt en stor 4-værelset lejlighed, der lå ud mod Reberbanen på 1. sal.

Så opstod der et nyt problem, Sonja mistede sin have på Merkurvej. Der var ikke andet at gøre end vi igen måtte have en kolonihave. En lørdag kørte vi rundt til de 5 haveforeninger i Viborg, kikkede på udvalget af ledige haver. Selvfølgelig ville Sonja ikke betale de priser, hun blev præcenteret for. Et af de sidste steder vi besøger er Haveforeningen Solvang. I Solvang var der på det tidspunkt en del haver til salg. Vi besigtiger alle 5 haver der er til salg og Sonja beslutter sig for èn. Haven Sonja har sat sin finger på, er en have foreningen har taget tilbage fra en lejer. Det lykkedes Sonja at forhandle prisen på haven ned fra 2.500 kr. til 1.750 kr., og så gik vi ellers i gang med oprydnin-

Sønæs i januar 2021
med »Kaffehuset« i forgrunden.

gen i haven.

Vi havde hørt fra andre haveejere, at det var en hashbule vi havde overtaget. Da vi kom ind, aller bagerst i baghuset, fandt vi ganske rigtigt to stænger hash og et par hashpiber.

Vi får samling på haven sammen og fik et dejligt fristed i kolonihaven. Sidste gang Sonja var i haven, var i marts 2006, da jeg fra bilen, kørte hende ind i en kørestol, så hun fik set haven en sidste gang.

Fra Grenå hvor vi havde en kolonihaven nede i Kæret, vidste vi godt, der kunne være en syg bestyrelseskultur i en haveforening. Det viste sig også var tilfældet i Solvang. Jeg har aldrig forstået, hvorfor personer lader sig vælge til bestyrelsearbejde, når de ikke forstår, hvad det vil sige at bestride et tillidshverv i en bestyrelse.

Efter en del år i Solvang med den syge bestyrelseskultur, var vi nogle foreningsmedlemmer, der gik sammen, vi var trætte af den daværende bestyrelseskultur og væltede simpelthen den siddende bestyrelse på en generalforsamling.

Det lykkedes os nye i bestyrelsen, at ændre kulturen. Vi indførte en ny åbenhed i foreningen. Vi informerede medlemmerne i månedlige nyhedsbreve. Holdt åbenhus i 2 timer hver fredag eftermiddag.

Af kredsformanden opfordres jeg i 2009 til at indtræde i Viborg 5. Kreds' bestyrelse. Der hænger jeg, sådant set endnu. Nu hedder kred-

Indmuringer i Karnapgårdens indre.

sen istedet for Midtjyllands Kreds. Det har været et spændende arbejde, først i Viborg 5. Kreds og nu i Midtjyllands Kreds, der dækker over et enormt stor område, nemlig Silkeborg, Viborg, Skive og Thisted Kommuner.

Sonjas sygdom konstateres

Under en efterårsferie ved Gardasøen i 2003 sammen med Louise og Anita, konstaterede jeg Sonja hostede blod op. Pigerne afholdtes fra denne viden. Jeg er overbevidst om, det er den af vore ferier Sonja har nydt allermest.

Da vi kommer hjem fra Italien, bliver vor læge kontaktet. Hun sender straks Sonja til undersøgelse på sygehuset. Sonja er til utrolig mange undersøgelser. Da alle undersøgelser er overstået, skal vi møde på Kjellerup Sygehus til yderligere information.

Sonja og jeg mødte ind på Kjellerup Sygehus kl. 10 om formiddagen og bliver straks vist ind på et kontor. På kontoret sad 3 eller 4 personer, der havde svært ved at komme ind til kernen i sagen. Da meddelelsen endelig kommer frem, sagde jeg til Sonja; »vi har været igennem meget, det her klarer vi også«. Herfra går det meget stærkt. Vi får at vide, der er konstateret en kræftsvuldt i Sonjas ene lunge. Svulstens placering gør, der ikke er mulighed for at fjerne den ved en opereation.

Viborg set fra østsiden af Søndersø.
Foto fra februar 2021.

Kemobehandlingen af Sonja påbegyndtes straks den kommende mandag på Viborg Sygehus. Senere i forløbet er Sonja på Århus Kommunehospital, hvor Sonja udsættes for 30 strålinger. Alt virker så positivt, at de efterfølgende scanninger på et tidspunkt ikke kan konstatere nogen kræftsvulst. Desværre viser det sig, scanninger på den tid kun opfattede 98%, de sidste 2% kunne ikke ses ud af scanningerne.

På dette tidspunkt af forkøbet har jeg fulgt Sonja i tykt og tynd ved samtlige kemobehandlinger. Hele den nærmeste familie bliver et halvt års tid før Sonjas bortgang bedt om at møde op på Viborg Sygehus og få en større information om sygdomsforløbet. Det viser sig, der ikke er mere lægevidenskaben kan stille op. Så er det bare at vente.

Den dag vi var i Kjellerup for at få vished om Sonjas sygdom, skulle jeg have mødt op hos direktøren ved Hedeselskabet for at modtage min fratrædelse fra Hedeselskabet efter 12 års ansættelse.

Natten som Sonja sov ind, var jeg ikke til stede på Viborg Sygehus hos hende. Jeg var kørt så træt efter hele sygdomsforløbet, jeg ikke magtede mere, efter de mere end 3 års hård kamp mod kræftsygdommen, hvor jeg stod og sad ved Sonjas side hele tiden.

Det Sonja og jeg var igennem sammen, ja hele familien, vil jeg ikke

Sorte Brødre Kirken set fra østsiden af Søndersø.
I baggrunden bag kirken ses toppen af det nye hotel ved Tinghallen.
Foto fra februar 2021.

ønske min værste fjende skal gennem leve.

Til selve bisættelsen i kapellet var det imponerende så mange der dukkede op. Sonja havde selv nedskrevet hele forløbet omkring bisættelsen. Den kvindelige præst kom hjem til os i Reberbanen, for at spørge ind til Sonja ønsker for bisættelsen. De sange Sonja havde valgt til bisættelsen, havde intet med en kirkelig handling at gøre. Præsten så helst, der indgik mindst en kirkelig salme ved bisættelsen. Her måtte Sonja altså bøje sig.

Den sidste tid læste Sonja en del og gik på nettet og søgte efter tekster til sin bisættelse. Sonja ønskede ingen normal prædiken, hvorfor Sonja overdrog præsten en bog, hvor Sonja havde understreget en tekst hun gerne ville skulle læses over.

En af Sonjas bekendte og tidligere arbejdskollega, Benny Ruhe, deltog i bisættelsen og spillede et stykke musik i kapellet for Sonja. Benny spillede som jeg husker det i et klassisk orkester i Århus. Udgangssangen var »Om lidt« af Leif Sylvester, spillet på kapellets orgel og utrolig flot udført. Vor præst sagde efter bisættelsen til mig, hun havde aldrig oplevet en lignende bisættelse, der var krereret af afdøde selv.

Sonjas sidste ønske var, gravøllet skulle indtages i kolonihaven.

Den ene af vore svigersønner var uddannet bedemand. Han klarede

Solopgang oplevet fra min franske altan i Mogensparken henover byens tage.
Foto fra oktober 2007.

efterfølgende alt det praktiske for mig omkring kiste m.m.

Vi boede på 105 kvm. i Reberbanen, 4 værelser. Jeg var blevet alene med den mindste pige, Anita, der lige var fyldt 17 år. Der gik nogen tid, og Anita flyttede hjemmefra. Der stod jeg så med de 105 m² alene og med 4 værelser.

Jeg ville ikke fraflytte midtbyen og Mogensparken under nogen omstændigheder. Jeg blev skrevet op til en mindre lejlighed i Mogensparken ud mod Sct. Mogens Gade. Efter kort tid fik jeg også tilbudt en lejlighed på 69 m². Det var en overskuelig størrelse. Så .... da tiden oprandt, flyttede jeg de 50 m nedover gården på en sækkevogn og fik adresse på Sct. Mogens Gade ... finere kunne det ikke blive.

I gennem nogle år var jeg med i afdelingsbestyrelsen her i Mogensparken. Det var spændende, og jeg nåede også at have lidt indflydelse på afdelingens økonomi.

Min første tid med Sonja

Det er ikke meget jeg har fortalt om Sonja. Sonja er født på Skagen i et af de få huse ved havnen med trægavl, der skulle ligge der endnu. Da jeg mødte Sonja havde hun tre børn, Jan, Lone og Annette på henholdsvis 8, 6 og 1½ år. Efter et par år aftalte Sonja og jeg at hun flyttede

Magnolien i den gamle kommunegård.
Foto fra april 2014.

til Glatved med børnene til mit domicil, Den Gamle Smedie. Efter vi hvade nedlagt trykkeriet, skulle vi finde andet at ernære os med. Sonja fandt en annonce ved Hedeselskabet, der passede til mine evner, hvorefter hun skrev og sendte en ansøgning og jeg blev indkaldt til samtale og fik tilbudt stillingen gennem Sonja, der havde sagt ja inden jeg nåede tilbage til Grenå.

Efter en 4-5 måneder besluttede vi at flytte ind i centrum af Viborg.

Som tiden gik ønskede Sonja sig et arbejde, men tiden først i 1990'erne var ikke særlig venlige på det område. Derfor valgte Sonja en dag at hun ville på et dagskoleforløb hos LOF. Kurset blev gennemført, og resulterede i at Sonja blev ansat som underviser og projektleder. Sonja sluttede sit virke ved LOF som daglig leder, der ikke sluttede uden gnidninger, da Sonja og bestyrelsen blev en smule uenige om den daglige ledelse.

Da Sonja havde fået dommen, skulle vi hen i vor bank, der på det tidspunkt var Midtbank på Nytorv. Vi får en tid hos vor bankrådgiver, kommer ind i et lokale og tager plads. Sonja fortæller om hendes situation, hvortil bånkrådgiveren totalt iskold spørger, om Sonja dermed havde fået sin dødsdom. Jeg mistede helt mælet over den kolde konstatering fra bankrådgiverens side.

Forår i Borgvold.
Foto fra april 2021.

Da jeg var blevet alene, det her var endnu før home bankings tid, gik min løn jo bare ind på min lønkonto. Der blev automatisk overflyttet et beløb til budgetkontoen og resten til rådighedskontoen. Jeg vidste nogenlunde, hvad der var til rådighed, når det der skulle betales, blev betalt. Hverken værre end bedre en dag jeg mødte min nabo Vera på trappeafsatsen, sagde hun til mig, der er ingen nummerplader på din bil. Mig ned på parkeringspladsen, ganske rigtig ingen nummerplader, men under det ene viskerblad sad en håndskrevet seddel fra politiet, hvorpå der stod, *»Hej Peer, vi har inddraget dine nummerplader. Registreringsafgiften er ikke blevet betalt til tiden«.* Mig hen i Midtbank på Nytorv for at få en forklaring af min bankrådgiver. Det viste sig, der ville mangle 1.200 kr. på budgetkontoen, hvis banken havde betalt afgiften. Der måtte ikke være overtræk på en budgetkonto i Midtbank, hvilket jeg var uviden om. Det var altså årsagen til den ubetalte afgift. Det passede bare ikke. Havde min bankrådgiver været lidt mere vågen, kunne hun have overført et beløb fra lønkontoen, hvor der stod over 30.000 kr.

Da jeg flyttede til Brande i 1970, valgte jeg Midtbank til mit nye pengeinstitut efter Banken for Grenå og Omegn. En ung kommende næstformand for Venstre var i lære i Midtbank i Brande dengang.

Jeg tog en dyb indånding, hvad nu? Midtbank ville jeg ikke fortsætte med. Jeg kontaktede først Danske Bank, hvor jeg også havde konto, en »lotto-konto«, jeg havde oprettet uden om Sonjas viden, en dag jeg vandt et større beløb i lotto. Danske Bank var overhovedet ikke interesseret, da jeg var arbejdsledig og stærkt på vej til pensionslivet. Tværs over gågaden til næste bank, der var Jydske Bank. Banken havde ikke tid til at snakke med mig på det tidspunkt, jeg dukkede op på. Det meste af bankens personale var på vej til et intern møde, lød beskeden. Jeg kunne komme igen på tirsdag, så ville de kigge nærmere på min henvendelse.

Så var der min gamle bank i Grenå, Djurslands Bank, hvor jeg også havde en konto og en del bankaktier. De ville hellere end gerne have mig tilbage som kunde, men det var for langt at køre, hver gang jeg havde ærinde i banken. Netbank fandtes endnu ikke.

I stedet faldt mine tanker på Skals Sparekasse, som var vor bankforbindelse ved Viborg Bryghus.

Det var fredag eftermiddag. Jeg troppede op hos Skals Sparekasse ved Viborg Port, spurgte om jeg kunne blive kunde hos dem og hvilke dokumenter, de ønskede at se. Jeg fik en liste over de ønskede dokumenter. Spurgte om det var i orden, jeg fremsendte dokumenterne pr. mail som pdf. fil samme dag, hvilket det var. Hjem igen for at grave de ønskede dokumenter frem, få dem sendt. Mandag morgen kl. 8.30, da jeg åbnede mailboksen, lå der en besked, at alt var i fineste orden. Jeg skulle blot komme ned og underskrive nogle dokumenter og få et nyt Visa-kort.

Hermed fik jeg et fantastisk pengeinstitut, hvor der aldrig har været problemer. Skals Sparekasse gik senere sammen med Den Jyske Spare-

Bisp Gunnar,
der holder vagt ved Asmild Kirke.

Jul på Nytorv 2020.
Foto fra december 2020.

kasse. Her i starten af 2021, gik Den Jyske Sparekasse sammen med Vestjysk Bank.

Jeg er blevet bedre til at besøge min bank via nettet, men det var jeg ikke i starten, hvor det ikke skete særlig ofte. Lige efter Sonja var faldet bort, skulle jeg selv overtage finans- og økonomistyringen af husholdningen. De sidste år inden efterlønnen blev aktuelt, havde jeg det, man vel kan betegne som forefaldende arbejde. Lige inden jeg overgik til efterløn, blev der ryddet op på omkostningsbudgettet. Alt jeg ikke mente var nødvendigt blev opsagt. Min gamle bank havde sørget for den største omkostning på budgettet var ryddet af vejen, bilen var ikke mere en del af mit liv, hvilket fik positiv indflydelse på, hvad jeg havde at gøre med i hverdagen. Valget var faldet på rejser, fremfor at bruge penge på bil, men jeg var fortsat ikke særlig god til at aflægge min netbank besøg.

På et tidspunkt blev det nødvendigt. I forbindelsen med den overstående Dublin-tur, ønskede jeg at vide, hvad jeg havde at gøre med.

Med stor lettelse konstaterede jeg begge konti ikke manglede midler. På lønkontoen var beholdningen 42.000 kr. Budgetkontoen en smule mere, nemlig 140.000 kr. Jeg var lamslået, overrasket og godt tilfreds.

Op gennem 2010'erne vandrede jeg sammen med venner og bekendte gennem nogle år Hærvejsruten på 2 x 20 km, en overkommelig

distance for os lidt ældre mennesker.

Viborg Bryghus arrangerede en Bryggermarch i marts/april måned. Første år gik vi trolig den letteste af de tre ruter. Vi betalte deltagergebyret på 50 kr., så var vi sikret en fadøl i Bryggerstuen. Året efter besluttede vi at danne vor egen rute, der kom til at gå fra Viborg Bryghus, hen ad Sorte Brødre Kirkestræde til Mageløs. Ned gennem Mageløs til Sct. Mathias Gade til venstre op til Latinerly ned ad trappen, ind til et bord for at indtage en frokostplatte. En rute på under 500 meter. Når vi så kunne se de andre efter en times tid begynde at vandre forbi Latinerly, bevægede vi os tilbage til Viborg Bryghus for at indtage vor velfortjente Bryggermarch fadøl.

Latinerlys Fredags Ølklub, også kaldet Ulrik Wilbeks Ølklub, var jeg fast inventar de første par år. Det går i al sin enkelhed ud på, hver fredag møder vi ind på Latinerly kl. 15. Ved 15.30-tiden startede Ulrik op med at fortælle om de 5 øl, der var på fredags menukort. Ulrik er bidt af en gal belgisk brygmester, hvorfor der ofte er belgisk øl på menuen. Det var utrolig hyggeligt, de par timer dette arrangement foregår.

Et par ord om min bopæl i 2021. På 19. år er jeg fortsat bosat i Mogensparken, med bagudgang til Sct. Mogensgade. Mogensparken blev bygget i årene 1988-89. Vi har mange flotte grønne åndehuller mellem bygningerne, der holdes flot af vore grønne mennesker. Når vejret tillader, mødes vi gamle pensionister omkring bænken og nyder et glas vin sammen. Jeg bor 100 m fra Gammeltorv ved Domkirken. Det tager under 5 min. at bevæge sig hen i byen til Nytorv og Hjultorv. Perfekt for en pensionist at bo i det bynære område.

Kolonihaverne ...

I 2002 efter vi havde valgt at forlade Merkurvej i Overlund for at flytte ind til centrum af Viborg i Mogensparken, måtte Sonja ligeledes vinke farvel til sin lille have.

Allerede som barn fik jeg kolonihave under huden. Mine forældre startede i begyndelsem af 1950'erne med kolonihave på Violskrænten i Grenå. Efter kommunen besluttede at bygge plejehjemmet på Violskrænten, blev kolonihaverne inddraget til dette formål.

Hvorfor mine forældre rykkede ned til Gammel Å og fik en kolonihave der. Det var ren kolonihave, intet sted man opholdte sig udover

Kolonihaven i Fælleskæret i Grenå
Sonja købte af en ældre dame.
Sonja var en fantastisk havepige.
Senere fik vi at vide, det var to haver
Sonja havde overtaget.

Vi fik bygget et havelegehus
til Anita i Grenå, tegnet og indrettet
af Sonja.

at passe haven. Jeg husker, når planterne skulle vandes, blev det hentet vand i Gammel Å i spande. Min far var svært træt af, når der var cirkus i byen, så blev der røvet rovdrift på fars jordbær.

Så kolonihaver var intet nyt under solen for mig, da Sonja og jeg besluttede at finde en her i Viborg.

Efter vi havde forladt Glatved og flyttet indtil Overstræde i Grenå havde vi købt os en lille kolonihave i Fælleskæret klods op ad den gamle losseplads, hvorpå der var et lille hus på. Fra Overstræde var der måske 500 meter ned til kolonihaven, men det var dejligt om sommeren at pakke madkurven efter arbejdstid og tage ned i Kæret. Det lykkedes for Sonja at få oparbejdet en meget flot have med mig som arbejdskarl.

Det var en lørdag som jeg husker. Vi havde sendt den ældste af de hjemmeboende piger på studierejse med Overlund Skole. På daværende tidspunkt havde vi ikke snakket meget om en kolonihave, men valgte at køre rundt til de haveforeningerne, der var i Viborg.

Vi startede med at kigge kolonihave i Lundborg og Skovly, men da Sonja først opdagede deres priser lå mile vidt over hendes økonomiske formåen faldt lysten en smule. Vi gav dog ikke op og var også ude ved

Spisekrogen i kolonihavehuset
i Solvang, Viborg.

Hedehaverne for at se på herlighederne. Haverne i Hedehaverne lå på en skråning, hvilket heller ikke huede Sonja. Vi havde egentligt opgivet at finde en kolonihave, men landede til sidst ude mellem Viborg og Hald Ege syd for Viborg i Haveforeningen Solvang, hvor vi gjorde holdt ved opslagstavlen og konstaterede, foreningen havde 5 haver til salg/leje og et tlf. nummer satte os i forbindelse med den tidligere formands kone.

Vi fik oplyst numrene på haverne og begyndte rundturen i området. Solvang ligner en rundkørsel - en vej rundt. De første 2 haver havde ikke Sonjas interesse, men som jeg husker stopper vi ved den tredje have, der ligger længst mod vest i foreningen. Det viste sig foreningen havde taget haven tilbage fra en tidligere lejer, da den ikke blev passet efter forskrifterne. Sonja havde valgt, det ikke skulle være en hjørnehave, der ville have en meget stor hæk, der skulle passes. Vi fik kontaktet kassereren og aftalt at mødes senere og underskrive lejekontrakten. Vi havde endnu ikke fået oplyst nogen pris på haven.

Sonja og jeg fandt senere kassereren, hvor der også var andre fra foreningens bestyrelse til stede.

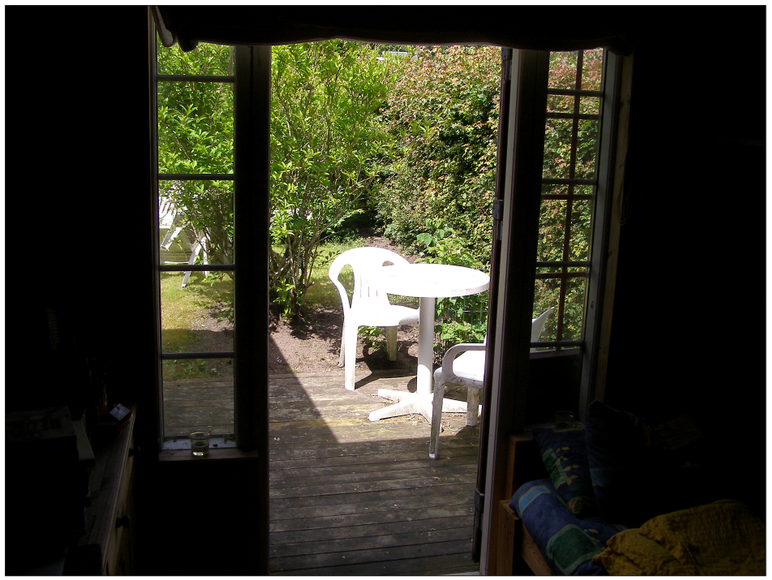

Den lille østvendte morgenterrasse set ud gennem terrassedøren, som havde siddet i det gamle Ruths Hotel i Gl. Skagen.

Jeg holdt mig pænt i baggrunden under forhandlingerne. Det var Sonjas have og hun forhandlede selv, hvilket hun i øvrigt var skide god til. Jeg husker de startede med en pris af 3.500 kr., et beløb Sonja mente var urealistisk og ikke ville acceptere. Efter hel en del forhandling frem og tilbage, hvor bl.a. Sonja mente haven lignede noget katten ikke ville opholde i. Der skulle smides en del penge i haven for at få den pæn igen, endte forhandlingerne med Sonja fik sin have for 1.500 kr. + 1.000 kr. i depositum. Der blev herefter drukket lidkøb, der bestod af Gammeldansk og kolonihave øl.

Hvad er definitionen på en kolonihave? Mange har den opfattelse, der skal knokles fra morgen til aften og få den flotteste have. Andre som jeg selv; en kolonihave er et fristed, hvor man har lyst til at komme. Lægge en time eller to og ellers slappe af, nyde livet over en havefrokost, en kolonihave øl og en hjemmelavet bjedsk. Men sådan er der så mange opfattelser.

Sonja fik omkring 5 år i haven inden sygdommen indhentede hende. Hun elskede at være i haven og futte stille rundt. Altid var hun

Kolonihavefrokost med nyopgravede kartofler og sild med tilbehør hos Gitte i Solvang.

igang med at holde sin have i flot form.

Et af Sonjas sidste ønsker var at se haven en sidste gang inden hun ikke magtede mere. Jeg kørte hende ud i haven og ind på terrassen i rullestol, hvor hun 5-10 minutter sad og betragtede haven.

Jeg husker lige inden forlod haven igen, sagde Sonja, »gid jeg kunne få en sommer mere herude«! - Det var i slutningen af marts måned 2006.

Tilbage til begyndelsen

Vi overtog kolonihaven lige op til sæsonstarten og gik straks i gang med at rydde op på grunden. Vi fik fat i en brugt havefræser, som klarede sit arbejde og brændte sammen. En korncontainer blev lejet over en weekend og fyldt op med haveaffald.

På et tidspunkt under oprydningen kom vi til det bagvedliggende skur, der var fyldt op med en utrolig masse »ragelse«. Jeg fik til opgave at tømme skuret, der viste dig at være et opmagasinering af alverdens indbo og anden ragelse. Udover en masse bøger findes også to stænger meget indtørret hash og et par porcelænspiber. Louise mente dette

fund straks skulle afleveres hos politiet, hvortil jeg svarer, nej, det skal på forbrændingen.

Jeg får ryddet op i skuret og får senere dette lagt til huset. Indvendig får vi afvasket loftet med trærens, isoleret med 75 mm og opsat rustikbrædder på alle vægge. Hos et nedbrydningsfirma nord for Viborg fandt Sonja et passende køkken, vi fik opsat. Det blev lidt efter lidt et meget beboeligt hus, hvor vi overnattede meget i weekenderne.

Vi søger på et tidspunkt om tilladelse til at opføre et redskabsskur, der kom til at indeholde tre rum, et udekøkken, et redskabsrum og træk-og-slip. Det sidste var af hensyn til pigerne, der ikke havde den store lyst til at opholde sig i haven uden passende toiletforhold. I samme forbindelse blev der også indlagt vand i huset.

Sonja havde ikke det store ønske om det store samkvem med de andre havelejere. Kunne hun bare få lov til at passe sin have, var alt godt.

Da Sonja faldt bort og jeg blev alene med haven, begyndte jeg at tage en tur rundt i kolonien. Da jeg var blevet set lidt an, begyndte vi at mødes på kryds og tværs af haverne. Der var altid tid til en snak over en kolonihave øl (Sloths Classic) og en lille sidevogn til.

Efterhånden udviklede bekendtskabet sig til vi mødtes et par gange om året til en kolonihave frokost, der skulle bestå af: Nyopgravede kartofler, sild og lidt ost, snaps og øl. Det kunne ikke undgås, frokosten udviklede sig efterhånden mere og begyndte at tage en smule overhånd. Men det var nogle hyggelige timer vi havde sammen og at finde sin have bagefter kunne være en smule af en udfordring.

Efterhånden er en del faldet bort eller har afhændet deres have og mange nye kolonister er kommet til og være med til at forbedre haveforeningen.

Op mod en generalforsamling i haveforeningen var vi en del, der

Haveforeningens Solvangs nye fælleshus bygget i 2017 med hjælp fra frivillig arbejdskraft.

hang en smule sammen og mødtes i en have over lidt kolonihave øl. Som dagen skrider frem og vi nærmer os sidst på dagen. Der er gledet en del inden bords, skal erkendes, og det ene ord tager det andet. En siger, skal vi ikke vælte bestyrelsen og danne en ny. Personen der sidder overfor mig, siger jeg vil godt være formand, hvis du vil være kasserer? Hen over bordet giver vi hinanden håndtryk derpå.

På kommende generalforsamling vælges der ny bestyrelse, til efterfølgende megen stor glæde for en større del af medlemmerne.

Som ny bestyrelse startede vi at afvikle et 40 års jubilæum i foreningen. Samtidig arbejdede vi på at få opført et fælleshus, som det viste sig der var en del modstand imod. Vor haveforening var godt polstret økonomisk. Planen om fælleshuset måtte vi lade falde.

Da vi forlod bestyrelsen til fordel for en ny, valgte den nye bestyrelse at tage planerne op af mølposen og fremsætte forslaget igen. Denne gang skulle bestyrelsen ikke spørge medlemmerne på en generalforsamling, som vi valgte tidligere.

Planerne med et fælleshus blev taget ud af mølposen og startet op af frivillige medlemmernes arbejdskraft og i løbet af nogle uger stor huset klar til indvielse. Vi skriver 2017 og siden har huset været meget anvendt til mange formål.

For mit eget vedkommende har de sidste små to år ikke været et aktiv for haven. Det har knebet lidt med at holde motivationen igang. Her efter pandaminen og her hvor vi nærmer os sæsonafslutningen af 2021-sæsonen, håber jeg motivationen vender tilbage i 2022. Ellers må jeg tage konsekvensen og afhænde fristedet.

Til sidst her under kolonihaveafsnittet vil jeg fortælle om en fantastisk dag i vor kolonihaveforening.

Jeg var kommet i godt selskab med Tina Müller og Adam Aamann, der sammen havde brugt mere end 6 timer på menuen.

Madmagasinet havde glemt en likør til mayonaisen og spurgte om jeg kunne hjælpe. Adam fik julelys i øjnene da han smagte min Bali Bjedsk og sagde god for den.

I starten af 2018-sæsonen fik haveforeningen en henvendelse fra DR1 Madgasinet, der gik ud på, Madmagasinet kunne tænke sig at optage en udsendelse til madprogrammet i en kolonihave over emnet jordbær. Problemet for Madmagasinet var blot, der først kom danske jordbær frem langt senere på året.

Optagelserne startede op kl. 9 og vi medlemmer der havde mulighed for at være til stede under optagelsern, gerne måtte bevæge os rundt i området, så udsendelsen derved kom til at bære præg af en almindelig haveaktivitet.

Det blev en uhyre spændende dag for alle tilstedeværende medlemmer, at følge arbejdet med optagelsen, der varede til langt hen på eftermiddagen. Sidst på dagen blev vi bedt om at indtage vore pladser til den festmenu som Adam og Tina havde arbejdet med hele dagen.

Festmenuen bestod af nybagt rugbrød med fiskefilet, garneret med grønne jordbær og en rørt mayonaise. Alt blev forberedt på dagen i haven.

Link til udsendelsen:
https://www.dr.dk/drtv/se/madmagasinet_-jordbaer_55544

Sonjas kolonihave i Solvang.

Opfølgning ...

Til sidst vil jeg foretage en opfølgning på de mange foregående siders erindringer, der kommer altid til at mangle nogle ord. Efter mine aller bedste evner har jeg forsøgt at berette om både store og små erindringer og oplevelser livet igennem, fra et efter egen mening, utroligt meget aktivt liv.

Fremfor slavisk at nedskrive erindringerne i et kladdehefte, valgte jeg, at nedskrive erindringerne direkte i det grafiske lay-out program Adobe InDesign CC fra 2018/2022 og har indsat billedmateriale til underbygning af min tekst fra et meget omfangsrigt familiefotoarkiv.

Jeg kunne helt sikkert berette om flere erindringer, men jeg har valgt at stoppe med dem, jeg nedfældet på de foregående mere end 280 sider og løbende foretage omskrivninger af fejl og mangler.

En del af mit liv, de knap 5 år i Brande havde jeg fravalgt i første omgang, men ombestemte mig og dannede et lille afsnit om denne periode efter bedste hukommelse. De år ville jeg ellers gerne have haft for mig selv, men ændrede altså mening.

Et område jeg ikke har berørt særlig meget er julen. Jeg husker ganske svagt de juleaftener, der blev afholdt mens vi boede på Lillegade nr. 37. Den jeg husker tydeligst, var en af de sidste jul i slutningen af 1950'erne. Både farfar og morfar og -mor var inviteret til at holde julen hos os. En gave jeg husker tydeligt var en minibil morfar havde lavet med rat og pedaler til mig. Vi har garanteret fået flæskesteg som farfar har leveret. Farfar var afholdsmand, men han var ikke mere afholdsmand end andre godt måtte nyde alkohol, blot der var grønne sodavand til ham.

Om det var efter denne jul eller en anden husker jeg ikke, men hele rødvinen var ikke blevet drukket, hvorfor mor satte proppen i flasken og satte den bag sofaen. Den blev gemt til næste jul, hvor det viste sig,

at rødvinen var blevet til eddike.

Far var fantastisk til at skabe en god julestemning, husker jeg, også senere for hans børnebørn. Juletræet skulle helst altid nå helt op til loftet. Senere da jeg havde mødt Sonja og der var kommet børn til, viste han hvor god han var til julen. Selv om de mindste sikkert ikke husker ham så tydeligt, er jeg sikker på de vil huske tilbage på den tid.

En anden der var fremragende til julen var Sonja. Jeg tror vi havde 6 store flyttekasser med julepynt og det blev luftet hvert år til store glæde for både små og store børn.

Jeg - stående ved min skrivepult, der havde kostet 900 kr. i Randers + en hastighedsbøde på 500 kr. for at overhale en civil politibil - kan se på armbåndsuret, det var min tur til at være julemand dette år.

Anitas tur til at modtage en julegade af julemanden.

Nogle af de bedste juleaftener blev holdt mens vi boede i Overstræde. Vi havde så megen plads der, vi kunne blive væk fra hinanden.
Fra venstre mod højre:
Sonja stående, Louise, Anita, Lone og julemanden »Mig«.

Sonja var en fremragende kok. Julemenuen kunne der ikke rokkes ved. Det var Sonjas maddag. Menuen bestod af flæske- og andesteg og en uovertruffen brun sovs, smagt til efter alle kunstens regler, hvert år. Desserten var også den samme, nemlig Risalamande med lun kirsebærsovs. Andestegen var som regel for min fars skyld. Dagen før den 23. skulle Sonja og pigerne altid have risengrød med kanel og en stor klat smør i midten. Mens pigerne var små, fik nisserne på loftet også en skål risengrød op med to skeer i. Det var altid mig, der skulle liste ud på loftet om natten for at spise af grøden, så pigerne næste dag kunne erfare, at nisserne var kommet frem fra deres hi.

Juleaftensdag tog jeg, for at få tiden til at gå, de børn der havde lyst med til havnen, hvor vi i kiosken købte en stak af de sidste nye tegneserie hefter, også Anders Ands julebog. Så var eftermiddagen reddet frem til spisetid.

Efter julemaden var spist og inden der skulle danses om træet, skulle opvasken klares. Det var altid børnenes opgave at få opvaskemaskinen fyldt op. Efter tre julesange rundt om træet, var det tid til at julemanden ringede på fordøren og kom ind i stuen for at dele gaver ud.

Det har ikke været nogen særlig svær opgave på den korte tid, jeg klarede nedskrivningen på. Efter flere tilføjelser i teksten, mener jeg,

at være kommet godt rundt med mine erindringer og på en let læselig facon. Der er både tastefejl, gramatiske fejl etc., men ta' fejlene som en oplevelse, de bliver rettet løbende, når jeg opdager dem.

En stor del af teenagealderen har jeg forbigået. For mig giver det ikke nogen større mening, at rippe op i hvad vi foretog os i ungdomsårene, men vi kedede os absolut ikke.

For en del år siden, hvor jeg var på jagt på Djursland. På et af Gert Sviths landområder, mødte jeg en person fra vore unge år. Det viste sig, han havde arbejdet på Norddalsgården, en gård der nu var blevet omdannet til grusgrav. Som ung kom vi meget ude på Norddalsgården på vore knallerter og senere i bil.
Som en afslutning på dette korte efterskrift nogle oplevelse, der aldrig forvinder før jeg ikke er her mere.

Den 22. november 1963 kl. 18.30, det var TV Avis tid på det sort-hvide fjernsyn. Vi befinder os i stuen i Overstræde 1. Mine forældre, en skolekammerat Henrik og jeg er til stede i stuen. Far skulle altid se nyhederne på dette tidspunkt. Kort inde i TV Avisen meddeles det, at USAs præsident Kennedy netop er afgået ved døden efter et skudattentat i Dallas.

En eftermiddag omkring kl. 15.30, den 11. september 2001, vi var mere eller mindre ved at afslutte dagens arbejde i Marketingafdelingen ved Hedeselskabet. Tove vor sekretær, siger pludselig, der var lige fløjet et fly ind i et højhus i New York. Alle hen til hendes PC for at se om det var rigtigt. Den gang var Danmark ikke selv så langt fremme med nyhedsinformation via internettet, så det blev CNNs hjemmeside, der bekræftede rigtigheden af Toves meddelelse.

Jeg har tidligere været inde på årsagen til Sonja og jeg, valgte at videreførte trykkeriet. Vi ville hjælpe mine forældre ud af deres økonomiske situation.
Det var vor revisor og bank, Djurslands Bank, der sørgede for afviklingen af trykkeriet og Overstræde 1 efter vi var flyttet til Viborg.
Til højre ses den endelige opgørelse over ophøret af trykkeriet og salget af Overstræde 1, der endte med vi fik et lille overskud på 5.187 kr. Det tog et lille halvt år at sælge ejendommen.
Hermed var 12 spændende år afsluttet i Grenå og vi kom videre med livet i Viborg i en ny arbejdssituation.

Revisionskontoret i Grenaa A/S
Statsautoriseret revisor

23 04 48 [redacted] Per Holm - 1992

Lagernedskrivning 1991	2.100
Driftsmidler, saldo primo	55.187
Afgang	50.000
Særlig indkomst	- 5.187

480-1

DVS - Dansk Video Service

Som en lille opfølgning har jeg lyst til at vise et par dokumenter fra mit absolut næstsidste arbejdsforhold. Jeg var tæt på at runde de 60 år og valgte at lade mig hverve af et rekruteringsbureau i starten af 2008. Det var omkring finanskrisen og utrolig svært at finde et arbejde.

Jeg regnede ikke med noget firma interesserede sig i at antage en person, der »næsten« stod med det ene ben i efterlønnen.

Efter en måneds tid blev jeg kontaktet af Temp-Team. Temp-Team havde et mindre dtp-vikarjob til mig hos DVS her i Viborg, hvis jeg altså var interesseret. Svagt vidste jeg godt hvad DVS - Dansk Video Service - beskæftigede sig med.

De knap 3 måneders vikarjob var en oplevelse, i og med jeg fik lov at arbejde meget selvstændigt med de meget forskellige opgaver.

Jeg fremstillede et hav af covers til film cd'er og forestod selv forsendelse til de forskellige udlejere af DVS film.

Den største opgave jeg kom til at beskæftige mig med, var plakater. Jeg kom til at layout vel nok samtlige plakater, der hang på de danske banegårde. Selv med en stor skærm, var disse A1 plaketer en kæmpe udfordring.

Nok om det. DVS må have været tilfreds med min indsats hos dem, hvilket jeg prøver at dokumentere på efterfølgende sider.

temp-team
PERSONALEUDVÆLGELSE & VIKARASSISTANCE

Peer Fabeck Holm
Reberbanen 2a
8800 Viborg

Viborg den 11-03-2008

Kære Peer Fabeck Holm

Det glæder os at bekræfte vores aftale om, at du udfører følgende vikariat hos **DVS Entertainment I/S, Klokkestøbervej 37, 8800 Viborg.**

Du skal henvende dig til	Klaus Nedergaard den 04-02-2008 kl. 08:00
Arbejdstiden er	kl. 08:00 til 16:00, fredag 08:00 til 15:00
Arbejdet omfatter	DTP opg..
Timelønnen er	Kr. 143,50
Periode	04-02-2008 til 30-04-2008
Overarbejde og evt. tillæg	i henhold til anførte overenskomst
Ansættelsesforholdet reguleres af	Landsoverenskomsten Kontor og Lager, mellem Dansk Erhverv og HK/Handel og HK/Privat

TEMP-TEAM kan opsige dig i overensstemmelse med overenskomstens opsigelsesvarsel. Hvis arbejdstiden ændres (færre timer pr. dag) i løbet af vikariatet, har du pligt til at meddele TEMP-TEAM dette øjeblikkeligt.

Sygdom skal hurtigst muligt meddeles på 87 26 22 44. Vores kontor åbner kl. 08.00, mandag til fredag. Overholdelse af disse regler er en betingelse for at få udbetalt sygedagpenge. Vi retter skriftlig henvendelse til dig, hvis der ønskes dokumentation for sygdommen.

Lønnen udbetales ugevis bagud og overføres til din bankkonto (NB! Det er **ikke** muligt at udbetale lønnen via check).

Husk at indsende dit skattekort, navn og registreringsnummer på dit pengeinstitut samt dit kontonummer sammen med første timeseddel til:
TEMP-TEAM A/S, Bogholderiet, Postboks 209, Bredgade 11, 7400 Herning.
Telefon 97 22 07 21 - fax 97 22 51 30

Vi ønsker dig god arbejdslyst i vikariatet.

Med venlig hilsen
TEMP-TEAM A/S
Christina Vang Fogh
Kunde- og personalekonsulent

København Ny Østergade 20 1101 København K **Tlf. 33 36 09 44** Fax 33 36 09 99
Århus Margrethepladsen 3 8000 Århus C **Tlf. 86 19 76 66** Fax 86 19 77 26
Kolding Pakhustorvet 12 6000 Kolding **Tlf. 75 50 18 44** Fax 75 53 44 76
Aalborg Fjordgade 21 9000 Aalborg **Tlf. 98 10 11 77** Fax 98 10 30 34
Horsens J. Chr. Juliussens Vej 5 8700 Horsens **Tlf. 76 28 69 44** Fax 76 28 69 40
Viborg St. Sct. Mikkels Gade 14 8800 Viborg **Tlf. 87 26 22 44** Fax 87 26 22 40
Holstebro Østergade 2 7500 Holstebro **Tlf. 96 13 09 44** Fax 96 13 09 40
Herning Postboks 209 Bredgade 11 7400 Herning **Tlf. 97 21 69 21** Fax 97 21 69 28

Lokal & landsdækkende TEMP-TEAM A/S www.temp-team.dk CVR-nr. DK 85 23 23 12

Viborg den 22. april 2008

Kære Peer,

Jeg vil hermed på DVS' og egne vegne sige dig mange tak for din store hjælp i den tid du har været her - det har du gjort fremragende. Du har samtidigt været et behageligt og rart bekendtskab, og personligt sætter jeg meget pris på din evne til at arbejde selvstændigt med opgaverne.

Du ønskes alt godt fremover, hvad end fremtiden må bringe!

Med venlig hilsen

Claus Nedergaard
DVS Entertainment I/S

DVS Entertainment I/S | Klokkestøbervej 37 | 8800 Viborg | T: 8662 1622 | F: 8662 6099 | www.dvs-entertainment.dk | mail@dvs-entertainment.dk | CVR nr. 17022172

En ufattelig flot udtalelse fra et vikarjob fra DVS over så kort en ansættelse. Det er svært at modtage en bedre fødselsdagsgave. Som ved andre arbejdssituationer har jeg altid taget ansvar i mine ansættelser.

Peer Fabeck Holm
Reberbanen 2a 1. tv
8800 Viborg

Viborg, april 2008

UDTALELSE

Peer Fabeck Holm har fra den 4. februar 2008 til den 22. april 2008 været ansat som vikar hos DVS Entertainment I/S, via Temp Team i Viborg.

Peer har været tilknyttet vores marketingafdeling, hvor arbejdsopgaverne hovedsageligt har bestået af DtP opgaver såsom udarbejdelse af A1 plakater, brochurer, emballage, annoncer, salgssider mv. Desuden har han haft kontakt til filmselskaber, leverandører og kunder vedr. billedmateriale, deadlines og korrektur.

Peer har været os en stor hjælp; og vi har på den korte tid, lært Peer at kende som en god og stabil arbejdskraft. Peer har været hurtig til at sætte sig ind i forretningsgangene, og han har været meget omhyggelig med de stillede opgaver.
Peer er desuden meget hjælpsom.

Vi ønsker Peer held og lykke i fremtiden.

Venlig hilsen
DVS Entertainment I/S

Claus Nedergaard
Marketingkoordinator

DVS Entertainment I/S | Klokkestøbervej 37 | 8800 Viborg | T: 8662 1622 | F: 8662 6099 | www.dvs-entertainment.dk | mail@dvs-entertainment.dk
CVR nr. 17022172

»Ny« karriererestart ...

På modsatte side kan man se et dokument, jeg vil prøve at uddybe en lille smule.

I 2008 var vi godt i gang med en finanskrise i Danmark. Den dengang borgerlige regering anede ikke hvad de skulle gøre med den arbejdsløshed, som var på trapperne. Politikkerne havde lovet at arbejde for fuld beskæftigelse under seneste valgkamp og det løfte skulle holdes for en hver pris. Så som det ses af dokumentet blev jeg kaldt til endnu et møde, hvor min karriere skulle bringes på sporet igen. I maj 2008 var jeg mindre end 3 måneder fra at overgå til efterløn.

Det var ikke Jobcentret, jeg mødte ind hos, men et privat firma IKU, der havde vundet en udbudsrunde gående ud på at få os ledige i arbejde. Der var intet arbejde til os ældre i Danmark, og ingen ønskede at ansætte 55+ på det tidspunkt.

Med et efter egen mening fremragende CV stillede jeg op til mødet. Som det fremgår af dokumentet, havde hun opgivet mig tidligere, da den unge dame ikke magtede at bringe mig ud i job. Heller ikke denne gang havde den unge dame evnerne til at anvise mig til et job. Hun kendte intet til den grafiske branche, jeg havde arbejdet i hele mit liv. Vi mødtes til obligatoriske samtaler tre eller fire gange, hvor jeg troligt stillede op med de obligatoriske tre ansøgninger pr. uge, som ikke interesserede hende en dyt.

I slutningen af juli måned 2008, var damen blevet presset af Viborg Kommune til at sende mig ud i arbejde - uanset hvad. Hun kunne som det eneste, anvise mig 3 måneder hos Laboremus på dagpenge, - så overgik jeg til efterløn, det gad jeg alligevel ikke være med til.

Jeg var måneden forinden fyldt 60 år og havde mulighed for overgang til efterløn, men ønskede at fortsætte lidt længere på arbejdsmarkedet.

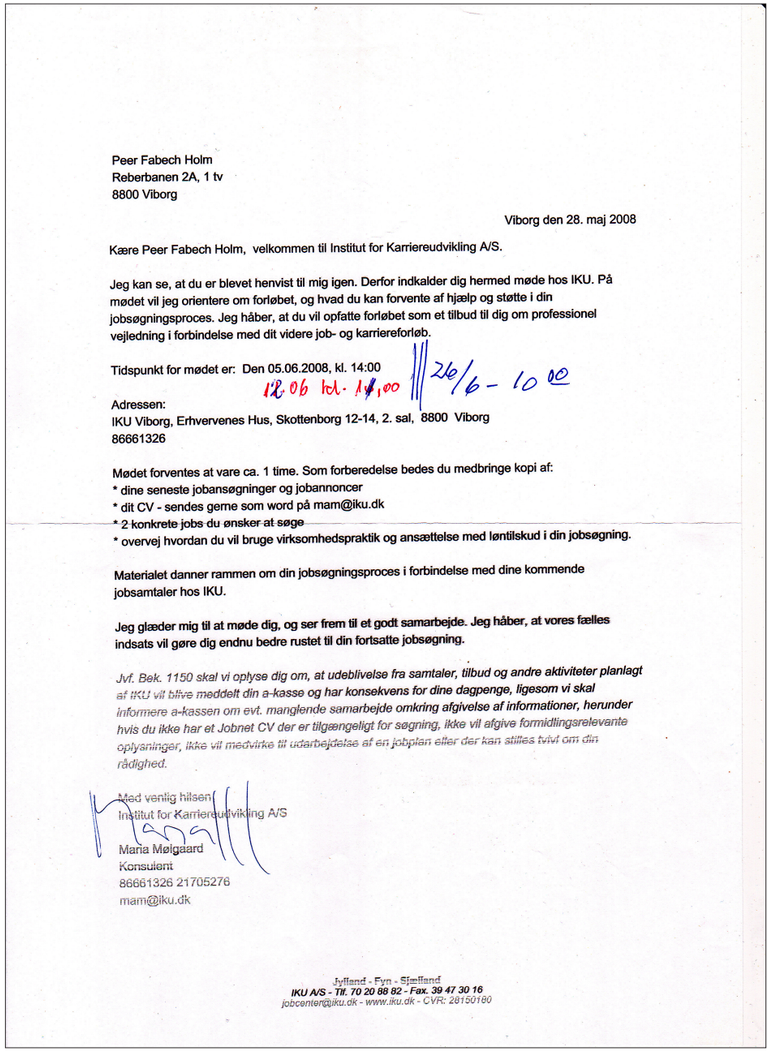

Peer Fabech Holm
Reberbanen 2A, 1 tv
8800 Viborg

Viborg den 28. maj 2008

Kære Peer Fabech Holm, velkommen til Institut for Karriereudvikling A/S.

Jeg kan se, at du er blevet henvist til mig igen. Derfor indkalder dig hermed møde hos IKU. På mødet vil jeg orientere om forløbet, og hvad du kan forvente af hjælp og støtte i din jobsøgningsproces. Jeg håber, at du vil opfatte forløbet som et tilbud til dig om professionel vejledning i forbindelse med dit videre job- og karriereforløb.

Tidspunkt for mødet er: Den 05.06.2008, kl. 14:00
12.06 kl. 14,00 // 26/6 - 10 00

Adressen:
IKU Viborg, Erhvervenes Hus, Skottenborg 12-14, 2. sal, 8800 Viborg
86661326

Mødet forventes at vare ca. 1 time. Som forberedelse bedes du medbringe kopi af:
* dine seneste jobansøgninger og jobannoncer
* dit CV - sendes gerne som word på mam@iku.dk
* 2 konkrete jobs du ønsker at søge
* overvej hvordan du vil bruge virksomhedspraktik og ansættelse med løntilskud i din jobsøgning.

Materialet danner rammen om din jobsøgningsproces i forbindelse med dine kommende jobsamtaler hos IKU.

Jeg glæder mig til at møde dig, og ser frem til et godt samarbejde. Jeg håber, at vores fælles indsats vil gøre dig endnu bedre rustet til din fortsatte jobsøgning.

Jvf. Bek. 1150 skal vi oplyse dig om, at udeblivelse fra samtaler, tilbud og andre aktiviteter planlagt af IKU vil blive meddelt din a-kasse og har konsekvens for dine dagpenge, ligesom vi skal informere a-kassen om evt. manglende samarbejde omkring afgivelse af informationer, herunder hvis du ikke har et Jobnet CV der er tilgængeligt for søgning, ikke vil afgive formidlingsrelevante oplysninger, ikke vil medvirke til udarbejdelse af en jobplan eller der kan stilles tvivl om din rådighed.

Med venlig hilsen
Institut for Karriereudvikling A/S

Maria Mølgaard
Konsulent
86661326 21705276
mam@iku.dk

Hyllerød - Fyn - Sjælland
IKU A/S - Tlf. 70 20 88 82 - Fax. 39 47 30 16
jobcenter@iku.dk - www.iku.dk - CVR: 28150180

Sonja Kyed Holm
1946 - 2006

ISBN 978-87-88013-07-8